Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Aleksandra Korelec

Koliko je v kriznih centrih za otroke in mladostnike še časovno omejena krizna intervencija?

Diplomsko delo

Ljubljana, 2023

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Aleksandra Korelec

Koliko je v kriznih centrih za otroke in mladostnike še časovno omejena krizna intervencija?

Diplomsko delo

Mentorica: izr. prof. dr. Nina Mešl

Ljubljana, 2023

Koliko je v kriznih centrih še časovno omejena krizna intervencija?

Povzetek diplomskega dela

Otroci in mladostniki se lahko znajdejo v različnih stiskah, medvrstniškem nasilju, zlorabah v domačem okolju, eksperimentiranju z drogami itd. Včasih je potreben umik iz njihovega domačega okolja in v tovrstnih primerih se otroka ali mladostnika lahko namesti v krizni center za otroka in mladostnike. Krizni center je namenjen reševanju akutne krize in bivanje je okvirno omejeno na 21 dni. Po poteku bivanja pa naj bi se za otroka ali mladostnika iskala rešitev oziroma namestitev dolgotrajne oblike. Kar pa krizni center ni. Namen krizne intervencije je izboljšanje uporabnikovega delovanja, se pa od ostalih oblik pomoči razlikuje predvsem v časovnem okviru, omejenih ciljih, hitrosti in v sami aktivnosti udeleženih oseb. V diplomski nalogi sem raziskovanje namenila pristopu, ki temelji na razumevanju travme, vzgoji otrok, otrokovem navezovanju in kako poteka, različnim vrstam nasilja, ki se lahko vršijo znotraj družinskega kroga, in podpori otroku kot žrtvi nasilja. Po uvodni teoriji sem predstavila kvalitativno raziskavo, v kateri sem raziskovala, koliko je v kriznih centri časovno omejena krizna intervencija in kako je s časom bivanja v krizni centrih po sprejetju Družinskega zakonika leta 2019. Sogovornike sem povprašala tudi, kako deluje krizni center, na katerih teoretskih konceptih temelji delo strokovnih delavcev in teme izobraževanj, ki se jih udeležujejo. Moje ugotovitve so, da se bivanje otrok in mladostnikov v kriznih centrih podaljšuje, od sprejetja Družinskega zakonika, leta 2019 dalje. Krizni centri se tako ali drugače trudijo prilagajati na dolgotrajne namestitve, čeprav so vsi mnenja, da za to niso ustanovljeni, niti prilagojeni in jim je težko pri samem delu z otroki, ki so pri njih dalj časa.

Ključne besede: krizni centri za otroke in mladostnike, travma, družina, vzgoja otrok, mladostnik, nasilje v družini, krizne intervencije.

How much time-limited crisis intervention is still available in crisis centers?

Summary of the thesis

Children and adolescents can find themselves in various hardships, peer violence, abuse in the home environment, experimentation with drugs, etc. Sometimes it is necessary to withdraw from their home environment and in such cases the child or adolescent may be placed in a crisis center for children and adolescents. The crisis center is intended to solve an acute crisis and the stay is tentatively limited to 21 days. After the stay, a solution or long-term accommodation should be sought for the child or young person. But the crisis center is not. The purpose of crisis intervention is to improve the user's functioning, but it differs from other forms of assistance mainly in terms of time frame, limited goals, speed and the actual activity of the persons involved. In my diploma thesis, I focused my research on an approach based on understanding trauma, raising children, the child's attachment and how it goes, different types of violence that can be perpetrated within the family circle, and support for the child as a victim of violence. After the introductory theory, I presented a qualitative research in which I investigated how much time-limited crisis intervention there is in crisis centers and how it is with the time of stay in crisis centers after the adoption of the Family Code in 2019. I also asked the interlocutors how the crisis center works, at which theoretical concepts are the basis of the work of professionals and the topics of the trainings they attend. My findings are that the stay of children and adolescents in crisis centers is getting longer, since the adoption of the Family Code in 2019. In one way or another, crisis centers try to adapt to long-term placements, although everyone is of the opinion that they are not set up or adapted for this, and it is difficult for them to work with children who stay with them for a long time.

Keywords: crisis centers for children and adolescents, family, raising children, adolescents, domestic violence, crisis interventions

KAZALO VSEBINE

PREDGOVOR ... 1
1 TEORETIČNI OKVIR ... 3
1.1 Krize in krizne intervencije ... 3
1.1.1 Opredelitev travme, vpliv in posledice, ki jih travma pusti na osebi ... 6
1.1.2 Na razumevanju travme utemeljen pristop ... 9
1.2 Pregled opredelitev družin ... 10
1.2.1 Vzgoja otrok in starševstvo ... 13
1.2.2 Otrokovo navezovanje ... 15
1.2.3 Mladostnik v družini ... 18
1.2.4 Socialno delo z družino ... 21
1.3 Nasilje v družini ... 23
1.3.1 Fizično nasilje ... 26
1.3.2 Psihično nasilje ... 28
1.3.3 Zanemarjanje ... 29
1.3.4 Spolne zlorabe ... 30
1.3.5 Podpora otroku, kot žrtvi nasilja ... 31
1.4 Krizni centri za otroke in mladostnike v Sloveniji ... 32
1.4.1 Namen in naloge kriznih centrov ... 32
1.4.2 Pravni okvir delovanja kriznih centrov ... 33
2 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA ... 34
2.1 Raziskovalna vprašanja ... 34
3 METODOLOGIJA ... 36
3.1 Vrsta raziskave ... 36
3.2 Populacija in vzorčenje ... 36
3.3 Metoda zbiranja podatkov in merski instrument ... 36
3.4 Postopek analize ... 37
4 REZULTATI ... 40
4.1 Delovanje kriznega centra ... 40
4.2 Teoretski koncepti delovanja kriznega centra ... 45
4.3 Izobraževanja zaposlenih ... 46
4.4 Namestitve otrok v krizni center ... 48
4.5 Stiki s starši ... 57

5 RAZPRAVA 63
5.1 Delovanje kriznega centra 63
5.2 Teoretski koncepti delovanja kriznega centra 66
5.3 Izobraževanja zaposlenih 69
5.4 Namestitve otrok v krizni center 70
5.5 Stiki s starši 74
6 SKLEPI 78
7 PREDLOGI 80
8 UPORABLJENA LITERATURA 82
9 Priloge 90
9.1 Priloga A: Smernice za intervju 90
9.2 Priloga B: Odprto kodiranje 90
9.3 Priloga C: Osno kodiranje 148

KAZALO SLIK

Slika 3.1: Primer osnega kodiranja 39

KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Primer odprtega kodiranja 38

PREDGOVOR

S kriznimi centri za otroke in mladostnike sem se prvič srečala ob vstopu na Fakulteto za socialno delo, se pravi na začetku moje študijske poti. Prvi krizni center, ki sem ga imela možnost dodobra spoznati, je Krizni center za otroke, ki je edini krizni center za naše najmlajše, in sicer od 0 pa do 6. leta starosti. Ker me je zanimalo, kje lahko poiščejo pomoč otroci, ki so starejši od šestih let, sem se seznanila, da imamo poleg kriznega centra za otroke (v nadaljevanju: KCO) tudi devet kriznih centrov za mladostnike (v nadaljevanju KCM). V krizni center otroci in mladostniki prihajajo na različne načine – na kakšne, bom opredelila v nadaljevanju v teoriji, kjer je poglavje namenjeno samo kriznim centrom, opredelitvi, dejavnosti in rabi, lahko pa mladostniki pridejo tudi prostovoljno. Krizni centri se mi zdijo izredno pomembni z vidika varnosti ter zaščite otrok in mladostnikov, ki v določenih trenutkih potrebujejo poleg družine tudi zunanjo, strokovno pomoč, svetovanje in navsezadnje tudi oskrbo.

Kljub pozitivnim namenom kriznih centrov za otroke in mladostnike pa se zavedam, da sam prihod vanj ni lahek korak za nobenega otroka ali mladostnika. Mislim, da so otroci in mladostniki v fazi odraščanja in razvijanja željni ter seveda potrebni veliko varnosti ter stabilnosti. Krizni centri naj bi bili prehodno obdobje, obdobje v času akutne krize. Čas bivanja je določen na 21 dni. V tem času pa naj bi se poiskala najprimernejša rešitev za vsakega uporabnika. Menim, da podaljševanje bivanja v centrih ne prinaša dolgotrajnih rešitev, ne pripomore k varnemu navezovanju otrok in v samem bistvu krizni centri niso organizirani kot oblika dolgotrajnejše namestitve. Želim si, da bi lahko vsak otrok in mladostnik živel kar se da svobodno in z ljubeznijo polno življenje, ne glede na okoliščine, ki se dogajajo v primarni družini. V kriznih centrih pa zaradi različnih razlogov (npr. dejstvo, da se zaposleni menjavajo, se pravi prihajajo in odhajajo, namestitev v krizni center je kratkoročna rešitev, kar pomeni, da je sam dan strukturiran na način, da otroci in mladostniki v kriznem centru bivajo kratek čas – brez prostočasnih dejavnosti, praznovanj s sošolci ipd.) ni vedno lahko zagotoviti družinskega življenja, dneva, kot ga imajo otroci in mladostniki v nekem domačem okolju.

Povod za samo idejo diplomske naloge sem dobila v Kriznem centru za otrok Palčica – Hiša zavetja, kjer sem opravljala študentsko delo, prakso v sklopu fakultete in sedaj delujem tam kot prostovoljka. Poleg KCO-ja pa imamo v Sloveniji tudi devet KCM-jev; želela sem raziskovati, kako delujejo krizni centri za otroke in mladostnike, kakšne so spremembe v

delovanju od začetka ustanovitve pa do danes, kako potekajo stiki otrok in mladostnikov s primarno družino, s kakšnimi izzivi se soočajo v kriznih centrih in še več. V ta namen sem sprva raziskovala teorijo kriz in kriznih intervencij, travm, na travmi utemeljen pristop, opredelitev družin, vzgojo otrok, mladostnika v družini, socialno delo z družino, varno navezanost in različne vrste nasilja. Navsezadnje pa sem pregledala še naloge kriznih centrov po Sloveniji in pa pravni okvir le-teh. Po teoretskem delu pa vam predstavim izvedeno raziskavo.

1 TEORETIČNI OKVIR

1.1 Krize in krizne intervencije

Razumevanje kaj so krize, kriznih situacije in intervencije je ključnega pomena za strokovne delavce, ki so vpleteni v proces dela z družino, nameščanja otroka ali mladostnika v krizni center ter z vidika samega dela v kriznih centrih. Razna čustva, odzivi, strah in včasih tudi agresivna vedenja otrok in mladostnikov so lahko odziv na krizno situacijo, v kateri se nahajajo in sami ne znajo iz nje.

Kaj pa sploh so krize in krizne intervencije, ki so tako pomembne pri samem delovanju kriznega centra?

Kriza nastopi, ko je to ravnovesje porušeno, ne glede na stabilnost, trdnost ali pa šibkost pred nastopom krize (M. Dattilio in Freeman, b. d.).

Krizna intervencija pa nastopi po doživljanju krize posameznika in je usmerjana na psihološko reševanje krize, ki se v posameznikovem življenju dogaja zdaj in na vrnitev stanja pred nastalo krizo (M. Dattilio in Freeman, b. d.).

Po svetu se dogajajo različni dogodki, ki so zelo hudi in težki, primer so razne vojne, naravne katastrofe, požari in navsezadnje tudi medsebojno nasilje, kot je spolno nasilje, fizično ipd. Vsi ti dogodki na nek način prizadenejo vsakogar, obstaja pa velik razpon čustev in občutkov, ki jih lahko posameznik doživi. Nekateri imajo blažje, nekateri hujše reakcije. Kako pa se oseba odzove na situacijo, pa je odvisno na resnost dogodkov, ki jih doživlja, glede na pretekle izkušnje osebe, podporo, ki jo ima ob sebi, glede na telesno zdravje, glede na duševno zdravje osebe, glede na kulturno ozadje in tradicijo ter starost. V kriznih razmerah so nekateri ljudje še posebej ranljivi (WHO, 2011).

Krize, ki so narejena pod človeškim/osebnim vplivom, pa naj bi imele večje in hujše psihosocialne posledice kot pa naravne katastrofe (Karić, 2020).

Krize so nastale situacije, ki zaradi novega ali pa dodatnega dejavnika postanejo neznosne, čeprav so včasih bile. Poznamo razvojne in situacijske krize. Za razvojne lahko rečemo, da so predvidljive, jih lahko vnaprej določimo, kot na primer: rojstvo, poroka, smrt, vstop v vrtec itd., to so krize, ki potekajo znotraj človeka. Za spremembo od situacijskih, nad katerimi oseba nima nadzora, saj jih povzročijo zunanji dejavniki (izguba doma, svojega otroka itd.) (Krizne intervencije, b. d.).

Kriza je situacija, v kateri se posameznik ne more učinkovito odzvati, saj je v stanju čustvenega in psihološkega neravnovesja. Krizo pa lahko razdelimo na štiri komponente:

- sprožilni dogodek,
- oseba dogodek zazna kot ogrožajočega,
- to privede do čustvene stiske osebe,
- zaradi čustvene stiske so običajne metode spopadanja s potencialno krizo oslabljene in delovanje je ovirano.

Pri krizni intervenciji je tako velik poudarek na izboljšanju uporabnikovega delovanja (Kanel, 2019).

V primerjavi z ostalimi oblikami pomoči imajo krizne intervencije določene elemente, ki se razlikujejo od ostalih oblik:

- časovni okvir (krizne intervencije potekajo kratek čas, saj kriza traja omejeno obdobje),
- cilji so omejeni (krizne intervencije so preventivni postopek, v katerem usmeritev ni osredotočena na reševanje težav, ki se pojavljajo poleg krize, ki se dogaja zdaj),
- hitrost (intervencija poteka hitro in se mora izpeljati čim prej po nastalem kriznem dogodku),
- aktivnost in prilagodljivost udeleženih oseb (emocionalna podpora, čustveno razbremenjevanje, empatija, aktivno poslušanje, definiranje problema, pridobivanje pomoči in sodelovanja drugih ljudi itd.) (Mešl in Omladič Ograjenšek, 2006).

Otroci in mladostniki se v času krize in nameščanja v krizne centre velikokrat srečujejo z mnogimi čustvi, občutki krivde, v njih lahko »divja nevihta«. Zato se mi zdi reakcija strokovnih delavcev in delavk v tem kriznem obdobju še kako pomembna.

Klinični psiholog Ian Lambie (2016, str. 111–113), ki deluje na Novi Zelandiji, v poročilo o mednarodnih dokazih za usmerjanje najboljše prakse, s katero delujejo v varnih bivališčih za mladostnike, opisuje dva modela tovrstne prakse, o kateri sem govorila zgoraj, in sicer sta to nenasilna in terapevtska krizna intervencija.

Nenasilna krizna intervencija – NVCI je varno in neškodljivo vedenje. Temelji na filozofiji zagotavljanja najboljše skrbi, dobrega počutja ter predvsem varnosti tako strokovnih delavcev kot tudi uporabnikov v kriznih situacijah. Gre za spoštljivo komunikacijo z mladimi in vsesplošno skrb za njihovo dobro počutje. Cilj krizne intervencije je reševanje kriz na način, ki ni travmatičen za vpletene. Model NVCI začne obravnavo od razvoja krize,

neverbalnega vedenja, kako to vedenje mladostnikov vpliva na druge okoli njih, kako prepoznati sprožilce, razumevanje strahu in tesnobe mladih in razumevanje, kako se lahko kriza stopnjuje. Potem pa imamo še terapevtsko krizno intervencijo – TCI. Njena predpostavka je, da je uspešnost reševanja kriz pri mladostnikih odvisna od razumevanja strokovnega delavca in njegovega terapevtskega odziva in razvojno primernega načina. Pri TCI-modelu delavci izhajajo, da je mladostniško agresivno in nasilno vedenje v času kriz odraz njegovih potreb in stisk. Pri tej metodi se mladostnik nauči bolj konstruktivnega načina ravnanja z negativnimi čustvi in bolečino ter soočenja s krizo (Lambie, 2016, str. 111–113).

Kriza je hipno stanje, ki ogroža življenje posameznika, ki je ves čas izpostavljen potrebi po reševanju problemov, če želi obdržati svoje psihično ravnovesje. Krizo lahko gledamo skozi tri faze potek: 1. ogrožajoča situacija pri posamezniku sproži tesnobo, ki pa je v tistem trenutku ni sposoben rešiti z običajnimi vzorci vedenja/strategijami; 2. pretekla strategija ne uspe, posameznik pa »tone« v vse večjo tesnobo in ravnovesje, je omajano; 3. posameznik se trudi rešiti situacijo, poiskati nove možnosti, rešitve. Sledi pa vse večja tesnoba in dezorganizacija osebnosti (Tekavčič-Grad, b. d.).

Ko sem si sama želela bolje obrazložiti, katero stanje, situacijo uvrstimo v krizno stanje, mi je najboljši odgovor dal psihiater, ki definira krizno situacijo kot tisti dogodek, kjer pride v posamezniku do neugodne interakcije med posameznikovimi osebnostnimi potezami in okoljem. Na krizno situacijo ne moremo gledati s stališča terapevtov, temveč skozi oči človekovega subjektivnega doživljanja. Saj je situacija ne glede na našo oceno resnosti, zanj še kako resna (Mrevlje, b. d.).

Kot smo že videli v kriznih stanjih, običajno oziroma ustaljeno reševanje stanje ne pride v poštev. Psihološki obrambni mehanizmi so v tem stanju oslabljeni (Mentalno zdravje, b. d.).

Potem ko se zgodi krizni dogodek, nastopi kriza, o kateri smo se seznanili zgoraj. Kriza je sestavljena z mnogo občutki in miselno zmedenostjo, kar pa privede do dezorganizacije vedenja. Se pravi vedenja, ki ga ne izvajali v običajnih situacijah. Krizno stanje traja povprečno štiri do šest tednov, nato pa sledi uspešno ali neuspešno reševanje stanja (Mešl, 2003).

Ločimo telesne, miselne in čustvene reakcije, ki se dogajajo v človeku med samo krizo in po njej. Primeri telesnih znakov: težko dihanje, pregrevanje in v naslednjem trenutku tresavica, slabost, hitro bitje srca, nespečnost in/ali nočne more ipd., mišljenje: oseba se težko skoncentrira, je zmedena, težave s spominom, oslabljena možnost odločitve,

premlevanje negativnih scenarijev in za konec še reakcije, povezane s čustvi: strah, žalost, jeza, spet druge osebe pa se počutijo vrhunsko, herojsko, potem je lahko prisoten občutek depresivnosti, osamljenosti, občutki krivde, nekateri pa svoja čustva in občutke potlačijo in zanikajo (Kriza, krizni in travmatski dogodki ter odzivi nanje, b. d.).

Krize so kratkotrajen dogodek, pri katerem je treba posredovati hitro in takoj. Pri krizni situaciji zaradi tesnobe, raznih občutij ne moremo od osebe pričakovati njegovih ustaljenih oblik reševanja težav. Zato je pomembno, da se krizo zazna in se jo rešuje v trenutku. Krizna intervencija ni »naložba« na dolgi rok, ampak zaznavaje hipnih situacij in reševanje trenutne stiske, ki jo oseba doživlja. Krizno stanje traja nekaj tednov, nato pa se soočamo z reševanjem stanja. Ker krizni centri za otroke in mladostnike delujejo na konceptu krizne intervencije, je za strokovne delavce treba razumeti, kaj pomeni kriza, in odzivi osebe nanjo, saj lahko le tako ustrezno ravnajo z otrokom ali mladostnikom.

1.1.1 Opredelitev travme, vpliv in posledice, ki jih travma pusti na osebi

Uporabniki kriznih centrov za otroke in mladostnike se nemalokrat poleg krizne situacije soočajo tudi s travmami. Pomembno se mi zdi razumeti, kaj pomeni travmatični dogodek, travma in same posledice že z vidika, da pri namestitvah v strokovno obravnavo ne povzročimo ponovne travmatizacije. Vidik travm je izrednega pomena pri samem strokovnem delu z otroki in mladostniki vključenimi v KCO ali KCM, kot tudi z vidika nadaljnjega dela z njimi. Zato v nadaljevanju opišem, kaj sploh je travma in travmatični dogodki ter kakšne posledice lahko pustijo na človeku v njegovem nadaljnjem življenju.

Besedo travma pa bi lahko opisali tudi kot nekakšno rano. Beseda travmatičen izhaja iz grščine in pomeni prebadanje kože. Freud pa je besedo uporabil metaforično, zato da bi lahko poudaril, kako lahko tudi naš um »prebodejo« in ranijo dogodki (Garland, 2019, str. 1).

Travmatični dogodki so zelo pogosti v večini družb (Cvetek, 2010, str. 24). Kot zelo nevarno obdobje je označeno prav najzgodnejše obdobje človeka, in sicer otroštvo. Vsako leto samo v ZDA več kot pet milijonov otrok doživi travmatično izkušnjo (Cvetek, 2010, str. 37). Travme v otroštvu pa lahko povzročijo dolgoročne posledice in prispevajo k mnogim duševnim motnjam, težavam v odnosih, motnjam hranjenja, depresiji, samomorilnim vedenjem, anksioznosti, alkoholizmu, motnjam čustvovanja in seveda kot že omenjeno posttravmatski stresni motnji (Cvetek, 2010, str. 47).

Mnogi uporabljajo besedo travma za zelo stresen dogodek, ki se zgodi posamezniku. Da pa bi lahko razumeli, kdaj gre za tovrsten dogodek, je pomembno, da razumemo, da se travmatični dogodki nanašajo na ekstremni stres, ki premaga človekovo sposobnost obvladovanja. Med stresom in travmo tako ni jasno začrtanih mej, bistvo kdaj je dogodek travmatičen pa predstavlja subjektivna posameznikova izkušnja, ki nam to pove (SoberRecovery, b. d.).

Travmatični dogodki so lahko tudi vojna, streljanje, telesni napad, rop, ugrabitev, teroristični napad, poplave, požari, potresi, avtomobilske nesreče, lahko je oseba priča težki poškodbi ali nasilni smrti druge osebe, travmatični pa so lahko tudi dogodki, za katere oseba izve, da so jih doživele bližnje osebe (Cvetek, 2010, str. 13).

V študiji The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study so ugotavljali povezavo med tveganim vedenjem za zdravje in bolezni v odraslosti, med ljudmi, ki so bili v otroštvu izpostavljeni čustveni, fizični ali spolni zlorabi v otroštvu. Ugotovili so, da so osebe, ki so bile v otroštvu izpostavljene vsaj štirim ali več kategorijam zlorab, imele kar štirikrat do dvanajstkrat večje tveganje za razvoj alkoholizma, zlorab drog, depresijo in poskus samomora (Felitti idr., 1998).

Posledice travme, ki so velikokrat dolgotrajne in so razpršene na mnoga področja človekovega življenja, segajo od oblikovanja nadaljnjih odnosov, vzpostavljanja varne navezanosti (o kateri bomo govorili tudi v nadaljevanju), posledic na fizičnem, čustvenem, duševnem in kognitivnem področju, disociacij, dolgotrajnih težave z zdravjem, posledic na ekonomskem in socialnem področju do samopodobe (CMS Complex Trauma Definition and Guidance for States, 2021; National Child Traumatic Stress Network, b. d.).

Vsaka emocija in emocionalni odziv povzroči tudi vpliv na naše telo in prav tako ga povzroči tudi travma. Težja kot je travma, močneje sili posameznika k izražanju le-te. Pri vplivu travme na telo govorimo o hipervzburjenju – hitro bitje srca, hladno-vroča potenja, hitro, a plitvo dihanje, pazljivost, mravljinčavost …, tj. »flashbackih« – zaradi njih se lahko posameznik začne izogibati vsega, kar bi ga lahko spomnilo na travmo in disociacijah – gre za poskus posameznika, da bi pobegnil od travme, govorimo lahko tudi o zamrznitvi. Včasih gre za res globok odklop, ko se žrtev ne spominja, kaj se je zgodilo, ali pa čisto malo. Ravno »flashbacki« in disociacije so pokazatelji, da je telo dobesedno preplavljeno in globoko prežeto s travmo. »Flashbacke« lahko spremlja tudi anksioznost – notranja napetost in panični napadi (Gostečnik, 2008, str. 217–220).

Pri strokovnem delu je pomembno razumeti, da se reakcije na travmo razlikujejo od osebe do osebe. Pri nekaterih pride do manjših, spet pri drugih pa do večjih za osebo izčrpavajočih odzivov. Reakcije so lahko tesnoba, groza, sram, čustvena otopelost, vsiljive misli in še mnogo več. Zelo pomembna pa je tudi starost, pri kateri se je travma zgodila. Zgodnja travma ima lahko še posebej negativne posledice, saj vpliva na otrokov razvoj možganov in razvojno napredovanje, ki je lahko ovirano. Velikokrat lahko pride do težav s spominom, saj je ljudje ne spomnijo, kaj se jim je točno zgodijo, prihaja pa bo občasnih spominov, nočnih mor in razdražljivosti. Potem pa so tukaj še fiziološke prilagoditve kot odziv na travmo, težave pri uravnavanju čustvenih reakcij, brezvoljnost, disociacija. Prihaja lahko tudi do težav v fizičnem zdravju – astma, srčne palpitacije, glavoboli, povečana dovzetnost za avtoimune bolezni, kronična utrujenost ... (Poole idr., 2013, str. 7).

Med drugimi imajo naši možgani tudi funkcijo shranjevanja spominov in vzorcev, ki se nam dogajajo. Zna pa biti ta funkcija kar težka, in sicer z vidika travmatične izkušnje. Oseba, ki je doživljala kontinuirane travmatične izkušnje, na primer nasilje, spolno zlorabo, se bo vedno znova znašla med ljudmi, kjer bo lahko ponovno doživljala zlorabo, saj ne čuti več strahu, ki bi ga lahko zavarovala pred nasiljem na primer. Nekaj, kar je za posameznika varno in udobno, je to postalo preko izkušenj in zato se mora nekaj, kar se dogaja zdaj, v sedanjosti, ujemati z že shranjenim spominom, s tistim, kar je nekoč pomenilo varno in udobno (Gostečnik, 2008, str. 16–17).

Kar pomeni, da otroci in mladostniki, ki imajo izkušnjo nasilja, spolnih zlorab in zanemarjanja, so se spomini shranili v njihovih možganih. To jim je varno in to iščejo tudi v nadaljnjem življenju.

Posledice travme pa so poleg posttravmatske stresne motnje lahko tudi depresija, povečana agresivnost do sebe in v odnosih do drugih, depersonalizacija, kompulzivno vedenjsko ponavljanje travmatičnih scenarijev, spremembe v duhovnem doživljanju in spremembe na področju funkcioniranja v družini in v službi (Cvetek, 2010, str. 13).

Za konec poglavja in preden preidemo na temo družine, pa se mi zdi bistveno poudariti, da je pri razreševanju travmatičnih dogodkov in spominu bistvenega pomena odkritje pomena travmatičnih doživetij. Seveda pa je potrebnega veliko spodbujanja posameznika, tako s strani terapevta in posameznikovega intimnega kroga, da se zave svojih notranjih želja, potreb in ciljev, ter da ima podporo pri razvijanju strategije za doseganje le-teh (Gostečnik, 2008, str. 360-361).

1.1.2 Na razumevanju travme utemeljen pristop

Na razumevanje travme utemeljen pristop je osredotočen na varnost in sodelovanje. Ključni vidik tovrstnega pristopa je ustvariti okolje, kjer uporabnik ne doživlja nadaljnje travme ali pa ponovne travmatizacije in pa zagotavljanje tempa, ki se osebi zdi varen (Poole idr., 2013, str. 12). Pristop vključuje štiri načela, in sicer:

- zavedanje travme (ozaveščanje o pogostosti izkušenj s travmo in o vplivu travme na posameznikov razvoj),
- poudarek na varnosti in zaupanju (fizična in čustvena varnost uporabnikov je nadvse pomembna, saj se osebe z izkušnjo travme velikokrat počutijo ne-varne),
- priložnost za izbiro in sodelovanje (osebi z izkušnjo travme se omogoči izbira glede zdravljenja, izenači se neravnovesje moči v odnosih in omogoči izražanje čustev, brez obsojanj),
- poudarek na moči in razvoju veščin (uporabniku se pomaga prepoznati njegove prednosti in razviti odpornost) (Poole idr., 2013, str. 13–14).

Pristop utemeljen na razumevanju travme se primarno ne osredotoča na travme, ki so se uporabniku zgodile v preteklosti, ampak se ukvarja s pogledom na težave, ki so izražene pri uporabniku, v kontekstu njegovih travmatičnih izkušenj (Brown, Baker in Wilcox, 2012, str. 507–515).

S prepoznavanjem travmatične izkušnje pri uporabnikih lahko strokovni delavci zagotovijo vzpostavitev fizično in psihološko varno delovno okolje. Zgodnje travme namreč pogosto povzročijo previdnost in nezaupanje. Zato so za uporabnike pomembni varni in dosledni, predvidljivi odnosi (Levenson, 2017, str. 109–110).

V organizacijah, programih ali sistemih, kjer delujejo po pristopu, utemeljenem na razumevanje travme, se zavedajo vpliva travme, ki ga ta ime na življenje osebe v vseh spektrih, prepoznajo znake in simptome travme pri uporabnikih in se odzovejo s polno integracijo znanja o travmi, to vnesejo tako v teorijo kot prakso in delajo na tem, da ne pride do ponovne travmatizacije (SAMHSA, 2014, str. 9–10).

Pri samem delu z otroki, ki so doživeli nasilje ali zanemarjanje, je pomemben pristop, ki temelji na razumevanju travme, saj je travma pogosto osrednji dejavnik številnih težav v duševnem zdravju. Temelj pristopa je izogibanje ponovni travmatizaciji in razumevanje, da vsi ljudje z osebno izkušnjo travme potrebujejo enako pomoč. Pri delu z otroki se sploh rado zgodi, da lahko strokovnjaki sklepajo, da poznajo in vedo, kaj se je otroku zgodilo. Potrebno

pa je ravno nasprotno: raziskovanje, kaj se je zgodilo, vključevanje otrok in sodelovanje z njimi. Cilj razvijanja pristopa, ki temelji na razumevanju travme v postopkih zaščite otrok, je oblikovanje sistema za zdravljenje in okrevanje otrok. Pri tem pa je treba paziti, da se ne osredotoča le na otrokovo izkušnjo travme, ampak na celotno družino, ter se upošteva vzorce in izkušnje staršev, saj lahko le s celostnim delom preprečimo medgeneracijski prenos travme (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 215–218).

Pristop, utemeljen na travmi, prepoznava trenutne stiske in izzive, s katerimi se soočajo uporabniki, skozi travme, ki so jih doživeli v preteklosti. Socialne delavke in delavci, ki delajo po tovrstnem pristopu, namesto ponavljanja nezdravih odnosnih dinamik v delovnem odnosu vzpostavijo varen prostor, v katerem otrok dobi drugačno izkušnjo, ki mu omogoči ponovno vzpostavljanje zdravih spretnosti v medosebnih odnosih. Na travmi utemeljen pristop lahko vpeljemo na različna področja prakse socialnega dela skozi vzpostavljanje varnosti, zaupanja, izbire, sodelovanja in krepitve moči. Uveljavljanje takšnega pristopa v obstoječe sisteme pomoči predstavlja velik izziv (Levenson, 2020).

Kljub pomembnosti poznavanja in prepoznavanja travm, simptomov, posledic in pristopa, ki temelji na razumevanju travme pri delu z otroki, ki so doživeli nasilje ali zanemarjanje, v Sloveniji še nismo začeli strukturirano uvajati tovrstnega pristopa v organizacijah na področju socialnega varstva, šolstva in zdravstva (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 215–218).

Poznavanje zgodbe otroka in mladostnika je izrednega pomena za strokovno delo z njim, saj lahko otroka s poznavanjem stisk, izzivov, dogodkov in navsezadnje vzorcev, ki jih je imel možnost videti in tudi začeti ponotranjiti, zavarujemo z ustvarjanjem varnega prostora, ne ponavljanjem toksičnih vzorcev in grajenjem zaupanja v odrasle ljudi, česar mogoče do zdaj ni bil deležen.

1.2 Pregled opredelitev družin

Družina je načeloma prva socialna skupina, s katero se sreča otrok. Iz nje izhajajo naše prve izkušnje, vzorci, travme, medgeneracijske travme, podlaga za sklepanje naših prihodnjih odnosov in še mnogo več. Poiskala sem opredelitve družin iz različnih strok, kaj sploh je in kaj predstavlja družina. Poleg opredelitve pa opišem še spremembe, ki naj bi se dogajale v družinah v zadnjih desetletjih. Kot smo zgoraj že omenjali, je pri delu z otrokom, ki je bil deležen travme, raznih vrst nasilja in zlorab, zelo pomemben vidik tudi delo s celotno

družino, zato, da se lahko odnosi in delovanje spreminja v okviru družine (seveda, kadar se pokaže volja do sprememb in želja po varnih odnosih znotraj družinskih članov in kadar je to v korist otroka) in ne, da se dela individualno delo samo z otrokom.

Že v devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je pojavilo razumevanje družine kot skupnosti in institucije, ki deluje kot osebna podporna mreža (Dumon, 1993, str. 1).

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je družina opredeljena kot skupnost enega ali obeh staršev z otrokom ali več otroki. Definicija družine pa se je z novo izdajo SSKJ spremenila, saj je bila prvotno družina opredeljena kot zakonski par z otroki ali brez njih. Zdaj lahko torej vidimo, da pri novi definiciji ne gre nujno za sklenjeno zakonsko zvezo in pa otroci so postali pomemben del nje, pri prvi definiciji je družina lahko pomenila tudi zakonsko vez brez otrok (Družina, b. d.).

Družina je življenjska skupnost oseb v zasebnem gospodinjstvu. To je: 1) življenjska skupnost staršev (obeh ali enega) in neporočenih otrok, ki živijo z njima oziroma z enim od staršev. Starost otrok ni omejena, vendar pa le-ti nimajo svoje družine oziroma ne živijo v zunajzakonski skupnosti; 2) življenjska skupnost moškega in ženske, ki sta sklenila zakonsko zvezo; 3) življenjska skupnost partnerjev, ki živita v zunajzakonski skupnosti.« (Statistični urad Republike Slovenije, 2021).

Definicija družine je zapisana tudi v 2. členu *Družinskega zakonika* (2019), kjer je navedeno, da je »družina življenjska skupnost otroka z enim ali obema od staršev ali z drugo odraslo osebo, le da ta skrbi za otroka in ima po tem zakoniku do otroka določene obveznosti in pravice«.

Družine pa so se v zadnjih desetletjih spremenile in to lahko s sociološkega pogleda imenujemo pluralizacija družin. Prevladujoč model družinske organizacije je včasih bil heteroseksualna nuklearna družina, pojavljajo pa se raznovrstne družinske oblike in prav tako načini družinskega življenja. Zato lahko rečemo, da družina, utemeljena v zakonski zvezi dveh oseb nasprotnega spola z otroki, ni edina oblika družine. Zgodovinarji pa že v preteklosti omenjajo dinamičnost in podvrženost družine k številnim spremembam in raznovrstnosti. Zato lahko rečemo, da današnja, sodobna raznovrstnost družin ne pomeni krize družine (Švab, 2014, str. 341).

Znanstveni prispevek Vinka Potočnika opisuje dva pogleda na sodobno družino. Prvi ugotavlja, da je današnja družina vse šibkejša družbena skupina, na kar kaže tudi iz desetletja

v desetletje nižje povprečno število njenih članov – in zato bolj ranljiva ter podvržena številnim krizam. Spet drugi pogled pa je prepričan, da je družina glede prilagajanja novim družbenim razmeram ena najbolj prožnih in uspešnih ustanov. Naj bi bili priča rasti zavesti o pomenu družine. Velika večina evropskega prebivalstva naj bi po raziskavah sodeč, uvrščala prav družino med najpomembnejše stvari v življenju (Potočnik, 2008, str. 314).

Z vidika odnosov in povezanosti ljudi na splošno v današnji družbi se mi zdi pomembno omeniti tudi, da družina ni socialna institucija, ampak splet odnosov. S tem pa družino razširimo tudi na druge odnose in je ne omejujemo ter izoliramo. Tudi zunanji odnosi so za družino izredno pomembni, in sicer sorodstvo, prijatelji, starši in otroci, ki ne živijo skupaj – reorganizirane družine (Švab, 2001, str. 47).

V nadaljevanju bom opisala strukturne spremembe, ki so se zgodile v družinskem življenju po mnenju Alenke Švab (2001, str. 95–172). V materinstvu je v postmodernosti zaznati najmanj sprememb. Ženske še vedno predstavljajo vez med naravo in kulturo zaradi reproduktivne funkcije. Aktualnejša tema pa je očetovstvo, saj je oče prešel od materialnega oskrbovalca družine do vedno bolj vpletenega v različne dele družinskega življenja. Še vseeno pa Alenka Švab poudarja, da ne izvemo dovolj o novih vzgibih očetovstva, saj naj bi po njenem mnenju bila večina družinskega dela družbeno dodeljena ženski. Je pa v postmoderni dobi očetovstvo definirano kot večja vpletenost in želja po vpletenosti očetov v otrokovo življenje. Spremenilo se je tudi otroštvo, in sicer se protektivno otroštvo izraža v vedno bolj intenzivni skrbi za otroke, njihovo blaginjo in izobraževanje. Otroštvo je močno nadzorovano obdobje in z vedno večjim nadzorom in strukturiranjem otrokovega časa, delamo ravno nasprotno s pojmom brezskrbno otroštvo. Od protektivnega starševskega nadzora pa se otroci in najstniki želijo oddaljiti na različne načine in velikokrat se zatekajo v svoj svet, razvijejo lahko motnje hranjenja ipd. Tudi do alokacije družinskega dela, in sicer prihaja do večje želje parov po bolj enakovredni delitvi družinskega dela. Veliko govora pa je tudi o intimizaciji družinskega življenja – zasebnost postaja vedno bolj definirana od znotraj, s posamezniki, ki v njej živijo. Zaradi vedno hitrejšega tempa življenja in posledičnega stresa nekateri teoretiki menijo, da postajajo družinski odnosi vedno bolj začasni, da postajajo vrednote minljive. Medtem ko se nasprotniki ne strinjajo ravno s tem, saj so mnenja, da je ravno nasprotno, zasebnost vedno bolj pomembno mesto osebne oživitve.

Poleg že zgoraj navedenih sprememb pa prihaja še do pluralizacije družinskih oblik in zmanjševanja družinskih članov. Omenja naraščanje enostarševskih in istospolnih družin in

hkrati zmanjševanje nuklearnih oblik družine. Veča se tudi število družin brez otrok, kamor pa se štejejo tudi družine, v kateri so otroci že odšli od doma. V Sloveniji je mogoče opaziti tudi trend, da se mladi odločajo za otroke mnogo kasneje in da pred tem vrsto let živijo skupno življenje brez otrok (Rener, Sedmak, Švab in Urek, 2006, str. 35).

Ne glede na spremembe, ki so se zgodile in se še vedno dogajajo v družini, na raznovrstne oblike družin in na samo številko družinskih članov, je družina zelo pomemben steber v podobi človeka. Družina ima vrsto vlog in družinski člani različne naloge, ena izmed njih je starševstvo in vzgoja otrok. O tem bomo govorili v naslednjem poglavju.

1.2.1 Vzgoja otrok in starševstvo

V 135. členu *Družinskega zakonika* (2019) Starši imajo glavno in enako odgovornost za varstvo in vzgojo otroka ter njegov razvoj. Koristi otroka so njihova poglavitna skrb. Država jim nudi pomoč pri izvajanju njihove odgovornosti.
V 137. členu *Družinskega zakonika* (2019) pa je navedeno:

- Starši morajo skrbeti za življenje in zdravje svojih otrok, jih varovati, negovati in vzgajati ter nadzorovati.
- Starši morajo svojim otrokom omogočiti zdravo rast, skladen osebnostni razvoj in usposobitev za samostojno življenje in delo.
- Starši morajo preživljati svoje otroke v skladu z določbami tega zakonika.
- Starši morajo po svojih močeh skrbeti za šolanje in strokovno izobrazbo svojih otrok glede na njihove sposobnosti, nagnjenja in želje.

Je pa rojstvo otroka in nova vloga, v katero stopajo starši lahko, zelo stresno. Starši se srečujejo z zahtevami otroka, pomanjkanjem spanja, povečano utrujenostjo in pomanjkanjem časa, tudi eden za drugega. Tako lahko pride do mnogih težav na ravni celotne družine (Zupančič in Svetina, 2009, str. 702).

Včasih starši ne izvajajo vzgoje in varstva otrok, zaradi takšnih in drugačnih razlogov. V tem primeru lahko varstvo in vzgojo izvaja tudi druga oseba, npr. sorodniki, rejnik ali skrbnik. Odločitev, da se otrok zaupa v varstvo in vzgojo drugi osebi, je ukrep države za varovanje otrokove koristi (Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, 2019).

Družine pogosto potrebujejo pomoč ob izzivih, povezanih s prehodi, ki so individualni za posamezno družino. Na tem mestu je zelo pomembno socialno delo s celotno družino (o

socialnem delu z družino bom govorila v poglavju Socialno delo z družino), kjer pa je pomembno, da je socialna delavka seznanjena s poznavanjem družinskega življenja (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 72–80).

V 135. členu *Družinskega zakonika* (2019) je omenjeno, ima starševstvo odgovornost za varstvo in vzgojo otrok.

Ko pride otrok na svet, je praktično nemočen in odvisen od odraslih ljudi. Potrebuje zlasti občutek varnosti (Rutar, 2005, str. 23).

Povezanost družinskih članov ima velik pomen pri starševski vlogi. Pozorni pa moramo biti na varovanje avtonomije vsakega člana in na dejanja staršev, saj se otrok ne vzgaja le z besedami, temveč tudi z zgledom. Je pa za starše lahko to zelo težka naloga, saj lahko pride do ponavljanja bolečin in zapletenih medosebnih odnosov, ki so jih odrasli doživeli v otroštvu – njihove osebne bolečine in nezadovoljene potrebe (Juul, 2008, str. 8–23).

Za starševsko vlogo ni dovolj le en, pretežno nespremenljiv način ravnanja, ampak vrsta ravnanj, katerih bistvo je otrokova varnost in dobrobit. Starševska drža terja vrsto odločitev, ne samo glede tega, kaj je bistveno za otrokovo zaščito in kakšne so otrokove potrebe in želje, ampak tudi glede tega, kaj zahteva okolje in kakšne so potrebe in želje odraslih oziroma staršev (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 121).

Po svetu ni poenotenega načina vzgajanja otrok. Sem pa naletela na zanimivo teorijo, ki sta jo avtorici Joelle Alexander in Dissing Sandahl (2018) poimenovali Vzgoja po dansko. Meni osebno najbolje razloži naše odzive v odraslosti. Odzive, dejanja in besede, za katere ne vemo, »od kod so prišli«.

Večino prvinskih odzivov/reakcij podedujemo od staršev. Ukoreninjeni so v nas kot matična plošča v računalniku. So tovarniške nastavitve, h katerim se obrnemo, ko smo na koncu z živci in ne razmišljamo. Pridobili smo jih z vzgojo. Prepoznamo jih takrat, ko sebe slišimo reči stvari, ki jih v resnici nočemo reči. Ko se počutimo slabo, ker globoko v sebi vemo, da obstaja boljši način, da otroke pripravimo k sodelovanju, vendar ne vemo, kako. (Joelle Alexander in Dissing Sandahl, 2018, str. 24)

Pri vzgoji otrok pa se mi zdi izrednega pomena, da otrokom ne dodelujemo vlog in jih ne označujemo.

Otroci in mladostniki lahko postanejo »nevidni otroci«, če se jim dodelujejo vloge že od malega – očkova princeska, ta pridna, hišni pavliha in še mnogo drugih. Otroci postanejo

nevidni zaradi različnih razlogov. Lahko si starši želijo ustvariti otroka po svoji meri ne pa ga naučiti biti svoj, lahko pa je v družini odnos med staršema buren in otroci sklepajo, da zanj v tem odnosu ni prostora (Juul, 2008, str. 93).

Vzgoja otrok ni lahek zalogaj in vloga starševstva zagotovo ni lahka. Razumevanje težavnosti, s katero se soočajo starši, ki stopijo v novo vlogo in poznavanje družinskega okolja, se mi zdi ključnega pomena za delo z družino, s katero se srečajo strokovne delavke in delavci v kriznih centrih za otroke in mladostnike. Delo s celotno družino se mi zdi pomembno iz mnogih vidikov, kot smo v tem poglavju videli, pa so eni izmed njih, bolečine in pretekle izkušnje s katerimi so se srečali starši, s katerimi se mogoče niso soočili in jih nevede prenašajo na svoje otroke, zaradi povezanosti družinskih članov, da se lahko tudi starše nauči novih vedenj in reakcij, katere lahko prenašajo na otroke, in še mnogo več.

1.2.2 Otrokovo navezovanje

Rutar (2005) pravi, da otrok potrebuje odrasle ljudi in občutek varnosti. Pri meni je to spodbudilo razmišljanje o dolgotrajnih namestitvah otrok in mladostnikov v krizni center, kjer se zaposleni menjavajo na dnevni bazi, niso stalni, prihaja do bolniških odsotnosti in dopustov. Kako otrok občuti to, da nekdo konstantno prihaja in odhaja z njegovega življenja.

V kriznem centru za otroke Palčica imajo otroke od nič do šestega leta starosti, kar pomeni, da pridejo v krizni center v svojem najzgodnejšem obdobju življenja. Poglavje je namenjeno raziskovanju otrokovega navezovanja, kdaj se začne in kakšen je njegov namen, na koga se otrok navezuje ... To me je zanimalo z vidika podaljševanja obdobja bivanja v kriznih centrih in kako se lahko potem otroci navežejo na odraslo osebo?

Bowlby (1969, str. 194, v McLeod, 2022) je definiral navezanost kot trajno psihološko povezanost med ljudmi. Otrokovo prvo navezovanje se zgodi s primarnim skrbnikom, vendar je prisotno tudi povezovanje z drugimi ljudmi okoli dojenčka. Navezovanje otrok na starše oziroma skrbnike je izrednega pomena že od samega rojstva, saj otrok že pride na svet z »mehanizmom« navezovanja. Otroci imajo veliko potrebo po navezovanju, bližini in po občutku varnosti, ki pa ga seveda sprva iščejo pri starših. Navezanost je moč zaznati v trenutkih, ko se otrok počuti ogroženo in ne varno, takrat bo iskal bližino in varnost osebe, ki ji je blizu.

V zvezi s pojmom navezanosti moramo najprej opredeliti pomen pojma povezanost, ki v običajni rabi označuje čustvene vezi med otroki in starši, ki se pletejo od rojstva naprej in

jih doživljamo kot bolj ali manj tesne, poglobljene ali intenzivne. Otroci potrebujejo bližnjo osebo, na katero se bodo navezali, da bi tako dobili občutek, da so varni in zaščiteni. Otroci pa se lahko kljub navidezni navezanosti počutijo negotove in se ne morejo opreti nanje (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 14).

Navezovanje se lahko zgodi na dveh nivojih – eksterno in interno. Eksterno se zgodi z zunanjimi dražljaji ali pa razdaljo starša, interno pa se zgodi zaradi otrokovega strahu, utrujenosti, bolezni itn. Izkušnja otroka, da mu je odrasla oseba na voljo in mu nudi oporo, otroka spodbudi k raziskovanju. Navezovalno vedenje in dobra navezanost je varno izhodišče za otrokovo samoraziskovanje in raziskovanje okolice (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 23).

Poznamo več vrst navezovanja. V grobem pa bom ločila varno in iz zgoraj razbranega, ne varno navezovanje.

V pogojih čustvene naklonjenosti in varnosti se otrok naravno naveže na starše; ti so nanj čustveno uglašeni, spremljajo njegovo dihanje, smeh, spanje, hranjenje in odzivanje. Starši prepoznajo fiziološka in čustvena stanja oziroma potrebe in nanje ustrezno odgovorijo. Na globlji ravni se starši čustveno popolnoma predajo otroku in iz minute v minuto v sebi pripravljajo prostor za odzive na otrokova stanja in vedenja. Ravno zato starševstvo ni le razmišljanje in vživljanje v otroka, niti samo skrb zanj, ampak globoka aktivacija in sočasna preobrazba temeljnih čustvenih vzgibov in potreb v odrasli osebi (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 10).

Ko se starš uglasi na otrokove potrebe, se gradi zaupanje. Otrok se počuti ljubljenega, sprejetega in varnega. Odzivnost starša, otroku pomaga, da se nauči vzpostaviti čustveno in mentalno ravnovesje v sebi. S tem pa dobiva tudi izkušnjo, da je slišan in viden. Varno navezanost lahko otrok in starš gradita, ko je starš čustveno prisoten. Seveda pa kdaj pride tudi do nesoglasij, pomembno je, da zna starš prekinjen stik z otrokom obnoviti (Blaznik, 2013).

Velikokrat opažam, da se lahko teorija navezanosti v praksi prelevi v preveč okupirani stil starševstva in vezi med otrok-starš. Zato se mi zdi pomembno omeniti, da je temelj teorije navezanosti varno izhodišče.

Otroci se po naravni poti obračajo k staršem ali primarnim skrbnikom po tolažbo in zaščito. Toda starši predstavljajo tudi izhodišče, od koder otrok raziskuje svet oziroma okolico. To

zaupanje v starše se razvije v prvem letu otrokovega življenja in je posledica tega, kako mati odgovarja na otrokove signale v primeru bolezni, bolečine in čustvenega pretresa (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 19).

V letih dela v kriznem centru sem se srečala z mnogimi otroki in različnimi stili navezanosti ter lahko rečem, da je ublažitev ne-varne navezanosti dolgotrajen proces. Otroku omogočiti nove izkušnje navezovanja, varnosti in odzivnosti vsekakor ni lahek proces.

Raziskovanja in opazovanja otrok v sirotišnicah so pokazala nenavadne znake socialnega vedenja, in sicer ne zmožnost vzpostavitve globokega čustvenega stika. Otroci so se do neznancev vedli predvsem prijateljsko. Raziskave pa so vključevale tudi opazovanje otrok, ko so odšli iz sirotišnic v nove družine. Čeprav so v novih okoliščinah napredovali pri vedenju in splošnem razvoju, so se pri večini težave glede navezovanja ponavljale. Otroci, ki so sprejeti v rejniške družine pred 12. mesecem starosti, se običajno že po dveh tednih navežejo na nove skrbnike, medtem ko pri starejših otrocih obdobje prilaganja traja dlje (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 33).

Kot omenjeno, se otroci navezujejo že pred rojstvom. Pri teoriji navezanosti pa gre velik poudarek čustvenemu razvoju v drugi polovici prvega leta. Otrok se bolj razvije, začne uporabljati vsa svoja čutila, razvije se vid, bolj je spreten pri opazovanju, spremljanju in nadziranju vedenja staršev. S tem otrok razvije oblike vedenja, ki jih prilagaja staršu za to, da doseže svoje cilje (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 147).

Kdo pa je navezovalna oseba? Je oseba, ki otroku zagotavljanja telesno in čustveno oskrbo, doslednost v otrokovem življenju in čustveno naložbo vanj (Farnfield in Holmes, 2014).

Za razliko od varne navezanosti, kjer otrok išče bližino matere in po odsotnosti matere z veseljem steče k njej, pa pri anksiozni navezanosti otrok svojega starša zaznava kot nezanesljivega in po daljši odsotnosti matere počaka, ali bo mama vzpostavila stik ali ne. Dojenček je nezaupljiv, zaskrbljen. Otroci z izogibajočim se stilom navezanosti pa se interakciji načelom izogibajo in tudi ob ločitvi z materjo ne kažejo stiske. Ker pa smo si ljudje različni in ne moremo vedno uvrstiti vsega v točno določen opis, poznamo še neorganiziran stil navezanosti, kjer otroci ne kažejo izrazitih značilnosti navezanosti, ki smo jih že našteli. Velikokrat se izkaže, da imajo starši tovrstnih otrok nerazrešene travme, kar posledično pri dojenčku povzroči zmedenosti, nejasnost (McLeod, 2022).

Kako pa se stil varne navezanosti kaže v odraslem življenju, dobro pojasni S. Jurič (2009) v enem izmed svojih člankov, kjer opisuje odraslo osebo, ki ima pozitivne izkušnje v otroštvu, kot osebo, ki ne dvomi o sebi in posledično tudi ne o osebi, ki stoji nasproti nje, ne dvomi, da bi bila sprejeta, a hkrati se ne boji se čustvene zavrnitve, če bi slučajno prišlo do nje, ter nima težav z zbliževanjem s partnerjem.

S poglavja je razvidno, da je varno navezovanje otroka ključno, da se otrok počuti dovolj varnega, da začne raziskovati okolico in čuti podporo. Največji premiki v čustvenem navezovanju otroka na starša, skrbnika, se zgodijo v prvem letu otrokovega življenja. S tega lahko sklepam, da je za razvoj varne navezanosti in zaupanja v odraslo osebo za otroka starega od šestega meseca dalje, ki se nahaja v kriznem centru, bolje, da se najde primerno rešitev dolgotrajnejše oblike čim hitreje. Prav tako sem s teorije razumela, da je za varno navezanost bistveno, da se za otroka najde osebo, ki je čustveno odprta, prisotna in ki se je pripravljena uglasiti na otroka ter mu nuditi podporo, pomoč, varnost in predvsem, ki je pripravljena biti tam za otroka.

1.2.3 Mladostnik v družini

V krizne centre za otroke in mladostnike se poleg otrok zatekajo tudi mladostniki. Zato je poglavje namenjeno raziskovanju obdobja mladostništva, pubertete in izzivom, s katerimi se mladostniki srečujejo ter soočajo, da bi jih bolje razumeli.

Adolescenca je obdobje med otroštvom in odraslostjo. Zajema biološko rast in pa prehode v različne družbene vloge. Definicija, da mladostniška rast in razvoj potekata med desetim in štiriindvajsetim letom trenutno bolj ustreza kot pa starost 10–19 let. Obdobje adolescence je daljše, prehodi vlog so zakasnjeni, zaključek izobraževanja se daljša, prav tako poroka in vloga starševstva (Sawyer, Azzopardi, Wickremarathne in Patton, 2018).

Puberteta je obdobje, ki poteka v posamezniku in psihoseksualna razvojna faza, ko se v posamezniku med dvanajstim in petnajstim letom sprožajo občutki negotovosti in čustveni viharji (Juul, 2008, str. 24).

Za adolescenco so značilne psihološke spremembe v smislu identitete, samozavedanja in odnosov z drugimi. V primerjavi z otroki so mladostniki bolj družabni, tvorijo bolj zapletene in hierarhične odnose med vrstniki ter so bolj občutljivi na sprejemanje in zavračanje s strani vrstnikov (Blakemore, 2012).

Obdobje mladostništva prinaša mnogo izzivov in tudi veselja. V tem času pridejo v ospredje ključna vprašanja o vrednotah, odnosih in posamezniki se začnejo spopadati z vprašanji o njihovi identiteti in navsezadnje o prihodnosti. Spremenijo pa se tudi družinski odnosi, lahko pride do oddaljevanja otrok in staršev ali pa do večje bližine ter enakopravnosti (Coleman, 2011).

V času pubertete se pojavljata pogostost in intenzivnost konfliktov mladostnika z odraslimi. Za konflikte pa ni kriv razvoj. Velik vpliv na to ima tudi sposobnost staršev, priznati si, da se njihova starševska vloga spreminja in od tega, kako so se lotevali razvoja otrokove integritete v prvih štirih letih njegovega življenja (Juul, 2008, str. 25).

Poleg izzivov v smislu iskanja identitete, biološke rasti in raziskovanja odnosov pa je treba omeniti še duševno zdravje.

Svetovna zdravstvena organizacija je duševno zdravje opredelila kot »stanje dobrega počutja, v katerem posameznik razvija svoje sposobnosti, se spoprijema s stresom v vsakdanjem življenju, učinkovito in plodno delo ter prispeva v svojo skupnost« (Nacionalni inštitut za javno zdravje, b. d.).

Osebno menim, da so vsa čustva primera in več kot zaželena ter da včasih pridejo dnevi, ko se ne počutimo najbolje. Zato mi je bolj blizu definicija, ki sem jo našla v reviji World Psychiatry.

Duševno zdravje je dinamično stanje notranjega ravnovesja, ki posamezniku omogoča uporabo svojih sposobnosti v sozvočju z univerzalnimi vrednotami družbe. Osnovne kognitivne in socialne veščine; sposobnost prepoznavanja, izražanja in moduliranja lastnih čustev ter vživljanja v druge; fleksibilnost in sposobnost obvladovanja neugodnih življenjskih dogodkov in delovanja v družbenih vlogah; harmoničen odnos med telesom in umom predstavljata pomembne sestavine duševnega zdravja, ki v različni meri prispevata k stanju notranjega ravnovesja (Galderisi, Heinz, Kastrup, Beezhold in Sartorius, 2015).

Težave, ki se pojavljajo v mladostništvu, kot je samopodoba, nezadovoljstvo samega s seboj, videzom, družinskimi donosi in še vrsto procesov, ki se dogajajo mladostnikom, lahko vodijo do velikih stisk. Potem je tukaj še stres – neuspešnost v šoli, težave z vzpostavljanjem odnosa z vrstniki, bolezen staršev, zlorabe in družinska nesoglasja in zaradi vsega tega je še večja verjetnost, da se bodo pri mladostniku pokazale težave. Ko se mladostnik ne zmore več sam boriti s stiskami, se odloči za psihiatrično zdravljenje. Pri zdravljenju mladostnic in

mladostnikov pa mora paziti, da so vključeni tudi starši, vrstniki in učitelji, saj so še vedno odvisni od okolja. Zdravljenje pa je učinkovitejše, če je multidisciplinarno in večsektorsko – različne stroke prispevajo vsak delček svojega stališča. Treba je narediti dobro selekcijo virov podpore in pomoči v interdisciplinarnem timu (Stržinar, 2012, str. 127 in 128).

Motnje v duševnem zdravju so pogoste in vplivajo na mlade z vidika vključevanja v družbo. Ko govorimo o motnjah, imamo v mislih anksioznost, depresijo, motnje hranjenja, v adolescenci pa se lahko tudi začne razvoj shizofrenije. Mladostniki se soočajo tudi s pomanjkanjem pozornosti, hiperaktivnostjo in samopoškodovalnim vedenjem. Polovica ljudi s težavami v duševnem zdravju prve simptome doživi pri 14. letih, tri četrtine pa pred srednjim dvajsetimi leti (Kelsey in Simsons, 2014).

Razloge za samopoškodovalno vedenje delimo na tri vidike, in sicer na psihološki, socialni in biološki vidik. Največkrat se govori o psihološki kategoriji – s samopoškodovalnim vedenjem mladostniki zmanjšujejo psihološko bolečino, lajšajo svojo stisko in preusmerjajo pozornost stran od negativnih dražljajev. S samopoškodovalnim vedenjem oseba regulira svoja čustva. Pri biološkem vidiku pa igra samopoškodovalno vedenje veliko vlogo pri regulaciji endogenih opioidov – posamezniki s tovrstnim vedenjem imajo lahko kronično nižjo raven endogenih opioidov. Nizke vrednosti pa so lahko posledica zlorabe v otroštvu, travme ali zanemarjanja. Je pa samopoškodovalno vedenje močno povezano tudi z motnjami hranjenja, zlorabo substanc, posttravmatsko stresno motnjo, mejno osebnostno motnjo, depresijo in anksiozno motnjo (Whitlock, 2010).

Če smo govorili o varnem in ne-varnem navezovanju otroka, pa se to kaže in razvija tudi v kasnejših letih v fazi razvoja mladostnika. Zato so sami začetki otrokovega življenja izredno pomembni.

Varni navezanosti iz otroštva sledi varno in samostojno navezovanje v dobi mladostništva in zgodnje odraslosti, kar imenujejo tudi avtonomnost. Ti mladostniki poznajo in razumejo dobre plati svojih staršev in njihove omejitve. V odnosih ravnajo samostojno in znajo ovrednotiti svoje doživljanje ob vsakem človeku posebej. Poleg tega v odnosih z drugimi in skrbniki dobro prenašajo slabe izkušnje in so pripravljeni krivice odpustiti. Do nepopolnih plati sebe in drugih so prizanesljivi in jih znajo vključiti v širši kontekst. Otroški ambivalentni ali rezistentni navezanosti ustreza v najstniških letih in odraslosti stil tesnobne navezanosti. Ko pripovedujejo o svojem otroštvu, se ti posamezniki na dolgo posvetijo podrobnostim in zelo težko podajo celotno podobo. Tesnobno navezani posamezniki se

težko pomirijo glede lastnih nepopolnosti in nepopolnosti drugih. Dezorganizirani navezanosti ustreza v odrasli dobi stil nerazrešene navezanosti, za katero je značilna odsotnost žalovanja za izgubo ali travmo. Teorija navezanosti trdi, da vzorci navezovalnega vedenja vztrajajo celo življenje. Način vedenja, ki ga izkazuje otrok do matere pri enem letu starosti, ne napoveduje samo, kakšno strategijo navezovanja bo imel v kasnejših obdobjih, ampak tudi kakšno razvojno pot bo ubral v življenju. Dolgoletna raziskava s skupnim naslovom The Family Lifestyles Project (FLS), ki od leta 1973 poteka na kalifornijski univerzi v DA, je potrdila, da navezanost v otroštvu v veliki meri napoveduje stil navezanosti v adolescenci. V nasprotju s tem je raziskava 57 mladostnikov iz nestabilnih in socialno ogroženih razmer v Minnesoti odkrila, da so se njihovi vzorci navezanosti spremenili. Nadaljevanje istega vzorca navezanosti je bilo odvisno od posebnih neugodnih okoliščin. Tako so na primer zlorabljeni ne-varno navezani otroci ostali ne-varno navezani. Pri otrocih, ki so svojo ne-varno navezanost spremenili v varno do trinajstega leta starosti, se je izkazalo, da so se razmere doma v tem času bistveno popravile (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 24 in 128).

Zgoraj zapisan povzetek iz knjige Teorije navezanosti me močno pomiri in daje upanje, da se da spremeniti stil navezanosti. Pomirja me z vidika, da ne zaznamujemo otrokovega življenja, ker se odrasle osebe včasih znajdejo v stiski ter ne zmorejo ravnati pravilno in vedno v korist otroka.

Obdobje mladostništva vsekakor ni lahko obdobje. Mladostnikom se dogajajo mnoge spremembe, tako biološke kot psihološke, dobivajo/dodeljene so jim nove vloge, srečujejo se z iskanjem svojega mesta pod soncem. Zato menim, da so notranje stiske, težave s samopodobo, konflikti, ki se mladostniku dogajajo znotraj njega in izven, v vsakodnevnih odnosih, nekaj normalnega in razumljivega. Pri delu z mladostniki je vsekakor izziv razumeti, s čim se soočajo, in jih hkrati usmerjati na pot, ki bi bila za posameznika najboljša. Kot smo do sedaj že videli, je pri delu z otroki in mladostniki velik poudarek tudi na delu s celotno družino, zato je naslednje poglavje namenjeno ravno tej temi.

1.2.4 Socialno delo z družino

Socialno delo z družino je lahko kompleksno delo, saj vsebuje veliko različnih članov družine, ki v odnose vstopajo vsak s svojo zgodbo, odzivi, težavami in stiskami. Zaradi same raznolikosti je včasih sodelovanje v družini lahko prava umetnost. In prav tako je kompleksno in mnogobarvno socialno delo z družino.

Socialno delo z družino je zelo pomembno področje. Reševanje problemov pogosto zahteva udeleženost vseh članov družine uporabnika. Velikokrat je družina vir podpore in moči. Spet drugič mora socialna služba posredovati v družino, da zavaruje člana družine, spet drugič družino, ker jo ogroža en član družine. Včasih družine kot celota potrebujejo pomoč, spremembe v njej, ki jih ne morejo izvesti brez pomoči. Socialno delo z družino pomeni raziskovanje dobrih izidov za vse udeležene. Dela se tako z družino kot tudi s posameznikom (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 25–27).

Problemi ljudi v socialnem delu so zelo povezani s problemi njihovih družin. Družina prva socialna mreža človeka in zato je udeležena v problemih ljudi (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 31).

Cilj socialnega dela z družino je soustvarjanje rešitev za kompleksne psihosocialne probleme družin. Kompleksnost socialnega dela se kaže predvsem skozi prepletenost tem, ravni in realnosti, s katerimi se socialna delavka družin in njeni člani srečujejo v procesu soustvarjanja rešitev. Delo je usmerjeno k rešitvi, je proces ustvarjanje rešitev. Pomembno je, da se v delovnem odnosu družini spoštljivo pridružimo na točki, kjer ne najde rešitve, da znamo doživeti njihova pomanjkanja in stiske, hkrati pa se zavedati, da je naša vloga soustvarjanje podpore in pomoči za rešitve (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 30 in 42).

Sodelovanje z družino ima za cilj krepitev moči družinskih članov, da bi lahko nekoč oblikovali svojo pot, s svojimi izidi, brez pomoči strokovnih služb (Mešl in Kodele, 2016, str. 45).

Socialna delavka pri delu z družino spozna sistem osebnih in odnosnih nalog članov družine. Rešitve pa lahko sooblikuje v pogovorih z družino. Pogovori omogočajo razumevanje in soustvarjanje. Pogovor z družino ima tri faze:

- prva faza vsebuje pozdrav, predstavljanje in kratek klepet, dogovor o sodelovanju in vzpostavitev delovnega odnosa. Nato pa se
- v drugi fazi se začne zbiranje gradiva, se pravi, kaj družinskim članom predstavlja težavo in kako si oni predstavljajo rešitev, motiviranje družine,
- v tretji fazi pa se pogovor zaključuje in sprejme se dogovor (Čačinovič Vogrinčič, 2019, str. 43, 64–66).

Socialna delavka ali delavec v delovnem odnosu z družino vodi dva procesa. Prvič vzpostavi delovni odnos in soustvari izvirni delovni projekt pomoči. Drugi proces pa je raven

družinske dinamike, kjer socialna delavka raziskuje in definira spremembe, ki jih družina potrebuje. Socialna delavka ali delavec na tej ravni soraziskuje družino skupaj z njo in se odziva na ravnanje članov družine drug z drugim. Na drugi ravni je delo socialne delavke ali delavca usmerjeno v razvidnost in ozaveščenost za spremembe, ki so potrebne znotraj družine, da bi ta sploh lahko uresničila definirane želene izide, ki so bili zastavljeni in formulirani v prvem delu procesa dela z družino (Mešl in Ilešić Toš, 2020).

Ker pa otroci res velik del svojega dneva preživijo v šoli, pa se mi zdi začetek socialnega dela z družino, prav tam – v šoli.

Družine in njihovi otroci se ne soočajo samo z učnimi težavami, temveč tudi s socialno izključenostjo in veliko revščino. Socialno delo v šoli pa lahko pomaga pri soustvarjanju sprememb, ki pa se začne z delom z družino in s sodelovanjem z učitelji. Socialno delo z družino je res veliko vredno, saj lahko mobilizira vire podpore in pomoči v družini sami. Socialna delavka z družinskimi člani raziskuje pravila, vloge, pomaga ubesediti skrb, odgovornost in naklonjenost. Socialna delavka tudi poskuša vzpostaviti prostor za otrokov glas (Čačinovič Vogrinčič, 2020, str. 164–170).

1.3 Nasilje v družini

Nasilje je še vedno tabu tema, ki se dogaja v marsikateri družini in velikokrat ostane skrito »za štirimi stenami«, saj si žrtve ne upajo spregovoriti ter postati vidne. Družina naj bi predstavljala prvi varni prostor vsakega družinskega člana, ker pa ni vedno tako, bomo v tem poglavju pregledali vrste družinskega nasilja in opredelitve ter dolžnosti prijave in kdo jo sploh ima.

Poznamo več vrst in oblik nasilja: fizično, psihično, ekonomsko in čustveno nasilje, zanemarjanje in spolne zlorabe. Nekatere vrste bomo v nadaljevanju podrobneje opredelila.

Družina naj bi bila kraj, kamor se posamezniki umaknejo, kjer se sprostijo. Hkrati pa to pomeni, da je družina kraj, kjer je obseg formalnega in neformalnega družbenega nadzora bistveno omejen. Zato je zasebnost družine tesno povezana z možnostjo nasilnega vedenja (Filipčič, 2002, str. 42).

Vse vrste nasilja lahko zaznamo v raznovrstnih družinah, ne glede na obliko, status, družbeni položaj, ugled in izobrazbeni nivo družine. Še vedno so mnoge zlorabe v družinah pogostejše, kot si lahko predstavljamo. Čeprav bi morala biti družina za posameznike varen kraj, pa je za mnoge, premnoge velikokrat najnevarnejši kraj. Poznamo več vrst posledic, ki

jih lahko nasilje pusti na otroku, od težav z delovanjem centralnega živčevja, psihotičnih epizod, depresije, zlorabe psihoaktivnih substanc, do prenosa medgeneracijskih vzorcev nasilnega vedenja in še mnogo več (Dvoršak in Selinšek, 2010, str. 9).

Opredelitev nasilja pa je odvisna tudi od subjektivne predstave posameznika se pravi povzročitelja nasilja, žrtve in opazovalca, o primernosti družinskih vlog in splošnih vrednot posameznika. Velikokrat pride do razlikovanja pri dojemanju dopustnih vzgojnih metod. Pri tem pa moramo izhajati predvsem iz tega, da so vse oblike in intenzivnosti nasilja, nasilje (Filipčič in Klemenčič, 2011).

Teorija konflikta na primer razloži dinamiko kapitalistične ekonomije in kako je prispevala k prenosu jeze delavcev iz službe na družino, kjer je »končno« lahko narekoval ritem življenja. Feministične teorije pa napadajo kulturni ideal družine kot »varnega zavetja pred krutim svetom«. Zlorabe žensk ne pojmujejo kot redek ali devianten pojav, ampak kot predvidljivo in običajno dimenzijo normalnega družinskega življenja. Poudarjajo, da se zloraba žensk ne more skriti pod opravičilo, da je to zasebnost družine in značilnost tovrstne družbene skupine, ampak je to družbeni problem (Filipčič, 2002).

Poleg teh dveh izpostavljenih teorij pa obstaja še vrsto drugih. Bolj ključno pa se mi je zdelo dejstvo, da nasilje obstaja in je obstajalo že vrsto let nazaj.

Ženska je že od antičnih časov veljala kot moževa lastnina. Žensko vrednost so ocenjevali po tem, koliko otrok bo rodila možu in zagotovila nadaljevanje njegovega rodu. V starem Rimu, kjer so sprejeli prvo zakonodajo o zakonski vezi, je bil mož »absolutni vladar«. Mož je imel pravico kaznovati ženo zaradi neposlušnosti. Odnos do žensk se je podlagi tovrstnih primerov razvijal vse do 50., 60. let prejšnjega stoletja, ko so ženska gibanja začela poudarjati problem nasilja v družini in ustanavljati zatočišča za pretepene ženske. Po drugi svetovni vojni je prišlo do spremenjenega odnosa družbe in posameznikov do nasilja med partnerjema, saj smo ga začeli obravnavati kot problem, ki ne sodi v zasebno sfero, ampak je širši problem, kjer mora posredovati država in njene institucije (Filipčič, 2002, str. 87).

Ko govorimo o družinskem nasilju in njegovi pogostosti, sem se velikokrat soočila z nerazumevanjem okolice do zahtevnosti opuščanja oziroma zapuščanja partnerja s strani zunanjih opazovalcev.

Veliko žensk kljub različnim oblikam nasilja, ki jih doživljajo s partnerjem, vztraja v razmerju z njim. Velikokrat se zgodi tudi, da odnos že prekinejo, a se nato ponovno vrnejo

k nasilnemu partnerju. Nekatere raziskave kažejo, da je povprečna doba zlorabljanja, preden ženska zapusti razmerje, sedem let. Vzroki, zakaj ženska ne zapusti partnerja, so številni. Vzroke lahko najdemo bodisi v značilnosti žensk (osebnostne značilnosti, psihično stanje, dostopnost virov) bodisi v dinamiki razmerja med žrtvijo in nasilnim partnerjem ali pa v izkušnjah žensk z nasiljem med njenima staršema (Filipčič, 2002, str. 95).

Pri nasilju v družinskem okolju so vanj vpleteni tudi otroci. Zaradi nasilja v družini lahko pri njih pride do izražanjq kompleksnih čustvenih, vedenjskih in socialnih težav. Posredno jih prizadene tudi zmanjšana starševska sposobnost zaradi nasilja v družini. Izpostavljenost otrok nasilju v družini se lahko pojavi na več načinov, in sicer od pričevanja do neposredne vpletenosti. Otroke je treba odstraniti iz nasilja (Wyndham, 1998, str. 41).

Otroci so žrtve nasilja tudi, če so priča nasilju. Posledice opazovanja nasilja so enako hude, kot če bi se nasilje izvajalo neposredno nad otroki. Vključujejo psihološko travmo, stres zaradi nenehno prisotnega strahu, čustvene in duševne stiske ter izpostavljenost nasilnim vzorcem komunikacije (Lešnik Mugnaoni, 2014, str. 99).

V Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) je v 3. členu družinsko nasilje opredeljeno kot slednje:

Po 3. členu *Zakona o preprečevanju nasilja v družini* (2008) je nasilje vsaka uporaba fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana proti drugemu družinskemu članu oziroma zanemarjanje ali zalezovanje žrtve ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročitelja nasilja in telesno kaznovanje otrok.

V eni izmed raziskav je bilo ugotovljeno, da se nasilje v družini lahko pojavi kjerkoli in ga je treba jemati kot dolgotrajen proces. Treba je še omeniti, da je nasilje v družini velik pokazatelj tudi za zlorabe in zanemarjanje otrok – več o tem pa sledi v nadaljevanju diplomske naloge. Obstaja večja verjetnost, da bo prišlo tudi to tovrstnih oblik nasilja nad otroki (Stanley, 2011).

Če pogledamo literaturo, je možno sklepati, da je nasilja v družini mnogo in da ne sme več ostati skrito.

Zato prilagam še zakonsko obrazložitev ravnanja in pa dolžnost prijave.

5. člen *Zakona o preprečevanju nasilja v družini* (2008) prav, da so organi in organizacije dolžni izvesti vse postopke in ukrepe, ki so potrebni za zaščito žrtve glede na stopnjo njene

ogroženosti in zaščito njenih koristi in pri tem zagotoviti spoštovanje integritete žrtve. Če je žrtev nasilja otrok, imajo koristi in pravice otroka prednost pred koristmi in pravicami drugih udeleženk oziroma udeležencev postopka.

V 6. členu pa *Zakon o preprečevanju nasilja v družini* (2008) opredeljuje, kako je z dolžnostjo organizacij in pa navsezadnje z našo osebno dolžnostjo, predvsem pa dolžnostjo strokovnih delavcev in delavk v primeru, da izvedo za nasilje v družini.

(1) Organi in organizacije ter nevladne organizacije, ki pri svojem delu izvedo za okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se izvaja nasilje, so dolžni o tem takoj obvestiti center za socialno delo, razen v primeru, če žrtev temu izrecno nasprotuje in ne gre za sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.
(2) Vsakdo, zlasti pa strokovni delavci oziroma delavke v zdravstvu ter osebje vzgojno-varstvenih, vzgojno-izobraževalnih zavodov in socialnih zavodov ter izvajalci vsebin za otroke v športnih in kulturnih združenjih, ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti, takoj obvesti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo, kadar sumi, da je žrtev nasilja otrok ali oseba, ki zaradi osebnih okoliščin ni sposobna skrbeti zase.

Veliko skrb pa mi vzbujajo transgeneracijski občutki nemoči in pomanjkanje izkušnje dejavne politike. Ravno zaradi tega imajo posamezniki velikokrat občutek, da kljub uvidu v nasilje, ni mogoče nič storiti, da se ne more nič spremeniti (Zaviršek, 2018, str. 13).

Nasilje v družini je težko prepoznavno in zaznano zaradi zaprtosti družine, saj je to zelo intimno okolje, v katero ne posegamo pogosto. Kar pa ne pomeni, da se nasilje v družini ne dogaja. Ne obstaja pravilo, v katerih in kakšnih družinah se nasilje izvaja, lahko se dogaja v marsikateri družini, ne glede na status, ekonomski položaj, izobrazbo staršev ipd. Vsak izmed nas, predvsem pa strokovni delavci (v zdravstvu, vzgojno-izobraževalnih ustanovah, socialnem varstvu in v športnih ter v kulturnih dejavnostih) pa imamo dolžnost, da prijavimo nasilje, ki se izvaja nad otrokom ali osebo, ki ne zmore poskrbeti zase. Nasilje se prijavi na CSD, policijo ali pa na tožilstvo.

1.3.1 Fizično nasilje

Fizično nasilje je vrsto let veljalo in še dandanes ga nekateri obravnavajo kot edino pravo nasilje, saj je fizično vidno. V nadaljevanju bomo seveda videli, da je vrst nasilja mnogo več. Mnogokrat je pri izvedbi raziskav fizično nasilje razdeljeno na »manjše« – klofute ipd. in »večje« – napadi z orožjem, noči itd., zlorabe glede na to, kako velike so možnosti za

fizične poškodbe. Na tem mestu se mi zdi pomembno omeniti dejstvo, da se veliko poškodb zgodi na način ali na točno določenem mestu telesa, za katero storilec nasilja ve, da se modrica ne bo razvila ali pa da bo žrtev ta predel zakrila z oblekami. S tem pridemo do le delčka žrtev, ki ustrezajo »klasičnim« slikam žrtev nasilja z modricami, odrgninami in krvavimi nosovi (Leskošek idr., 2013).

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) pravi, da je fizično nasilje vsaka uporaba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile, ki žrtev prisili, da kaj stori ali opusti, da kaj trpi ali ji omejuje gibanje oziroma komuniciranje in ji povzroči bolečino, strah ali ponižanje, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe.

Načeloma ne gre za enkratno dejanje, prej nasprotno, nasilje se povečuje. Se pa fizično nasilje velikokrat razvije iz psihičnega (Društvo za nenasilno komunikacijo, b. d.).

Fizično nasilje je najpogostejša oblika nasilja v družini. Večina fizičnega nasilja, ki ga otrok doživi v svojem otroštvu, se zgodi v okviru družine. Na procese, ki se dogajajo v družini, pogosto gledamo kot temelje za prihodnje odnose in vedenje. Zato ima fizično nasilje v otroštvu vpliv na razvoj njegove identitete in s tem dobi sporočilo ter se uči, da je agresivno vedenje normalno. Poleg tega se naučijo biti v podrejenem odnosu, kar pa vpliva na položaj tudi v drugih odnosih, med vrstniki in tudi kasneje v življenju (Galtz, Källström, Hellfeldt in Thunberg, 2018).

Med fizično nasilje uvrščamo klofute, boksanje, lasanje, cukanje, pretepanje s predmetom ali roko, zvijanje rok, privezovanje otroka na način, da se ne more premakniti, polivanje z vodo, opekline, porivanje, pljuvanje ... (Aničić, Hrovat Svetičič, Hrovat in Sušnik, 2017, str. 24–25).

Nasilje v družini povzroči pri otroku dolgotrajne in zelo hude posledice. Kljub temu pa moramo biti pazljivi, kako se posega v družino in ukrepa, saj lahko prehitri in preveč intenzivni posegi v zasebno sfero škodijo otrokovemu razvoju in niso v njegovo največjo korist. Pri nasilju nad otroki veliko primerov ostaja neprijavljenih, kljub temu pa lahko državni organi pomagajo le tistim otrokom, za katere izvejo, da potrebujejo pomoč (Leskošek, Kodele in Mešl, 1029, str. 43-44).

Vsak izmed nas, še posebej pa strokovni delavci in delavke v različnih institucijah, so dolžni ukrepati v primeru nasilja nad otrokom, zanemarjanja ali pa če obstaja sum na to. Paziti je treba, da v družinsko sfero ne posežemo prepozno ali pa prezgodaj. Vedno mora biti vodilo

odraslih oseb, vpletenih v primer, otrokova korist. Pri odločanju in presojanju v razmerju med otroki in starši – razveze pri varstvu otroka pred nasiljem s kratkoročnimi (prepoved približevanja) in dolgoročnimi (namestitev v rejniško družino) ukrepi, naj bi bilo to glavno vodilo sodišč in strokovnih služb vpletenih v primer (Leskošek, Kodele in Mešl, 2019, str. 11, 29 in 39).

1.3.2 Psihično nasilje

Psihično nasilje je še vedno velikokrat zanemarjeno, pomanjšano. Pogosto ga ljudje povezujemo s pričakovanimi konflikti v partnerstvu, ki pa lahko s preveliko pogostostjo vedenj zapadejo v psihično nasilje. Kot primer tovrstnega nasilja lahko navedemo relacijo odnosov, kjer ima ena stran več moči in spravlja drugo osebo v odvisen položaj in svojo moč še povečuj, vsakodnevno zmerjanje, laganje, obtoževanje, pripombe na račun videza osebe, povzdigovanje glasu nad osebo itd. (Leskošek idr., 2013).

V *Zakonu o preprečevanja nasilja v družini* (2008) pa je navedeno, da so psihično nasilje ravnanja in razširjanje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja pri žrtvi povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske, tudi če so storjena z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije.

Tovrstno nasilje je velikokrat spregledano, ker ga je težko prepoznati. Žrtve psihičnega nasilja povedo, da so velikokrat zmedene in dvomijo o tem, kar se jim zares dogaja, ali je to nasilje, čeprav ni bilo »zadano« z roko, nogo in se na žrtvi »nič ne pozna« (Društvo za nenasilno komunikacijo, b. d.).

Psihično nasilje se kaže v mnogih oblikah od besednih zlorab, osamitve partnerja, čustvenega izsiljevanja ipd. Vse vrste nasilja pa se redko pojavljajo osamljeno, se pravi kot enkratno dejanje. Značilen je ciklični nasilni vzorec, kjer v prvi fazi pride do napetosti in naraščanja le-te, nato do izbruha in potem do kesanja ter ljubečega odnosa. Pri tem krogu se žrtev ves čas sprašuje, kaj je naredila narobe, poskuša preprečiti partnerjev izbruh – »hodi po jajcih okoli njega«, zanika svoja čustva in poskuša narediti svojo družino »navzven še vedno lepo in varno«. Kljub temu pa še vedno pride do izbruha. Večina povzročiteljev psihičnega nasilja pa se ne zaveda, kaj počne, da je nasilen, izvaja nasilje nezavedno (Šugman Stubbs, 2010, str. 141–143).

Nasilje v družini je na žalost razširjeno po celotnem svetu in ima lahko posledice tako za fizično kot za duševno zdravje. Ženske in otroci, ki živijo v konfliktnem okolju, kjer so prisotne razne vrste nasilja, so izpostavljeni povečanemu tveganju za razvoj depresije, anksioznosti in psihotičnih motenj (Devakumar idr., 2021).

1.3.3 Zanemarjanje

Zanemarjanje je ravnanje staršev oziroma skrbnikov, ki so odgovorni za otroka in večkrat ali pa enkrat neustrezno ravnajo. Pod neustrezno ravnanje uvrščamo nezadovoljevanje telesnih, psihičnih, čustvenih, kognitivnih, izobraževalnih in socialnih potreb otroka. Poznamo bolj vidne primere zanemarjanja, ko opazimo neustrezno higieno, slabo prehranjenost otroka, puščanje otrok same, ko za to še niso dovolj stari. Potem pa imamo še izpostavljenost otroka nevarnostim, nasilju in neodzivanje na otrokove potrebe, ki pa se pokažejo na dolgi rok (Društvo za nenasilno komunikacijo, b. d.).

Mama zanemarja in ne upošteva otroka takrat, kadar se od njega oddalji do te mere, da ne more slišati njegovih signalov in ne preverja, kaj se dogaja z otrokom. Druga oblika zanemarjanja je, da mama, čeprav je fizično prisotna in dostopna, otroka prepusti drugi osebi in se posveti svojim opravilom na način, zaradi katerega je za otroka nedostopna. Ta bolj ali manj namerna nedostopnost je znak njenih notranjih čustvenih procesov, v katerih se otroški in odrasli svet le redko prekrivata in se pogosto izključujeta (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 88).

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) pravi, da je zanemarjanje je oblika nasilja, kadar povzročitelj nasilja opušča dolžno skrb za žrtev, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin.

Pri določanju starševske skrbi je težko določati in presojati, kaj je primerno in kaj ne.

Kljub temu pa starševska skrb ne koristi vedno otroku, zato so se v postopkih zaščite, države odločile, da bodo posegle v zasebno in starševsko razmerje tudi brez privoljenja staršev. V tovrstnih primerih mora država in vpleteni v primeru izhajati iz zaščite otroka ter njegove potrebe po varnosti in ne iz neuspeha starševskega zagotavljanja blaginje otroku. Mora biti zagotovljena podpora tudi staršem (Leskošek, Kodele in Mešl, 2019, str. 69).

1.3.4 Spolne zlorabe

Spolna zloraba je travmatična izkušnja, ki spremlja človeka ne glede na njegovo starost, trajanje zlorabljanja, kulturno okolje ali versko prepričanje (Repič, 2008, str. 19).

Spolna zloraba otroka je vsako dejanje osebe, ki z zlorabo odnosa, svojega privilegiranega položaja, moči in vpliva nad otrokom, otroka prisili ali zavede v spolnost ali dejanja s spolno konotacijo, z namenom zadovoljitve lastnih potreb po nadzoru in moči, lahko tudi z namenom zadovoljitve svojih spolnih potreb. Spolna zloraba otroka je kršitev etičnih, moralnih in socialnih norm ter zakonskih določil (Hrovat, Čobec in Strle, 2016).

*Zakon o preprečevanju nasilja v družini (*2008) ima opredeljeno, da so spolno nasilje ravnanja s spolno vsebino, v katera žrtev ne privoli, je vanje prisiljena ali zaradi svoje stopnje razvoja ne razume njihovega pomena, grožnje z uporabo spolnega nasilja, ter javna objava spolnih vsebin o žrtvi.

Zastavlja se vprašanje, zakaj so otroci primerna tarča zlorab odraslih, predvsem ko gre za spolne zlorabe. Vzrok je prav gotovo v tem, da odrasli zaradi razvojne stopnje otrok in njihovega odnosa podrejenosti zlahka manipulirajo z njimi in na ta način uveljavljajo svojo premoč. Starost od 4 do 9 let, ko se zgodi največ spolnih zlorab, je povezana tudi z obdobjem, ko otroci želijo ugajati staršem, jim ustreči in si tako pridobiti njihovo naklonjenost (Filipčič, 2002, str. 73).

Očitne oblike spolnih zlorab:

- samozadovoljevanje, medtem ko je prisoten otrok,
- siljenje otroka k dotikanju svojih in intimnih delov odrasle osebe,
- intimno poljubljanje otroka,
- otipavanje otrokovih intimnih predelov telesa,
- siljenje otroka, da se z usti dotika genitalij odrasle osebe, ali ko ta to počne otroku,
- drgnjenje penisa ob otroka,
- potiskanje prstov ali penisa v danko ali vagino otroka,
- ko fant ali moški prodre s penisom v danko ali v vagino otroka.

Manj opazne oblike spolnih zlorab:

- opazovanje otroka pri kopanju, opravljanju potrebe z namenom lastnega užitka,
- slačenje pred otrokom, načrtna golota osebe,
- neprimerne pripombe, ki namigujejo na spolnost ali otrokove intimne predele telesa,

- kazanje pornografije otroku,
- izdelovanje gradiva, kjer se prikazana spolna zloraba otrok (Hrovat, Čobec in Strle, 2016).

Po svetu je vsaka država opredelila v svojem zakoniku, kaj je spolni prestopek. Med državami seveda prihaja do razlik, so si pa v samem bistvu opredelitve precej podobne. Vsak nezaželeni spolni stik velja za kaznivo dejanje. Dejanje, ki je storjeno, pa mora kršiti zakon, zato, da lahko policija ukrepa. To pa je velikokrat precej žaljivo (P. Carney, 2010, str. 43). Ravno zaradi tega pa menim, da si žrtve zlorab ne upajo spregovoriti niti s svojimi bližnjimi osebami ali zaupniki, kaj šele oditi na sodišče in spolno zlorabo prijaviti. Mislim pa, da več kot se bomo kot družba pogovarjali o tovrstni problematiki, manj ljudi se bo čutilo samih in stigmatiziranih, če se jim je zgodilo nekaj, kar se ne bi smelo nikomur. Odvzeti bi bilo treba pravico do osebnih meja.

1.3.5 Podpora otroku, kot žrtvi nasilja

V preteklih poglavjih smo družino spoznali kot zelo zasebno in zaprto družbeno skupino. Ravno to ji preprečuje vidnost nasilja v družini. Velikokrat se zgodi, da celo najbližji niso seznanjeni z intenzivnostjo nasilja v družini. S tem pride tudi do veliko manjše seznanjenosti strokovnih služb. Zaradi kompleksnosti samega pojava pa je potreben medinstitucionalni in multidisciplinarni pristop, saj je država dolžna poskrbeti za celostno obravnavo žrtve nasilja. V primerih družin z otroki je glavno vodilo dejanj korist in zaščita otroka (Leskošek idr., 2013).

Ob odločitvi za pomoč otroku so zelo pomembna štiri osnovna pravila, ki jih moramo upoštevati, ko opravljamo svetovalni pogovor z otrokom, in sicer: otroku verjamemo, podpiramo ga v iskanju izhoda iz nasilne situacije, ne dajemo nasvetov in ne ukrepamo namesto njega. Pomembno je tudi, da ga ne prekinjamo in ga pozorno poslušamo, dobiti mora občutek varnosti ob nas, pazimo na obrazno mimiko in ne kažemo pretirane šokiranosti, otroku damo vedeti, da ni kriv za nasilje, ki se mu dogaja, spoštujemo njegova čustva, pomembno je, da otroku ne obljubljamo stvari, ki ali jih ne moremo storiti, izpolniti, ne nazadnje pa damo otroku popotnico, in sicer ga seznanimo z organizacijami, ki mu lahko pomagajo (Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik, 2004).

V prvi vrsti je to zagotovo policija (tel. št. 113), če se otrok v določenih situacijah počuti preveč ogroženo, pri CSD se velikokrat se zgodi, da otrok socialni delavki s centra ne bo

toliko zaupal, saj je ne pozna, zato je tukaj pomemben proces in gradnja zaupanja, SOS telefon (tel. št. 080 11 55), pristojni zdravstveni dom, sodišče, Društvo za nenasilno komunikacijo, Zavod EMMA, krizni centri za mlade in Krizni center za otroke Palčica. V nadaljevanju se bomo tudi posvetili kriznim centrom. Raziskali bomo njihovo zgodovino, pravni okvir delovanja in nato prešli na praktični del diplomske naloge, kjer bomo osvetlili trajanje bivanj otrok in mladostnikov v naših kriznih centrih po Sloveniji.

1.4 Krizni centri za otroke in mladostnike v Sloveniji

1.4.1 Namen in naloge kriznih centrov

V Sloveniji imamo en krizni center za najmlajše, in sicer KCO Palčica, in devet kriznih centrov za mladostnike (Celje, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Slovenj Gradec, Kresnička, Krško, Marelična hiša in 10-ka).

Krizni centri so namenjeni otrokom in mladostnikom od 6. do 18. leta starosti, ki se znajdejo v akutni stiski, zaradi katere je nujna izločitev iz okolja, v katerem bivajo. Krizni center za otroke (KCO) Palčica v Grosuplju je namenjen najmlajšim, od 0 do 6. leta starosti. V krizne centre se po pomoč zatečejo otroci in mladostniki, ki so v kakršnikoli stiski, ki je v domačem okolju ne morejo razrešiti: nevzdržne razmere doma (psihično in fizično nasilje, spolne zlorabe, alkoholizem staršev itd.), upor staršem zaradi različnih razlogov, zavrnitev s strani staršev, čustvena prizadetost, adolescentna kriza, problemi v povezavi s šolo itd. Bivanje v KCM je prostovoljno (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, b. d.).

Otrokom in mladostnikom je zagotovljena 24-urna varna namestitev. V tem času jim je omogočeno, da se čustveno stabilizirajo ter ob pomoči strokovnih delavcev najdejo optimalno rešitev iz težav, zaradi katerih so poiskali pomoč. K sodelovanju vedno povabijo starše, matični CSD in po potrebi druge strokovne službe. Cilj delovanja KCM je otrokom in mladostnikom ter njihovim staršem oz. skrbnikom, ki se znajdejo v različni življenjski situaciji, omogočiti podporo in čim večjo samostojnost pri iskanju izhoda iz kriznih situacij, na podlagi uveljavljanja načel lastne odgovornosti. V KCM lahko bivajo 3 oz. 6 tednov, kadar se za njih ureja namestitev izven družine (Center za socialno delo Maribor, b. d.).

Poleg varstva otrok in mladostnikov, prikrajšanih za urejeno družinsko življenje, krizni centri za mlade omogočajo tudi kratkotrajne namestitve ter enodnevne obravnave (prva socialna pomoč), informiranje in svetovanje po telefonu ter sodelovanje z institucijami, ki poteka 24 ur dnevno (Osojnik, 2019).

Razlogi za bivanje v kriznem centru so psihično in fizično nasilje staršev nad otroki, zanemarjanje, eksperimentiranje z nedovoljenimi drogami, sumi na spolne zlorabe, suicidalnost mladostnikov (Osojnik, 2019).

Naloge kriznih centrov za mlade, so nudenje prve socialne pomoči in osebne pomoči mladim v stiski, sprejem in oskrba otrok in mladostnikov do razrešitve njihovih težav, nudenje zatočišča mladim, ki potrebujejo začasno ločitev od družine, priprava ukrepov za vrnitev mladostnika v njegovo družino, sodelovanje s CSD-ji, državnimi organi in organizacijami, ki sodelujejo v obravnavi mladostnika (Inštitut RS za socialno varstvo v sodelovanju s Skupnostjo centrov za socialno delo, 2008, str. 28–29).

Krizni center za otroke – Hiša zavetja Palčica spada pod Center za socialno delo Ljubljana pod Skupno strokovno službo – Službo za koordinacijo in pomoč žrtvam. Krizni center za otroke je namenjeno otrokom v starosti od nič do šest let, za katere pristojni CSD ugotovi, da je v njihovo korist in varnost nujno, da se jih umakne iz ogrožajočega družinskega okolja in namesti v KCO. Namestitev je začasna in kratkotrajna in se zgodi v primeru, da pristojni center za socialno delo nima v tistem trenutku ustreznejše rešitve. Namestitev se izvede na podlagi določil Družinskega zakonika (KCO Palčica, b. d.).

1.4.2 Pravni okvir delovanja kriznih centrov

Na podlagi Zakona o socialnem varstvu in Zakona o preprečevanju nasilja v družini so v Sloveniji sprejeli Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev in Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju CSD, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini, ki določata delovanje kriznih centrov za mlade. KCM ni samostojna enota, saj spada pod delovanje centrov za socialno delo. Krizni centri so opredeljeni kot organizirana vrsta pomoči v okviru CSD, ki nudi prvo socialno pomoč in osebno pomoč (Dremelj, Topolovec in Kobal, 2016).

Prva socialna pomoč je po 12. členu *Zakona o socialnem varstvu* (2007), opredeljena kot pomoč pri prepoznavanju in opredelitvi socialne stiske in težave, oceno možnih rešitev in seznanitev upravičenca o vseh možnih oblikah socialno varstvenih storitev in dajatev.

Osebna pomoč pa po 13. členu *Zakona o socialnem varstvu* (2007), obsega svetovanje in vodenje z namenom, da bi posamezniku omogočili razvijanje, ohranjanje in izboljšanje socialnih možnosti.

2 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Zaradi ljubezni do otrok sem leta 2017 preko študentske napotnice začela delati v Kriznem centru za otroke Palčica v Grosuplju. Sprva mi je bilo zelo težko, počutila sem se tesnobno zaradi otrok z zgodbami in doživetji, ki jih ne bi smel biti deležen nihče. Pa vendar sem šla čez krizo in se vprašala, kaj jim želim dati. To sta bila varnost in ljubezen. Potem pa sem na neki točki začutila, da nekaj ni v redu. Potrebovala sem kar nekaj časa, let, da sem ugotovila, kaj me tako teži, kaj mi daje občutek teže.

Otrok ali mladostnik lahko v kriznem centru biva do največ 21 dni, nato pa mora strokovni delavec s centra za socialno delo poiskati najboljšo možno rešitev za uporabnika, ki bo ustrezna tudi na daljši rok (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2015).

Krizni centri so sploh v času koronakrize med letoma 2020 in 2021 postali dolgotrajen ukrep za vrsto otrok. Otroci so bili v kriznem centru tudi okoli enega leta. In to je bilo tisto, kar mi je dajalo občutek, da nekaj ni v redu. Otroci so »obstali« v KCO Palčica predolgo in na koncu niso več dobivali tistega, kar potrebujejo za razvoj. Krizni center dojemam kot intervencijo v kriznih momentih, tudi samo delo je prilagojeno kratkotrajnemu obdobju bivanja.

Zaradi zgodb in občutkov, ki jih otroci prinesejo s sabo v krizni center, menim, da bi moral biti to kratkotrajni ukrep, da lahko potem otrok v okolju, ki je trajnejšega značaja, pridobiva pozitivne izkušnje in se uči iz njih o svoji vrednosti.

Zato želim v svoji diplomski nalogi raziskati, kako delujejo krizni centri za otroke in mladostnike po Sloveniji, katere teoretske koncepte vključujejo v svoje delo, kako se je čas bivanja otrok in mladostnikov spreminjal skozi obstoj kriznega centra in v čem se razlikuje delo z otroki in mladostniki ter njihovimi družinami glede na čas bivanja.

2.1 Raziskovalna vprašanja

RV1: Kako delujejo krizni centri za otroke in mladostnike ter na katerih teoretskih konceptih delujejo?

RV2: Kako se čas bivanja otrok in mladostnikov spreminja od začetka delovanja kriznega centra do danes?

RV3: Kako se razlikuje sodelovanje z otroki in mladostniki ter njihovimi družinami, če bivajo v kriznem centru krajše obdobje in če bivajo daljše obdobje?

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna, saj gradivo sestavljajo besedni opisi ali pripovedi. Z intervjuji z vodjami kriznih centrov za otroke in mladostnike v Sloveniji sem zbirala besedne opise o delovanju kriznega centra, uporabljenih konceptih in o spremembah v dolžini bivanja otrok v kriznih centrih ter jih nato analizirala na beseden način, brez rabe merskih postopkov s števili (Mesec, 2007).

Diplomsko delo je tudi eksplorativno, saj je tema uvod v spoznavanje področja in predstavlja osnovne značilnosti izbranega pojava. Ker sem zbirala neposredno izkustveno gradivo in je gradivo novo, je raziskava empirična (Mesec, 2009a).

3.2 Populacija in vzorčenje

Populacijo v moji raziskavi predstavljajo vodje vseh kriznih centrov za otroke in mladostnike v Sloveniji, ki so bili v času med 14. 10. 2022 in 12. 11. 2022 na tovrstni poziciji.

V raziskavo sem želela vključiti celotno populacijo. Pri popisu populacije pa je prišlo do osipa, saj eden od vodji kriznih centrov ni želel sodelovati.

3.3 Metoda zbiranja podatkov in merski instrument

V raziskavi sem podatke za diplomsko delo zbirala z metodo spraševanja. Zbiranje podatkov je potekalo ustno, individualno (z vsakim sogovornikom posebej) in enkratno (Mesec, 2009b, str. 213–215).

Podatke sem zbirala od 14. 10. 2022 do 12. 11. 2022. V tem času sem izvedla 9 intervjujev. Osem sem jih izvedla v živo z vodji kriznih centrov v njihovih prostorih, en intervju pa sem zaradi same oddaljenosti in logistike, po dogovoru s sogovornico izvedla preko Zoom aplikacije. Z vsemi intervjuvanci pa sem se o diplomskem delu začela pogovarjati v mesecu septembru, ko sem jim opisala problem, jim vnaprej poslala vodilo za intervju ter se tako preko e-pošte dogovorila za datumsko izvedbo intervjujev. Intervjuje sem načeloma snemala s telefonom, z namenom natančnejšega pisanja kasnejšega transkripta, poleg pa sem si delala tudi zapiske. Za snemanje sem vnaprej pridobila dovoljenje sogovornikov. Intervjuji pa so potekali od ene ure do ure in pol.

Merski instrument je, kot že omenjeno, vodilo za delno strukturiran intervju. Vodilo za intervju sem oblikovala s pomočjo svoje mentorice. Sestavljen je iz trinajstih vprašanj, poleg vnaprej opredeljenih smernic za intervju pa sem kdaj po potrebi vključila tudi podvprašanja. Vprašanja si sledijo smiselno po zaporedju raziskovalnih vprašanj, torej so razdeljeni v tri večje sklope: delovanje kriznih centrov in teoretski koncepti, po katerih delujejo, spreminjanje časa bivanja otrok in mladostnikov in razlike v sodelovanju z otroki in mladostniki ter njihovimi starši glede na čas bivanja.

3.4 Postopek analize

Po izvedbi intervjujev, ki sem jih posnela, sem se lotila izdelave transkriptov naših pogovorov. Pogovori so označeni od A do I. Gradivo sem sprva analizirala z odprtim kodiranjem, in sicer iz transkriptov sem določila izjave, ki sem jih označila s črko intervjuja in vsaki izjavi dodala še zaporedno številko izjave. Nato pa sem vsaki izjavi določila pojem, podkategorijo, kategorijo in navsezadnje še temo.

Odprto kodiranje sem dodala pod prilogo B.

Prilagam pa tudi primer odprtega kodiranja, pod tabelo 3.1.

Št. izjave	**Izjava**	**Pojem**	**Podkategorija**	**Kategorija**	**Tema**
A1	Delamo zelo individualno z otrokom.	individualno delo z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
A2	...nekako pravila prilagajamo njim, njihovi starosti in potrebam.	prilagajanje pravil kriznega centra starosti in potrebam otroka	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
A3	Krizni center je za krizne namestitve otrok, ki morajo biti nemudoma umaknjeni iz ogrožujočega okolja.	krizne namestitve otrok, ki morajo biti takoj umaknjeni iz ogrožujočega okolja		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
A4	Namenjeni so bivanju za čas akutne stiske.	bivanje v času akutne stiske		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
A5	... v tem času se najde neka primerna nadaljna namestitev...	bivanje za čas iskanja nadaljne namestitve		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
A6	Otroci so k nam nameščeni ali sami, pridejo na lastno pobudo.	prostovoljni prihod v krizni center	prostovoljno nameščanje	nameščanje otrok	namestitve otrok v krizni center
A7	...ali pa na podlagi odločbe CSD-ja	namestitev na podlagi odločbe	nameščanje na podlagi odločbe	nameščanje otrok	namestitve otrok v krizni center

	oziroma zdaj sodišča.				
A8	Otrokom nudimo psihosocialno pomoč...	nudenje psihosocialne pomoči otrokom	psihosocialno svetovanje	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
A9	... pri nas so otroci stari od 6 pa do 18 let...	starost sprejetih otrok je od 6. do 18.leta		starost otrok	delovanje kriznega centra
A10	... oziroma kdaj so stari tudi več ali pa kdaj tudi manj.	sprejemanje otrok tudi izven določene starostne meje	izjeme v starosti	starost otrok	delovanje kriznega centra
A11	Nekateri so pri nas zaradi nasilja...	nasilje v družini		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
A12	.... drugi pa zaradi situacij, ko se mogoče ne razumejo najbolje s starši.	nerazumevanje otrok s starši		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center

Tabela 3.1: Primer odprtega kodiranja

Sledilo je še osno kodiranje. Pojme sem združila po podkategorijah, kategorijah in temah. Na podlagi tega sem lahko nato zapisala rezultate raziskave. Osno kodiranje pa sem dodala v prilogo C.

Izobraževanja zaposlenih

1. **Izobraževanja**

- Izobraževanja preko knjig (H71, H72)

1.1. Organizacije udeležnih izobraževanj

- Udeležba izobraževanj s strani Skupnosti centrov za socialno delo in Socialne zbornice (A27, C33, F51, H74, I71)
- Izobraževanja ponujena s strani CSD-ja (G55)
- Možnost zunanjih izobraževanj (G56)
- Široka ponudba izobraževanj na CSD-ju (G59)

1.2. Število izobraževanj

- Eno izobraževanje na leto (A28, E54)
- Precejšnje število izobraževanj (B35)
- Omejeno število izobraževanj (D37)
- Udeležba dveh izobraževanj (E55, I72)

1.3. Težavnost obiskov zaradi primanjkljaja zaposlenih

- Omejenost izobraževanj zaradi pomanjkanja zaposlenih (C32, D35)
- Želja po online izobraževanjih (F52)
- Udeležba online izobraževanj tudi, če mora biti delavec dežuren (F53)

1.4. Tema izobraževanj

- Izobraževanja na tematiko kriznega centra (B42,G53)
- Izobraževanja o otrocih in mladostnikih (D39, G54)
- Izobraževanja o preprečevanju nasilja v družini (G61, H64, I69)
- Izobraževanja o preprečevanju izgorelosti (C35, G62)
- Izobraževanja o žrvah kaznivega dejanja (H62)
- Izobraževanja o avtistični motji in ADHD-ju (C36, H63)
- Izobraževanja o drogah in spletnih zlorabah (H65, H130)
- Izobraževanja o osebni pomoči (B43)
- Izobraževanja namenjena delu na CSD-ju (E56)
- Pomanjkanje izobraževanj o otrocih (E57)
- Izobraževanja na temo dela z otroki s posebnimi potrebami (E59)
- Bolj primerna bi bila izobraževanja za delo v vrtcih (E58)
- Izobraževanja o mediaciji (B44)
- Izobraževanja na temo travm (D38)
- Izobraževanja o duševnem zdravju mladostnikov (C37, F49)
- Izobraževanja o zasvojenosti z družbenimi omrežji (I70)
- Izobraževanja o motivacijskem intervjuju (B36)

Slika 3.1: Primer osnega kodiranja

4 REZULTATI

V tem poglavju bom predstavila rezultate, ki sem jih pridobila z analiziranjem izvedenih devetih intervjujev. Rezultate sem razdelila po temah, podkrepila pa z izjavami iz intervjujev, ki sem jih zapisala z ležečim tiskom.

4.1 Delovanje kriznega centra

V intervjujih vodje kriznih centrov za otroke in mladostnike navajajo, da so ustanovljeni s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti (*Krizni center je ustanovljen s strani ministrstva (A23)),* spada pa pod dejavnost centra za socialno delo (*krizni center za mlade je redna dejavnost centra za socialno delo (I3)).* V Sloveniji imamo 9 kriznih centrov za mlade in pa samo en krizni center za otroke (*Je edini krizni center za otrok v Sloveniji (E2*)). V letu 2023 pa je bil v Mariboru ustanovljen še en krizni center za otroke (*V letu 2023 se odpira KCO v Mariboru (E30)).* Krizni center za otroke je bil do sedaj pristojen za namestitve otrok iz celotne Slovenije (*krajevno pa smo pristojni za celotno Slovenijo (E5))*, krizni center za mlade pa je načeloma pristojen za svojo regijo (*v večini pokrivamo Gorenjsko regijo (G11)),* včasih pa naredijo sprejem tudi iz drugih krajev, če je to v korist otroka (*Imamo pa tudi otroke z drugih regij, če so na zaščiteni lokaciji (H52)*).

Vodje navajajo, da krizni center deluje vse dni in ure v letu *(Krizni center je odprt 24 ur na dan, 365 dni na leto (B1)).* V nekaterih krizni centrih zaposleni delajo 12-urni delavnik *(delamo pa 12 urne izmene (C9)),* in sicer z namenom preživljanja celotnega dneva z otrokom, da se ne menjajo izmene sredi dneva *(Ves dan si z otrokom na izmeni, se ne zamenjamo vmes (B16))*, medtem ko imajo nekateri krizni centri izmene tudi sredi dneva, se pravi 8 urni delavnik.

V kriznem centru za mlade sprejemajo otroke v starosti od šestega pa do osemnajstega leta starosti (*Namenjeni smo otrokom od 6. leta pa do 18. leta (C3)),* v kriznem centru za otroke pa sprejmejo otroke stare od nič pa do šestega leta (*namenjeni smo otrokom od rojstva pa do 6. leta starosti (E3)).* So pa vodje kriznih centrov omenjale tudi izjeme v sprejemanju (*oziroma kdaj so stari tudi več ali pa kdaj tudi manj (A10*)), včasih sprejmejo tudi starejše otroke, če še vedno obiskujejo šolo (*lahko pa tudi včasih nameščamo starejše, če so šoloobvezni mladostniki (G10))* ali pa v primeru sorojencev (*v primeru sorojencev, če imamo prostor, sprejmemo tudi starejše otroke (E4)).* Nekatere vodje pa so omenjale težave v

sprejemanju otrok različnih starosti (*je pa težko imeti otroke z različnimi starostmi skupaj, saj težko najdemo aktivnosti za vse skupaj (C6)).*

Vodje kriznih centrov omenjajo različne kapacitete, ki imajo za nameščanje otrok. Se pa gibljejo med šest (*Kapacitete pa imamo za 3 dekleta in 3 fante (F41*)) in pa vse do dvanajst otrok (*Kapacitete imamo za 12 otrok (E20))*.

Intervjuvanci omenjajo, da je tim sestavljen z različnih profilov (*V našem timu smo zaposleni iz različnih področij (C30)).* Primer izobrazbe pa je socialno delo, psihologija in pedagogika (*Trenutno smo v timu dve socialni delavki, dve socialni pedagoginji in ena psihologinja (D13)).* So pa izpostavili težavo s številom zaposlenih v smislu primanjkljaja, ki pa naj bi se poznal na aktivnostih z otroki (*trenutno tega nimamo zaradi časovne stiske strokovnih delavcev (I45)*) in pa prekinitvi izvajanja delavnic in dejavnosti po šolah (*ker nas je bilo premalo v timu, to ni več šlo (C29)*). Nekateri so navajali, da so deležni pomoči javnega delavca ali delavke (*Letos smo imeli še laično pomoč, udeleženko javnih del (H45)),* so pa nekateri omenili, da jim bo z letom 2023 to onemogočeno (*Z novim letom ne bomo več imeli javnega delavca (I53))*.

Skoraj vsi intervjuvani so povedali, da so z letošnjim letom pridobili dodatno zaposlitev *(smo pa v pridobivanju še enega zaposlenega (D14))*. Razlog za odobritev nove zaposlitve pa naj bi bil preobremenjenost kriznih centrov (*zaradi obremenjenosti smo dobili dodatnega zaposlenega (A37)).*

So pa nekatere vodje v intervjuju omenile, da imajo supervizijo, katere namen je razbremenitev in razreševanje notranjih stisk zaposlenih *(Imamo pa tudi supervizije, da razrešimo notranje stiske (B91))*.

V intervjujih so povedali tudi, da potek dneva poskušajo zaposleni v kriznem centru splanirati, kot bi potekal v domačem okolju *(Poskušamo dan narediti podoben, kot so ga živeli doma (B18))*, skupaj z otroki kuhajo *(zjutraj pripravimo zajtrk (B19))*, nato sledi odhod otrok v šolo *(V dopoldanskem času naši otroci praviloma obiskujejo pouk (H27))*, v popoldanskem času pa sledijo po različnih kriznih centrih različne dejavnosti, od ustvarjanja in športnih dejavnosti *(Z otroki veliko ustvarjamo, kuhamo, plešemo in imamo športne dejavnosti (H29))*, nekateri obiskujejo dnevni center *(popoldan pa grejo ali v dnevni center, tukaj blizu nas (D7))*, delajo domačo nalogo *(Popoldan imamo tudi obvezne učne ure, med 15.00 in 17.00 uro (I30))*, en krizni center pa omenja tudi, da se otroci v popoldanskem času ukvarjajo s svojimi hobiji *(v popoldanskem času pa obiskujejo obšolske dejavnosti (H28)).*

Več intervjuvancev pove, da se timsko odločajo glede hišnih pravil *(na sestankih določimo skupaj okvire delovanja in hišni red (C11))*. Vodja enega kriznega centra pove, da imajo poudarek na stabilni strukturi in to skušajo dosegati skozi pravila ter hišni red *(v našem kriznem centru pa je poudarek na stabilni dnevni strukturi (H58))*. Povedo tudi, da je med tednom več strukture *(med tednom je bolj sistematiziran dan (D5))*, imajo pravila glede ure odhodov v posteljo (*Tam nekje do 20.00 se potem vsi skupaj nekako zrihtamo za v posteljo (D9))*. Dva intervjuvanca pa omenita tudi pravilo, da ne sprejemajo otrok ali mladostnikov pod vplivom substanc *(Otrok, ki so pod vplivom drog na primer, ne smemo sprejeti (I111))*. En intervjuvanec pove, da imajo prepoved prostih izhodov otrok *(Naši otroci v kriznem centru nimajo prostih izhodov (H35))*, spet v drugem pa imajo v popoldanskem času mladostniki samostojni izhod za dve uri *(Mladostniki stari nas 15 let imajo pri nas samostojne izhode popoldan za dve uri (I37))*. Tudi glede telefonov so krizni centri razdeljeni, nekje imajo določeno, da se telefon uporablja samo ob večerih *(Med 8. in 9. uro zvečer imajo lahko tudi telefone (G34))*, nekje razmišljajo, da bi dovolili uporabo telefonov mladostnikom malo dlje časa kot sedaj *(Razmišljamo o spremembi glede telefonov za mladostnike (D4))*, v dveh kriznih centri pa ga lahko mladostniki vzamejo sabo v šolo *(Telefone imajo, ko grejo v šolo (I35)).*

Vsi intervjuvanci so povedali, da se trudijo z nadaljevanjem šolanja *(Stremimo k temu, da vsi obiskujejo šolo in nadaljujejo s šolanjem (B21))*. Vsi krizni centri se povežejo s šolo in se potrudijo, da lahko otrok nadaljuje šolanje na svoji matični šoli *(Pri nas otroci obiskujejo šolo naprej isto, kot so jo pred prihodom (G22))*, če pa ne gre drugače, povedo, da izvedejo šolanje na daljavo *(če izvedba šolanja ni mogoča, se povežemo s šolo in delamo na daljavo (A16)).*

Pri zdravstveni oskrbi otrok in mladostnikov intervjuvanci povedo različno. Poskušajo že ob sprejemu pridobiti soglasje staršev, da lahko v primeru smrtne ogroženosti poskrbijo za otroka *(že ob namestitvi poskušamo pridobiti soglasje staršev, da v primeru nujne zdravstvene oskrbe mi poskrbimo zanj (B103))*. Ena vodja meni, da nimajo opravka z velikim številom zdravstvenih obravnav *(Nimamo pa veliko dela z zdravstveno oskrbo (C121))*. En intervjuvanec je izpostavil veliko število otrok s težavami z zobmi *(Največ pa imamo zobozdravstvenih pregledov (H188))*, vodja kriznega centra za otroke pa je povedala, da je pri dojenčkih veliko več zdravstvene oskrbe in pregledov *(Dojenčki potrebujejo patronažno sestro, posvetovalnico, slikanje kolkov in ORL (E88)).* Dva intervjuvanca povesta, da pri kratkotrajnih namestitvah ni veliko zdravstvenih pregledov *(pri kratkotrajnih namestitvah*

velikih zdravstvenih urejanj niti nimamo (D90)), velikokrat ne dobijo niti zdravstvenih izkaznic *(pri krajših namestitvah včasih tudi zdravstvenih izkaznic nimamo (D89)).* Je pa kar pet intervjuvancev povedalo, da imajo pri dolgotrajnih namestitvah več zdravstvenih obravnav *(je več nekih obiskov specialistov, pedopsihiatrov, ko pride do podaljšanja bivanja (A89)).* En vodja kriznega centra pa pove, da ne opažajo razlik pri zdravstvenih obravnavah glede na čas bivanja *(Kar se tiče zdravstvene oskrbe, tukaj ni razlik glede na čas bivanja otroka ali mladostnika (B101)).* Nekaj intervjuvancev pove, da na preglede otroke vozijo starši *(ali pa jih peljejo starši na preglede (F103))*, trije intervjuvanci pa povedo, da jih spremljajo s kriznega centra *(mi pa otroka samo spremljamo na preglede (H182)).* Glede psihiatrične terapije pa spregovorita dve vodji in povesta, da je terapija dozirana s strani zaposlenih, da ne pride do zlorabe *(psihiatrično terapijo, ki jo imajo nekateri otroci, imamo mi shranjeno v pisarni (C122)).*

Pri samem načinu dela se je večina vodji opredeljevala za medinstitucionalno sodelovanje, in sicer s centri za socialno delo (*in pa komunikacija s centri za socialno delo (G27))*, povezovanje s policijo in zdravstvom *(Sodelujemo s šolo, policijo in zdravstvom (F9))* in pa razna sodelovanja s fakultetami *(Prav tako redno sodelujemo z Medicinsko fakulteto (I59)).* Dva intervjuvanca sta kot način dela omenila še enakovrednost *(nikoli ne izhajamo iz pozicije moči ali vsevednosti (B77))*, en intervjuvanec pa samostojnost vsakega delavca *(vsak delavec je samostojen na izmeni (C9))*. En intervjuvani pa je izpostavil težavo, da njihov način dela ni prilagojen dolgotrajnim namestitvam in da delo ni prilagojeno načinu zavoda *(Pri dolgotrajnih namestitvah lahko izpademo že kot zavod (C42), (to pa ni namen kriznih centrov (C43)).*

Pod naloge kriznega centra dve vodji omenjata akutno reševanje težav in zaščito otrok *(Krizni center je namenjen za razreševanje stisk (F1))*, trije intervjuvanci pa poudarjajo pomen ustvarjanja varnega prostora *(na začetku delamo bolj na tem, da je otrok varen in da se dobro počuti (C74))*, pri kriznem centru za otroke pa je delo bolj osredotočeno na varstvo otrok *(Poskrbimo za varstvo otrok (E37))*, nego dojenčkov *(pri najmlajših otrocih poskrbimo za nego dojenčkov (E38))* in igranje z otroki *(se igramo z otroki (E39))*. En intervjuvani pa je omenil, da je v zadnjem času njihova naloga tudi ozaveščanje centrov za socialno delo o problemu dolgotrajnih namestitev *(Pišemo pa razne dopise na CSD (H106)).*

Več intervjuvancev pove, da so morali povečati razne aktivnosti v kriznem centru in se bolj potruditi okoli dejavnosti za otroke in mladostnike *(Mogli smo uvesti tudi več aktivnosti, dejavnosti (C57))*. Več intervjuvancev pa je povedalo, da v kriznem centru omogočajo tudi

poletno letovanje otrokom s pomočjo Zveze prijateljev mladine *(Poleti jim omogočimo letovanje v sklopu Zveze prijateljev mladine (A53)).* Pod ostale aktivnosti kriznega centra pa ena vodja omenja pomoč družini na domu *(Imamo zastavljeno tudi delo z družino – pomoč družini na domu (D15))*, dva intervjuvanca pa povesta, da izvajajo tudi dnevna svetovanja *(lahko pa se vključi samo v svetovanj (F25)).* Pet vodji pa pove, da izvajajo tudi preventivne delavnice po osnovnih šolah *(izvajamo pa tudi preventivne programe in razne delavnice v okolici, po osnovnih šolah ipd. (B4)).* En intervjuvanec pa pod svojo aktivnost navede še interventni center *(interventni center je na primer, ko pobegnejo od doma ali pa za tujce (I23)).*

Pri delu z otrokom se poslužujejo različnih spektrov pomoči in sicer nekateri delajo z otrokom individualno *(Delamo zelo individualno z otrokom (A1))*, drugi delajo z otrokom na pridobivanju delovnih navad *(se trudimo z delovnimi navadami (I16))*, nato nudijo pomoč otrokom pri izobraževanju *(poskušamo pa otroke dvigniti tudi na področju šole (I15))*, se pogovarjajo z otroki o čustvih tekom drugih dejavnosti *(Imamo tudi pogovore z otroki, ampak ne striktno, da se usedemo (D11))*. Štirje intervjuvanci povedo, da otrokom nudijo psihosocialno pomoč *(Otrokom nudimo psihosocialno pomoč (A8))* in podporo pri njegovem čustvovanju *(Otrokom pomagamo ubesediti njihovo stisko in občutke (D28)).*

Štirje intervjuvanci povedo, da na prakso k njim prihajajo tudi študentje *(Imamo pa trenutno eno študentko na praksi (G21))*, en intervjuvanec pa omenja željo po razporejenosti prakse na celo leto *(Delamo pa zdaj na tem, da bi bila praksa študentov razporejena skozi celo leto (H49)).*

Poleg praktikantov pa so deležni pomoči prostovoljcev, kar povedo štiri vodje kriznih centrov *(Veliko nam pomagajo tudi prostovoljci (F35)).* V dveh kriznih centrih pa se soočajo ravno obratno, s pomanjkanjem prostovoljcev *(Trenutno nimamo nobenih prostovoljcev pri nas (G18))*.

Velika večina intervjuvancev je povedala, da se soočajo s spremembami v delovanju kriznega centra, zaradi daljših namestitev *(Smo se morali prilagoditi na dolgotrajna bivanja (I98))*. Pod spremembe navajajo: večjo organizacijo dejavnosti, saj so otroci dolgo pri njih *(poskušamo otrokom in mladostnikom zapolnit čas, ko so dalj časa pri nas (B64))*, spremembo obrazcev ob sprejemu *(za prostovoljni sprejem in za sprejem s postopkom odvzema (C78)),* en intervjuvanec omenja spremembe pravil kriznega centra za dolgotrajne namestitve *(pa tudi pravila smo mogli malo spremeniti za dolgotrajne namestitve (C58)),*

imajo težave pri ukrepih za kršitve pravil *(pa imeli smo določene ukrepe za kršitve, ki pa so zdaj malo drugačni zaradi sklepov sodišč, saj otrok mora biti pri nas (C60))*, v enem kriznem centru razmišljajo o uvedbi tedenskih sestankov za starši pri dolgotrajnih namestitvah *(razmišljamo, da bi za otroke, ki so dalj časa pri nas, uvedli tedenske sestanke s starši (D16))*, dve vodji pa omenjata več vloženega truda strokovnih delavcev, da se primer otroka premakne naprej *(Bolj pa pritiskamo na sodišča, da dolgotrajno bivanje ni otroku v korist (H103)).* En intervjuvanec opaža tudi intenzivnejše delo z vsemi vpletenimi v sam primer namestitve otroka ali mladostnika *(Smo pa začeli bolj intenzivno delati z vsemi vpletenimi v primer otroka ali mladostnika (H81))*. Vsi krizni centri pa so dobili dodatno zaposlitev *(in pa spremenilo se je število zaposlenih iz 5 na 6 strokovnih delavcev (H97)).* Dva intervjuvanca pa omenjata, da namen in delovanje kriznega centra ostajata enaka *(V samem delovanju kriznega centra se ni spremenilo nič (D40)).*

4.2 Teoretski koncepti delovanja kriznega centra

Pri vprašanju o konceptu delovanja kriznega centra so trije intervjuvanci povedali, da krizni center deluje po Družinskem zakoniku *(Okvir našega delovanja predstavlja Družinski zakonik (F43))* in po Zakonu o socialnem varstvu *(in pa po Zakonu o socialnem varstvu (D30))*.

En intervjuvanec je poudaril, da koncept kriznega centra ostaja nespremenjen *(Koncept kriznega centra je ostal isti (C38)),* medtem ko je vodja enega kriznega centra povedala, da je krizni center nekoč temeljil na konceptu kratkotrajnosti in prostovoljnosti, pa se ji zdaj zdi, da ni več tako *(Na začetku delovanja kriznih centrov je koncept temeljil na prostovoljnosti in kratkotrajnosti (H11)).*

Trije intervjuvanci so povedali, da izvajajo v kriznem centru prvo socialno pomoč *(Pri nas imamo specialistično prvo pomoč (H37))*, pod koncept dela so prav tako trije omenili osebno pomoč *(delamo pa tudi na konceptu osebne pomoči (B34))*. En intervjuvanec je navedel izvajanje svetovalnega dela *(tukaj delamo svetovalno delo (F45))*, dve vodji pa sta poudarili pomen socialnega dela z družino *(Metoda dela v KCM Celje je delo s starši in celo družino (H54))* in željo po delu v smeri kratke družinske terapije *(Želimo si delati v smeri rešitev usmerjeno kratko družinsko terapijo (G45)).* Trije krizni centri pri svojem delu uporabljajo socialno-delovne koncepte *(tako da uporabljamo socialno-delavske koncepte (C31))*, dve vodji pa omenjata uporabo konceptov drugih strok, kot so na primer pedagoški koncepti dela

(pedagoških in psiholoških (D21)), in pa uporabo znanj o razvojni psihologiji mladostnika *(in o razvojni psihologiji mladostnika, moramo tudi veliko vedeti (H61))*.

Štirje intervjuvanci pa so pod teoretski koncept dela navedli krizno intervencijo *(Koncept dela temelji na krizni intervenciji (B29))* in tudi poudarili, da naj bi krizna intervencija trajala 21 dni *(Ravno zato smo v samem štartu začeli s krizno intervencijo 21 dni (B25))*.

4.3 Izobraževanja zaposlenih

Vsi krizni centri obiskujejo izobraževanja, ki jih organizirata Skupnost centrov za socialno delo in Socialna zbornica *(Udeležujemo se izobraževanj, ki jih prireja Socialna zbornica in skupnost centrov (I71)).* En intervjuvanec poudarja, kako široko ponudbo izobraževanj imajo s strani centra za socialno delo *(Ponudba izobraževanj na centru pa je zelo pestra (G59)),* medtem ko ima krizni center za otroke težavo najti primerna izobraževanja za tematiko, s katero se ukvarjajo *(pogrešam izobraževanja na temo otrok (E57)),* in menijo, da so ustreznejša tista, ki jih izvajajo za zaposlene v vrtcih *(mi bi bolj pasali že pod izobraževanja v vrtcu (E58)).* Ena vodja pa je poleg izobraževanj preko že prej omenjenih organizacij omenila tudi izobraževanje preko knjig, ki jih naročijo matičnemu centru za socialno delo in jih dobijo *(Izobražujemo pa se veliko preko knjig (H71), (mi naročimo knjige za k nam in nam CSD potem to odobri (H72))).*

Pri številu izobraževanj so si bila mnenja kar različna, in sicer en intervjuvanec ima občutek precejšnega števila izobraževanj *(Izobraževanj imamo kar precej (B53))*, medtem ko je ena vodja odgovorila, da imajo omejeno število izobraževanj *(imamo pa omejeno številko predavanj (D37)).* Dva intervjuvanca sta povedala, da ima na leto vsak zaposleni na voljo eno izobraževanje *(Udeležimo se enga izobraževanja letno (A28))*, medtem ko je en intervjuvanec povedal, da imajo na voljo dve izobraževanji na leto *(Dogovor je, da se lahko udeležimo 2 izobraževanj na leto (I72))*.

Glede financiranja sta dve vodji povedali, da imajo finančno omejenost izobraževanj *(Smo pa tudi finančno omejeni (B39))*, en intervjuvanec pa je povedal tudi ceno, in sicer imajo na voljo 140 evrov na osebo *(Za izobraževanja imamo na leto namenjeno 140 evrov na osebo (E51)).* En intervjuvanec pa je izpostavil še, da so izobraževanja pri Socialni zbornici dražja *(Socialna zbornica je kar draga z izobraževanji (E52))*, medtem ko naj bi Skupnost centrov za socialno delo imela cenejša izobraževanja *(Skupnost centrov za socialno delo pa so malo cenejši ja (E53)).* Ena vodja pa omenja tudi združitev fonda zaposlenih in organiziranje

zunanjega izobraževanja s tem denarjem *(in si skupaj plačali eno psihoterapevtko, ki deluje na področju otrok in družine (E61)).* Drug intervjuvanec pa je tudi omenil možnost zunanjih izobraževanj, ki pa lahko pri njih stanejo do 100 evrov *(ampak tja do 100 evrov pa se lahko prijavimo (G58)).*

Kar nekaj vodij pa je izpostavilo težavnost pri obiskovanju izobraževanj zaradi primanjkljaja zaposlenih *(smo pa bili do sedaj, ko nas je bilo samo 5, omejeni, na koliko izobraževanj smo lahko šli, zaradi ur in pokritosti centra (C32)).* En intervjuvanec pa je tudi izpostavil željo po »online« izobraževanjih, saj bi se jih tako lažje udeležili, če so takrat mogoče ravno dežurni v kriznem centru *(Zelo dobrodošlo je, če bi bila predavanja preko Zooma (F52),(saj se lahko tako udeležimo izobraževanj, tudi če smo dežurni v kriznem centru (F53))).*

Zaposleni v kriznem centru se udeležujejo izobraževanj na tematiko, s katero se ukvarjajo v kriznem centru *(Udeležujemo se izobraževanj, ki zajemajo našo tematiko dela (G53)).* Teme izobraževanj, ki se jih zaposleni udeležujejo, pa so izobraževanja o otrocih in mladostnikih *(Udeležujemo pa se predvsem na temo dela z ogroženimi otroci in vse kar spada poleg (D39))*, o preprečevanju nasilja v družini *(Udeležujemo se izobraževanj predvsem na temo nasilja v družini (I69))*, o preprečevanju izgorelosti med zaposlenimi *(in pa tudi se izobražujemo v smislu preprečevanja izgorelosti (G62))*, kako postopati pri žrtvah kaznivih dejanj *(Udeležujemo se izobraževanj v smeri dela z žrtvami kaznivih dejanj (H62))*, izražajo potrebo po vedno večjem izobraževanju v smeri avtističnih motenj in ADHD-ju *(o čustveno vedenjskih motnjah kot so ADHD in avtizem na primer (C36))*, vedno več potreb je tudi pri drogah in spletnih zlorabah *(Mi pa se novim razmeram o drogah in zlorabah raznih, prilagajamo tako, da se izobražujemo (H130))*. Veliko jim pomenijo izobraževanja o travmah, saj se s tem soočajo vsakodnevno *(Zdaj gremo na usposabljanje, Psihosocialna podpora po izkušnji travmatskih dogodkov (D38)).* Navajali pa so še izobraževanja o osebni pomoči *(Obiskujemo teme, kot so osebna pomoč (B43))*, mediaciji *(izobražujemo se o mediaciji (B44))* in motivacijskem intervjuju *(Od izvajanja motivacijskih intervjujev (B36))*. Skoraj vsi intervjuvanci pa so izpostavili velik porast težav v duševnem zdravju, tako da se veliko izobražujejo tudi v tej smeri *(Udeležujemo se izobraževanj vse kar se tiče težav v duševnem zdravju (F49)).*

Nekateri so izpostavili tudi veliko potrebo po izobraževanju v smeri osebne rasti *(je zelo pomembno, da vlagamo v osebnostno rast (B38))*. En intervjuvanec je povedal, da jim center za socialno delo odobri in plača tudi kakšno osebno izobraževanje *(kdaj pa nam tudi CSD plača osebna izobraževanja (B40)).*

4.4 Namestitve otrok v krizni center

Štirje intervjuvanci so povedali, da je namen krizne namestitve umik iz ogrožajočega okolja *(če je stopnja ogroženosti tako visoka, da otrok potrebuje takojšnji umik (F13))*, ena vodja je povedala, da je namen zaščita otrok *(ustanovljen je z namenom zaščite otrok (E8))*, vsi pa so se strinjali, da je krizni center namenjen bivanju v času akutne stiske *(Namenjeni smo bivanju za čas akutne stiske (A4))*.

Pod razlog namestitev sta dva intervjuvanca povedala, da prihajajo k njim mladostniki, ki včasih ne zmorejo sami rešiti stiske *(Pridejo k nam mladostniki, ko imajo kakšno stisko, ki je ne zmorejo sami rešiti (I44))* in pa velika večina intervjuvance navaja v primeru mladostnikov nerazumevanje s starši *(pozvonijo pri nas, ker se ne razumejo dobro doma (B52))*, skoraj vsi intervjuvanci pa so pod razlog za namestitve otrok navedli nasilje v družini in zlorabe *(Kadar je nasilje v družini, potem policija pokliče interventno službo in steče postopek namestitve (I8))*, en intervjuvanec pa je navedel še zanemarjanje otrok *(Razlogi za odvzem so lahko zanemarjanje (E15))*, nezmožnost staršev za skrb otrok *(nezmožnost staršem, da poskrbijo za osnovne otrokove potrebe (E17))*, težave staršev v duševnem zdravju *(težave v duševnem zdravju (E18))*, povedali so, da je tudi veliko težav z zasvojenostjo pri starših *(in težave z zasvojenostjo (E19))*. Kar nekaj kriznih centrov pa izpostavlja čedalje več psihiatričnih težav pri otrocih in mladostnikih. Pogosto v psihiatrični bolnišnici ocenijo, da bi bilo za otroka ali mladostnika najbolje, da bi se še malo umaknil iz domačega okolja *(Vedno več pa je otrok, ki so nameščeni k nam zaradi psihiatričnih težav (A13))*.

Je pa en intervjuvanec izrazil skrb, kam z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj, saj v primeru, da imajo v kriznem centru nameščeno žrtev kaznivih dejanj, potem ta storilec ne more bivati pri njih *(Poraja pa se mi vprašanje, kam z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj (F107))*, en intervjuvanec pa je izrazil še skrb nad primeri otrok brez spremstva, kar se je v zadnjem letu dogajalo *(letos pa smo imeli tudi dva primera otroka brez spremstva (I9))*.

Da se navežemo na že zgoraj omenjeno temo, in sicer v primerih, ko so v kriznem centru nameščene žrtve kaznivih dejanj, potem ne morejo nameščati storilcev kaznivih dejanj; to povesta dva intervjuvanca *(saj če imamo pri nas žrtev nasilja, potem k nam ne morejo biti nameščeni (F108))*. Povesta tudi, da se vedno pregleda, če je namestitev otroka ali mladostnika smiselna *(Velikokrat moramo pogledati, če je namestitev k nam sploh smiselna*

(H132)), saj je prvotna naloga zaščita otrok in mladostnikov, ki so v kriznem centru že nameščeni (*pomisliti moramo tudi na otroke, ki so že pri nas (H133))*.

Primer otroka ali mladostnika, ki je nameščen v krizni center, je krajevno pristojen center za socialno delo *(Nosilci primerov otrok so krajevni pristojni center za socialno delo (F65))*. En krizni center pa tudi pove, da prostovoljne namestitve še vedno vodi center za socialno delo *(za otroke, nameščene prostovoljno, pa postopek vodi CSD (G70)),* intervjuvanec pa doda, da v teh primerih komunikacija poteka hitreje *(kjer je komunikacija hitrejša (G71))*.

En intervjuvanec je izpostavil, da so nekoč otroci veliko bolj prihajali prostovoljno k njim *(Na začetku delovanja kriznega centra je večino otrok in mladostnikov samih želelo k nam, saj so se hoteli umakniti (B74))*, zdaj pa opažajo, da ugotovitev za namestitev v krizni center pride s strani pristojnih služb (center za socialno delo, šola, policija, zdravstvo) *(v zadnjih 3 letih pa so pristojne službe ugotavljale, da morajo otroci in mladostniki k nam (B75))*.

Vsi intervjuvani so povedali, da se otroke namešča ali z odločbo sodišča *(Otroke se k nam namešča na podlagi začasne odredbe sodišča (D31))* ali pa so sprejemi prostovoljni *(Otroci ali mladostniki lahko pridejo k nam prostovoljno (C16))*.

Odločbe za namestitev odreja sodišče *(ali pa na podlagi začasne odredbe sodišča o odvzemu otroka (E12))*. En intervjuvanec pove, da predlog za odvzem izda center za socialno delo *(saj še vedno predlog za odvzem izda CSD (A36))*. V primeru, da interventna služba izvede nujno odvzem otroka, pa dve vodji kriznega centra v intervjuju povesta, da mora podati predlog na sodišče v roku 12 ur in potem sodišče izda začasno odredbo *(Po nujnem odvzemu mora CSD dat v roku 12 urah predlog na sodišče (E13))*. Namestitev je obvezna s sklepom sodišča od leta 2019 dalje, nam pove en intervjuvanec *(Od 2019 mora biti namestitev s sklepom sodišča (C19))*. Samo en intervjuvanec pa je povedal, da to ne vpliva na nič *(ampak ne bi rekla, da to na karkoli vpliva (A35))*, saj pravi, kot že zgoraj omenjeno, da predlog za odvzem izda center za socialno delo. Dva zakonika, po katerem se opravljajo sprejemi, pa sta Zakon o preprečevanju nasilja v družini *(Kasneje pa smo otroke začeli sprejemati tudi skladno z Zakonom o preprečevanju nasilja v družini (H12))* in pa Družinski zakonik *(Od sprejetja Družinskega zakonika pa sprejemamo otroke, za katere se odloči sodišče na podlagi 162. oziroma 167. člena (H13))*.

En intervjuvanec je opazil, da je bilo na začetku delovanja kriznega centra veliko več samoiniciativnih prihodov mladostnikov v krizni center *(Na začetku delovanja kriznega centra je večino otrok in mladostnikov samih želelo k nam, saj so se hoteli umakniti (B74))*.

Drug intervjuvanec pa pove, da grejo centri za socialno delo še vedno v prostovoljno nameščanje predvsem mladostnikov, če se dá z družino pogovoriti, da bi bil kratek umik najbolj smiseln *(Če se da dogovoriti z mladostnikom in družino, potem gre CSD v prostovoljno namestitev (C23))*. Ena vodja pa še pove, da v primeru prostovoljne namestitve o sprejemu otroka ali mladostnika vedno obvestijo starše *(Če je otrok pri nas prostovoljno, potem obvestimo njegove starše, če ob sprejemu niso prisotni (H17)).*

V kriznem centru za otroke pa je vodja povedala, da pri njih nikoli ni namestitev prostovoljna, ampak vedno z odločbo *(pri nas noben otrok ne more biti nameščen prostovoljno (E14))*.

En intervjuvanec je povedal, da se soočajo tudi s ponavljajočimi se namestitvami *(Zgodi se nam tudi, da otroci in mladostniki večkrat pridejo k nam (H30))*, največkrat v primeru prostovoljne namestitve *(sploh pa tisti pridejo večkrat, ki so prostovoljno pri nas (H31))*.

En intervjuvanec je povedal, da večina otrok prihaja iz biološke družine *(Načeloma prihajajo k nam iz bioloških družin (B7))*, včasih pa se vrnejo tudi iz rejniških družin *(kdaj pa pridejo tudi z rejniških družin otroci (B8)).* Drugi pa je povedal, da sodelujejo s pristojnimi organi, kot so šola, policija in zdravstvo *(Sodelujemo s šolo, policijo in zdravstvom (F9)),* in da ravno s teh institucij otroke usmerjajo k njim *(ravno iz teh institucij so otroci usmerjeni k nam (F10))*.

Trije intervjuvanci so povedali, da naj bi bil okviren rok bivanja otrok v kriznem centru 21 dni *(Načeloma naj bi bili otroci tukaj 3 tedne (G13))*. Dve vodji povesta, da obstaja možnost podaljšanja bivanja *(z možnostjo podaljšanja bivanja (G14))*, kar v primerih prostovoljnih namestitev opravita otrok in nosilec njegovega primera iz centra za socialno delo *(Če je namestitev prostovoljna potem CSD poda predlog, za podaljšanje bivanja (G15))*, v primeru namestitve s sklepom sodišča, pa podaljšanje namestitve izvede sodišče *(če pa je otrok po zakoniku pri nas potem sodišče spelje postopek za podaljšanje (G16))*. Nekaj intervjuvancev je izrazilo, da jih moti, ker je zdaj, ko je sodišče prevzelo določanje o namestitvah otrok, veliko nevednosti, koliko časa bo namestitev trajala *(zdaj pa nikoli ne veliko koliko časa bo trajala namestitev (B27))*, saj tako ne morejo otroku povedati, kdaj bo lahko odšel od njih *(ko je otrok nameščen k nam, mu ne moremo povedati, koliko časa bo trajala namestitev (B23))*. En intervjuvanec je izrazil skrb, da se otroke pušča v nevednosti *(negotovost, kdaj bodo odšli od nas, otroke uničuje (B24))*.

Prav vsi intervjuvanci so povedali, da opažajo podaljševanje bivanj skozi leta delovanja kriznega centra *(Dolžina se spreminja tako, da se daljša bivanje otrok pri nas (H98))*, dva intervjuvanca pa še omenita, da je to podaljševanje na otrokovo škodo *(Na škodo otrok bi rekla, da se bivanje podaljšuje, ja (I89))*. Ena vodja pa ima občutek, da se jemlje krizne centre za časovno neomejene *(se vzame krizne centre za začasno bivanje, ki ni časovno omejeno (A39)).* Samo za občutek pa je en krizni center povedal, da dolgotrajne namestitve lahko trajajo tudi do leta in pol *(Dolgotrajne namestitve se razvlečejo tudi do leta in pol (D47))*. Kot razloge za podaljševanja bivanj so intervjuvanci navajali neizkušenost zaposlenih na centru za socialno delo *(Pogosto pa so na centru zaposleni tudi mladi strokovnjaki, ki še nimajo toliko izkušenj (I91)).* S tem so imeli v mislih, da včasih pride do podaljšanja postopkov zaradi centra za socialno delo *(in je razumljivo, da potrebujejo več časa, da zadevo speljejo, kot je potrebno (I92))*. Dva intervjuvanca sta se strinjala, da so postopki res dolgotrajni v primeru nasilja in zlorab ter da je razumljivo, da traja dlje časa *(Razumemo pa, da kadar gre za nasilje, zlorabe in zanemarjanje, da so postopki zahtevnejši in dolgotrajnejši (B28))*. Prav tako je kar nekaj intervjuvancev povedalo, da so razlog za podaljševanje bivanj tudi dolgi postopki na sodišču, ki jim morajo slediti *(Potem pa so tukaj še roki na sodišču (I94))*. Bivanje pa se največkrat podaljša v primeru, da se zadeve še niso izpeljale v korist otroka *(Razlogi za podaljšanje so, da zadeve še niso uredili v dobro otrok (I99))*. Vse vodje kriznih centrov so navedli tudi pomanjkanje rejniških družin *(velikokrat tudi ni primerne rejniške družine (G89))*, en intervjuvanec pa je opozoril tudi na mnenje sodišč, da rejniških družin je dovolj *(sodišča pa so opozorila, da je v evidenci dovolj rejniških družin (H122))*, isti intervjuvanec pa je bolj kot pomanjkanje rejniških družin problematiziral samo pomanjkanje usposobljenosti rejniških družin *(Se mi pa zdi težava v tem, da bi morale biti rejniške družine bolj specializirane (H124))*. Ena vodja pa je izpostavila tudi pomanjkanje iznajdljivosti pri iskanju rejniške družine za otroka *(včasih pa mora biti tudi strokovni delavec malo bolj iznajdljiv pri sikanju družine (E82)).* Kar nekaj intervjuvancev pa je potožilo tudi o pomanjkanju kapacitet v strokovnih centrih in mladinskih domovih *(ampak razumemo, ker je premalo mladinskih domov, vzgojnih zavodov, rejniški družin po Sloveniji (A40))*. Dva intervjuvanca sta povedala tudi, da kot razlog podaljšanja bivanj vidita samo reorganizacijo strokovnih centrov *(Eden od razlogov je tudi sprejetje Zakona o čustveno-vedenjskih težavah in reorganizacija strokovnih centrov (C66))* in s tem zoženje možnosti nameščanja v strokovne centre *(mi lahko zdaj nameščamo samo v Strokovni center Višnja Gora (C67))*. En vodja je izpostavil tudi težavo nepoznavanja zakonodaje na centrih za socialno delo *(včasih se srečujemo tudi z nepoznavanjem*

zakonodaje na nekaterih centrih (F66)). Za podaljšanje bivanja pa je en intervjuvanec navedel odsotnost sodnikov, ki vodijo primer otroka *(Težavo vidimo tudi v tem, da so kdaj sodniki, ki vodijo primer dolgo odsotni (E78))* in ne urejeno nadomeščanje v času odsotnosti *(in v tem času ni nadomeščanj (E79))*, prav tako pa se to včasih zgodi tudi na centru za socialno delo *(pa tudi na centru se to zgodi in zato primer otroka stoji (E80))*.

V dolgotrajnih namestitvah pa intervjuvanci vidijo težavo v neprilagojenosti kriznega centra tovrstnim namestitvam *(krizni centri niso prilagojeni za dolgotrajne namestitve (D45))*. En intervjuvanec pove, da so krizni centri rešitev krajšega značaja, ne daljšega *(nismo rešitev trajnejšega značaja (F58))*. En pa je izpostavil težavo z vzgojo otrok *(po letu bivanja otrok tukaj, moraš začeti vključevati tudi vzgojo (D50))*, saj to ni njihova vloga, ampak v primeru dolgotrajnih namestitev pride tudi do vloge zaposlenih pri sami vzgoji *(to pa ni naša vloga tukaj (D51))*.

Vsi intervjuvanci so se strinjali, da je do sprememb v sprejemanju prišlo leta 2019 s sprejemom Družinskega zakonika, ko je odločitve o namestitvah prevzelo sodišče *(s spremembo Družinskega zakonika 2019, pa so se stvari malo spremenile (B30)).* En intervjuvanec pa je povedal, da kljub spremembi, da zdaj o namestitvah odloča sodišče to ni vplivalo na njihov krizni center *(sprememba nekako ni vplivala na nas (A59))*. Drug intervjuvanec pa se s sprejemom zakonika strinja *(to pa ni kritika, mislim da je to prav (B59))*, izpostavlja pa polemiko o primernosti konceptov kriznega centra na dolgotrajne namestitve *(se pa moramo vprašat, ali je koncept delovanja kriznih centrov temu primeren (B60))*, saj se bojijo, da prehajajo v institucionalno varstvo *(Prihaja do institucionalnega varstva (B61))*. Dve vodji kriznih centrov sta povedali tudi, da imata občutek, da se otroke namesti v krizni center, nato pa se reševanje primera kar malo upočasni, saj imajo sodišča občutek, da če je otrok nameščen v krizni center, da je na varnem in se vzame zato veliko več časa za reševanje ter odločitev, kako se bo primer odvil *(Soočamo se s sindromom odlaganja otrok (F60))*. Dva intervjuvanca sta povedala, da se je spremenila starostna meja sprejemanja otrok, saj v povprečju sedaj sprejemajo mlajše otroke, kot pa so jih nekoč *(imamo dosti mlajšo populacijo (I77)).*

Vsi intervjuvanci pa so se strinjali, da se je spremenila problematika sprejetih otrok. Veliko več je namreč otrok s težavami v duševnem zdravju *(V smislu kompleksnosti težav v duševnem zdravju ali vedenju (G65))*, sprejemajo tudi veliko otrok z medikamentozno terapijo *(čedalje več otrok je tukaj pri nas s terapijo (H129))*, en intervjuvanec tudi pove, da

s problematiko otroci presegajo okvire kriznega centra *(Velikokrat otroci presegajo okvir kriznega centra (I80))*.

Ena vodja kriznega centra je izpostavila, da se ji zdi, da se zdaj večkrat otroke namešča v strokovne centre kot pa nekoč *(Bi pa rekla, da grejo zdaj večkrat v nameščanja v strokovne centre (I109))*, drugi pa je povedal, da se gre v nameščanje v strokovni center v primeru, da traja iskanje rejniške družine predolgo *(če se predolgo išče rejniška družina, potem se otroka namešča v strokovni center (H125)).*

Pri nameščanju v rejniško družino se enemu intervjuvancu zdi izrednega pomena, da se primer otroka predstavi rejniški družini *(Zelo pomembno se mi zdi, da rejniške družine vejo kaj se je dogajalo v otrokovem življenju do sedaj (H126))*, saj sta dva krizna centra izpostavila, da se vsako leto zgodi tudi kakšna odpoved rejniške dejavnosti *(vsako leto se zgodi tudi nekaj odpovedi rejniških družin (H127))* in s tem prihaja do veliko večje ranljivosti otrok *(otroci, ki pridejo k nam zaradi odpovedi rejniške družine, so še bolj ranjeni (H128))*.

En intervjuvanec pa je omenil tudi čas koronakrize in številne izzive, s katerimi so se srečevali v tem času *(V času koronakrize smo imeli velike izzive (H39))*, saj je bil celoten krizni center rdeča cona v primeru okužbe otroka *(Zato je bila v času okužbe cel krizni center rdeča cona (H41))*, saj otroka ne moreš izolirati v eno sobo *(okužene otroke nismo mogli izolirati (H40))*. So se pa tudi srečevali z zelo dolgimi namestitvami v času korone *(so pa tiste namestitve, ki smo jih imeli bile res zelo dolge (H95))*, samih sprejemov pa v tem času ni bilo veliko *(V času covida sicer res nismo imeli veliko namestitev (H93))*.

Splošno počutje otrok v kriznem centru so intervjuvanci opisali na različne načine. En intervjuvanec je povedal, da sprva opažajo 14-dnevno prilagajanje otrok na namestitev *(Ko otrok pride k nam potrebuje 14 dni, da se aklimatizira (E108))*, saj imajo ob prihodu veliko stisko *(imajo otroci ob prihodi veliko stisko (E109))*, kar nekateri otroci pokažejo z burnimi reakcijami *(Nekateri otroci ful burno odreagirajo na prihod k nam (E110))*, medtem ko so drugi otroci lahko apatični *(spet drugi pa so zelo apatični (E111))*. Intervjuvanec navede opažanje, da so pri namestitvah s sklepom sodišča manj motivirani za bivanje v kriznem centru *(Izgubi se potem motiviranost otrok (C41)).* En vodja je omenil tudi veliko negotovosti pri otrocih, saj ne vejo, kdaj bo sledil odhod *(negotovost kdaj bodo šli od nas, otroke uničuje (B24))*. Dva intervjuvanca pa sta povedala, da se soočajo s pojavom samomorilnosti, ko se otrok čuti dovolj varnega, da spusti vse breme, ki ga je nosil do sedaj *(Velikokrat se nam zgodi, da otrok pri nas postane samomorilen, saj šele tukaj pri nas spusti*

vso težo in breme (G138)), ravno tako na plano pridejo vse travme, ko se enkrat navadijo bivanja v kriznem centru *(potem pa pridejo na plano njihove travme (E113))*.

Pri kratkotrajnih bivanjih je en intervjuvanec povedal, da je otrokom še zanimivo, saj raziskujejo okolico *(Prvi mesec je otrokom bivanje pri nas še zanimivo (E114))*, drug intervjuvanec pa je izpostavil še začetno zaprtost otrok *(otroci, ki so krajši čas pri nas, se nam še ne odprejo toliko (C95))*. Vodja kriznega centra za otroke pa je izpostavila še dojenčke, ki prve mesece ob prihodu k njim veliko spijo *(Dojenčki prvi mesec veliko spijo (E153)).*

Pri dolgotrajnih namestitvah pa sta dva intervjuvanca povedala, da opažajo veliko več domačnosti pri otrocih *(če bivajo daljše obdobje pri nas, se udomačijo (A75))* in pa manjše uporništvo sta zaznala *(sčasoma postanejo manj uporniški (A77))*. En intervjuvanec pa pove, da se po določenem času otroci prilagodijo na krizni center in pravila *(bolj se prilagodijo po nekem času (C90))*. Vsesplošno poročajo intervjuvanci o večji navajenosti na krizni center pri dolgotrajnih namestitvah *(pri dolgotrajnih namestitvah se navadijo biti otroci tukaj (D64))*.

En intervjuvanec pa je povedal, da začnejo otroci, ki so dolgo pri njih, bolj intenzivno izražati čustva *(začnejo otroci po nekem času izražati svoja čustva bolj intenzivno kot pa ob prihodu (H155))*.

Kljub navajenosti pa je en intervjuvanec povedal, da dolgotrajna bivanja nekaterim otrokom postanejo mučna *(nekaterim pa so dolge namestitve že mučne (A78))*. Trije intervjuvanci so poročali o naveličanosti *(Mladostniki se naveličajo bivati pri nas (B70))*, en o zavračanju aktivnosti *(Če otrok težko razume zakaj je dlje časa pri nas, pride do nejevolje in zavračanje aktivnosti (C87))* in dva intervjuvanca o občutku nesigurnosti pri otrocih *(otroci postanejo nesigurni, če so dalj časa pri nas (I85))*. Poleg teh negativnih občutkov pri otrocih pa so poročali še o burnih odzivih otrok *(tudi otrokovi odzivi so bolj burni (E101))*, o večjih stiskah *(Stiska otrok pa je absolutno večja, če so predolgo pri nas (H156))*, nemiru *(Pri dolgih bivanjih je vedno več nemira (F84))* pa tudi o žalosti, ko gledajo, kako ostali otroci odhajajo iz kriznega centra *(Mlajšim otrokom je zelo težko gledati, ko drugi odhajajo (C91))*.

Vsi intervjuvanci pa so povedali, da pri dolgotrajnih namestitvah pride tudi do navezanosti otrok na zaposlene, s čimer pa se ne strinjajo, da je to v dobrobit otroka *(Tudi navežejo se otroci na nas in to ni v redu zanj (E108)),* saj posledično prihaja tudi do težjih odhodov iz kriznega centra *(to pa privede tudi do zelo težkega odhoda (D73))*. Otroci pa se navežejo

tudi na sam krizni center in ga začnejo doživljati kot dom *(Otroci sčasoma začnejo krizni center doživljati kot dom (D66))*.

Pri delu z otroki pri kratkotrajnih namestitvah en intervjuvanec poroča, da otroci lažje upoštevajo pravila *(Ko so otroci kratek čas pri nas, lažje upoštevajo pravila (I118))*, drug intervjuvanec pove, da ni potrebnega velikega motiviranja *(kar v primeru tritedenska bivanja ni potrebno motiviranje (B73))* in da je spoznavanje bolj površinsko *(Pri kratkotrajnih namestitvah opažamo bolj površinske zadeve v zvezi z otrokom (G91))*. Vodja kriznega centra za otroke pa je povedala, da pri dojenčkih, ki bivajo kratek čas, skrbijo samo za nego in hranjenje *(poskrbimo za nego in hranjenje pri njem (E154))*.

Pri dolgotrajnih bivanjih pa vodja kriznega centra pove, da dlje kot je dojenček pri njih, več je težav pri odraščanju *(Težava pa nastane ko je pri nas 3,4 mesece (E155))*, saj se nato začne dojenček navezovati *(saj se začne navezovati (E156))*, v kriznem centru pa navezovanje na eno osebo ni mogoče *(Pri nas se dojenček ne more varno navezovati na eno osebo (E157))*, saj za otroka skrbi več ljudi *(saj se pri skrbi za dojenčka konstantno menjavamo (E158))*. Ravno zato vodja meni, da bi se morale rešitve za dojenčka reševati še v fazi, ko veliko spi in še ni toliko odziven *(morali bi se iskati primerno rešitev pred fazo navezovanja (E160))*.

Drugače pa delo pri otrocih, ki so dolgo v kriznem centru, intervjuvani povejo, da je veliko bolj intenzivno *(in intenzivneje delamo z otroki, saj so zdaj dalj časa pri nas (F68))*, potrebno je veliko več motiviranja za bivanje *(Potrebno je več motiviranja (B72))* in obnavljanja pravil *(znova je potrebno ponavljati pravila, ki se jim mogoče zdijo nesmiselna (B71)),* prihaja do večjega preizkušanja mej, izražanja čustev in več zahtev *(po določenem času začnejo tudi bolj manipulirati (I106))*, več razkritja travm *(Otroci in mladostniki velikokrat zelo pozno začnejo govoriti o travmah, ki so jih dali čez (G97))*, zaposleni začnejo tudi opažati več težav v duševnem zdravju *(začnemo opažati tudi kakšne težave v duševnem zdravju (G95))* in intervjuvanci opisujejo večje iskanje smiselnosti bivanja za otroke *(in na večji angažiranosti pri samem smislu bivanja (C56))*. En intervjuvani pa poroča tudi o večjih potrebah otrok *(Otroci, ki so dalj časa pri nas, imajo veliko večje potrebe (E70))* in večji oskrbi *(mi ne poskrbimo več samo za akutno stanje (E90))* ter o zaskrbljenosti saj so otroci pri dolgotrajnih namestitvah izolirani od zunanjega sveta *(ne hodijo otroci v vzgojno-izobraževalne sisteme, ne v trgovino, ne sosedom na obisk (E117)).*

Pri dolgotrajnih namestitvah pa en intervjuvanec poroča o navezanosti zaposlenih na otroka *(Vsekakor tudi mi imamo čustva in dlje, kot je otrok pri nas, se nanj navežeš (A97))*, drug pa

o tem, da se njihovo strokovno delo ne razlikuje glede na čas bivanja otrok *(Samo strokovno delo je enako do vseh otrok, tudi ko so dolgo časa pri nas (D55)).* En vodja pa je izrazil mnenje, da se otrokom z dolgotrajnimi postopki dela škoda *(Menim, da se lahko velika škoda otroku naredi z dolgotrajnimi postopki (I86))*.

Glede zaključevanja namestitev pa je en intervjuvanec povedal, da je veliko pomanjkanje informacij, kaj se dogaja s primerom, ki so jih včasih, ko so postopki tekli na centru za socialno delo, imeli *(ko je o zadevah odločal CSD, smo tudi mi v timu vedeli, v katero smer se bodo odvile zadeve, zaključile (C51))*, nekateri so poročali o veselju otrok ob odhodu *(je pa tudi odvisno od otroka, nekateri pa komaj čakajo, da grejo (H152))*, spet drugi pa o stiski otroka ob odhodu *(Pri mlajših otrocih pa je kar hud odhod od nas (E132)).* En krizni center ima ob odhodu otroka navado, da evalvirajo, kako je potekalo bivanje otroka, kakšne napredke in spremembe so uspeli narediti skupaj z njim *(vedno tudi evalviramo obravnavo (H160))*.

Dva intervjuvanca sta pod svojo nalogo navedla tudi pripravo otrok na sam odhod *(in pripravljamo jih na vrnitev v domače ali pa v drugo okolje (H4))*, medtem ko je en intervjuvanec izrazil težavnost opolnomočenja otroka, ker se soočajo z nevednostjo, kako se bo primer rešil *(Težko nam je zdaj otroka opolnomočiti (C53))*.

En vodja je mnenja, da so odhodi lažji pri kratkotrajnih namestitvah *(če je otrok kratek čas pri nas ne pride do hudih stisk ob odhodu (E133))*, drug intervjuvanec pa je povedal, da so pri dolgotrajnih namestitvah odhodi težji, sploh pri namestitvah v institucionalno varstvo *(Dalj časa kot so tukaj otroci, težje grejo v neko institucionalno obravnavo (G106))*.

Trije intervjuvanci so povedali, da včasih tudi nadaljujejo s sodelovanjem, in sicer v smislu svetovalnih pogovorov, če kdo želi *(Otrokom in mladostnikom ob odhodu ponudimo svetovalne pogovore, če bo kdaj potreboval (B92))*.

Vsi vodje kriznih centrov so poročali, da so ob zaključku primera veseli, če se stvari uredijo v dobro otroka *(Ko otroci gredo od nas, smo veseli za njih (I122))*, en intervjuvanec pa je še dodal, da se soočajo tudi s težkimi čustvi, saj preživijo nekaj časa z otrokom, ga sprejmejo in tudi spremljajo njegovo zgodbo *(ti je pa hudo, ko odidejo, saj se navadiš na otroka (B90))*. Dva intervjuvanca pa sta tudi povedala o čustvenosti ob odhodu *(Tudi mi odhode otrok doživljamo zelo čustveno (D74))*, je pa en intervjuvanec izpostavil, da se morajo zavedati, da so kratkotrajna rešitev za otroka *(Imamo pa vsi v timu v ozadju to, da so tukaj otroci kratek čas, da je to kratkotrajna rešitev (G115))*. En intervjuvanec pa je povedal, da se

najtežje soočajo s pobegi otrok iz kriznega centra *(Veliko težje pa nam je za otroke, ki pobegnejo domov (H161))*, saj ne vejo, kaj se potem dogaja *(saj ne vemo, ali smo uspeli kaj narediti zanj (H162)).*

4.5 Stiki s starši

Intervjuvanci so povedali, da kadar je otrok pri njih s sklepom sodišča, potem o stikih med otrokom in staršem določa sodišče in morajo počakati na njihovo določitev stikov *(če stike določi sodišče, potem sledimo navodilom (I124)*. En intervjuvanec je povedal, da načeloma sodišče določa stike s starši enkrat na teden ali enkrat na štirinajst dni *(Večinoma sodišče določi stike enkrat na teden ali pa enkrat na 14 dni (E139)*. Ena vodja pa je povedala, da lahko sodišče določi tudi samo telefonske stike *(Včasih sodišče staršem določi samo telefonske klice (C119)).* Povedali pa so tudi, da center za socialno delo poda predlog za stike *(Če je otrok pri nas po sklepu sodišča, potem stike predlaga CSD (G122))*, dva intervjuvanca pa sta povedala, da včasih tudi oni podajo predlog na sodišče za povečanje stikov, če vidijo, da je to v korist otroka *(Seveda pa delamo to, če je v korist otrok (I127))*. Večina vodji pove, da so stiki potrebni *(Stiki pa so seveda potrebni (E151))*, saj ohranjajo vez med otrokom in staršem *(da lahko otrok ohranja vez s staršem (E152)).* En intervjuvanec pa je povedal, da lahko pride do zmanjšanja stikov, če vidijo, da niso v redu za družino in predvsem, če niso v korist otroka *(pri nekaterih pa manj stikov (H176))*. Ko pa pride sklep sodišča o stikih, je en intervjuvanec povedal, da naredijo sestanek s centrom za socialno delo, starši in otrokom ter sklenejo dogovor, kako bodo stiki potekali *(Že na prvem sestanku pa se vsi skupaj z otrokom, staršem in nosilcem primera iz CSD-ja pogovarjamo, kako bo s stiki in klici (H167)).* En intervjuvani pa je izpostavil, da pri nameščanju v rejniško družino pride do prekinitve stikov s starši *(Ob nameščanju otroka v rejniško družino se prekine stike za 3 tedne (E145))*, da se otrok lahko navadi na novo okolje, v katerega je nameščen *(stiki se prekinejo, da se otrok lahko navadi na okolje (E148)).* Ko pa se otroke namešča v krizni center pa sta dva intervjuvanca povedala, da so stiki določeni že zelo hitro *(včasih so stiki določeni že po 4 dneh od odvzema (E147)).* Isti intervjuvanec je povedal, da ko imajo dolgotrajne namestitve, da prihaja tudi do čedalje več predlogov za povečanje stikov s strani staršev *(dlje kot so otroci pri nas, staršu dajo predlog na sodišče za pogostejše stike (E140)),* pri daljših namestitvah pa omenjajo, da prihaja tudi določitve stikov s starimi starši *(Opažamo pa tudi, da ob daljših namestitvah se naknadno določa stike tudi s starimi starši (E141))*. Povečanje stikov ob dolgotrajnih namestitvah pa omenja še en vodja kriznega centra *(Ko mine že dalj časa, je praviloma stikov več (H168)).* Isti intervjuvanec pa še pove,

da so stiki praviloma tudi daljši in pogostejši ob dolgotrajnih namestitvah *(so pa tudi vedno daljši in pogostejši (H169)).*

Nekaj vodij kriznih centrov pa še pove, da včasih pride do prepovedi približevanja za starše *(Nekateri starši imajo prepoved približevanja (A66))*, to pa je lahko tudi razlog za nesodelovanje s starši *(razen v primeru, če je izrečen izrek prepovedi, potem ne sodelujemo ravno (A69)).* V primeru prepovedi približevanja pa dve vodji kriznega centra povesta, da tudi ni obiskov *(V primeru ukrepa prepovedi približevanja obiskov ni (F79)).*

En intervjuvanec pa je omenil, da ko pride do prostovoljnih namestitev, da spodbujajo čim več stikov *(če pa so otroci prostovoljno pri nas, pa spodbujamo čim več obiskov (I125)).* Vodja enega kriznega centra pa pove, da tudi v primeru prostovoljnih namestitev, gledajo da delajo v največjo korist otroka tudi pri stikih (*pri prostovoljnih namestitvah pa delamo v največjo korist otroka (D79)).* V dveh kriznih centrih imajo pri prostovoljnih namestitvah stike urejene tako, da otrok sam naveže stike s starši preko telefona *(Otroci pri nas sami navežejo stik s starši, s svojimi telefoni (G126))*, medtem ko v enem kriznem centru organizirajo stik, ko sta otrok in starš nanj pripravljena *(ko sta obe strani pripravljeni, organiziramo tudi stik (C85))*.

Vse vodje kriznih centrov so povedale, da včasih sodišče določi stike pod nadzorom *(Izvajamo sike pod nadzorom, če je tako določeno v odločbi (E44))* in da jih izvajajo strokovni delavci iz centra za socialno delo *(Stike pod nadzorom pa izvaja CSD (D83)).* Včasih stiki pod nadzorom potekajo v kriznem centru, včasih pa na centru za socialno delo *(Stiki pod nadzorom potekajo pri nas ali pa na CSD-ju (G32))*, en intervjuvanec pa pove, da nudijo v primeru stikov na centru tudi prevoz tja *(ali pa jih peljemo na stike pod nadzorom (G31))*. V kriznem centru za otroke pa včasih sodišče v sklepu določi, da morajo v kriznem centru izvajati stik pod nadzorom, saj je KCO pristojen za celotno Slovenijo in včasih, da se strokovni delavci iz centra za socialno delo ne vozijo skozi celotno Slovenijo, določi, da nadzorujejo strokovni delavci v kriznem centru *(Izvajamo stike pod nadzorom, če je tako določeno v odločbi (E44)).* V kriznem centru pa opažajo tudi več stikov pod nadzorom, kot včasih *(Potem je tudi več stikov pod nadzorom, kot pa nekaj let nazaj (E99)).*

Pri stikih v kriznem centru pa so si bili odgovori različni v smislu, da dva intervjuvanca, kot že zgoraj omenjeno, menita, da pri njih zelo hitro pride do stika *(Potem pa je tudi že zelo hitro stik tukaj pri nas (F78))*, medtem ko je en intervjuvanec povedal, da pride do stika, ko je otrok že nekaj časa pri njih (*ko je otrok že nekaj časa pri nas, pa omogočimo tudi obiske*

v kriznem centru (C104)). En vodja kriznega centra pa je opozoril, da nekateri otroci, ki nimajo stikov, zelo težko gledajo in prenašajo stike drugih otrok *(Tistim otrokom, ki nimajo stikov, je zelo težko ob tem, da nekatere mamice pridejo, njegova pa ne (E150))*, in menijo, da bi bilo stike bolje imeti na drugi lokaciji *(pa tudi fino bi bilo, če bi stiki potekali kje drugje kot pa pri nas (E149))*.

V krizni center načelom starši prihajajo ob koncu tedna ali v popoldanskih urah *(Popoldan pa so tudi obiski (G29))*.

Več intervjuvancev je povedalo, da so zaradi dolgotrajnih bivanj začeli uvajati vikend obiske *(Včasih ko so bili otroci kratek čas pri nas, nismo imeli prakse, da bi za vikend odhajali domov (I96))*. V primeru vikend obiskov ima en krizni center pridobljene izjave staršev, da bodo v primeru, da stik ne bo potekal v redu, pripeljali otroka nazaj v krizni center *(staršu podpišejo izjavo, da bodo otroka pripeljali nazaj, če bo prišlo do česarkoli (H178))*, poleg tega pa z otrokom izdelajo tudi varnostni načrt *(Vedno imamo varnostni načrt, ko grejo otroci na stik brez nadzora (H177))*.

En intervjuvanec pa je povedal, da pridejo k njim na obisk in na stik k otroku tudi rejniki in da tudi njim pomagajo pri spoznavanju otroka *(Pomagamo tudi rejnikom, da spoznajo otroka (E46))*.

Trije intervjuvanci so povedali, da imajo po stiku pogovore z otroki, kako je bilo na stiku *(z otroki se veliko pogovarjamo po obiskih in jim damo prostor, da izrazijo kar čutijo (B100))*. En vodja kriznega centra opaža po stikih večjo željo otrok po individualnih pogovorih *(potrebujejo več individualnega pogovora (C111))*, skoraj vsi intervjuvani pa so povedali, da poskušajo pogovore o stikih opraviti bolj spontano, sproščeno, med dejavnostjo *(poskusimo pa ta pogovor vpeljati v delo, druženje (F96))*. En krizni center navaja, da otrokom dajo nalogo, da pišejo dnevnike o svoji obiskih *(Naši otroci imajo tudi za nalogo, da pišejo dnevnike o stikih (H173))*.

Dva intervjuvanca sta povedala, da včasih pride do otrokovega zavračanja stikov in da v tem primeru spoštujejo njegovo odločitev in ga poskušajo razumeti *(Če otrok zavrača stike in klice s starši, to spoštujemo in ga ne silimo (A73))*. Včasih se soočajo s tem, da se otroci svojih staršev bojijo *(včasih pa se staršev tudi bojijo (B98))*, en intervjuvanec je poudaril, da ima veliko mladostnikov odsotnost želje po stikih z družino, saj so v fazi odraščanja in se čutijo nerazumljeni *(včasih kakšni mladostniki sploh ne želijo imeti stikov (D80))*. En vodja kriznega centra pa je poudaril, da imajo otroci načeloma veliko lojalnosti svoji družini

(otroci so svojim matičnim družinam zelo lojalni (B9)) kljub težkim zgodbam in dogodkom, ki so se zgodili.

Trije intervjuvanci so povedali, da morajo pri stikih s starši biti tudi pozorni, kako poteka njihova komunikacija, saj lahko pride do vplivanja staršev na nastalo situacijo, v kateri so se znašli *(Kdaj pa opažamo, da starši želijo tudi vplivati na otroka na nastalo situacijo (A88))*, in dajanja občutkov krivde na otroka *(moramo pa biti zelo pazljivi, da starš ne prenašajo občutka krivde na otroka (G136)).*

En intervjuvanec je povedal, da je delovanje otroka po stiku odvisno od poteka samega stika *(Glede sodelovanja otrok po stiku s starši, bi pa rekla, da je odvisno od stika (C105))*, trije intervjuvanci so povedali, da imajo po obisku staršev krizo otroci *(Velikokrat jim je hudo, da so starši šli (F99)),* nekateri v obliki joka *(veliko jokajo po stiku (C110)*, en vodja kriznega centra je izpostavil veliko jeze pri otroku ob odhodu staršev, saj si želijo z njimi domov *(nekateri so potem jezni, ker si želijo domov s starši (G133)).* Nekateri otroci se počutijo razbremenjene, ko vidijo, da je s starši vse v redu *(otroku odleže, če vidijo, da so starši v redu (C107))*. Trije intervjuvanci povejo, da se pri pozitivnem stiku to pozna tudi pri otrocih *(če je obisk pozitiven, se to tudi otroku pozna (C106))*, medtem ko je en intervjuvanec povedal, da v nekaterih primerih pri otrocih ni razlik v vedenju po obiskih *(Po obisku pri nekaterih otrocih ni razlik v vedenju (D85))*. En intervjuvanec je povedal, da obiski na otroka vplivajo tudi negativno *(pri nekaterih pa je lahko tudi nekaj težav po obisku (D87))* in ena vodja pove, da je razdražljivost otrok po stikih večja *(po stiku je otrok razdražljiv (E143))*.

Trije intervjuvanci so povedali, da se sodelovanja s starši razlikujejo od primera do primera *(S stiki je čisto odvisno od primera do primera (F91))*. Z nekaterimi starši pride do nesodelovanja *(Z nekaterimi starši nikoli ne sodelujemo (A62))*, eden izmed razlogov, kot ga navajajo, je lahko odsotnost staršev zaradi izpolnjevanja dolžnosti kazni v zaporu *(nekateri starši so v zaporu in nimamo stika z njimi (A67))*, medtem ko z nekaterimi sodelujejo na dnevni bazi *(spet z drugimi starši pa sodelujemo na dnevni bazi (A63))*. So se pa vsi intervjuvanci strinjali, da v večini primerov sodelujejo s starši *(Mi načeloma vedno sodelujemo z družino (A68))*.

Dva intervjuvanca sta povedala, da ob sprejemu otroka ali mladostnika vedno obvestijo starše, da je otrok prišel k njim *(starše obvestimo nemudoma, najkasneje pa v roku 24 ur (H18)).* Čeprav en intervjuvanec pove, da ne obstajajo javna pooblastila, ki odrejajo sodelovanje s starši *(Mi nimamo javnih pooblastil, da bi starši morali sodelovati z nami*

(B79)). Načeloma vsi intervjuvanci poročajo o dobrem sodelovanju s starši *(imamo zelo dobre izkušnje s sodelovanjem s starši (C86))* in pa o tem, da se na stik pripravljajo individualno s starši *(Pred stikom pa se vedno individualno pripravimo s starši (C112))*. En vodja kriznega centra tudi pove, da starše pripravijo na odzive njihovih otrok in da morajo sprejeti, kako se bo otrok odzval *(jim pojasnim, da če se otrok ne počuti okej, da lahko odide v sobo (C113))*. En krizni center ima izkušnje, da starši radi slišijo tudi njihove mnenje *(Nekateri starši radi slišijo tudi naše mnenje (C115))*, medtem ko je en intervjuvanec mnenja, da so starši zdaj veliko bolj agresivni v komunikaciji z njimi, kot pa nekoč *(Tudi starši znajo biti bolj agresivni v komunikaciji kot včasih (G66))*, isti intervjuvanec pa omenja tudi pomanjkanje komunikacije s starši *(in potem mi skoraj nič ne komuniciramo s starši (G81))*, sploh v primerih, ko sodišče določa, kako potekajo stiki *(ko je sklep sodišča, so stiki točno določeni (G80)).* En intervjuvanec pa pove, da ne občutijo razlike v sodelovanju s starši glede na čas bivanja *(Obravnava sodelovanja z otroki in starši je enaka ne glede na čas bivanja (H137))*. Ena vodja pa pove, da sodelujejo v korist otroka *(tudi z družino, če je to v korist otroku (I114))*, saj se zavedajo, da se bo otrok ne glede na odločitev sodišča vedno vračal *(Pomembno je, da ustvarimo klimo, ki bo delovala tudi, ko bo otrok odšel domov (I115))*.

En intervjuvanec pove, da imajo izkušnje, da so starši veliko bolj motivirani za spremembe, ko gre za prostovoljne namestitve *(so pa pri prostovoljnih namestitvah potem starši bolj sodelujoči in motivirani, ker si želijo sprememb (C24))*.

Dva krizna centra imata navado, da ob sprejemu otroka oni vzpostavijo stik s starši *(navežemo stik s starši, če je to mogoče (A70))*, en krizni center pa že ob sprejemu začne z vzpostavljanjem mostu sodelovanja z družino *(že ob samem sprejemu naredimo zlati most sodelovanja med starši, otroci in nami (C76))*. Prav tako sta dva intervjuvanca izpostavila starševo začetno skrb in tudi večjo potrebo po klicih v krizni center *(na začetku so starši v stiski in pokličejo večkrat (E137))*. En intervjuvanec pove, da dajejo staršem občutek, da so jim na voljo *(Staršem vedno povemo, da smo jim v kriznem centru na voljo (C83)),* drug vodja pa pove, da se trudijo s starši vzpostaviti sodelovalni odnos *(Trudimo se ustvariti sodelovalen odnos (G105)).*

Glede vzpostavljanja stikov s starši pa en intervjuvanec še pove, da naj bi prvi stik s starši vzpostavil center za socialno delo *(najprej matični CSD vzpostavi odnos s starši (B94))*, drug intervjuvanec pa še doda, da v primeru otrokovega zavračanja stikov v kriznem centru delajo

več z njim *(potem mi delamo tukaj z otrokom (C80))*, na centru za socialno delo pa s starši *(na centru pa delajo s starši (C81))*.

Intervjuvanca, ki sta kot že zgoraj omenjeno povedala, da otroci vzpostavljajo stik s starši preko telefona, pa povesta tudi, da kljub temu starši še vedno pokličejo v krizni center za dodatne informacije *(Vedno pa potem starši pokličejo še nas (A72))*. Vse vodje kriznih centrov so si bili enotni glede klicev staršev in podajanje osnovnih informacij o otroku *(Zvečer pokličejo tudi starši za informacije o otroku (G37))*, razen en intervjuvanec je dodal, da včasih obstaja tudi prepoved o podajanju informacij o otroku in potem se tega držijo *(razen v primeru, če so prepovedi (E107))*.

En intervjuvanec pove, da izvajajo v kriznem centru tudi svetovalne pogovore za starše *(Izvajamo tudi svetovalne pogovore pri nas s starši (B13))*, dve vodji kriznega centra pa povesta, da delajo na motiviranju staršev za spremembe *(podpiramo jih za spremembe (H148))*, en vodja pa pove, da ponudijo staršem tudi razbremenilne pogovore *(Kdaj tudi starši potrebujejo razbremenilni pogovor in jim to tudi omogočimo (G84))* in navsezadnje nudijo pomoč družini pri medsebojnih odnosih *(Staršem želimo pomagati v boljšem odnosu z njihovimi otroki (G104)).*

Pri dolgotrajnih namestitvah pa en intervjuvanec opaža zmanjšanje klicev *(ko so dlje časa pri nas, starši ne kličejo več tako pogosto (A85))*, spet druga dva intervjuvanca pa omenjata povečanje dela s starši *(srečujemo se z bolj intenzivnim delom s starši (F67))*, štirje intervjuvanci pa imajo izkušnjo večjega zaupanja s strani staršev *(Ko gre za daljše namestitve začnejo starši spuščati obrambne mehanizme (G102))* in pristnejši odnos *(Dlje časa pa kot so otroci pri nas bolj imamo pristen stik s starši (E103))*.

5 RAZPRAVA

Poglavje sem namenila zapisu rezultatov, pridobljenih z raziskavo, povezanimi s teorijo in odgovorom na raziskovalna vprašanja.

- *Kako delujejo krizni centri za otroke in mladostnike ter na katerih teoretskih konceptih delujejo?*

5.1 Delovanje kriznega centra

Vodje krizni centrov za otroke in mladostnike so povedali, da delujejo pod okriljem centra za socialno delo. Na podlagi *Zakona o socialnem varstvu* (2007) in *Zakona o preprečevanju nasilja v družini* (2008) sta sprejeta Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev in Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju CSD, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini, ki določata delovanje kriznih centrov za mlade. Krizni centri so opredeljeni kot organizirana vrsta pomoči v okviru centra za socialno delo (Dremelj, Topolovec in Kobal, 2016).

Povedali so tudi, da imamo v Sloveniji 9 kriznih centrov za mlade in samo en krizni center za otroke, ki je pristojen za območje celotne Slovenije, krizni centri za mlade pa za območje svoje regije. Včasih se nameščajo tudi otroci z drugih krajev, če je to v korist otroka.

Krizni center za otroke – Hiša zavetja Palčica spada pod Center za socialno delo Ljubljana pod Skupno strokovno službo – Službo za koordinacijo in pomoč žrtvam. Krizni center za otroke je namenjen otrokom v starosti od nič do šest let, za katere pristojni CSD ugotovi, da je v njihovo korist in varnost nujno, da se jih umakne iz ogrožajočega družinskega okolja in namesti v KCO. Namestitev je začasna in kratkotrajna in se zgodi v primeru, da pristojni center za socialno delo nima v tistem trenutku ustreznejše rešitve. Namestitev se izvede na podlagi določil Družinskega zakonika (Kco Palčica, b. d.).

Krizni center za otroke Palčica je bil v preteklem letu več kot enkrat poln in so izpostavili težavo s prepolnostjo kriznega centra in veliko potrebo po dodatnem kriznem centru za otroke.

To se je v letu 2023 že izvedlo, in sicer v aprilu se je odprl Krizni center za otroke palček v Mariboru.

Intervjuvani povejo, da so krizni centri pokriti vse dni in ure v letu. Kar pa se tiče samega delavnika, pa se malo razlikujejo, saj v nekaterih kriznih centrih delajo 12-urne izmene zaradi družinskega principa delovanja kriznega centra, da lahko delavec ves dan preživi z otroki in mladostniki in da se ne menjavajo sredi dneva.

V kriznih centrih za otroke sprejemajo od nič pa do šestega leta starosti, v kriznih centrih za mlade pa od šestega do osemnajstega leta starosti. Povedali pa so tudi, da prihaja do izjem v sprejemih, in sicer v primeru sorojencev ali pa šoloobveznih otrok tudi po 18. letu starosti.

Kar se tiče kadra, so povedali, da so v timu zaposleni z različnih profilov, kar se pozna tudi na samih izhodiščih dela, navajali so socialno delo, pedagogiko in psihologijo. Povedali pa so tudi, da opažajo primanjkljaj v kadru, saj so imeli čez leta veliko težav v času dopustov in bolniških odsotnosti, poznalo se je tudi v sami zahtevnosti udeležbe izobraževanj.

Z letom 2022 so vsi krizni centri pridobili dodatno zaposlitev. Razen krizni center za otroke je pridobil dve dodatni zaposlitvi zaradi obremenjenosti in velikega števila namestitev. S tem pa sta dva krizna centra povedala, da sta izgubila možnost javnih delavcev pri njih.

Dve vodji kriznih centrov sta omenili tudi finančno stisko, saj ne morejo plačevati študentov in prostovoljcev. En vodja je tudi povedal, da javna dela plačujejo iz svojega fonda donacij.

Nekateri krizni centri imajo supervizijo za namen razbremenitve in razreševanje notranjih stisk zaposlenih, vendar ne vsi.

Dan poskušajo v kriznih centrih prirediti čim bolj podobnemu doma, se pravi zjutraj pripravijo zajtrk, nato otroci odidejo v šolo – se trudijo vsi krizni centri navezati stik s šolo in nadaljevati šolanje, včasih se ga zaradi varnosti otrok izvede na daljavo, v najslabšem primeru pa otroka prešolajo v bližnjo šolo, v popoldanskih urah pa ima en krizni center sprva učne ure, nato pa druženje, večina kriznih centrov pa omeni kuhanje kosila, športne dejavnosti z otroki, delanje domače naloge in en krizni center poskuša otroka navdušiti tudi za kakšne hobije. Zvečer sledi večerja in večerna rutina.

Vsak krizni center ima pravila in hišni red, da lahko vsi sobivajo skupaj. Ena vodja pove, da poskušajo s pravili vzpostavili stabilno strukturo. Glede pravil in hišnega reda pa je en krizni center izpostavil težavo, da so včasih imeli pravila in tudi posledice, ki so sledile, če se jih nekdo ni držal, zdaj pa če je otrok nameščen s sklepom sodišča, ta pravila ne pridejo več v poštev, saj mora otrok biti pri njih. Eno izmed pravil je tudi, da otrok pod vplivom substanc ne sprejemajo, jih pa napotijo v bolnišnico na zdravljenje. V enih kriznih centri imajo

mladostniki proste izhode v popoldanskih urah in jih poskušajo naučiti tudi odgovornosti, da se držijo ure, sicer imajo naslednji dan toliko manj izhoda, kot so prejšnji dan zamudili. Se pa tukaj krizni centri med seboj razlikujejo, saj nekje prostih izhodov nimajo. Prav tako krizni centri niso enotni glede telefonov, nekje lahko otroci in mladostniki uporabljajo telefone samo ob večerih, pol ure ali pa eno uro, nekje otroci in mladostniki sami vzpostavljajo stike s starši, nekje pa dovolijo mladostnikom vzeti telefone v šolo.

Kar se tiče zdravstvene oskrbe, priskrbijo soglasje staršev za ukrepanje v primeru smrtne ogroženosti otrok, drugače pa dva krizna centra povesta, da pri kratkotrajnih namestitvah ni veliko zdravstvene oskrbe. Kar pet intervjuvancev pa je povedalo, da se bistveno poveča zdravstvena oskrba pri dolgotrajnih namestitvah, samo en krizni center pa ne opaža razlik glede na čas bivanja. Vodja kriznega centra za otroke je izpostavila, da je pri dojenčkih veliko več zdravstvene oskrbe in pregledov, v smislu patronažne sestre, razvojen ambulante, pregleda kolkov itd. Za spremstvo na pregled se dogovorijo s starši, in sicer, če straši niso ogrožajoči jih lahko peljejo tudi oni, sicer pa jih spremlja nekdo s kriznega centra za otroke in mladostnike. Prevoz pa organizirajo s taksijem, ki ga plača pristojni center za socialno delo.

Pri samem delu so intervjuvani povedali, da je veliko medinstitucionalnega sodelovanja, in sicer s centri za socialno delo, policijo, zdravstvom in sodelovanje s fakultetami. Trudijo se delovati na način enakovrednosti. En intervjuvani pa je izpostavil, da njihov način dela ni prilagojen dolgotrajnim namestitvam niti to ni njihov namen.

Naloga kriznega centra je po besedah intervjuvanih akutno reševanje težav in zaščita otrok, krizni center za otroke pa pove še, da je njihova naloga še varstvo otrok in nega dojenčkov. Izpostavili so tudi njihovo novo nalogo, ki je ozaveščanje centrov za socialno delo o dolgotrajnih namestitvah.

Naloge kriznih centrov za mlade so nudenje prve socialne pomoči in osebne pomoči mladim v stiski, sprejem in oskrba otrok in mladostnikov do razrešitve njihovih težav, nudenje zatočišča mladim, ki potrebujejo začasno ločitev od družine, priprava ukrepov za vrnitev mladostnika v njegovo družino, sodelovanje s CSD-ji, državnimi organi in organizacijami, ki sodelujejo v obravnavi mladostnika (Inštitut RS za socialno varstvo v sodelovanju s Skupnostjo centrov za socialno delo, 2008, str. 28–29).

Če se navežemo na dolgotrajne namestitve, so intervjuvanci še povedali, da so morali povečati aktivnosti v kriznem centru ter se bolj potruditi pri dejavnostih in angažiranosti le-teh, prav tako so morali uvesti poletno letovanje otrok s pomočjo Zveze prijateljev mladine.

Med aktivnostmi kriznega pa je več kriznih centrov omenilo izvajanje preventivnih delavnic po osnovnih šolah, en krizni center izvaja pomoč družini na domu, dva intervjuvanca pa imata v kriznem centru zastavljena dnevna svetovanja.

Ozaveščanje in predavanja v osnovnih, srednjih šolah bi se mi zdelo zelo pomembno uvesti tudi v prihodnje, saj bi lahko tako tudi strokovni delavci v šolah prej zaznali, da se pri otroku in mladostniku dogajajo določene zadeve, pri katerih bi potreboval zaščito, pomoč ali mogoče celo umik iz domačega okolja.

Pri delu z otrokom prevladuje individualni način dela, poleg tega intervjuvani povedo, da otrokom ponujajo pridobivanje delovnih navad, pomoč pri izobraževanju, delo na čustvih in izražanju le-teh.

V večini kriznih centrov so deležni tudi praktikantov in izvajajo prakso, prav tako pa so deležni pomoči prostovoljcev.

Zaradi vedno daljših namestitev, s katerimi so se začeli soočati leta 2019, od sprejetja *Družinskega zakonika* (2019) dalje, pa intervjuvanci navajajo spremembe v kriznih centrih, ki pa so: večja organizacija dejavnosti za otroke, sprememba obrazcev ob sprejemu, spremembe hišnega reda in pravil kriznega centra za dolgotrajne namestitve, večji izzivi pri kršitvah hišnega reda, saj ne morejo več izvesti ukrepa premestitve otroka ali mladostnika, če pa je k njim nameščen na podlagi odločbe ter več vloženega truda strokovnih delavcev, da se primer otroka razreši.

Po rezultatih, ki sem jih pridobila, lahko sklepam, da strokovni delavci v kriznih centrih veliko energije in svoje pozornosti namenijo sodiščem ter pisanju predlogov na sodišča o razrešitvi primera. Menim, da bi bilo potrebno bolje seznaniti in spoznati sodišča, kaj pomeni krizna namestitev in jim tudi fizično predstaviti, kako delujejo krizni centri čez celoten dan ter zakaj dolgotrajne namestitve niso v korist otrokom.

5.2 Teoretski koncepti delovanja kriznega centra

Krizni centri za otroke in mladostnike v Sloveniji delujejo po Družinskem zakoniku in po Zakonu o socialnem varstvu, povedo intervjuvanci.

Na podlagi *Zakona o socialnem varstvu* (2007) in *Zakona o preprečevanju nasilja v družini* (2008) so v Sloveniji sprejeli pravilnika: Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev in Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju CSD, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini, ki določata delovanje kriznih centrov za mlade. KCM ni samostojna enota, saj spada pod delovanje centrov za socialno delo. Krizni centri so opredeljeni kot organizirana vrsta pomoči v okviru CSD, ki nudi prvo socialno in osebno pomoč (Dremelj, Topolovec in Kobal, 2016).

Menim, da so zakoni pomembni za delovanje kriznih centrih zato, da se lahko postavijo v nek okvir delovanja in da so lahko enotni v svojem delovanju. Mislim pa, da bi zakoni, po katerih delujejo krizni centri, sodili pod temo delovanje kriznih centrov in ne pod teoretske koncepte, po katerih delujejo, kot so jih navajali moji intervjuvanci.

Med teoretskimi koncepti se mi zdijo pomembni prva pomoč, osebna pomoč in socialno delo z družino.

Prva socialna pomoč je po 12. členu *Zakona o socialnem varstvu* (2007) opredeljena kot pomoč pri prepoznavanju in opredelitvi socialne stiske in težave, oceno možnih rešitev in seznanitev upravičenca o vseh možnih oblikah socialnovarstvenih storitev in dajatev.

Osebna pomoč pa po 13. členu *Zakona o socialnem varstvu* (2007) obsega svetovanje in vodenje z namenom, da bi posamezniku omogočili razvijanje, ohranjanje in izboljšanje socialnih možnosti.

Socialno delo z družino je zelo kompleksno zaradi različnih članov družine in različnosti stisk, s katerimi vstopajo v odnose.

Reševanje problemov pogosto zahteva udeleženost vseh članov družine uporabnika. Velikokrat je družina vir podpore in moči. Spet drugič mora socialna služba posredovati v družino, da zavaruje člana družine, spet drugič družino, ker jo ogroža en član družine. Včasih družine kot celota potrebujejo pomoč, spremembe v njej, ki jih ne morejo izvesti brez pomoči. Socialno delo z družino pomeni raziskovanje dobrih izidov za vse udeležene. Dela se tako z družino kot tudi s posameznikom (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 25–27).

In prav to znanje je tudi v kriznih centrih za otroke in mladostnike pomembno, saj se ne glede na to, da biva v kriznem centru samo otrok, dela tudi z ostalimi družinskimi člani.

Pri samem konceptu je en intervjuvani povedal, da se koncept kriznega centra ni spremenil, v nasprotju z drugo vodjo kriznega centra, ki pa ima občutek, da se je, saj pove, da je včasih

krizni center temeljil na konceptu kratkotrajnosti in prostovoljnosti, sedaj pa ravno nasprotno.

Nekaj intervjuvanec je povedalo, da izvajajo prvo socialno pomoč in osebno pomoč. En intervjuvani pa je navedel svetovalno delo, dve vodji pa socialno delo z družino.

Pri konceptih dela so trije krizni centri povedali, da sledijo socialno-delovnim konceptom, dva krizna centra pa imata v svoje delo vključene tudi pedagoške in psihološke koncepte ter želijo si uvesti več znanja o razvojni psihologiji mladostnika.

Izmed vseh intervjuvancev pa so štiri vodje kriznega centra omenjale v kontekstu delovanja kriznega centra tudi krizno intervencijo ter poudarili predvsem njeno trajanje, ki naj bi bilo 21 dni.

Kljub omembi krizne intervencije pa se mi zdi, da je v intervjujih bilo premalo poudarka na poglavitnem konceptu delovanja kriznih centrih, krizni intervenciji, saj se mi zdi zavedanje, kaj so krize naredile otroku in mladostniku, izrednega pomena za samo delo z njim ter razumavanje njegovega delovanja. Krize, ki so povzročene pod človeškim/osebnim vplivom, pa naj bi imele večje in hujše psihosocialne posledice kot naravne katastrofe (Karić, 2020).

Pri krizni intervenciji je tako velik poudarek na izboljšanju uporabnikovega delovanja (Kanel, 2019).

V primerjavi z ostalimi oblikami pomoči imajo krizne intervencije določene elemente, ki se razlikujejo od ostalih oblik:

- časovni okvir (krizne intervencije potekajo kratek čas, saj kriza traja omejeno obdobje),
- cilji so omejeni (krizne intervencije so preventivni postopek, v katerem usmeritev ni osredotočena na reševanje težav, ki se pojavljajo poleg krize, ki se dogaja zdaj),
- hitrost (intervencija poteka hitro in se mora izpeljati čim prej po nastalem kriznem dogodku),
- aktivnost in prilagodljivost udeleženih oseb (emocionalna podpora, čustveno razbremenjevanje, empatija, aktivno poslušanje, definiranje problema, pridobivanje pomoči in sodelovanja drugih ljudi itd.) (Mešl in Omladič Ograjenšek, 2006).

Potem ko se zgodi krizni dogodek, nastopi kriza, s katero smo se že seznanili. Kriza je sestavljena z mnogo občutki in miselno zmedenostjo, kar pa privede do dezorganizacije

vedenja, se pravi vedenja, ko ga ne bi izvajali v običajnih situacijah. Krizno stanje traja povprečno od štiri do šest tednov, nato pa sledi uspešno ali neuspešno reševanje stanja (Mešl, 2003).

5.3 Izobraževanja zaposlenih

Zaposleni v kriznih centrih za otroke in mladostnike obiskujejo izobraževanja, ki jih organizirata Socialna zbornica in Skupnost centrov za socialno delo. Intervjuvanci so si bili glede pestrosti izobraževanj razdeljeni, saj nekateri mislijo, da je veliko izbire, nekateri pa pogrešajo več izobraževanj na temo otrok in nege dojenčkov ter dela z otroki s čustveno-vedenjskimi težavami.

Izobraževanja so financirana s strani centra za socialno delo, ki tudi določi fond, namenjen izobraževanju. En intervjuvanec je povedal, da imajo na voljo 140 evrov, ki jih lahko porabijo za izobraževanje.

Pri sami udeležbi izobraževanj pa so nekateri izpostavili časovno stisko, preobremenjenost z delom v kriznem centru in posledično težko izvedbo udeležbe izobraževanj.

Tematike, ki zaposlene najbolj zanimajo, so na temo preprečevanja nasilja v družini, preprečevanja izgorelosti med zaposlenimi, delo z žrtvami kaznivih dejanj in na splošno vse v povezavi z otroki in mladostniki.

Zadnje čase pa dajejo velik pomen travmi, saj se je o tem začelo več govoriti, ter o izobraževanju na področju mentalnega zdravja otrok in mladostnikov, psihiatrične terapije ter o raznih zlorabah substanc.

Travma je poleg razumevanja krizne situacije po mojem mnenju ključnega pomena pri delu z ranjenimi otroki in mladostniki, ki so nameščeni v krizni center. Travma je namreč nekakšna rana. Beseda travmatičen izhaja iz grščine in pomeni prebadanje kože. Freud pa je besedo uporabil metaforično, zato da bi lahko poudaril, kako lahko tudi naš um »prebodejo« in ranijo dogodki (Garland, 2019, str. 1). Travme v otroštvu lahko povzročijo dolgoročne posledice in prispevajo k mnogim duševnim motnjam, težavam v odnosih, motnjam hranjenja, depresiji, samomorilnim vedenjem, anksioznosti, alkoholizmu, motnjam čustvovanja in seveda kot že omenjeno posttravmatski stresni motnji (Cvetek, 2010, str. 47).

Pri strokovnem delu je pomembno razumeti, da se reakcije na travmo razlikujejo od osebe do osebe. Pri nekaterih pride do manjših, spet pri drugih pa do večjih za osebo izčrpavajočih

odzivov. Reakcije so lahko tesnoba, groza, sram, čustvena otopelost, vsiljive misli in še mnogo več. Zelo pomembna pa je tudi starost, pri kateri se je travma zgodila. Zgodnja travma ima lahko še posebej negativne posledice, saj vpliva na otrokov razvoj možganov in razvojno napredovanje, ki je lahko ovirano (Poole idr., 2013, str. 7). Pri namestitvah otrok v kriznem centru bi znanje o odzivih na travme pomagalo pri stiskah zaposlenih, saj je bilo s strani enega intervjuvanca omenjeno, da se jim zdi, da ne zmorejo več težav in stisk otrok, mladostnikov, saj so čedalje večje.

Ne želim poudarjati, da se morali zaposleni v kriznih centrih osredotočiti zdaj samo na travmo otroka in jo predelovati z njim, se mi pa zdi izrednega pomena, da so zaposleni ozaveščeni o tem ter predvsem o pristopu, utemeljenem na razumevanje travme, da ne bi prihajalo do ponovne travmatizacije otrok.

- *Kako se čas bivanja otrok in mladostnikov spreminja od začetka delovanja kriznega centra do danes?*

5.4 Namestitve otrok v krizni center

Vodje kriznih centrov so povedale, da je namen krizne namestitve umaknitev iz ogrožajočega okolja, zaščita otrok in bivanje je namenjeno času akutne stiske.

Pod razloge namestitev so v primeru mladostnikov navajali predvsem stiske, ki jih ne zmorejo rešiti sami, in nerazumevanje s starši. Drugače pa so razlogi nasilje v družini, zlorabe, zanemarjanje otrok, nezmožnost staršev za skrb otrok, težave staršev v duševnem zdravju, težav z zasvojenostjo staršev. Prav tako pa pove Osojnik (2019), da so razlogi za bivanje v kriznem centru psihično in fizično nasilje staršev nad otroki, zanemarjanje, eksperimentiranje z nedovoljenimi drogami, sumi na spolne zlorabe, suicidalnost mladostnikov.

Razlogi, s katerimi prihajajo otroci in mladostniki v krizni center, so zelo široki in menim, da bi bilo potrebno večje število izobraževanj zaposlenih na raznovrstnih področjih, saj mislim, da eno do dve kratkotrajni izobraževanji letno, kot so omenili intervjuvani, da jih imajo na voljo, ne pokrijejo dovolj širokega področja.

Moram pa poudariti, da bivanje v kriznem centru za mlade ni vedno prostovoljno, sploh od sprejetja Družinskega zakonika, ko se veliko več otrok in mladostnikov, kot so povedale vodje kriznih centrov, nameša z odločbo sodišč. V teh primerih otrok ali mladostnik ni prostovoljno nameščen in tudi ne more oditi po razrešitve akutne stiske.

Veliko intervjuvancev izpostavlja skrb nad vedno večjim številom psihiatričnih težav pri otrocih in mladostnikih ter medikamentozne terapije.

Lahko bi psihiatrične težave pripisali tudi travmi, saj so posledice travme lahko poleg posttravmatske stresne motnje lahko tudi depresija, povečana agresivnost do sebe in v odnosih do drugih, depersonalizacija, kompulzivno vedenjsko ponavljanje travmatičnih scenarijev, spremembe v duhovnem doživljanju in spremembe na področju funkcioniranja v družini in v službi (Cvetek, 2010, str. 13). Ravno to se dogaja tudi v kriznih centrih: agresivnost otrok do samega sebe, samomorilnost, misli o samomorilnosti. Že ob samem prihodu otrok in mladostnikov bi bilo treba spregovoriti tudi o tej temi, da bi otroci vedeli, da razumemo njihova doživljanja in da bi tudi tekom bivanja večkrat ustrezno nagovarjali to temo, da bi v čim večji meri preprečili sramu ter eskalacije težav v tej meri, da morajo klicati urgentno psihiatrično pomoč za otroke in mladostnike.

Pri delu z otroki, ki so doživeli nasilje ali zanemarjanje, je pomemben pristop, ki temelji na razumevanju travme, saj je travma pogosto osrednji dejavnik številnih težav v duševnem zdravju. Temelj pristopa je izogibanje ponovni travmatizaciji in razumevanje, da vsi ljudje z osebno izkušnjo travme potrebujejo enako pomoč. Pri delu z otroki se sploh rado zgodi, da lahko strokovnjaki sklepajo, da poznajo in vedo, kaj se je otroku zgodilo. Potrebno pa je ravno nasprotno, torej raziskovanje, kaj se je zgodilo, vključevanje otrok in sodelovanje z njimi. Cilj razvijanja pristopa, ki temelji na razumevanju travme v postopkih zaščite otrok, je oblikovanje sistema za zdravljenje in okrevanje otrok. Pri tem pa je treba paziti, da se ne osredotoča le na otrokovo izkušnjo travme, ampak na celotno družino ter se upošteva vzorce in izkušnje staršev, saj lahko le s celostnim delom preprečimo medgeneracijski prenos travme (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 215–218).

Nosilec primera otroka, nameščenega v krizni center, je krajevno pristojen center za socialno delo. V primeru prostovoljnih namestitev, za katere sicer en intervjuvanec poudarja, da jih je občutno manj kot nekoč, o razrešitvi primera otroka še vedno odloča pristojni center za socialno delo. Od sprejetja Družinskega zakonika leta 2019 dalje pa imajo v kriznih centrih za otroke in mladostnike večina namestitev z odločbo sodišč. En intervjuvanec pove, da ta sprememba ni pri njih vplivala na nič, vsi ostali intervjuvanci pa so izpostavili opazne dolgotrajne namestitve od sprejetja zakonika dalje. Večina intervjuvancev je povedalo tudi, da se soočajo z veliko mero negotovosti ter nevednosti, saj ne vedo, kako dolge bodo namestitve, v kateri smeri se bo primer razvil in kako otroka na to pripraviti. Vsi intervjuvanci so se strinjali, da so dolgotrajne namestitve otroku v škodo in da jih moti, da

se krizne centre jemlje za časovno neomejene. Pri tem bi bilo potrebno večje ozaveščanje strokovnih delavcev na sodiščih, kaj pomeni krizna intervencija in zakaj dolge namestitve niso v korist otrokom.

Ena vodja kriznega centra pa je omenila, da v primeru, ko gre za mladostnika, včasih center za socialno delo še vedno dela na tem, da se z mladostnikom in družino dogovori za umik v krizni center in opravijo prostovoljno namestitev. Te možnosti pa nimajo v Kriznem centru za otroke Palčica, saj so vse namestitve izvedene s sklepom sodišča.

Mladostniki velikokrat prihajajo z mnogimi stiskami in izzivi, ki jih ne zmorejo rešiti sami. Obdobje mladostništva prinaša mnogo izzivov in tudi veselja. V tem času pridejo v ospredje ključna vprašanja o vrednotah, odnosih in posamezniki se začnejo spopadati z vprašanji o njihovi identiteti in navsezadnje o prihodnosti. Spremenijo pa se tudi družinski odnosi, lahko pride do oddaljevanja otrok in staršev ali pa do večje bližine ter enakopravnosti (Coleman, 2011). Znanje o razumevanju psihologije mladostnikov je tako v kriznih centrih izrednega pomena, da se jim lahko strokovni delavci približajo in jim dajo dobro izkušnjo z odraslo osebo, pridobivanje zaupanje je proces, za katero pa je pomembno znanje, kaj se jim dogaja v tem obdobju in zakaj mogoče prihaja do uporov. Prav tako bi s tem mogoče lahko preprečili pobege tudi iz kriznih centrov, ki sta jih omenila dva intervjuvanca v raziskavi.

En intervjuvanec je izpostavil tudi ponavljajoče namestitve, in sicer pri njih se to večinoma dogaja v primeru prostovoljnih namestitev.

Intervjuvanci so za razloge podaljševanja bivanja navedli neizkušenost zaposlenih na centru za socialno delo ter posledično daljša izvedba postopkov, dolgotrajni postopki v primeru raziskovanja nasilja in zlorab, roki sodišč, ki jim morajo slediti, pomanjkanje rejniških družin, pomanjkanje usposobljenih rejniških družin, pomanjkanje iznajdljivosti pri sikanju rejniške družine, pomanjkanje prostora v strokovnih centrih, nepoznavanje zakonodaje na centrih za socialno delo, odsotnost sodnikov, ki vodijo primer in odsotnost nosilca primera otroka na centru za socialno delo.

Težave, ki so jih intervjuvanci izpostavili pri dolgotrajnih namestitvah, so neprilagojenost kriznega centra na dolga bivanja, saj so rešitev krajšega značaja, težava z vzgojo, ki pride pri dolgotrajnih namestitvah. En vodja je izpostavil, da imajo občutek, da se spreminjajo v institucionalno varstvo. 135. člen *Družinskega zakonika* (2019) pravi, da imajo starši glavno odgovornost za varstvo in vzgojo otroka ter njegov razvoj. Koristi otroka so njihova poglavitna skrb. Država jim nudi pomoč pri izvajanju njihove odgovornosti. In ravno to bi

moralo biti izhodišče za delo, pomoč družini in motiviranje za spremembe, vzgoja otrok pa ni naloga strokovnih delavcev.

Intervjuvanci izpostavljajo tudi spremenjeno populacijo sprejetih otrok, saj se starostna meja niža in pa veliko več je težav v duševnem zdravju otrok in mladostnikov. En intervjuvanec je zaskrbljen, da današnja populacija presega okvire kriznega centra.

Splošno počutje otrok in mladostnikov so intervjuvanci opisali kot začetno štirinajstdnevno prilagajanje na situacijo in veliko stisko ob samem prihodu, ki so lahko izraža z burnimi reakcijami ali apatičnostjo otrok. En vodja je izpostavil tudi veliko negotovost v otrocih, saj ne vejo, kdaj bodo odšli iz kriznega centra. Ko pa so otroci nekaj časa že nameščeni v krizni center, pa dva intervjuvanca opažata, da se začnejo soočati s samomorilnostjo in prihajanjem travm na plano.

Pri kratkotrajnih namestitvah opažajo raziskovanje pri otrocih in zanimivost, saj so v novem okolju in pa tudi večjo zaprtost otrok, saj še spoznavajo krizni center, otroke, zaposlene in način delovanja.

Pri dolgotrajnih namestitvah so intervjuvanci izpostavili predvsem domačnost pri otrocih, prisotnega je manj uporništva, večja prilagojenost na krizni center in sam hišni red. Vsi intervjuvanci pa poročajo o vsesplošni navajenosti in navezanosti na krizni center. Po določenem času otrok postane v kriznem centru že naporno in mučno, naveličajo se. Poročajo tudi o intenzivnejših in burnejših reakcijah pri otrocih in mladostnikih ter nemiru in veliki žalostni, ko gledajo otroke, ki odidejo iz kriznega centra. Prav tako so vse vodje kriznih centrov povedali, da pride do navezanosti otrok na zaposlene in se strinjajo, da to ni v dobrobit otroka, saj začnejo krizni center doživljati kot dom.

Pri dolgotrajnih namestitvah je vodja kriznega centra za otroke predstavila težavo z dojenčki, saj na začetku je veliko spanja in nege, če pa je dojenček dolgo pri njih, pa pride do odraščanja, faze navezovanja, ki ga pa v kriznem centru ne morejo osvojiti varno, saj je ljudi enostavno preveč in za njega skrbi mnogo odraslih oseb.

Bowlby (1969, str. 194, v McLeod, 2022) je definiral navezanost kot trajno psihološko povezanost med ljudmi. Otrokovo prvo navezovanje se zgodi s primarnim skrbnikom, vendar je prisotno tudi povezovanje z drugimi ljudmi okoli dojenčka. Navezovanje otrok na starše oziroma skrbnike je izrednega pomena že od samega rojstva, saj otrok že pride na svet z »mehanizmom« navezovanja. Otroci imajo veliko potrebo po navezovanju, bližini in po

občutku varnosti, ki pa ga seveda sprva iščejo pri starših. Navezanost je moč zaznati v trenutkih, ko se otrok počuti ogroženo in ne varno; takrat bo iskal bližino in varnost osebe, ki mu je blizu.

Pri teoriji navezanosti pa gre velik poudarek čustvenemu razvoju v drugi polovici prvega leta. Otrok se bolj razvije, začne uporabljati vsa svoja čutila, razvije se vid, bolj je spreten pri opazovanju, spremljanju in nadziranju vedenja staršev. S tem otrok razvije oblike vedenja, ki jih prilagaja staršu, da doseže svoje cilje (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 147).

Raziskovanja in opazovanja otrok v sirotišnicah so pokazala nenavadne znake socialnega vedenja, in sicer nezmožnost vzpostavitve globokega čustvenega stika. Otroci so se do neznancev vedli predvsem prijateljsko (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 33). To bi bili rezultati, ki bi jih lahko predstavili sodiščem, zakaj je hitra rešitev v smeri družinskega kroga za otroka in mladostnika tako pomembna. V kriznih centrih strokovni delavci odidejo na bolniško iz danes na jutri in otrok tega včasih ne zmore razumeti, čuti se zapuščenega. Odidejo na dopust in otrok ostane v kriznem centru, če pa je v rejništvu, odide otrok z njimi in se ne čuti zapuščenega.

To pa bi moralo biti tudi vodilo za nameščanje otrok v rejniške družine, saj z daljšim bivanjem v kriznih centrih še povečujemo težave pri varnem navezovanju.

Na splošno intervjuvanci povedo tudi, da je delo pri dolgih bivanjih intenzivnejše, potrebnega je več motiviranja za bivanje, obnavljanja pravil, večjega razkritja travm, en intervjuvanec izpostavi tudi vedno večje potrebe otroka.

Tudi pri sami pripravi in odhodu otroka iz kriznega centra opažajo, da so odhodi težji in bolj čustveni, ko je otrok dalj časa v kriznem centru.

- *Kako se razlikuje sodelovanje z otroki in mladostniki ter njihovimi družinami, če bivajo v kriznem centru krajše obdobje in če bivajo daljše obdobje?*

5.5 Stiki s starši

Intervjuvanci so povedali, da stiki s starši v primeru namestitev s sklepom sodišča, določajo prav tako sodišča. Načeloma so določeni na enkrat na teden ali enkrat na štirinajst dni. Včasih določijo samo telefonske stike, načeloma pa potekajo fizični stiki.

Predlog za stike pa še vedno poda center za socialno delo, dva intervjuvanca pa sta povedala, da včasih predloge za povečanje stikov podajo tudi oni sami, če vidijo, da bi bilo to v korist

otroka. Večina vodij kriznih centrov je povedala, da so stiki med otrokom in starši potrebni, saj se s tem ohranja vez med njimi. Poleg povečanja stikov pa povedo, da pride včasih tudi do zmanjšanja, če opazijo, da trenutno to ni v redu za otroka in starše.

Pri določanju stikov pa je en intervjuvanec izrazil mnenje, da se ne strinja vedno s tako hitro določitvijo stikov, saj jih včasih določijo že nekaj dni po odvzemu, saj se otrok niti nima časa navaditi in ne razume, zakaj je on tukaj, starši pa pridejo na obisk. V primeru nameščanja v rejniško družino se na primer prekinejo stiki za nekaj tednov.

Pri dolgotrajnih namestitvah je en krizni center povedal, da prihaja do povečanja stikov s starši, saj tudi starši podajo predlog na sodišče, prav tako opažajo, da se pri dolgih namestitvah naknadno določijo stiki tudi s starimi starši.

En intervjuvanec je povedal, da v primeru prostovoljnih namestitve spodbujajo stike s starši, je pa drug vodja izpostavil, da seveda gledajo, da je to v korist otroka.

Včasih pride tudi do prepovedi približevanja za starše in v teh primerih ni obiskov, prav tako pa so včasih določeni stiki pod nadzorom, ki jih načeloma izvajajo strokovni delavci s centra za socialno delo. Vodja kriznega centra za otroke je povedala, da včasih sodišče določi tudi, da morajo strokovni delavci v kriznem centru izvajati stike pod nadzorom.

Glede poteka stikov so intervjuvanci povedali, da potekajo ali v kriznem centru, ali na centru za socialno delo, pri dolgotrajnih namestitvah spodbujajo tudi vikend obiske doma, ki so jih začeli uvajati ravno zaradi dolgih bivanj. V primeru stikov na domu imajo uvedene tudi varnostne ukrepe. En intervjuvanec je poudaril, da stiki ne bi smeli potekati v kriznem centru, saj je to otrokom, ki pa nimajo stika, zelo težko gledali.

Nekaj intervjuvancev je povedalo, da imajo po obisku staršev pogovore, kako je bilo, ki pa jih vpeljejo v dnevno rutino, saj se jim zdi, da jim otroci tako več povejo. En krizni center pa ima tudi navado, da otroci in mladostniki pišejo dnevnik o stikih s starši. Po obiskih intervjuvanci opažajo, da si nekateri otroci želijo več individualnih pogovorov, prav tako menijo, da je vedenje po stiku odvisno od poteka stika s starši. Nekateri so povedali, da imajo otroci nato krizo; veliko jokajo, ko starši odidejo, pride tudi do jeze. Nekateri otroci čutijo olajšanje in razbremenitev, ko vidijo, da je s starši vse v redu. Ena vodja je izpostavila večjo razdražljivost otrok po stikih s starši.

Pri stikih s starši so intervjuvanci povedali, da morajo biti pozorni, da jim starši ne bi vlivali občutka krivde.

V primeru prostovoljnih namestitev sta dva intervjuvanca povedala, da takoj obvestita tudi starše o sprejemu. Drugače pa na splošno vsi intervjuvanci poročajo o dobrem sodelovanju s starši, da se individualno pripravljajo tudi z njimi na stik z otrokom, da vzpostavijo ta most sodelovanja z njimi, saj se zavedajo, da bodo otroci ne glede na izid vedno prihajali v svojo družino.

En intervjuvanec je povedal, da ne občutijo razlike v sodelovanju glede na čas bivanja. Ena vodja je izpostavila zmanjšanje klicev pri dolgotrajnih bivanjih, druga dva intervjuvanca pa omenjata povečanje dela s starši. Velika večina pa meni, da pri dolgotrajnih bivanjih pride tudi pri starših do večjega zaupanja in pristnejšega odnosa med njimi.

Socialno delo z družino je zelo pomembno področje. Reševanje problemov pogosto zahteva udeleženost vseh članov družine uporabnika. Velikokrat je družina vir podpore in moči. Spet drugič mora socialna služba posredovati v družino, da zavaruje člana družine, spet drugič družino, ker jo ogroža en član družine. Včasih družine kot celota potrebujejo pomoč, spremembe v njej, ki jih ne morejo izvesti brez pomoči. Socialno delo z družino pomeni raziskovanje dobrih izidov za vse udeležene. Dela se tako z družino kot tudi s posameznikom (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 25–27). Zato se mi zdi pomembno, da se v kriznih centrih poskuša delati tako s starši, kot tudi z otrokom in mladostnikom, saj so skupaj udeleženi v pomoč. Prav tako mora imeti strokovni delavec osvojenih veliko veščin, da uspe združiti različne interese, ki se včasih zgodijo. To pa se dogaja predvsem pri mladostnikih, ki so v fazi odraščanja in imajo velikokrat občutke, da jih starši ne razumejo. Pomembno se mi zdi, da znajo socialni delavci priti na sproti vsem stranem.

Sodelovanje z družino ima za cilj krepitev moči družinskih članov, da bi lahko nekoč oblikovali svojo pot, s svojimi izidi, brez pomoči strokovnih služb (Mešl in Kodele, 2016, str. 45).

Mislim, da bi morali stike pod nadzorom izvajati strokovni delavci iz centrov za socialno delo, saj je sploh pri majhnih otrocih pomembno, da je strokovni delavec s kriznega centra več čas ob njem. Dober se mi zdi tudi predlog, da bi stiki potekali na drugi lokaciji, saj verjamem, da se v otrocih, ki niso deležni stikov s svojimi starši, poraja vrsto vprašanj, zakaj jih on ni, in da doživlja izredno težke občutke.

Pri stikih s starši pa bi še enkrat poudarila pomen znanja socialnega dela z družino, znanje o občutkih krivde in kako delovati v smeri motiviranja obeh strani za spremembe, da pri tem

ne izpustijo katerekoli želje in glasu udeleženih, saj so lahko učinki potem ravno nasprotni in lahko prihaja do ponovnih namestitev.

6 SKLEPI

- Krizni centri delujejo kot enote centrov za socialno delo in so odprti vse dni in ure v letu. Razlikujemo med kriznim centrom za mlade, katerih je v Sloveniji 9 in kriznim centrom za otroke, ki je bil do aprila leta 2023 v Sloveniji samo en, zdaj pa imamo dva zaradi prevelike obremenitve KCO Palčica.
- Soočajo se s težavami, če imajo v kriznem centru nameščene otroke prevelikega starostnega razpona, saj se dejavnosti in udeležba v aktivnostih lahko zelo razlikuje pri otroku, starem 6 let, ali pa pri otroku, starem 17 let.
- V kriznih centrih za otroke in mladostnike tim sestavljajo različni strokovni profili. Želimo si, da bi bili bolj pedagoško podkovani in imeli več znanja iz psihologije najstnikov, teorije navezanosti ter travm in na travmi utemeljenem pristopu.
- Zaradi preteklih obremenitev so letos vsi krizni centri dobili dodatno zaposlitev, zaradi potreb dela pa je KCO Palčica pridobil dve novi zaposlitvi. S tem so ponekod izgubili možnost javnih delavcev. Nekje pa imajo težave, saj jih morajo plačati z donacij, katerim pa primanjkuje kar nekaj kriznim centrom. To za seboj potegne tudi nezmožnost plačevanja študentov in prostovoljcev.
- Krizni centri so se na dolgotrajne namestitve morali prilagoditi tudi z uvedbo več aktivnosti in dejavnosti za otroke in mladostnike, ter uvedbo počitnikovanja v sklopu Zveze prijateljev mladine. Seveda pa so aktivnosti dosti bolj izvedljive v večjih krajih, mestih kot pa v okoljih, kjer infrastruktura ni tako razvita, saj zaposleni v kriznih centrih otrok in mladostnikov ne smejo prevažati s svojimi avtomobili.
- Težavo imajo tudi s prilagajanjem hišnega reda, saj so včasih imeli za ukrep nespoštovanja le-tega premestitev ali pa odhod mladostnika in otroka iz kriznega centra. Če pa je otrok nameščen po odločbi sodišča, tega zdaj ne morejo izvesti.
- Vsi krizni centri za mlade se trudijo nadaljevati šolanje otroka in mladostnika, včasih ga prepišejo tudi kam bližje ali pa ga izvajajo na daljavo, če zanj obstaja grožnja, da bi ga lahko kdo odpeljal. V kriznem centru za otroke pa otroci ne obiskujejo vrtca, saj je pristojen za celotno Slovenijo, kar ne bi bilo izvedljivo. To pa pomeni, da so otroci v tem primeru dosti bolj socialno izolirani in pri dolgotrajnih namestitvah prikrajšani za marsikatero dejavnost – praznovanje rojstnih dni v krogu družine in prijateljev, odhodov v trgovino, obiskovanje raznih tečajev in športnih ter glasbenih klubov in društev, včasih zaradi velikega števila dojenčkov ne uspejo iti niti na sprehod, ampak se zadržujejo na vrtu pred hišo.

- Pri zdravstvenih obravnavah je kar pet vodij kriznih centrov povedalo, da prihaja do povečanega obsega dela pri dolgotrajnih namestitvah. Prav tako je povečana zdravstvena oskrba pri dojenčkih.
- Poleg akutnega reševanja težav in stiske otrok ter varstva pa izvajajo še preventivne delavnice po šolah in dnevna svetovanja, če potrebuje kdo samo dnevna spremljanja brez namestitve. So pa nekateri tudi povedali, da so morali z delavnicami prenehati zaradi prevelikega obsega dela.
- Pri teoretskih konceptih je večina intervjuvanih govorila o zakonikih delovanja, premalo je bilo omembe krizne intervencije in kaj sploh pomeni ter drugih teoretskih izhodiščih.
- Krizni center za otroke Palčica občuti pomanjkanje izobraževanj za delo z otroki.
- Vodje kriznih centrov opažajo, da je bilo včasih več prostovoljnih namestitev in tudi populacija je bila starejša.
- Zaposleni v kriznih centrih se soočajo z veliko več težavami otrok in mladostnikov v duševnem zdravju, raznih substanc in medikamentozne terapije. En intervjuvanec je v skrbeh, da današnja populacija presega okvire kriznega centra. Govorili so v smeri vedno večjih težav v duševnem zdravju, ki jim niso kos, pojavlja se tudi samopoškodovanje, samomorilne misli, ki so lahko posledica travme, ki so jo uporabniki kriznih centrov za otroke in mladostnike doživeli.
- Od sprejetja Družinskega zakonika leta 2019 je veliko več dolgotrajnih namestitev.
- Izpostavljajo tudi pomanjkanje komunikacije s sodišči, saj prihaja do veliko več negotovosti, v katero smer se bo primer odvil, pa tudi otroci in mladostniki so negotovi, kdaj bodo odšli.
- Razlogi, da so namestitve tako dolge, so po mnenju udeležencev raziskave, da sodišče še ni opravilo vseh preiskav in postopkov, pomanjkanje rejniških družin, reorganizacija strokovnih centrov in s tem možnost nameščanja samo v določen dom, pomanjkanje prostora v strokovnih centrih, pomanjkanje usposobljenih rejniških družin, neiznajdljivost strokovnih delavcev na centru za socialno delo, da poiščejo rejnike, pomanjkanje znanja zakonodaje na centrih za socialno delo, nenadomeščanje odsotnosti sodnika in nosilca primera na centru za socialno delo.

7 PREDLOGI

- Ozaveščanje sodišč in sodnikov, ki delujejo na področju izdajanja sklepov in odločb za krizne namestitve, kaj pomeni krizna namestitev in zakaj je omejena na 21 dni – se pravi ozaveščanje, da krizni centri niso družinsko okolje in zakaj je tako pomembno, da je otrok v krogu družine in obdan z istimi ljudmi vsak dan, ljubljen in podpiran v svojem razvoju.
- Izvedba dneva odprtih vrat v kriznih centrih za sodišča, da bi jim uspeli s tem prikazati, kako poteka dan v kriznem centru, in pojasniti, da način dela ni prilagojen dolgotrajnim namestitvam.
- Ozaveščanje vseh strokovnih delavcev in sodnikov, vpletenih v primer otrok in mladostnika, da je bolje kot dolgotrajna namestitev v kriznem centru še vseeno kratkotrajno bivanje v rejništvu, saj tako otrok še vseeno biva v okviru družine in ne v okviru institucije, kar krizni centri so. Zaposleni odidejo na dopuste, bolniške in jih nekaj časa ni, otrok tega ne razume in pri bivanju v kriznih centri ne dobiva neke konstante v življenju.
- Izvedba izobraževanj na temo otrok in dojenčkov. Zaželeno bi bilo večje število izobraževanj v smeri dela otrok s posebnimi potrebami, z raznimi motnjami pozornosti, avtizmom in podobno.
- Ozaveščanje zaposlenih v kriznem centru o duševnem zdravju mladostnikov in otrok ter kako postopati v primeru težav z mentalnim zdravjem ter medikamentozno terapijo.
- Uvedba obvezne supervizije, da lahko zaposleni v kriznem centru sproti predelujejo svoja čustva, kar je za delo s tovrstno populacijo nujnega pomena, da poskušamo zmanjšati prenašanje osebnih travm, občutkov in čustev na otroke ter mladostnike.
- Ozaveščanje občin, kaj so krizni centri in kakšen je njihov namen, da bi lahko oni financirali javna dela.
- Večji finančni okvir namenjen za krizne intervencije.
- Povečanje števila izobraževanj.
- Strokovna izobraževanja v smeri travme in pristopa, utemeljenega na razumevanje travme.

- Mobilna služba za šolanje, da bi lahko tudi otroci v kriznih centrih za otroke, ki so stari nad 6 let (saj pride tudi do tovrstnih izjem), nadaljevali šolanje, saj jim je zdaj kratena pravica do le-tega.
- Zagotovitev zdravstvene mobilne službe, ki bi lahko pomagala pri negi dojenčkov in raznih pregledih, ki se vrstijo v prvem letu otrokovega življenja.
- Sprememba načina iskanja rejniških družin, več povezovanja med strokovnimi delavci na centru za socialno delo, rejniških družin in tudi navsezadnje društev, npr. Društvo Deteljica.
- Večja podpora rejnikom, saj prihaja do odpovedi rejniške dejavnosti. Uvedba mobilne službe tudi za rejnike, saj se ob koncih tedna ne morejo obrniti na nikogar.
- Večje ozaveščanje o travmi otrok tudi med rejniki in predvsem dobra predstavitev primera otroka in mladostnika rejniški družini, da bi znali bolje postopati z njim.

8 UPORABLJENA LITERATURA

- Aničić, K., Hrovat Svetičič, T., Hrovat, T. in Sušnik, A. (2017). *Nasilje nad otroki: Strokovne smernice za delo z otroki, ki doživljajo zanemarjanje in/ali nasilje.* Pridobljeno 1. 2. 2023 s https://www.drustvo-dnk.si/images/publikacije/2017-smernice_otroci.pdf
- Blakemore, S-J. (2012). *Development of the social brain in adolescence*. Priboljeno 17. 1. 2023 s https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1258/jrsm.2011.110221
- Blaznik, M. (2013). *Stili navezanosti: kako lahko navezanost v otroštvu vpliva na partnersko navezanost*. Pridobljeno 26. 2. 2023 s http://www.planet-lepote.com/stili-navezanosti-kako-navezanost-v-otrostvu-vpliva-na-partnersko-navezanost.
- Bouwkamp, R. in Bouwkamp, S. (2014). *Blizu doma: Priročnik za delo z družinami: ravnanje z interakcijskimi vzorci v družini, pri procesih podpore in pomoči ter na področjih psihosocialnega dela (Dicht bij huis).* Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete; Pedagoška fakulteta; Inštitut za družinsko terapijo.
- Brown, S. M., Baker, C. N. in Wilcox, P. (2012). *Risking connection trauma training: A pathway toward trauma-informed care in child congregate care settings.* Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy.
- *Center za socialno delo Maribor.* (b. d.). Pridobljeno 16. 8. 2022 s https://www.csd-slovenije.si/csd-maribor/krizni-center/
- CMS Complex Trauma Definition and Guidance for States. (2021). Pridobljeno 20. 2. 2023 s https://health.ny.gov/health_care/medicaid/program/medicaid_health_homes/cms_complex_trauma_def.htm
- Coleman, C. J. (2011). *The nature of adolescence.* Pridobljeno 17. 1. 2023 s https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203805633/nature-adolescence-john-coleman
- Cvetek, R. (2010). *Bolečina preteklosti: Travma, medosebni odnosi, družina, terapija.* Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2020). *Socialno delo v osnovni šoli: Soustvarjanje podpore in pomoči družinam s številnimi izzivi in preprečevanje socialne izključenosti.* Pridobljeno 3. 2. 2023 s

https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=13784594-2dff-4b25-bde8-c9212b3f8237%40redis

- Čačinovič Vogrinčič, G. in Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino: Soustvarjanje želenih izidov in družinske razvidnosti.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Devakumar, D., Palfreyman, A., Uthayakumar-Cumarasamy, A., Ullah, N., Ranasinghe, C., Minckas, N., Nadkarni, A., Oram, S., Osrin, D. in Manell, J. (2021). *Mental health of women and children experiencing family violence in conflinct seetings a mixed methods systematic rewiev*. Pridobljeno 1. 2. 2023 s https://conflictandhealth.biomedcentral.com/counter/pdf/10.1186/s13031-021-00410-4.pdf
- Dremelj, P., Topolovec, N. in Kobal, B. (2016). *Analiza delovanja KCM: Priprava predlogov za prenovo organizacije Kriznih centrov za mlade (KCM).* Pridobljeno 25. 8. 2022 s https://irssv.si/wp-content/uploads/2021/10/Koncno_porocilo_KCM_2016.pdf
- Društvo psihologov Slovenije. (2010). *Čustvena zloraba otrok: Vreden sem toliko kot me imajo radi.* Pridobljeno 10. 3. 2022 s http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2010_2/temnik.pdf
- *Društvo za nenasilno komunikacijo.* (b. d.). Pridobljeno 30. 8. 2022 s https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/kaj-je-nasilje.html
- *Družina*. (b. d.). Pridobljeno 4. 9. 2022 s https://www.druzina.si/clanek/definicija-druzine
- *Družinski zakonik* (2019). Ur. l. RS 67/2019.
- Dumon, W. (1993). *Consulting paper on the situation of families in Western Europe*. Vienna: United Nations.
- Dvoršak, A. in Selinšek, L. (2010). *Nasilje v družini: kazensko pravni, kriminalistični in kriminološki problemi.* Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede: Pravna Fakulteta.
- Erzar, T. in Kompan Erzar, K. (2011). *Teorija navezanosti*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- Farnfield, S. in Holmes, P. (2014). *The Routledge Handbook of Attachment: Assessment.* Pridobljeno 13. 1. 2023 s file:///C:/Users/Luka/Downloads/9781315770666_previewpdf.pdf
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., Koss, M. P., & Marks, J. S. (1998). Relationship of Childhood Abuse and Household Dysfunction to Many of the Leading Causes of Death in Adults. The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. American Journal of Preventive Medicine,

14(4), 245–258. Pridobljeno 20. 2. 2023 s https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9635069

- Filipčič, K. (2002). *Nasilje v družini.* Ljubljana: Bonex.
- Filipčič, K. in Klemenčič, K. (2011). *Obravnavanje nasilja v družini: Priročnik za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih zavodih.* Pridobljeno 28. 1. 2023 s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/SRI/obravnavanje_nasilja_v_druzinah.pdf
- Galderisi, S., Heinz, A., Kastrup, M., Beezhold, J. in Sartorius, N. (2015). *Toward a new definition of mental health.* Pridobljeno 24. 1. 2023 s https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/wps.20231
- Garland, C. (2019). *Understanding trauma: a psychoanalytical approach. Second Enlarged Edition.* Pridobljeno 4. 1. 2023 s https://books.google.si/books?hl=en&lr=&id=2RZWDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT9&dq=what+is+trauma&ots=p4qw5Ep_r4&sig=o78MDghB4z-OQuYzLTYEBOgCrX8&redir_esc=y#v=onepage&q=what%20is%20trauma&f=false
- Galtz, T., Källström, Å., Hellfeldt, K. in Thunberg, S. (2018). *Physical Violence in Family Sub-Systems: Links to Peer Victimization and Long-Term Emotional and Behavioral Problems.* Pridobljeno 28. 1. 2023 s https://link.springer.com/article/10.1007/s10896-018-0029-6
- Gostečnik, C. (2008). *Relacijska paradigma in travma*. Ljubljana: Brat Frančišek: Frančiškanski družinski inštitut.
- Hrovat, T., Čobec, S. in Strle, K. (2016). *Preprečevanje in prepoznavanje spolnih zlorab otrok.* Priboljeno 18. 8. 2022 s https://www.drustvo-dnk.si/images/publikacije/2017-preprecevanjeinprepoznavanjespolnihzlorabotrok.pdf
- Inštitut RS za socialno varstvo v sodelovanju s Skupnostjo centrov za socialno delo. (2008). *Delovanje centrov za socialno delo: analiza stanja za leto 2007.* Pridobljeno 3. 2. 2023 s https://irssv.si/wp-content/uploads/2021/10/CSD_koncno_porocilo.pdf
- Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. (2019). *Pravni letopis 2019.* Pridobljeno 11. 1. 2023 s https://www.ipp-pf.si/uploads/File/Pravni%20letopis/Pravni%20letopis%202019.pdf#page=57
- Joelle Alexander, J. in Dissing Sandahl, I. (2018). *Vzgoja po dansko: kaj eni najsrečnejših ljudi na svetu vedo o vzgoji samozavestnih in sposobnih ljudi*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

- Jurič, S. (2009). *Povezanost partnerske navezanosti staršev z njihovimi vzgojnimi stili*. Pridobljeno 12. 8. 2022 s http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2009_1/juric.pdf
- Juul, J. (2008). *Kompetentni otrok: družina na poti k novim temeljnim vrednotam.* Radovljica: Didakta.
- *Kco Palčica.* (b. d.). Pridobljeno 3. 2. 2023 s https://kco-palcica.si
- Kanel, K. (2019). *A guide to crisis intervention.* Pridobljeno 27. 1. 2023 s https://books.google.si/books?hl=en&lr=&id=xNWDDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=family+crisis+intervention&ots=Hm8KvDGm4B&sig=Yc_PEG0bEejgCnzPp_KAh6u5-1A&redir_esc=y#v=onepage&q=family%20crisis%20intervention&f=false
- Karić, I. (2020). *Psihosocijalne posljedice kriza.* Pridobljeno 8. 9. 2022 s https://www.ceps.edu.ba/Files/DIT/Godina%206%20Broj%202/9.pdf?ver=1
- *Kriza, krizni in travmatski dogodki ter odzivi nanje.* (b. d.). Pridobljeno 8. 9. 2022 a http://www.dps.si/wp-content/uploads/2020/04/Kriza-krizni-in-travmatski-dogodki-ter-odzivi-nanje.pdf
- *Krizne intervencije*. (b. d.) Pridobljeno 4. 9. 2022 s https://srednja.zdravstvena.info/krizne-intervencije-kriza-izhod-iz-krize.html
- Kelsey, J. in Simsons, J. (2014). *Journal of Child Health Care: The challenges of adolescence.* Pridobljeno 24. 1. 2023 s https://journals.sagepub.com/pb-assets/cmscontent/CHC/The%20Challenges%20of%20adolescence-1470131013733.pdf
- Lambie, I. (2016). *Care and Protection Secure Residences: A report on the international evidence to guide best practice and service delivery.* Pridobljeno 25. 1. 2023 s https://www.msd.govt.nz/documents/about-msd-and-our-work/publications-resources/research/care-and-protection-secure-residences/care-and-protection-secure-residences-7-fa.pdf
- Leskošek, V., Antić Gaber, M., Seliš nik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M. in Kralj, A. (2013). *Nasilje nad ženskami v Sloveniji.* Maribor: Založba Aristej.
- Leskošek, V., Kodele, T. in Mešl, N. (2019). *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Levenson, J. (2017). *Trauma-Informed Social Work Practice.* Pridobljeno, 20. 2. 2023 s https://academic.oup.com/sw/article/62/2/105/2937786?login=false

- Levenson, J. (2020). Translating Trauma–Informed Principles into Social Work Practice. *Social Work, 65(3), 288–298*. Pridobljeno 3. 3. 2023 s
- https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32676655
- Lešnik Mugnaoni, D. (2014). Otroci v primežu zlorabe in moči. V Veselič, Š., Horvat, D., & Plaz, M. (ur). (2014). *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja* (str. 93–105). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- McLeod, S. (2022). *What is Attachment Theory? The Importance of Early Emotional Bonds* [Blog]. Pridobljeno 13. 9. 2022 s https://www.simplypsychology.org/attachment.html#back
- M. Dattilio, F. in Freeman, A. (b. d.). *Povijest kriznih intervencija.* Pridobljeno 4. 9. 2022 s https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Lox3ecTDqJIJ:https://www.nakladaslap.com/public/docs/knjige/krizne%25201.pdf&cd=2&hl=sl&ct=clnk&gl=si&client=firefox-b-d
- *Mentalno zdravlje*. (b. d.). Pridobljeno 4. 9. 2022 s http://www.mentalnozdravlje.ba/psiholoske-intervencije-u-kriznim-situacijama--samopodrska-za-odrasle
- Mesec, B. (2007). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (2009a). *Kvalitativna metodologija, akcijsko in evalvacijsko raziskovanje* [Blog]. Pridobljeno 10. 3. 2022 s https://sites.google.com/site/kvalitativnametodologija/metodologija-ii/skripta-ii
- Mesec, B. (2009b). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N. (2003). *Analiza procesa dela v kriznem centru za mlade Celje in oblikovanje modela krizne intervencije / Smernice za delo z vidika konceptov pomoči v socialnem delu/* (Magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N. in Drobnič Radobuljac, M. (2019). Otrok z izkušnjo travme v postopkih zaščite. V V. Leskošek, T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 202–235). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N. in Ilešić Toš, V. (2020). Sodelovalno socialno delo z družino na centrih za socialno delo. *Socialno delo*, 59 (2/3), 113–132. Pridobljeno 27. 2. 2023 s

https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-QH0REX5X/56166d84-7dc0-43a7-8d7b-4f8439f40409/PDF

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2015). *Storitve*. Pridobljeno 10. 11. 2022 s https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-delo-druzino-socialne-zadeve-in-enake-moznosti/storitve/
- Mrevlje, G. (b. d.). *Krizna stanja pri mladostniku.* Pridobljeno 4. 9. 2022 s https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/article/download/1636/1580/7441
- *Nacionalni inštitut za javno zdravje*. (b. d.). Pridobljeno 24. 1. 2023 s https://nijz.si/zivljenjski-slog/dusevno-zdravje/kaj-je-dusevno-zdravje/
- Mešl, N. in Omladič Ograjenšek, N. (2006). *Izvirni delovni projekt pomoči v kriznem centru za mlade: model in uporaba.* Pridobljeno 28. 1. 2023 s https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=3bd12176-5ed5-4b3b-9866-5ddbabd83855%40redis
- Osojnik, S. (2019). *Poročilo o delu za obdobje od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2019*. Pridobljeno 3. 9. 2022 s https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjJ7733hYH6AhVRSvEDHf10BTAQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.csd-slovenije.si%2Fassets%2Fdocuments%2Fcsd-ljubljana%2FPORO%25C4%258CILO_O_DELU_CSD_LJ_ZA_LETO_2019.docx&usg=AOvVaw0Ddm9L-xiDqLwRFY0t324n
- P. Carney, T. (2010). *Spolno nasilje: Strateški in operativni postopki kriminalistične preiskave in samovarovanje potencialnih žrtev.* Ljubljana: Amalietti & Amalietti.
- Poole, N., Urquhart, C., Jasiura, F., Smilie., D., & Schmidt, R. (2013). *Trauma–Informed Practice Guide.* Pridobljeno 20. 2. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/280626594_Trauma_Informed_Practice_Guide
- Potočnik, V. (2008). *Družina kot zveza – Družinske vezi v vrtincih sodobnosti.* Pridobljeno 4. 7. 2022 s http://www.teof.uni-lj.si/uploads/File/BV/BV-08-3-02-Potocnik-Druzina_zveza.pdf
- *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik* (2004). Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Rener, T., Sedmak, M., Švab, A. in Urek, M. (2006). *Družine in družinsko življenje v Sloveniji.* Koper: Univerza na Primorskem.

- Repič, T. (2008). *Nemi kriki spolne zlorabe in novo upanje.* Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba.
- Rutar, D. (2005). *Vzgoja za družino in vrednote – kako s pomočjo filmov bolje vzgajati otroke*. Ljubljana: UMco.
- SAMHSA. (2014). *Samhsa's Concept of Trauma and Guidance for a Trauma– Informed Approach.* Rockville: Substance Abuse and Mental Health Services Administration. Pridobljeno 20. 2. 2023 s https://ncsacw.samhsa.gov/userfiles/files/SAMHSA_Trauma.pdf
- Sawyer, S. M., Azzopardi, P. S., Wickremarathne, D. in Patton, G. C. (2018). *The age of asolescence.* Pridobljeno 27. 1. 2023 s https://www.why.org.au/sites/default/files/2019-11/2018Sawyer_Age_of_AdolescenceFINAL.pdf
- *Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.* (b. d.). Pridobljeno 3. 9. 2022 s https://www.scsd.si/centri-za-socialno-delo/krizni-centri/
- *SoberRecovery.* (b. d.). Pridobljeno 6. 9 2022 s https://www.soberrecovery.com/forums/friends-family-alcoholics/214177-what-psychological-trauma.html
- Stanley, N. (2011). *Children Experiencing Domestic Violence: A Research Review.* Pridobljeno 30. 1. 2023 s https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1099-0860.2012.00426.x
- Statistični urad Republike Slovenije. (2021). *Gospodinjstva in družine.* Pridobljeno 9. 9. 2022 s https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/17/47
- Stržinar, D. (2012). *Socialno delo z mladostniki v psihiatrični obravnavi*. Pridobljeno 5. 2. 2023 s https://www.proquest.com/docview/1314951745?fromopenview=true&pq-origsite=gscholar
- Šugman Stubbs, K. (2010). *Nefizično (psihično in čustveno) nasilje v partnerskih odnosih.* Pridobljeno 1. 2. 2023 s https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/RKK/PDF/2010/02/RKK2010-02_KatjaSugmanStubbs_NefizicnoNasilje.pdf
- Švab, A. (2001). *Družina: od modernosti k postmodernosti.* Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Švab, A. (2014). *Kdo se boji (raznovrstnosti) družin? Sociološki pogled/i na sodobno družinsko življenje*. Pridobljeno 4. 1. 2023 s http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-R6E5X1NC/84da2eaf-6bcd-4193-80cb-acf79295a2fb/PDF
- Tekavčič-Grad, O. (b. d.). *Kriza in intervencija v krizi.* Pridobljeno 4. 9. 2022 s http://www.zrck.si/images/Dokumenti/Kriza_in_intervencija_v_krizi.pdf

- Whitlock, J. (2010). *Self-Injurious Behavior in Adolescents.* Pridobljeno 24.1.2023 s https://journals.plos.org/plosmedicine/article?id=10.1371/journal.pmed.1000240
- WHO, (2011). *Psychological fist aid: Guide for field workers. Pridobljeno 28. 1. 2023 s https://apps.who.int/iris/bitstream/handle10665/44615/9789241548205_eng.pdf*
- Wyndham, A. (1998). Children and domestic violence: The need for supervised contact services when contact with the violent father is ordered/desired. *Australian Social Work,* 51(3), 41–48. Pridobljeno 3. 3. 2023 s https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03124079808411231
- *Zakon o preprečevanju nasilja v družini* (2008). Ur. l. RS 16/2008.
- *Zakon o socialnem varstvu* (2007). Ur. l. RS 3/2007.
- Zaviršek, D. (2018). *Skrb kot nasilje.* Ljubljana: Založba / * cf.
- Zupančič M., & Svetina, M. (2009). Socialni razvoj v zgodnji odraslosti. V Marjanovič Umek, L., & Zupančič, M. (ur.), *Razvojna psihologija* (691–709). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

9 Priloge

9.1 Priloga A: Smernice za intervju

1. Kako delujejo krizni centri za otroke in mladostnike ter na katerih teoretskih konceptih temelji njihovo delo?
- Kako deluje vaš krizni center?
- Na podlagi katerih teoretskih konceptov temelji vaše delo v kriznem centru?
- Katerih izobraževanj se udeležujejo zaposleni?
- Kaj se je spremenilo pri samem delovanju kriznega centra od začetka njegovega delovanja do danes?

2. Kako se dolžina bivanja otrok in mladostnikov spreminja od začetka delovanja kriznega centra do danes?
- Ali se je dolžina bivanja otrok in mladostnikov v kriznem centru od začetka delovanja do danes spremenila? Če ja, kako (ali se bivanje podaljšuje, ali krajša)?
- (Če na zgornje vprašanje odgovorijo z JA) Kaj je po vašem mnenju prispevalo k tem spremembam? In kako se je glede na spremenjeno dolžino bivanja, prilagajalo in razvijalo delo KCM?
- Kakšni so razlogi za podaljšanje predvidenega roka bivanja – 21 dni? In kakšne so razlike v strokovnem delu z uporabniki, pri katerih pride do podaljšanja roka bivanja?
- Ali se je od začetka delovanja kriznega centra do danes kaj spremenilo v politiki/pravilih sprejemanja otrok in mladostnikov v krizni center? Kako se je glede na to prilagajalo in razvijalo delo KCM?

3. Kako se razlikuje sodelovanje z otroki in mladostniki ter njihovimi družinami glede na dolžino bivanja v kriznem centru?
- Kako bi opisali vaše izkušnje sodelovanja z otroki in mladostniki ter njihovimi družinami glede na dolžino bivanja v kriznem centru?
- Kakšne razlike opažate v samem vedenju otrok in mladostnikov, če pri vas bivajo krajše ali pa če bivajo daljše obdobje?
- Kako strokovni delavci doživljajo zaključevanje sodelovanja glede na dolžino otrokovega bivanja pri vas ?
- Kako pogosti so stiki z biološkimi starši? Kako pa je s stiki po podaljšanju predvidenega roka bivanja (21 dni)? Do kakšnih sprememb prihaja pri sodelovanju z otrokom ali mladostnikom v KCM po stikih z biološkimi starši, pri otrocih in mladostnikih?
- Kako skrbite za razvoj in zdravstveno oskrbo otrok ter mladostnikov s krajšim obdobjem bivanja ter z daljšim obdobjem? (podvprašanje: Ali je potrebno več zdravstvene oskrbe in dela glede razvojnih mejnikov pri uporabnikih z daljšim bivanjem?)

9.2 Priloga B: Odprto kodiranje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A1	Delamo zelo individualno z otrokom.	individualno delo z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
A2	...nekako pravila prilagajamo njim, njihovi starosti in potrebam.	prilagajanje pravil kriznega centra starosti in potrebam otroka	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
A3	Krizni center je za krizne namestitve otrok, ki morajo biti nemudoma umaknjeni iz ogrožujočega okolja.	krizne namestitve otrok, ki morajo biti takoj umaknjeni iz ogrožujočega okolja		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
A4	Namenjeni so bivanju za čas akutne stiske.	bivanje v času akutne stiske		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
A5	... v tem času se najde neka primerna nadaljna namestitev...	bivanje za čas iskanja nadaljne namestitve		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
A6	Otroci so k nam nameščeni ali sami, pridejo na lastno pobudo.	prostovoljni prihod v krizni center	prostovoljno nameščanje	nameščanje otrok	namestitve otrok v krizni center
A7	...ali pa na podlagi odločbe CSD-ja oziroma zdaj sodišča.	namestitev na podlagi odločbe	nameščanje na podlagi odločbe	nameščanje otrok	namestitve otrok v krizni center
A8	Otrokom nudimo psihosocialno pomoč...	nudenje psihosocialne pomoči otrokom	psihosocialno svetovanje	delo z otrokom	delovanje kriznega centra

A9	... pri nas so otroci stari od 6 pa do 18 let...	starost sprejetih otrok je od 6. do 18.leta		starost otrok	delovanje kriznega centra
A10	... oziroma kdaj so stari tudi več ali pa kdaj tudi manj.	sprejemanje otrok tudi izven določene starostne meje	izjeme v starosti	starost otrok	delovanje kriznega centra
A11	Nekateri so pri nas zaradi nasilja...	nasilje v družini		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
A12	.... drugi pa zaradi situacij, ko se mogoče ne razumejo najbolje s starši.	nerazumevanje otrok s starši		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
A13	Vedno več pa je otrok, ki so nameščeni k nam zaradi psihiatričnih težav...	vedno več je namestitev zaradi psihiatričnih težav		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
A14	Dan poteka čim bolj normalno.	vsakdanji potek dneva		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
A15	Pripravimo zajtrk in nato grejo v šolo...	priprava zajtrka in odhod v šolo		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
A16	... če izvedba šolanja ni mogoča, se povežemo s šolo in delamo na daljavo.	šolanje na daljavo, če se ne more otroka voziti v matično šolo	šolanje na daljavo	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
A17	...nato skuhamo kosilo, gremo v trgovino...	kuhanje, nakup sestavin		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
A18	...popoldan sledi druženje...	popoldansko druženje		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
A19	V isti hiši je tudi Društvo Žarek in naši otroci se vključujejo z njimi, se skupaj učijo, družijo.	druženje v Društvu Žarek		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
A20	Starejši otroci pa imajo tudi kakšen prost izhod, če smo tako dogovorjeni.	prosti izhodi starejših otrok po dogovoru	prosti izhodi	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
A21	Organiziramo tudi kakšen odhod v kino...	organizirani odhodi v kino	izleti z otroki	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
A22	...poleti hodimo tudi na bazen...	poletni obiski bazena	izleti z otroki	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
A23	Krizni center je ustanovljen s strani ministrstva.	ustanovitev kriznega centra s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve		ustanovitev	delovanje kriznega centra
A24	...naša poglavitna naloga je akutno reševanje težav...	akutno reševanje težav		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
A25	...in zaščita otrok...	zaščita otrok		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
A26	Spadamo pod CSD.	krizni center spada pod center za socialno delo		ustanovitev	delovanje kriznega centra
A27	Udeležujemo se izobraževanj, ki jih organizirajo Skupnost centrov za socialno delo in Socialna zbornica.	udeležba izobraževanj s strani Skupnosti centrov za socialno delo in Socialne zbornice	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
A28	Udeležimo se enega izobraževanja letno.	eno izobraževanje na leto	število izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih

A29	...ker delamo z mladostniki se največkrat odločamo za kaj povezanega z njimi...	izobraževanje na temo mladostnikov	teme izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
A30	Odločamo se za čustvene in vedenjske motnje, spolne zlorabe, samomorilnost mladostnikov...	teme izobraževanj	teme izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
A31	Vsak krizni center deluje malo drugače...	razlikovanje v delu od kriznega centra do kriznega centra		način dela	delovanje kriznega centra
A32	...vedno delamo v največjo korist otrok in mladostnikov.	delo v smeri največje koristi za otroka in mladostnika	delo v otrokovo korist	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
A33	...dobili smo še enega zaposlenega...	pridobitev dodatnega zaposlenega		dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
A34	Odločbe zdaj izdaja sodišče...	izdaja odločb s strani sodišča	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A35	...ampak ne bi rekla, da to na karkoli vpliva...	brez vpliva na kar koli	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A36	...saj še vedno predlog za odvzem izda CSD.	predlog za odvzem izda center za socialno delo	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A37	...zaradi obremenjenosti smo dobili dodatnega delavca.	obremenjenost kriznih centrov kot razlog dodatne zaposlitve	razlog dodatne zaposlitve	dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
A38	...mogoče se bivanje malček daljša skozi leta...	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A39	...se vzame krizne centre za začasno bivanje, ki ni časovno omejeno...	jemanje kriznega centra kot časovno neomejenega		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A40	....ampak razumemo, ker je premalo mladinskih domov, vzgojnih zavodov, rejniških družin po Sloveniji.	pomanjkanje dolgotrajnih namestitev - rejniške družine, mladinski domovi in strokovni centri	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A41	...zdaj trenutno je malo manj namestitev z odločbami...	manj namestitev z odločbami	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A42	...če je nasilje, zlorabe in podobno se otroka namešča z odločbo s strani sodišča...	nasilje in zlorabe v družini		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
A43	...če se za mladostnika ugotovi, da bi bilo v korist, da se malo umakne se to skomunicira z njim in gre po dogovoru z krizni center.	dogovor o prostovoljni namestitvi v krizni center	sprejem po dogovoru z mladostnikom	način sprejemanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A44	Po občutku bi rekla, da se bivanje podaljšuje.	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A45	...tisti otroci, ki se vračajo domov v družino, tukaj ni sprememb v časovnem obdobju bivanja...	nespremenjenost časovnega bivanja pri otrocih, ki se vračajo v družino		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
A46	...otroci, ki grejo v strokovne domove ali pa v rejniške družine, tukaj pa se čas bivanja podaljšuje.	pomanjkanje dolgotrajnih namestitev - rejniške družine, mladinski domovi in strokovni centri	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center

A47	...ali pa grejo v rejniške družine in se čas bivanja tudi podaljša.	odhod v rejniške družine	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A48	Čas bivanja se podaljšuje zaradi pomanjkanja kapacitet v stanovanjskih skupinah...	pomanjkanje kapacitet v stanovanjskih skupinah	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A49	...in premajhnega števila rejniških družin.	pomanjkanje rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A50	Prilagodili smo se tako, da smo se povezali s šolami, da otroci nadaljujejo s šolanjem...	povezovanje s šolo, da lahko otroci nadaljujejo s šolanjem na šoli, ki so jo že obiskovali	nadaljevanje šolanje v matični šoli	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
A51	...nudimo spremstvo na zdravstvene obravnave – zobozdravniki, ortodonti...	spremstvo pri zdravstvenih obravnavah s strani kriznega centra	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
A52	Otroke smo vključili v razne tečaje in društva v naši okolici...	vključevanje otrok v okoliška društva		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
A53	Poleti jim omogočimo letovanje v sklopu Zveze prijateljev mladine.	omogočanje poletnega letovanja otrokom preko Zveze prijateljev mladine		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
A54	...vsaka rejniška družina ni primerna za vsakega otroka...	neprimernost rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A55	Potrebno je več časa, da se najde primerno rejniško družino.	iskanje primerne rejniške družine	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A56	...mladostniki potrebujejo na začetku več pogovorov in spodbude...	pogovori in spodbude	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
A57	...pogovorov je manj, ko se otroci navadijo na bivanje v kriznem centru.	zmanjšanje pogovorov		delo z otrokom	delovanje kriznega centra
A58	Zdaj se otroke in mladostnike nameša z odločbo sodišč.	izdaja odločb s strani sodišča	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
A59	...sprememba ni nekako vplivala na nas...	sprememba odločanja sodišč ni vplivala na krizni center		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
A60	...mi še vedno sodelujemo s CSD-ji, oni so nosilci primera.	nosilec primera je center za socialno delo		nosilec primera	namestitve otrok v krizni center
A61	Sodelovanje s starši se razlikuje od primera do primera.	različnost sodelovanja s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
A62	Z nekaterimi starši nikoli ne sodelujemo...	nesodelovanje z nekaterimi starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
A63	...spet z drugimi starši pa sodelujemo na dnevni bazi...	sodelovanje s starši na dnevni bazi		sodelovanje s starši	stiki s starši
A64	Imamo primere, ko starši pokličejo po petkrat na dan...	večkratni klici na dnevni bazi s strani staršev		sodelovanje s starši	stiki s starši
A65	...z nekaterimi pa niti otroci niti mi nimamo stika..	nesodelovanje z nekaterimi starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
A66	Nekateri starši imajo prepoved približevanja...	prepoved približevanja za starše		prepoved približevanja	stiki s starši
A67	...nekateri starši so v zaporu in nimamo stika z njimi.	nesodelovanje staršev zaradi zapora		sodelovanje s starši	stiki s starši
A68	Mi načeloma vedno sodelujemo z družino...	sodelovanje z družino v večini primerov		sodelovanje s starši	delovanje kriznega centra
A69	...razen v primeru, če je izrečen izrek prepovedi, potem ne sodelujemo ravno.	nesodelovanje s starši v primeru izreka prepovedi približevanja		prepoved približevanja	delovanje kriznega centra

A70	...navežemo stik s starši mi, če je to mogoče...	začetno navezovanje stikov s starši s strani zaposlenih	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
A71	Otroci in mladostniki, ki so starejši in imajo svoje telefone, se slišijo s starši kolikor želijo.	starejši otroci in maldostniki, se lahko s svojimi telefoni slišijo s starši koliko želijo		izvedba stikov s starši	stiki s starši
A72	Vedno pa potem starši pokličejo še nas.	starši vedno pokličejo tudi zaposlene, kljub pogovoru z otroki	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
A73	Če otrok zavrača stike in klice s starši, to spoštujemo in ga ne silimo...	spoštovanje otrokovega zavračanja stikov		odnos otrok-starš	stiki s starši
A74	...potem se samo mi slišimo s starši...	stik zaposlenih s starši v primeru, da otrok zavrača stike	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
A75	...če bivajo daljše obdobje pri nas se udomačijo...	udomačenost	pozitivno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
A76	...se navežejo na nas po nekem času bivanja tukaj...	navezanost na zaposlene	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
A77	...sčasoma postanejo manj uporniški...	manj uporništva pri otrocih	pozitivno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
A78	...nekaterim pa so dolge namestitve že mučne...	mučno bivanje otrokom	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
A79	Vsekakor tudi mi imamo čustva in dlje kot je otrok pri nas, se nanj navežeš...	navezanost na otroka		odnos zaposlenih do dolgotrajnih namestitev	namestitve otrok v krizni center
A80	...otroka dobro spoznaš in veš kako funkcionira...	boljše spoznanje med seboj	odnos z zaposlenimi	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
A81	...ko pride do namestitve drugam, se dogovorimo, da nas lahko še pokliče...	druga namestitev		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
A82	Kakšnim mlajšim otrokom je menjava okolja kar težka...	menjava okolja		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
A83	Sčasoma pa tudi stiki z otrokom po telefonu izvenijo, kar je čisto normalno.	navezanost		zaključevanje namestitve	delovanje kriznega centra
A84	Mogoče prve tedne, ko je otrok odvzet, starše zelo skrbi in pokličejo večkrat na dan...	začetna skrb staršev ob odvzemu in večja potreba po pogovoru	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
A85	...ko so dlje časa pri nas, starši ne kličejo več tako pogosto...	zmanjšanje klicev staršev	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
A86	Z otroki in mladostniki se po stiku vedno pogovorimo kako se počutijo...	pogovori o počutju otrok po stiku		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
A87	Večinoma nam kar zaupajo...	veliko zaupanje s strani otrok		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
A88	Kdaj pa opažamo, da starši želijo tudi vplivati na otroka glede na nastalo situacijo...	vplivanje staršev na nastalo situacijo	vplivanje staršev na otroka	odnos otrok-starš	stiki s starši

A89	...je več nekih obiskov specialistov, pedopsihiatrov, ko pride do podaljšanja bivanja...	večje število zdravstvenih obravnav pri podaljšanju bivanja	dolgotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
A90	V nekaj tedenskem bivanju ni ravno veliko stvari za urejati z otrokom...	pri krajših bivanjih ni veliko zdravstvenega urejanja	kratkotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
A91	...urejamo tudi osebne izkaznice, če je to potrebno...	urejanje osebnih izkaznic za otroke in mladostnike		statusno-administrativno delo za otroke in mladostnike v kriznem centru	delovanje kriznega centra
A92	...vedno pa so starši o vsem obveščeni, saj so še vedno oni starši...	obveščanje staršev o sprejemu otroka		sodelovanje s starši	stiki s starši
A93	....mi otrokom samo nudimo spremstvo...	spremstvo pri zdravstvenih obravnavah s strani kriznega centra	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
A94	...ustvarimo okolje, kjer se otroci lahko odprejo...	ustvarjanje varnega prostora		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
B1	Krizni center je odprt 24 ur na dan, 365 dni na leto.	pokritost kriznega centra vse dni in ure v letu		pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
B2	...smo podaljšana roka matičnih centrov za socialno delo...	krizni center spada pod center za socialno delo		ustanovitev	delovanje kriznega centra
B3	...naša naloga je nameščanje otrok...	nameščanje otrok in mladostnikov		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
B4	...izvajamo pa tudi preventivne programe in razne delavnice v okolici, po osnovnih šolah ipd.	izvajanje preventivnih delavnic po osnovnih šolah	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
B5	Kapacitete imamo za 6 otrok, plus enega...	kapacitete otrok so 6 plus 1		kapacitete	delovanje kriznega centra
B6	...k nam prihajajo mladostniki v stiskah...	prihod mladostnika, ki ne zmore sam rešiti stiske		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
B7	Načeloma prihajajo k nam iz bioloških družin...	prihod iz biološke družine		izvor prihoda v krizni center	namestitve otrok v krizni center
B8	...kdaj pa pridejo tudi z rejniških družin otroci.	prihod iz rejniške družine		izvor prihoda v krizni center	namestitve otrok v krizni center
B9	...otroci so svojim matičnim družinam zelo lojalni...	lojalnost otrok svoji družini		odnos otrok-starš	stiki s starši
B10	Tako, da delamo z razbremenitvijo teže otrok...	razbremenitveni pogovori z otroki	razbremenitveni pogovori	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
B11	Strokovni delavci otroka podpremo v njegovem čustvovanju.	podpora otroku v njegovem čustvovanju	razbremenitveni pogovori	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
B12	...sprejmemo kar se je otroku dogajalo in ga razumemo.	sprejemanje in razumevanje dogodkov, ki so se otroku zgodili	razbremenitveni pogovori	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
B13	Izvajamo tudi svetovalne pogovore pri nas s starši.	izvajanje svetovalnih pogovorov za starše	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
B14	V kriznem centru imamo pravila bivanja in hišni red.	timsko določanje hišnih pravil		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
B15	Imamo 12 urni delovnik...	12 urni delavnik	delovnik	pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra

B16	Ves dan si z otrokom na izmeni, se ne zamenjamo vmes.	preživljanje celega dneva z otroki	delovnik	pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
B17	...pomagamo jim prebroditi stisko...	premagovanje začetnih stisk		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
B18	Poskušamo dan narediti podoben, kot so ga živeli doma.	dan prirejen tako kot bi bil v domačem okolju		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
B19	...zjutraj pripravimo zajtrk...	priprava zajtrka		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
B20	...potem grejo otroci v šolo..	povezovanje s šolo, da lahko otroci nadaljujejo s šolanjem na šoli, ki so jo že obiskovali	nadaljevanje šolanje v matični šoli	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
B21	Stremimo k temu, da vsi obiskujejo šolo in nadaljuje s šolanjem...	stremenje k temu, da vsi otroci nadaljujejo šolanje		šolanje otrok	delovanje kriznega centra
B22	...drugo pa je, če je otrok doživljal medvrstniško nasilje, potem ga ne silimo v šolo...	v primeru medvrstniškega nasilja se izvede šola na daljavo	šolanje na daljavo	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
B23	...ko je otrok nameščen k nam, mu ne moremo povedati koliko časa bo trajala namestitev.	nevednost koliko časa bo otrok nameščen v kriznem centru		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
B24	...negotovost kdaj bodo šli od nas, otroke uničuje.	negotovost otrok o odhodu		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center
B25	Ravno zato smo v samem štartu, začeli s krizno intervencijo 21 dni...	krizna intervencija traja 21 dni	časovna omejitev krizne intervencije	krizna intervencija	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
B26	...včasih se je otroku lahko okvirno povedalo koliko časa bo pri nas..	nekoč se je okvirno vedelo čas namestitve		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
B27	...zdaj pa nikoli ne vemo koliko časa bo trajala namestitev.	nevednost koliko časa bo otrok nameščen v kriznem centru		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
B28	Razumemo pa, da kadar gre za nasilje, zlorabe in zanemarjanje, da so postopki zahtevnejši in dolgotrajnejši.	zahtevni in dolgotrajni postopki v primeru nasilja in zlorab	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B29	Koncept dela temelji na krizni intervenciji.	delovanje po krizni intervenciji		krizna intervencija	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
B30	...s spremembo Družinskega zakonika 2019, pa so se stvari malo spremenile...	spremembe z uvedbo Družinskega zakonika leta 2019		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
B31	...ko pride otrok je naloga strokovnega delavca, umiritev, varen prostor, stabilizacija čustev...	ustvarjanje varnega prostora		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
B32	...znižujemo tudi občutek odgovornosti za nastalo situacijo.	razbremenitev odgovornosti, ki jo otrok nosi zaradi nastale situacije	razbremenitveni pogovori	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
B33	Če ni primerne namestitve za otroka, potem bolje, da se ne ukrepa na hitro.	ni primerne namestitve za otroka	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center

B34	...delamo pa tudi na konceptu osebne pomoči...	koncept dela osebne pomoči		osebna pomoč	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
B35	Izobraževanj imamo kar precej.	precejšnje število izobraževanj	število izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B36	Od izvajanja motivacijskih intervjujev...	izobraževanja o motivacijskem intervjuju	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B37	...vsak v timu pa se še posebej izobražuje...	izobraževanja v lastni režiji	osebna izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B38	...je zelo pomembno, da vlagamo v osebnostno rast.	osebnostna rast	osebna izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B39	Smo pa tudi finančno omejeni.	finančna omejenost izobraževanj	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B40	...kdaj pa nam tudi CSD plača osebna izobraževanja...	plačevanje osebnih izobraževanj s strani CSD-ja	osebna izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B41	...lahko gremo delati mediacijo.	plačevanje mediacije s strani CSD-ja	osebna izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B42	Izbiramo izobraževanja, ki jih lahko potem konkretno pri svojem delu uporabimo.	izobraževanja na tematiko kriznega centra	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B43	Obiskujemo teme kot so osebna pomoč...	izobraževanja o osebni pomoči	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B44	...izobražujemo se o mediacija...	izobraževanja o mediaciji	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B45	...motivacijski intervju...	izobraževanja o mediaciji	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B46	...in pa o delu z žrtvami kaznivih dejanj.	izobraževanja o žrtvah kaznivega dejanja	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
B47	Včasih je bilo delo v kriznem censtru zasnovano na delu v paru.	nekoč je bilo delo zasnovano v paru		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
B48	Delali smo ena ženska in en moški.	nekoč so delali en moški in ena ženska skupaj		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
B49	...otroci do lahko dobili izkušnjo, da moški ne rabijo govorit grdo in biti nasilni...	pri delu v paru so otroci pridobivaliizkušenje, da moški niso samo nasilni		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
B50	Zdaj te opcije nimamo več.	zdaj ne delajo več v paru		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
B51	...nekateri mladostniki pridejo v krizni center sami...	prostovoljni prihod mladostnika v krizni center	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B52	...pozvonijo pri nas, ker se ne razumejo dobro doma...	nerazumevanje otrok s starši		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
B53	...z mladostnikom potem naredimo individualni načrt in vsi delamo intenzivno 21 dni z njim...	izdelava individualnega načrta	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra

B54	...imamo pa tudi otroke, ki jih namesti matični CSD.	nameščanje otrok s strani matičnega centra za socialno delo	nameščanje s strani centra za socialno delo	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B55	...tukaj pa se dolžina bivanja absolutno podaljša...	podaljševanje bivanja v primeru nameščanja centra za socialno delo		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B56	Kadar pa gre za izrek sodišča, pa piše do nadaljnjega.	nedoločen čas bivanja pri sklepu s sodišča		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B57	Jaz mislim, da se dolžina bivanja podaljšuje.	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B58	K spremembam je prispeval družinski zakonik...	spremembe z uvedbo Družinskega zakonika leta 2019		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
B59	...to pa ni kritika, mislim, da je to prav...	osebno mnenje, da je bil sprejem zakonika pravilna odločitev		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
B60	...se pa moramo vprašat, ali je koncept delovanja kriznih centrov temu primeren.	neprimernosti koncepta dela v kriznem centru na dolgotrajne namestitve		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
B61	Prihaja do institucionalnega varstva...	prehod v institucionalno varstvo		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
B62	...krizni centri pa to niso bili včasih...	spreminjanje namena kriznega centra		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
B63	Je pa prišlo do sprememb tudi pri nas ja...	prihaja do sprememb v delovanju, zaradi daljših namestitev		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
B64	...poskušamo otrokom in mladostnikom zapolnit čas ko so dalj časa pri nas...	potrebna je večja organizacija dejavnosti, ker so otroci dolgo nameščeni v krizni center		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
B65	...gremo v kino, na izlet...	organizirani odhodi v kino	izleti z otroki	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
B66	...ko so počitnice, jih damo na tabore, letovanja...	omogočanje poletnega letovanja otrokom preko Zveze prijateljev mladine		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
B67	V zadnjih dve letih smo postali bolj kreativni, raziskujemo možnosti za otroke.	potrebna je večja kreativnost, kaj početi z otroki		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
B68	Kadar gre za postopke raziskovanja policije, razgovori s strani matičnega CSD-ja, potem se čas podaljša, razumljivo...	zahtevni in dolgotrajni postopki v primeru nasilja in zlorab	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B69	...ali pa ko gre mama na zdravljenje, je hospitalizirana, se čas podaljša, to so objektivni razlogi...	objektivni razlogi podaljšanja - mama je hospitalizirana	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B70	Mladostniki se naveličajo bivati pri nas...	naveličanost	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
B71	...znova je potrebno ponavljati pravila, ki se jim mogoče zdijo nesmiselna...	obnavljanje pravil		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
B72	Potrebno je več motiviranja...	več motoviranja		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center

B73	...kar v primeru tritedenskega bivanja ni potrebno motiviranje.	ni potrebno motivirati otrok		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
B74	Na začetku delovanja kriznega centra je večino otrok in mladostnikov samih želelo k nam, saj so se hoteli umakniti...	samoiniciativni prihodi v krizni center na začetku delovanja	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B75	...v zadnjih 3 letih pa so pristojne službe ugotavljale, da morajo otroci in mladostniki k nam...	ugotavljanje pristojnih služb za prihod v krizni center		način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
B76	...že ob samem sprejemu naredimo zlati most sodelovanja med starši, otroci in nami.	vzpostavljanje zlatega mostu sodelovanja z družino že ob sprejemu	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
B77	...nikoli ne izhajamo iz pozicije moči ali vsevednosti...	izhajanje iz pozicije enakovrednosti	enakovrednost	način dela	delovanje kriznega centra
B78	...se predstavimo staršem, da smo tukaj zato, da jim pomagamo...	nudenje pomoči staršem	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
B79	Mi nimamo javnih pooblastil, da bi starši morali sodelovati z nami.	ni javnih pooblastil o nujnosti sodelovanja staršev s kriznim centrom		sodelovanje s starši	stiki s starši
B80	Zato jih samo povabimo v svetovalni odnos.	svetovalni odnos s starši	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
B81	...običajno naredimo ločene pogovore s starši...	ločeni pogovori s starši od otrok		sodelovanje s starši	stiki s starši
B82	...zato, da ima vsak dovolj prostora povedati kaj čuti in kako vidi situacijo...	vzpostavljanje varnega prostora o občutkih glede na situacijo	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
B83	...nekateri mladostniki sploh nočejo videti svojih staršev in to spoštujemo...	spoštovanje otrokovega zavračanja stikov		odnos otrok-starš	stiki s starši
B84	...začnemo počasi graditi te družinske odnose...	grajenje družinskih odnosov v času bivanja v kriznem centru		odnos otrok-starš	stiki s starši
B85	...ko so mladostniki dalj časa pri nas, ga bolje poznamo in nam je mogoče malo lažje sodelovati...	lažje sodelovanje		odnos zaposlenih do dolgotrajnih namestitev	namestitve otrok v krizni center
B86	Pa tudi starši nam začnejo bolj zaupati...	večje zaupanje	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
B87	Pri daljšem bivanju so otroci bolj domači...	udomačenost	pozitivno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
B88	...vzpostavi se bolj zaupljiv odnos...	zaupljiv odnos	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
B89	Za vsakega otroka smo veseli, ko se zanj uredijo zadeve...	veselje ob ureditvi primera	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
B90	...ti je pa hudo, ko odidejo, saj se navadiš na otroka.	težka čustva ob odhodu otroka, saj se nanj navadijo	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
B91	Imamo pa tudi supervizije, da razrešimo notranje stiske...	supervizija za razreševanje notranjih stisk zaposlenih	namen supervizije	supervizija	delovanje kriznega centra
B92	Otrokom in mladostnikom ob odhodu ponudimo svetovalne pogovore, če bo kdaj potreboval.	svetovalni pogovori	nadaljevanje sodelovanja	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center

B93	...kadar se mora otrok umakniti, ker je ogrožen, ne dovolimo stikov.	v primeru ogroženosti otroka ni dovoljenih stikov	razlog prepovedi	prepoved približevanja	stiki s starši
B94	...najprej matični CSD vzpostavi odnos s starši...	vzpostavitev odnosa s strani matičnega centra za socialno delo	delo s starši s strani CSD-ja	sodelovanje s starši	stiki s starši
B95	Starši pa lahko pridejo k nam dopoldan, ko je otrok v šoli...	prihod staršev v krizni center v dopoldanskem času		sodelovanje s starši	stiki s starši
B96	...starši lahko tudi vedno pokličejo za osnovne otrokove informacije...	klici staršev za osnovne informacije o otroku	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
B97	...včasih je pri otroku prisotna velika stiska ko mama odide domov po stiku...	stiska otroka po odhodu mame	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
B98	...včasih pa se staršev tudi bojijo...	otroci se včasih bojijo staršev		odnos otrok-starš	stiki s starši
B99	...ko še ni varne navezave med otrokom in staršem, prekinemo stike...	prekinitev stikov ko še ni varne navezanosti	razlog prepovedi	prepoved približevanja	stiki s starši
B100	...z otroki se veliko pogovarjamo po obiskih in jim damo prostor, da izrazijo kar čutijo...	pogovori o počutju otrok po stiku		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
B101	Kar se tiče zdravstvene oskrbe tukaj ni razlik glede na čas bivanja otroka ali mladostnika...	pri zdravstveni oskrbi ni razlik glede na čas bivanja otrok		zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
B102	...ko pa je dalj časa pri nas, moramo pa bolj spremljati preglede, zobozdravnike, ortopede, psihologe...	večje spremljanje raznih zdravstvenih pregledov	dolgotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
B103	...že ob namestitvi poskušamo pridobiti soglasje staršev, da v primeru nujne zdravstvene oskrbe, mi poskrbimo zanj...	soglasje staršev ob namestitvi, da v primeru nujne medicinske pomoči poskrbi za otroka krizni center	soglasje staršev za zdravstveno oskrbo otrok	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
C1	Krizni center spada pod CSD...	krizni center spada pod center za socialno delo		ustanovitev	delovanje kriznega centra
C2	Odprti smo 24 ur na dan.	krizni center je odprt vseh 24 ur na dan		pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
C3	Namenjeni smo otrokom od 6.leta pa do 18.leta...	starost sprejetih otrok je od 6. do 18.leta		starost otrok	delovanje kriznega centra
C4	...z izjemami, tudi mlajše sprejmemo in pa dijake do 21.leta.	sprejemanje otrok tudi izven določene starostne meje	izjeme v starosti	starost otrok	delovanje kriznega centra
C5	Kapacitete imamo za 8 otrok in mladostnikov.	kapacitete otrok so 8		kapacitete	delovanje kriznega centra
C6	...je pa težko imeti otroke z različnimi starostmi skupaj, saj težko najdemo aktivnosti za vse skupaj...	težavnost usklajevanja dejavnosti za otroke v različnih letih	razlike v letih nameščenih otrok	starost otrok	delovanje kriznega centra
C7	...od septembra nas je 6 zaposlenih...	pridobitev dodatnega zaposlenega		dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
C8	...vsak delavec je samostojen na izmeni...	samostojnost zaposlenega na izmeni	samostojnost delavcev	način dela	delovanje kriznega centra
C9	...delamo po 12 urne izmene...	12 urni delavnik	delovnik	pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra

C10	...na vsake 14 dni pa imamo še timske sestanke...	timski sestanki na 14 dni	timski sestanki	način dela	delovanje kriznega centra
C11	...na sestankih določimo skupaj okvire delovanja in hišni red.	timsko določanje hišnih pravil		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
C12	...od kar nas je 6 zaposlenih nimamo več javnega delavca...	ukinitev javnega delavca s pridobitvijo dodatne zaposlitve	posledica dodatne zaposlitve	dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
C13	...je bila pa dodatna zaposlitev nujno potrebna, sploh v času bolnišk in dopustov...	preobremenjenost v času dopustov in bolnišk	razlog dodatne zaposlitve	dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
C14	Si pa veliko pomagamo tudi s prostovoljci...	veliko pomoči s strani prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
C15	...pa tudi praktikante imamo na praksi.	praktikanti prihajajo na prakso		praktikanti	delovanje kriznega centra
C16	Otroci in mladostniki lahko pridejo k nam prostovoljno...	prostovoljni prihod mladostnika v krizni center	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C17	...lahko na predlog CSD-ja, policije in šolske svetovalne službe...	ugotavljanje pristojnih služb za prihod v krizni center		način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C18	...lahko pa se izvede ukrep sodišča, kot nujni odvzem ali pa kot začasna odredba.	ukrep sodišča - nujni odvzem ali začasna odredba	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C19	Od 2019 mora biti namestitev s sklepom sodišča.	namestitev obvezna s sklepom sodišča od leta 2019 dalje	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C20	...pred tem pa je o tem in pa kam gre otrok naprej od nas odločal center za socialno delo.	odločanje kam gre otrok iz kriznea centra s strani socialnega dela nekoč	nameščanje s strani centra za socialno delo	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C21	Pri mlajših otrokih se gre večinoma v nujni odvzem...	nujni odvzem pri mlajših otrocih	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C22	....mladostniki pa so večinoma pri nas prostovoljno....	prostovoljni prihod mladostnika v krizni center	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C23	Če se, da dogovoriti z mladostnikom in družino, potem gre CSD v prostovoljno namestitev...	dogovor s starši in mladostnikom za prostovoljno namestitev	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C24	...so pa pri prostovoljnih namestitvah potem starši bolj sodelujoči in motivirani, ker si želijo sprememb...	sodelujočejši starši zaradi večje motiviranosti po spremembi	sodelovanje pri prostovoljnih namestitvah	sodelovanje s starši	stiki s starši
C25	...če pa se starši ne strinjajo z umikom, potem pa je včasih seveda potreben nujen odvzem.	nujni odvzem v primeru nestrinjanja umika otroka v krizni center	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C26	V času koronakrize smo imeli občutno manj namestitev...	malo namestitev v času korone	število namestitev	čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center
C27	...so pa potem tisti otroci, ki so bili pri nas ostali toliko dlje...	dolgotrajne namestitve v času koronakrize	dolžina namestitev	čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center
C28	...včasih smo izvajali tudi preventivne delavnice po šolah...	včasih so izvajali preventivne delavnice po šolah	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
C29	...ker pa nas je bilo premalo v timu, to ni več šlo...	prekinitev izvajanja delavnic po šolah zaradi premajhnega števila zaposlenih	primanjkljaj v kadru	zaposleni	delovanje kriznega centra

C30	V našem timu smo zaposleni iz različnih področji...	zaposleni iz različnih področij	izobrazba	zaposleni	delovanje kriznega centra
C31	...tako, da uporabljamo socialno-delavske koncepte.	uporaba socialno-delavskega koncepta dela		socialno-delavski koncept	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
C32	...smo pa bili do sedaj, ko nas je bilo samo 5 omejeni, na koliko izobraževanj smo lahko šli, zaradi ur in pokritosti centra.	omejenost izobraževanj zaradi pomanjkanja zaposlenih	težavnost obiskov zaradi primanjkljaja zaposlenih	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
C33	Hodimo pa na izobraževanja od Socialne zbornice, Skupnosti centrov za socialno delo in pa potem, če nam še kaj pošlje naš CSD.	udeležba izobraževanj s strani Skupnosti centrov za socialno delo in Socialne zbornice	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
C34	Imamo pa tudi vsak drugi mesec supervizijo.	supervizija poteka vsak drugi mesec	količina	supervizija	delovanje kriznega centra
C35	Izobraževanja pa si izberemo na temo osebne rasti...	izobraževanja o preprečevanju izgorelosti	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
C36	... o čustveno vedenjskih motnjah kot so ADHD in avtizem na primer...	izobraževanja o avtistični motji in ADHD-ju	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
C37	...in pa o duševnem zdravju pri mladostnikih.	izobraževanja o duševnem zdravju pri mladostnikih	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
C38	Koncept kriznega centra je ostal isti...	koncept kriznega centra je ostal nespremenjen		nekdanji koncept	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
C39	...in sicer, da se otrok ali mladostnik lahko umakne v težkih situacijah.	krizne namestitve otrok, ki morajo biti takoj umaknjeni iz ogrožujočega okolja		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
C40	Spremenilo pa se je to, da zdaj niso vsi prostovoljno tukaj ane...	niso več samo prostovoljne namestitve		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
C41	Izgubi se potem motiviranost otrok.	manj motiviranosti pri namestitvah s sklepom sodišča		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center
C42	Pri dolgotrajnih namestitvah lahko izpademo že kot zavod...	zavodska oblika delovanja pri dolgotrajnih namestitvah		način dela	delovanje kriznega centra
C43	...to pa ni namen kriznih centrov...	delo ni prilagojeno na način zavoda		način dela	delovanje kriznega centra
C44	Namestitve so se spremenile v smeri, da so bolj dolgotrajne...	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C45	...imajo pa tudi sodišča svoje roke, katerim morajo slediti...	podaljševanje postopkov na sodišču	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C46	...morajo narediti postopke in se držati rokov in to se potem zavleče...	sodišča imajo svoje roke, katerih se morajo držati	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C47	K spremembam je vplivalo sprejetje Družinskega zakonika.	spremembe z uvedbo Družinskega zakonika leta 2019		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
C48	Trajajo postopki dalj časa kot prej ko je to urejal CSD.	daljšanje postopkov zaradi vodenja primera s strani sodišč	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center

C49	...center mora zdaj pisati predloge in jih dati na sodišče in šele nato se lahko kaj sprejme...	oddajanje predlogov na sodišče s strani centrov za socialno delo	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C50	...s centrom za socialno delo izredno sodelujemo, se pogovarjamo, predlagamo kaj...	sodelovanje s centri za socialno delo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
C51	...ko je o zadevah odločal CSD smo tudi mi v timu vedeli v katero smer se bodo odvile zadeve, zaključile...	pomanjkanje informacij kaj se dogaja s primerom otroka		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C52	...in smo na to lahko otroka pripravili...	včasih so lahko otroke pripravili na odhod	priprava otrok	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C53	Težko nam je zdaj otroka opolnomočiti.	težko je opolnomočiti otroka, če ne veš kako se bo primer odvil	priprava otrok	zaključevanje namestitve	delovanje kriznega centra
C54	Imamo pa razbremenitvene pogovorov z otroki...	razbremenitveni pogovori z otroki	razbremenitveni pogovori	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
C55	...delamo na motivaciji...	več motoviranja		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C56	...in na večji angažiranosti pri samem smislu bivanja.	iskanje smiselnosti bivanja		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	delovanje kriznega centra
C57	Mogli smo uvesti tudi več aktivnosti, dejavnosti.	povečanje truda za razne aktivnosti v kriznem centru		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
C58	...spremenili smo tudi obrazce ob sprejemu...	sprememba obrazcev ob sprejemu		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
C59	...pa tudi pravila smo mogli malo spremeniti za dolgotrajne namestitve.	sprememba pravil kriznega centra za dolgotrajne namestitve		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
C60	...pa tudi imeli smo določene ukrepe za kršitve, ki pa so zdaj malo drugačni zaradi sklepov sodišč, saj otrok mora biti pri nas.	ukrepi za kršitve pravil ne pridejo več v upoštev, saj po sklepu sodišča otrok mora biti v kriznem centru		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
C61	Otroke moramo bolj motivirati in animirati.	potrebno je več motiviranja otrok za bivanje		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
C62	Do podaljšanja bivanja pride večinoma zato, ker se še ni našla ustrezna rešitev.	ni primerne namestitve za otroka	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C63	Včasih se zgodi, da otrok še ni pripravljen iti domov in ostane pri nas še nekaj časa.	nepripravljenost na odhod domov	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C64	...sodišče ne more izdati sklepa, če ni najdene primerne rejniške družine...	neprimernost rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C65	...je pa v Sloveniji kar veliko pomanjkanje rejniških družin.	pomanjkanje rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C66	Eden od razlogov je tudi sprejetje Zakona o čustveno-vedenjskih teževah in reorganizacija strokovnih centrov...	reorganizacija strokovnih centrov	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
C67	...mi lahko zdaj nameščamo samo v Strokovni center Višnja Gora.	zožanje možnosti nameščanja v strokovne centre	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center

C68	Veliko več otrok prihaja k nam z medikamentozno terapijo.	več otrok z medikamentozno terapijo	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
C69	Samo strokovno delo pa se mi zdi, da ni drugačno.	koncept kriznega centra je ostal nespremenjen		nekdanji koncept	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
C70	...pri otrocih, ki so dalj časa pri nas se mogoče bolj vidijo učinki strokovnega dela.	vidnejši učinski strokovnega dela		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C71	...vidimo na katerih točkah je napredoval in kje še potrebuje podporo.	napredovanje otrok		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C72	Pri dolgoročnih namestitvah se vidi odnos, kako nam ga je uspelo razviti.	razvijanje odnosa	odnos z zaposlenimi	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C73	Včasih ko je bilo okvirno 21 dni, smo vsaj približno vedeli koliko časa bo trajala namestitev...	nekoč je bil okviren čas bivanja 21 dni		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C74	...na začetku delamo bolj na tem, da je otrok varen in, da se dobro počuti...	ustvarjanje varnega prostora		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
C75	...potem je potrebno več angažiranja, ko so dolgo pri nas.	iskanje smiselnosti bivanja		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	delovanje kriznega centra
C76	Od začetka do zdaj se je spremenilo to, da zdaj otroci prihajajo k nam s sklepom sodišča...	prihod otrok s sklepom sodišča		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
C77	...v ta namen smo razvili dva obrazca za sprejem...	sprememba obrazcev ob sprejemu		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
C78	...za prostovoljni sprejem in za sprejem s postopkom odvzema...	razlikuje se obrazec za prostovoljni sprejem in za sprejem s postopkom odvzema		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
C79	Nekateri otroci na začetku zavračajo starše...	začetno zavračanje stikov		odnos otrok-starš	stiki s starši
C80	...potem mi delamo tukaj z otrokom...	motiviranje otrok za stike s starši	motiviranje za stike	odnos otrok-starš	stiki s starši
C81	...na centru pa delajo s starši...	delo s starši v primeru, da otrok zavrača stike	delo s starši s strani CSD-ja	sodelovanje s starši	stiki s starši
C82	...motiviramo otroka za stike s starši ampak ga tudi poslušamo in ne silimo...	motiviranje otrok za stike, vendar brez pritiskov	motiviranje za stike	odnos otrok-starš	stiki s starši
C83	Staršem vedno povemo, da smo jim v kriznem centru na voljo...	dajanje občutka, da so staršem vedno na voljo	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
C84	...pokličejo nas po telefonu, da vprašajo kako je otrok...	klici staršev za osnovne informacije o otroku	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
C85	...ko pa sta obe strani pripravljeni, organiziramo tudi stik...	organiziranje stika ko sta otrok in starš pripravljena nanj		izvedba stikov s starši	stiki s starši
C86	...imamo zelo dobre izkušnje s sodelovanjem s starši.	dobre izkušnje sodelovanja s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
C87	Če otrok težko razume zakaj je dlje časa pri nas, pride do nejevolje in zavračanja aktivnosti.	zavračanje aktivnosti	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C88	Pri dolgotrajnih namestitvah pa pride do boljšega spoznavanja z otrokom...	boljše spoznanje med seboj	odnos z zaposlenimi	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center

C89	...dlje kot so pri nas tudi bolje poznajo pravila hiše...	boljše poznavanje pravil kriznega centra	vzpostavljanje pravil	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C90	...bolj se prilagodijo po nekem času.	prilagoditev po določenem času	prilagoditev na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C91	Mlajšim otrokom je zelo težko gledati, ko drugi odhajajo...	žalost ob odhodu drugih otrok	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C92	...ne razumejo zakaj oni ne morejo oditi...	nerazumevanje postopkov sodišč s strani otrok	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C93	...najtežje pa je, da mu tudi mi ne moremo povedati, kdaj bo lahko odšel...	nevednost koliko časa bo otrok nameščen v kriznem centru		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C94	Se mi zdi, da je zaključek sodelovanja z otrokom odvisen od tega kako zadevo zaključimo...	odvisno od zaključka primera	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C95	...in pa kakšen odnos z otrokom si uspel navezati...	odvisno od navezanosti stika z otrokom	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C96	...otroci, ki so krajši čas pri nas, se nam še ne odprejo toliko...	začetna zaprtost otrok	zaprtost otrok	počutje otroka v kriznem centru pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C97	...ko pa so dolgo pri nas, se navadijo na nas.	navajenost	prilagoditev na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
C98	Ob odhodu jih podarimo eno knjigico s slikicami in lepimi verzi, v spomin.	darilo zaposlenih otroku		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C99	So pa eni zaključki lažji, drugi pa težji.	odvisno od zaključka primera	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C100	Odvisno, če se zaključi v korist otroka, potem nam je lažje.	lažje sprejemanje zaključka, če je v korist otroka	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
C101	V nekaterih primerih nimamo skoraj nič stikov s starši...	nesodelovanje z nekaterimi starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
C102	...ko mine začena kriza in navežemo stik s starši je potem več sodelovanja.	vzpostavljanje odnosa po tem ko mine začetna kriza	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
C103	Starši nas tudi pokličejo in povprašajo po otroku.	klici staršev za osnovne informacije o otroku	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
C104	...ko je otrok že nekaj časa pri nas pa omogočimo tudi obiske v kriznem centru...	obiski v kriznem centru, ko je otrok že nekaj časa v kriznem centru	stiki v kriznem centru	izvedba stikov s starši	stiki s starši
C105	Glede sodelovanja otrok po stiku s starši, bi pa rekla, da je odvisno od stika.	odvisnost sodelovanja otrok po stiku glede na potek stika	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
C106	...če je obisk pozitiven, se to tudi na otroku pozna...	pozitiven stik se pozna na otroku	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
C107	...otroku odleže, če vidijo, da so starši v redu.	razbremenitev otrok, če vidijo da so starši v redu	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši

C108	Po lepem stiku so otroci dobre volje.	dobra volja otroka po lepem stiku	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
C109	Če pa je stik tak, da starši pritiskajo, potem pa jim je težko...	pritiski na otroka	vplivanje staršev na otroka	odnos otrok-starš	stiki s starši
C110	...veliko jokajo po stiku...	stiska v obliki joka po stiku, kjer je veliko pritiskov s strani staršev	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
C111	...potrebujejo več individualnega pogovora...	večja potreba otrok po individualnih pogovorih po obiskih		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
C112	Pred stikom pa se vedno individualno pripravimo s starši...	individualna priprava staršev na stik		sodelovanje s starši	stiki s starši
C113	...jim pojasnim, da če se otrok ne počuti okej, da lahko odide v sobo...	dogovor s starši, da sprejmejo umik otroka, če ga bo želel		sodelovanje s starši	stiki s starši
C114	...imamo dobre izkušnje s sodelovanjem s starši.	dobre izkušnje sodelovanja s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
C115	Nekateri starši radi slišijo tudi naše mnenje.	želja staršev po mnenju zaposlenih		sodelovanje s starši	stiki s starši
C116	Včasih so stiki tudi prepovedani...	prepoved stikov v nekaterih primerih		prepoved približevanja	stiki s starši
C117	...lahko pa so omejeni in pod nadzorom...	omejitev stikov in pod nadzorom	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
C118	...stike pod nadzorom izvajajo strokovne delavke iz CSD-ja.	izvedba stikov pod nadzorom s strani strokovnih delavk iz centra za socialno delo	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
C119	Včasih sodišče staršem določi samo telefonske klice.	določitev samo telefonskih klicev s strani sodišča		določanje stikov s starši	stiki s starši
C120	Imamo blizu urgenco in sodelujemo z njimi, če kdaj kaj potrebujemo.	sodelovanje z bližnjo urgenco	sodelovanje z zdravstvenimi ustanovami	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
C121	Nimamo pa veliko dela z zdravstveno oskrbo...	ni velikega števila zdravstvene obravnave	število obravnav	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
C122	...psihiatrično terapijo, ki jo imajo nekateri otroci imamo mi shranjeno v pisarni...	psihiatrična terapija otrok je shranjena v pisarni	psihiatrična terapija	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
C123	...in mi jim jo doziramo.	doziranje tablet s strani zaposlenih	psihiatrična terapija	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
C124	Imamo pa izkušnje z mladostniki s samomorilnimi mislimi...	izkušnje z mladostniki s samomorilnimi mislimi	psihiatrična terapija	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
C125	...in samopoškodovalnim vedenjem...	izkušnje z mladostniki s samopoškodovalnim vedenjem	psihiatrična terapija	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
C126	...včasih moramo poklicati na pomoč psihiatrično pomoč za mladostnike v Ljubljani.	sodelovanje s psihiatrično pomočjo za mladostnike v Ljubljani	psihiatrična terapija	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
D1	Pri nas imamo kapacitet za 8 otrok in mladostnikov.	kapacitete otrok so 8		kapacitete	delovanje kriznega centra
D2	Naš krizni center delujo po hišnem redu...	timsko določanje hišnih pravil		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
D3	...telefone ob prihodu k nam oddajo in jih dobijo vsak večer za pol ure.	uporaba telefonov je določena ob večerih pol ure	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
D4	Razmišljamo o spremembi glede telefonov za mladostnike...	razmišljanje o spremembi uporabe	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra

		telefonom za mladostnike			
D5	Med tednom imamo bolj sistematiziran dan...	med tednom je več hišnega reda		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
D6	...zjutraj grejo v šolo...	povezovane s šolo, da lahko otroci nadaljujejo s šolanjem na šoli, ki so jo že obiskovali	nadaljevanje šolanje v matični šoli	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
D7	...popoldan pa grejo ali v dnevni center, tukaj blizu nas...	popoldanski obisk bližnjega dnevnega centra		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
D8	...ali pa skupaj delamo domačo nalogo.	delanje domače naloge		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
D9	Tam nekej do 20.00h se potem vsi skupaj nekako zrihtamo za v posteljo.	pravila glede odhoda v posteljo		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
D10	Vikendi in počitnice so potem bolj sproščeni.	med tednom je več hišnega reda		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
D11	Imamo tudi pogovore z otroki, ampak ne striktno, da se vsedemo...	sproščeni pogovori z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
D12	...ampak tekom drugih dejavnosti...	pogovori z otroki tekom dnevnih dejavnosti	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
D13	Trenutno smo v timu dve socialni delavki, dve socialni pedagoginji in ena psihologinja...	kader: socialno delo, pedagogika in psihologija	izobrazba	zaposleni	delovanje kriznega centra
D14	...smo pa v pridobivanju še enega zaposlenega.	pridobitev dodatnega zaposlenega		dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
D15	Imamo zastavljeno tudi delo z družino - pomoč družini na domu.	zastavljena je pomoč družini na domu	pomoč družini na domu	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
D16	...razmišljamo, da bi za otroke, ki so dalj časa pri nas uvedli tedenske sestanek s starši...	uvedba tedenski sestankov s starši za dolgotrajne namestitve		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
D17	Želimo si družinskega svetovanja, da se dela in z otrokom in z družino...	želja po družinskem svetovanju		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
D18	Imamo veliko medinstitucionalnega povezovanja - policija, šola, zdravstvo, dnevni center.	povezovanje s šolo, policijo, dnevnimi centri in zdravstvom	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
D19	...izvajamo pa tudi preventivne delavnice po šolah.	izvajanje preventivnih delavnic po osnovnih šolah	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
D20	...se pravi delamo po socialno-delavskih konceptih...	uporaba socialno-delavskega koncepta dela		socialno-delavski koncept	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
D21	...pedagoških in pa psiholoških.	uporaba pedagoških in psiholoških konceptov dela	koncepti drugih strok	socialno-delavski koncept	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
D22	Delamo pa res s posameznim otrokom posebej...	individualno delo	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra

D23	...veliko pogovorov in svetovanj...	nudenje psihosocialne pomoči otrokom	psihosocialno svetovanje	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
D24	...temu pravimo osebna pomoč.	koncept dela osebna pomoč		osebna pomoč	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
D25	Kar pa se tiče družinskega dela, je predvem telefonsko svetovanje.	telefonsko svetovanje staršem	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	delovanje kriznega centra
D26	...imamo pa tudi sestanke s strokovno delavko, ki vodi primer...	sodelovanje s centri za socialno delo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
D27	...delamo skupaj z vsem udeležnimi, načrte za naprej.	sodelovanje z vsemi udeleženimi v primeru	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
D28	Otrokom pomagamo ubesediti njihovo stisko in občutke.	podpora otroki v njegovem čustvovanju	razbremenitveni pogovori	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
D29	Delujemo pa po Družinskem zakoniku...	delovanje kriznega centra po Družinskem zakoniku		zakoniki delovanja	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
D30	...in pa po Zakonu o socialnem varstvu.	delovanje kriznega centra po Zakonu o socialnem varstvu		zakoniki delovanja	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
D31	Otroke se k nam nameša na podlagi začasne odredbe sodišča...	izdaja odločb s strani sodišča	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D32	... ali pa center z nujnim odvzemom.	center za socialno delo nameša otroke z nujnim odvzemom	nameščanje s strani centra za socialno delo	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D33	Udeležujemo se izobraževanj od Socialne zbornice in pa skupnosti centrov za socialno delo.	udeležba izobraževanj s strani Skupnosti centrov za socialno delo in Socialne zbornice	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
D34	...pa potem če si katera kaj sama najde in plača...	izobraževanje v lastni režiji	osebna izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
D35	Malo je težava urnik...	omejenost izobraževanj zaradi pomanjkanja zaposlenih	težavnost obiskov zaradi primanjkljaja zaposlenih	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
D36	...in pa finančni vidik...	finančna omejenost izobraževanj	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
D37	...imamo omejeno številko predavanj.	omejeno število izobraževanj	število izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
D38	Zdaj gremo na usposabljenje, Psihosocialna podpora po izkušnji travmatskih dogodkov.	izobraževanja na temo travm	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
D39	Udeležujemo pa se predvsem na temo dela z ogroženimi otroci in vse kar spada poleg.	izobraževanja o otrocih in mladostnikih	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
D40	V samem delovanje kriznega centra se ni spremenilo nič...	samo delovanje kriznega centra se ni spremenilo	nespremenjenost delovanja	spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
D41	...je pa prišel v uveljavo Družinski zakonik...	spremembe z uvedbo Družinskega zakonika leta 2019		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center

D42	...in z njim dolgotrajne namestitve...	podaljševanje bivanja otrok na njihovo škodo		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D43	Dolžina bivanja se je začela podaljševati.	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D44	Na to nakazuje Družinski zakonik.	dolgotrajna bivanja zaradi Družinskega zakonika		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
D45	...krizni centri niso prilagojeni za dolgotrajne namestitve.	neprilagojenost na dolgotrajne namestitve	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D46	...delujemo v času kriznih situacij.	delovanje po krizni intervenciji		krizna intervencija	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
D47	Dolgotrajne namestitve se razvlečejo tudi do leta in pol...	dolgotrajne namestitve trajajo tudi do leta in pol		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D48	...otrok dobesedno potem živi že tukaj.	življenje otrok v kriznem centru	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D49	Težava je tudi kombinacija dolgotrajnih in kratkotrajnih namestitev.	kombinacija dolgih in kratkih namestitev	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D50	...po letu bivanja otrok tukaj, moraš začeti vključevati tudi vzgojo...	vzgoja otrok pri dolgotrajnih namestitvah	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D51	...to pa ni naša vloga tukaj.	vzgoja otrok pri dolgotrajnih namestitvah	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D52	Ni veliko rejniških družin...	pomanjkanje rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D53	...včasih se res ne najde ustrezne rešitve.	ni primerne namestitve za otroka	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D54	Morali bi prilagoditi delo tako, da je vključena komponenta vzgoje.	vzgoja	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
D55	Samo strokovno delo je enako do vseh otrok tudi ko so dolgo časa pri nas.	enako strokovno delo ne glede na čas bivanja		odnos zaposlenih do dolgotrajnih namestitev	namestitve otrok v krizni center
D56	...pri krajših namestitvah je delo bolj intenzivno...	intenzivno delo		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D57	Spremenilo se je sprejemanje otrok na podlagi odločb sodišč.	prihod otrok s sklepom sodišča		spremembe v sprejemanju	delovanje kriznega centra
D58	Ko je otrok pri nas nekaj tednov, je vse skoncentrirano na dnevni bazi...	skoncentriranost dela na dnevni bazi		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D59	...dalj časa kot so, bolj je na tedenski bazi sodelovanje...	sodelovanje na tedenski bazi		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D60	...pri dolgotrajnih namestitvah se dogovarjamo tudi za vikend obiske.	vikend obiski na domu v primeru dolgotrajnih bivanj	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
D61	...sodelujemo s starši...	sodelovanje z družino v večini primerov		sodelovanje s starši	stiki s starši
D62	...jih pokličemo ko je potrebno kaj urediti za otroka, ga kam peljati.	klic zaposlenih, če morajo starši kam peljati otroke		sodelovanje s starši	stiki s starši

D63	Je pa sodelovanje s krajšimi namestitvami bolj pogosto in intenzivnejše.	intenzivno delo		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D64	...pri dolgotrajnih namestitvah se navadijo biti otroci tukaj...	navajenost	prilagoditev na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D65	...nam strokovnim delavkam je težko vzdrževati red pri dolgih bivanjih.	obnavljanje pravil		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D66	Otroci sčasoma začnejo krizni center doživljati kot dom...	doživljanje kriznega centra kot doma	navezanost na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D67	...začnejo govoriti moja kopalnica, moja soba...	doživljanje kriznega centra kot doma	navezanost na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D68	...nam pa je težko razložiti, da so vsi prostori od vseh v kriznem centru...	doživljanje kriznega centra kot doma	navezanost na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D69	Zelo se tudi navežejo na nas strokovne delavke otroci po dolgem času bivanja tukaj.	navezanost na zaposlene	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D70	Pri dolgih namestitvah je več zdravnikov, zobozdravnikov...	večje število zdravstvenih obravnav pri podaljšanju bivanja	dolgotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
D71	Ni okej, da nas otroci začnejo dojemati kot nadomestek starša.	dojemanje kot nadomestek staršev	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D72	...pri dolgih namestitvah je res velika težava čustvena navezanost otrok na nas...	čustvena navezanost otrok na zaposlene	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D73	...to pa privede tudi do zelo težkega odhoda.	težji odhodi zaradi prevelike navezanosti	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
D74	Tudi mi odhode otrok doživljamo zelo čustveno.	čustveno doživljanje odhoda otrok	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
D75	Se pa zavedamo, da je potrebno na neki točki odnos pretrgati.	zavedanje o nujnosti prekinitve odnosa	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
D76	...obiski staršev se izvajajo po dogovoru...	obiski staršev potekajo po dogovoru		izvedba stikov s starši	stiki s starši
D77	...tudi odvisno zakaj so otroci tukaj pri nas...	dogovori o obiskih na podlagi razlogov bivanja otrok		izvedba stikov s starši	stiki s starši
D78	...če je po odredbi sodišča pri nas otrok, potem se za stike dogovarjamo s centrom.	dogovarjanje za stike s centrom za socialno delo, v primeru odredbe sodišča		izvedba stikov s starši	stiki s starši

D79	...pri prostovoljnih namestitvah pa delamo v največjo korist otroka...	delovanje v največjo korist otroka v primeru prostovoljnih bivanj		izvedba stikov s starši	stiki s starši
D80	...včasih kakšni mladostniki sploh ne želijo imeti stikov.	odsotnost želje mladostnika po stikih z družino		odnos otrok-starš	stiki s starši
D81	...včasih smo s starši dogovorjeni, da ga pridejo iskat in ga potem pripeljejo nazaj.	dogovori o aktivnostih otroka in družine	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
D82	Lahko so stiki tudi tukaj pri nas.	obiski staršev v kriznem centru	stiki v kriznem centru	izvedba stikov s starši	stiki s starši
D83	Stike pod nadzorom pa izvaja CSD.	izvedba stikov pod nadzorom s strani strokovnih delavk iz centra za socialno delo	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
D84	...včasih imamo tudi vikend obiske, grejo otroci za vikend tja.	vikend obiski na domu v primeru dolgotrajnih bivanj	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
D85	Po obisku pri nekaterih otrocih ni razlik v vedenju.	brez razlik v vedenju po stiku, v nekaterih primerih	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
D86	...pri nekaterih otrocih obisk res dobro vpliva nanj...	dobra volja otroka po lepem stiku	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
D87	...pri nekaterih pa je lahko tudi nekaj težav po obisku...	negativno vplivanje obiskov na otroka	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
D88	Zdravstveni oskrbi pri nas bi rekla slepa pega...	zdravstvena oskrba je slepa pega v kriznem centru		zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
D89	...pri krajših namestitvah včasih tudi zdravstvene izkaznice nimamo...	pomanjkanje zdravstvenih izkaznic	kratkotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
D90	...pri kratkotrajnih namestitvah velikih zdravstvenih urejanj niti nimamo.	pri krajših bivanjih ni veliko zdravstvenega urejanja	kratkotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
D91	Imamo pa v ta namen pri nas pogodbeno, upokojeno zdravnico, ki nam svetuje.	sodelovanje z upokojeno zdravnico	sodelovanje z zdravstvenimi ustanovami	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
D92	Če otrok nima staršev in je skrbnik CSD, potem nekdo iz centra pelje otroka na pregled.	spremljanje otroka na pregled s strani Centra za socialno delo, v primeru da je CSD skrbnik otroka	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
E1	Krizni center za otroke spada pod službo za koordinacijo in pomoč žrtvam nasilja pod CSD Ljubljana.	krizni center je umeščen pod službo za koordinacijo in pomoč žrtvam nasilja na centru za socialno delo		ustanovitev	delovanje kriznega centra
E2	Je edini krizni center za otroke v Sloveniji...	krizni center za otroke je v Sloveniji samo eden		ustanovitev	delovanje kriznega centra
E3	...namenjeni smo otrokom od rojstva pa do 6.leta starosti...	starost sprejetih otrok je od 0. do 6. leta		starost otrok	delovanje kriznega centra
E4	...v primeru sorojencev, če imamo prostor sprejmemo tudi starejše otroke...	v primeru sorojencev sprejmejo tudi starejše otroke	izjeme v starosti	starost otrok	delovanje kriznega centra
E5	...krajevno pa smo pristojni za celotno Slovenijo.	krizni center za otroke je krajevno pristojen za celotno Slovenijo	krajevna pristojnost	ustanovitev	delovanje kriznega centra
E6	Delujemo po Zakonu o socialnem varstvu...	delovanje kriznega centra po Zakonu o socialnem varstvu		zakoniki delovanja	teoretski koncepti delovanja kriznega centra

E7	...in pa Družinskem zakoniku.	delovanje kriznega centra po Družinskem zakoniku		zakoniki delovanja	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
E8	...ustanovljen je z namenom zaštite otrok...	zaščita otrok		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
E9	...in umikom otroka iz ogrožujočega okolja.	krizne namestitve otrok, ki morajo biti takoj umaknjeni iz ogrožujočega okolja		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
E10	Otroci so nameščeni na podlagi nujnega odvzema otroka...	nameščanje na podlagi nujnega odvzema		način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E11	...nujni odvzem opravi pristojni CSD...	center za socialno delo namešča otroke z nujnim odvzemom	nameščanje s strani centra za socialno delo	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E12	...ali pa na podlagi začasne odredbe sodišča o odvzemu otroka.	izdaja odločb s strani sodišča	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E13	Po nujnem odvzemu mora CSD dat v roku 12 urah predlog na sodišče.	po nujnem odvzemu se v 12 urah poda predlog na sodišče	nameščanje s strani centra za socialno delo	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E14	...pri nas noben otrok ne more biti nameščen prostovoljno.	nobenih prostovoljnih namestitev v kiznem centru za otroke	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E15	Razlogi za odvzem so lahko zanemarjanje...	zanemarjanje otrok		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
E16	...nasilje v družini...	nasilje v družini		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
E17	...nezmožnost staršev, da poskrbijo za osnovne otrokove potrebe...	nezmožnost staršev za skrb otrok		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
E18	... težave v duševnem zdravju..	težave staršev v duševnem zdravju		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
E19	...in težave z zasvojenostjo.	težave staršev z zasvojenostjo		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
E20	Kapacitete imamo za 12 otrok...	kapacitete otrok so 12		kapacitete	delovanje kriznega centra
E21	...je pa to zelo veliko otrok na kupu, kar ni v redu za njih.	nakopičenost otrok	prenasičenost	kapacitete	delovanje kriznega centra
E22	Delujemo 24 ur na dan..	krizni center je odprt vseh 24 ur na dan		pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
E23	...vse dni v letu smo odprti.	pokritost kriznega centra vse dni in ure v letu		pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
E24	Delamo v 12 urnih izmenah...	12 urni delavnik	delovnik	pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
E25	...na izmeni smo po dva delavca...	dva delavca na izmeno	delovnik	pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
E26	Z junijem smo dobili še dve dodatni zaposlitvi.	dodatni zaposlitvi		dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
E27	...tako, da nas je zdaj 9.	novo število zaposlenih je 9	število zaposlenih	zaposleni	delovanje kriznega centra

E28	Imamo tudi javno delavko...	opravljanje javnih del v kriznem centru	javna dela	zaposleni	delovanje kriznega centra
E29	...ki pa jo plačujemo iz donacij.	plačevanje javnih del iz donacij kriznega centra	javna dela	zaposleni	delovanje kriznega centra
E30	V letu 2023 se odpira KCO v Mariboru..	ustanovitev novega kriznega centra za otroke v Mariboru		ustanovitev	delovanje kriznega centra
E31	...mislim, da je bilo to več kot nujno potrebno odprtje.	velika potreba po dodatnem kriznem centru za otroke		ustanovitev	delovanje kriznega centra
E32	V zadnjem letu smo bili več kot enkrat polni...	poln krizni center več kot enkrat v zadnjem letu	prenasičenost	kapacitete	delovanje kriznega centra
E33	...in nismo več mogli sprejemati otrok.	nezmočnost sprejemanja novih otrok	prenasičenost	kapacitete	delovanje kriznega centra
E34	Nudimo prvo socialno pomoč družini.	nudenje prva socialne pomoči		prva socialna pomoč	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
E35	Delujemo po družinskem principu...	delo temelji na znanju o družini		socialno delo z družino	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
E36	...zato smo cel dan z otroki...	preživljanje celega dneva z otroki	delovnik	pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
E37	Poskrbimo za varstvo otrok.	varstvo otrok		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
E38	...pri najmlajših otrocih poskrbimo za nego dojenčkov...	nega dojenčkov		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
E39	...se igramo z otroki.	igranje z otroki		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
E40	...vodimo gospodinjstvo...	vodenje gospodinjstva in čiščenje		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
E41	...skrbimo za čistočo hiše...	vodenje gospodinjstva in čiščenje		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
E42	...pripravljamo poročila za centre za socialno delo...	priprava poročil o otroku za centre za socialno delo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
E43	...pišemo poročila tudi za sodišča.	priprava poročil za sodišča	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
E44	Izvajamo stike pod nadzorom, če je tako določeno v odločbi.	izvajanje stikov pod nadzorom, če je tako določeno v odločbi	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
E45	Včasih pa samo nudimo prostore za stike pod nadzorom.	nudenje prostorov kriznega centra za stike pod nadzorom	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
E46	Pomagamo tudi rejnikom, da spoznajo otroka.	pomoč rejnikom pri spoznavanju otroka	stiki z rejniki	izvedba stikov s starši	stiki s starši
E47	Omogočamo podporo otroku ob začetnih stiskah...	premagovanje začetnih stisk		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
E48	...in ga pripravimo tudi na odhod.	njihova naloga je priprava otroka na odhod	priprava otrok	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center

E49	Od nas odhajajo otroci z večjim zaupanjem v odrasle osebe.	ustvarjanje zaupanja v odrasle ljudi		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
E50	Delujemo po konceptu krizne intervencije.	delovanje po krizni intervenciji		krizna intervencija	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
E51	Za izobraževanja imamo na leto namenjeno 140 evrov na osebo.	letno je na osebo namenjenih 140 evrov za izobraževanje	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E52	Socialna zbornica je kar draga z izobraževanji...	draga izobraževanja pri Socialni zbornici	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E53	...Skupnost centrov za socialno delo pa so malo cenejši ja...	cenejša izobraževanja pri Skupnosti centrov za socialno delo	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E54	...včasih se lahko udeležimo samo enega izobraževanja...	eno izobraževanje na leto	število izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E55	...včasih pa dva na leto.	udeležba dveh izobraževanj	število izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E56	So pa vsa izobraževanja bolj usmerjena delu na centru za socialno delo...	izobraževanja namenjena delu na CSD-ju	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E57	...pogrešam izobraževanja na temo otrok....	pomanjkanje izobraževanj o otrocih	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E58	...mi bi bolj pasali že pod izobraževanja v vrtcu.	bolj primerna bi bila izobraževanja za delo v vrtcih	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E59	...ali pa delo z otroki s posebnimi potrebami.	izobraževanja na temo dela z otroki s posebnimi potrebami	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E60	Lani pa smo vsi v timu družili fond za izobraževanja...	združitev financ vseh zaposlenih za izobraževanje	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E61	...in si skupaj plačali eno psihoterapevtko, ki deluje na področju otrok in družine.	plačanje zunanjega izobraževanja iz skupnega fonda	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
E62	V prvih letih kriznega centra so bila bivanja približno enaka...	nespremenjenost bivanj v prvih letih kriznega centra		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E63	...zdaj pa se dnevi bivanja otrok pri nas drastično podaljšuje.	drastično podaljševanje bivanj		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E64	...to se je spremenilo od uvedbe Družinskega zakonika, konec aprila 2019.	spremembe z uvedbo Družinskega zakonika leta 2019		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
E65	Številke so se povečale za petkrat.	petkratno povečanje števila bivanj		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E66	Jaz ne bi rekla, da je zdaj ful več otrok kot jih je bilo...	enako število sprejemov v krizni center		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E67	...so pa namestitve tako dolge.	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E68	Ne opažamo pa, da bi bilo več odvzemov.	ni povečanega števila odvzemov		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E69	Dejstvo je, da se bivanje otrok podaljšuje.	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center

E70	Otroci, ki so dalj časa pri nas imajo veliko večje potrebe...	večanje potreb z daljšim bivanjem		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E71	...mi pa nismo tako organizirani...	neprilagojenost na dolgotrajne namestitve	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E72	...krizni center ni namenjen daljšim bivanjem.	neprilagojenost na dolgotrajne namestitve	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E73	Ko so zadeve šle na sodišče se je postopek podaljšal....	podaljševanje postopkov na sodišču	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E74	...center mora dati predlog...	oddajanje predlogov na sodišče s strani centrov za socialno delo	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E75	...potem še starši kaj napišejo na sodišče...	oddajanje predlogov na sodišče s strani staršev	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E76	...in to vse skupaj nanese več časa...	podaljševanje postopkov na sodišču	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E77	...poleg tega ima sodišče tudi svoje roke, katerih se mora držati.	sodišča imajo svoje roke, katerih se morajo držati	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E78	Težavo vidimo tudi v tem, da so kdaj sodniki, ki vodijo primer, dolgo odstotni...	odsotnost sodnikov, ki vodijo primer	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E79	...in v tem času ni nadomeščanj...	ni nadomeščanja sodnikov	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E80	...pa tudi na centru se to zgodi in zato primer otroka stoji...	ni nadomeščanja strokovnih delavcev na centru	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E81	Centri pa nam tožijo tudi o pomanjkanju rejniških družin...	pomanjkanje rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E82	...včasih pa mora biti tudi strokovni delavec malo bolj iznajdljiv pri iskanju rejniške družine.	pomanjkanje iznajdljivosti pri iskanju rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E83	Če je otrok en mesec pri nas potem določene specialistične preglede prestavimo...	prestavitev zdravniških pregledov v primeru krajšega bivanja	kratkotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
E84	...ne moremo dolgo časa odpovedovati logopedov, razvojnih amulant ipd.	nezmožnost prestavljanja zdravstvenih obveznosti v nedogled	dolgotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
E85	...zdaj imamo veliko več voženj k zdravniku, specialistu.	večje število zdravstvenih obravnav pri podaljšanju bivanja	dolgotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
E86	Letos pa smo imeli tudi izredno veliko dojenčkov...	veliko številko sprejetih dojenčkov			namestitve otrok v krizni center
E87	...tukaj pa je še veliko več oskrbe.	več potrebne oskrbe pri dojenčkih	nega dojenčkov	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
E88	Dojenčki potrebujejo patronažno sestro, posvetovalnico, slikanje kolkov, orl...	patronažna sestra, posvetovalnica in slikanje kolkov	nega dojenčkov	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
E89	Potrebe otrok se z daljšim bivanjem pri nas povečujejo...	večanje potreb z daljšim bivanjem		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E90	...mi ne poskrbimo več samo za akutno stanje...	večanje oskrbe		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center

E91	...ampak moramo poskrbeti za celoten razvoj dojenčka.	skrb za razvoj dojenčkov	nega dojenčkov	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
E92	Bivanje se podaljša, ker mora center najti primerno rejniško družino...	iskanje primerne rejniške družine	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E93	...ali pa se sodišče še ni odločilo...	ni še odločitve sodišča	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E94	...včasih pa tudi postopki še niso zaključeni.	nezaključenost postopkov	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
E95	Pri dolgotrajnih namestitvah so večji izzivi pri strokovnem delu...	večji izzivi v strokovnem delu		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E96	...več pa je tudi dela s starši...	povečanje dela s starši	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
E97	Po določenem času so tudi starši zmedeni...	večja zmedenost staršev	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
E98	...in ne vejo kako naprej.	nevednost staršev kako naprej	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
E99	Potem je tudi več stikov pod nadzorom, kot pa nekaj let nazaj...	opažanje večjega števila stikov pod nadzorom	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
E100	Veliko več je dela z otrokom po podaljšanju predvidenega roka.	večanje potreb z daljšim bivanjem		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E101	...tudi otrokovi odzivi so bolj burni...	burni odzivi otrok	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E102	...in v večji stiski so.	večje stiske	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E103	Dlje časa pa kot so otroci pri nas bolj imamo pristen stik s starši.	pristnejši odnos	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
E104	Starši z nami zelo lepo sodelujejo.	dobre izkušnje sodelovanja s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
E105	Sodišče izda sklep kako se s stiki med otrokom in starši.	sklep sodišča kako potekajo stiki med otrokom in staršem		določanje stikov s starši	stiki s starši
E106	Starši lahko pokličejo k nam enkrat na dan...	klici staršev enkrat na dan	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
E107	...razen v primeru, če so prepovedi.	prepoved podajanja informacij	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
E108	Ko otrok pride k nam potrebuje 14 dni, da se aklimatizira.	14 dnevno aklimatiziranje		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center
E109	...imajo otroci ob prihodu veliko stisko.	velika stiska ob prihodu v krizni center		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center
E110	Nekateri otroci ful burno odreagirajo na prihod k nam...	burne reakcije ob prihodu		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center
E111	...spet drugi pa so zelo apatični.	apatičnost otrok ob prihodu		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center
E112	Po 14 dneh pa se navadijo.	14 dnevno aklimatiziranje		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center

E113	...potem pa pridejo na plano njihove travme.	prihajanje travm na plano, ko se navadijo		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center
E114	Prvi mesec je otrokom bivanje pri nas še zanimivo...	zanimivo bivanje otrokom	pozitivno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E115	...potem pa imajo že dosti Palčice.	naveličanost	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E116	Izolirani so od zunanjega sveta...	izoliranost otrok od zunanjega sveta		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E117	...ne hodijo otroci v vzgojno-izobraževalne sisteme, ne v trgovino, ne sosedom na obisk...	izoliranost otrok od zunanjega sveta		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E118	...včasih po več mesecev otroci ne vidijo svojih starih staršev...	onemogočeni stiki s starimi starši		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E119	...če imamo v hiši veliko dojenčkov, gremo že na sprehod težko.	oteženost sprehodov pri velikem številu otrok		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E120	Pri dolgih namestitvah so stiske večje...	večje stiske	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E121	...in reakcije otrok so bolj burne.	burni odzivi otrok	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E122	Otroci tudi vidijo, da drugi odhajajo in jim je težko ob tem...	žalost od odhodu drugih otrok	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E123	...počutijo se, da njega pa nihče ne mara.	občutek zanemarjenosti	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E124	Otroku niti ne moremo povedati kam bo odšel...	nevednost koliko časa bo otrok nameščen v kriznem centru		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E125	...niti kdaj...	nevednost koliko časa bo otrok nameščen v kriznem centru		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E126	...saj teh informacij mi nimamo.	pomanjkanje informacij o času bivanja		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E127	Otroci pa se po nekem času zelo navadijo na nas.	navezanost na zaposlene	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E128	...Palčico vzamejo za svoj dom.	doživljanje kriznega centra kot doma	navezanost na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center

E129	...ko gremo na sprehod vedno rečejo ali gremo zdaj domov.	doživljanje kriznega centra kot doma	navezanost na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E130	Odhodi od nas so zelo različni...	raznolikost odhodov		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E131	...nekateri otroci pri dolgih bivanjih komaj čakajo, da grejo.	veselje otrok ob odhodu		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E132	Pri mlajših otrocih pa je kar hud odhod od nas.	stiska otrok ob odhodu		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E133	...če je otrok kratek čas pri nas ne pride do hudih stisk ob odhodu.	lažji odhod	kratkotrajne namestitve	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E134	V timu pa smo vedno veseli, ko se izteče v dobro otroka...	veselje ob ureditvi primera	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E135	...zelo lepo nam je videti srčne rejnike.	veselje ob srčnih rejnikih	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
E136	Stiki so odvisni od sodišča...	sklep sodišča kako potekajo stiki med otrokom in staršem		določanje stikov s starši	stiki s starši
E137	...na začetku so starši v stiski in pokličejo večkrat...	začetna skrb staršev ob odvzemu in večja potreba po pogovoru		sodelovanje s starši	stiki s starši
E138	Nikoli pa ne dajemo na telefon otrok.	brez dajanja otrok na telefon	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
E139	Večinoma sodišče določi stike enkrat na teden, ali pa enkrat na 14 dni.	stiki so načeloma določeni enkrat na teden, ali enkrat na 14 dni		določanje stikov s starši	stiki s starši
E140	...dlje kot so otroci pri nas, starši dajo predlog na sodišče za pogostejše stike.	predlog za povečanje stikov s starni staršev ob daljših namestitvah		določanje stikov s starši	stiki s starši
E141	Opažamo pa tudi, da ob daljših namestitvah se naknadno določa stike tudi s starimi starši.	določanje stikov s starimi starši ob daljših namestitvah		določanje stikov s starši	stiki s starši
E142	Po zakonu pa lahko stiki trajajo največ 9 mesecev.	zakonsko določeno trajanje stikov je 9 mesecev		določanje stikov s starši	stiki s starši
E143	...po stiku je otrok razdražljiv...	razdražljivost po stikih	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
E144	...kar je čisto normalno, saj pogreša starše.	pogrešanje staršev, ko odidejo	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
E145	Ob nameščanju otroka v rejniško družino se prekine stike za 3 tedne...	prekinitev stikov ob nameščanju v rejniško družino		določanje stikov s starši	stiki s starši
E146	...ob prihodu v krizni center pa ne...	neprekinitev stikov ob prihodu v krizni center		določanje stikov s starši	stiki s starši
E147	...včasih so stiki določeni že po 4 dneh od odvzema.	hitra določitev stikov		določanje stikov s starši	stiki s starši
E148	...stiki se prekinejo, da se otrok lahko navadi na okolje.	mnenje kriznega centra, da se morajo stiki na začetku prekiniti, da se lahko otrok navadi na okolje		določanje stikov s starši	stiki s starši
E149	...pa tudi fino bi bilo, če bi stiki potekali kje drugje kot pa pri nas.	mnenje, da bi bilo bolje imeti stike na drugi lokaciji	stiki v kriznem centru	izvedba stikov s starši	stiki s starši

E150	Tistim otrokom, ki nimajo stikov je zelo težko ob tem, da nekatere mamice pridejo, njegova pa ne.	težko prenašanje stikov ostalih otrok, ki so kriznem centru in nimajo stikov	stiki v kriznem centru	izvedba stikov s starši	stiki s starši
E151	Stiki pa so seveda potrebni...	stiki so potrebni		izvedba stikov s starši	stiki s starši
E152	...da lahko otrok ohranja vez s staršem.	ohranjanje vezi otrok-starš		izvedba stikov s starši	stiki s starši
E153	Dojenčki prvi mesec veliko spijo...	veliko spanja	dojenčki	počutje otroka v kriznem centru pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E154	...poskrbimo za nego in hranjenje pri njem.	nega in hranjenje	dojenčki	delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E155	Težava pa nastane ko je pri nas 3, 4 mesece...	težavnost odraščanja dojenčkov	dojenčki	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E156	...saj se začne navezovati.	navezovanje dojenčkov pri 3 mesecih	dojenčki	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E157	Pri nas se dojenček ne more varno navezati na eno osebo...	nezmožnost navezovanja v kriznem centru na eno osebo	dojenčki	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E158	...saj se pri skrbi za dojenčka konstatno menjavamo.	menjavanje pri oskrbi	dojenčki	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E159	Menim, da je potem to popotnica za celo življenje.	težave z nadaljnim navezovanjem	dojenčki	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E160	...moralo bi se iskati primerno rešitev pred fazo navezovanja.	iskanje rešitev pred fazo navezovanja	dojenčki	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
E161	Včasih gremo v živalski vrt...	izlet v živalski vrt	izleti z otroki	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
E162	...so pa dejavnosti zelo težko izvedljive z velikim številom otrok.	težja izvedljivost izletov z velikim številom otrok	izleti z otroki	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F1	Krizni center je namenjen za razreševanje stisk...	akutno reševanje težav		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
F2	...pri nas so otroci stari od 6 pa do 18 let.	starost sprejetih otrok je od 6. do 18.leta		starost otrok	delovanje kriznega centra
F3	Prihajajo k nam mladostniki s težavami v odraščanju...	nerazumevanje otrok s starši		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
F4	...z medvrstniškimi konflikti s katerimi se soočajo...	soočanje mladostnikov z medvrstniškimi konflikti		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
F5	...velik del našega dela pa so mladostniki z izkušnjo nasilja v družini.	nasilje v družini		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
F6	Odprti smo 24 ur na dan.	krizni center je odprt vseh 24 ur na dan		pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
F7	Krizni center je varna institucija...	varna insitucija		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
F8	...nismo pa tajna lokacijo.	javna lokacija		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra

F9	Sodelujemo s šolo, policijo in zdravstvom.	povezovanje s šolo, policijo, dnevnimi centri in zdravstvom	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
F10	...ravno iz teh institucij so otroci usmerjeni k nam.	usmerjanje v krizni center s strani šole		izvor prihoda v krizni center	namestitve otrok v krizni center
F11	Včasih pridejo tudi s strani policije...	usmerjanje v krizni center s strani policije		izvor prihoda v krizni center	namestitve otrok v krizni center
F12	...interventna služba izvede nujni odvzem...	nujni odvzem s strani interventne službe	nameščanje s strani centra za socialno delo	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F13	...če je stopnja ogroženosti tako visoka, da otrok potrebuje takojšnji umik.	krizne namestitve otrok, ki morajo biti takoj umaknjeni iz ogrožujočega okolja		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
F14	...včasih ko csd dela z družino dalj časa in vidi, da ne gre drugače se izda predlog za začasno odredbo na sodišče.	nameščanje s strani matičnega centra za socialno delo	nameščanje s strani centra za socialno delo	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F15	Včasih pa potrebujejo otroci kratkotrajen umik...	potreba otroka po kratkotrajnem umiku		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
F16	...v času akutne stiske, za kar smo namenjeni.	bivanje v času akutne stiske		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
F17	Umik traja 21 dni...	krizna intervencija traja 21 dni	časovna omejitev krizne intervencije	krizna intervencija	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
F18	...to je nekako čas ko se nakopičene akutne težave nekoliko umirijo...	čas 21 dni, zato da se težave umirijo		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
F19	...potem pa zastavimo načrt za trajno reševanje težav.	zastavljanje načrta za trajno reševanje režav	trajno reševanje težav	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
F20	Sicer pa so podaljševanja zelo dvorezni meč.	dvorezni meč podaljševanj bivanja		odnos zaposlenih do dolgotrajnih namestitev	namestitve otrok v krizni center
F21	Pri nekaterih so pozitivni učinki podaljšanja roka...	pozitivni učinki podaljšanja roka		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
F22	...pri nekaterih otrocih pa žal ne.	negativni učinki dolgotrajnega bivanja		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
F23	Mi smo za akutno reševanje stisk in težav.	bivanje v času akutne stiske		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
F24	...ko vse ostalo odpove, se lahko otrok umakne k nam.	umik otroka, ko vse ostalo odpove		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
F25	...lahko pa se vključi samo v svetovanja.	vključevanje otrok samo v dnevno svetovanje	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F26	Mladostniki se k nam vključujejo v program dnevnih obravnav.	program izvajanja samo dnevnih obravnav, kamor se vključijo mladostniki	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F27	To je naš program, ki teče celotno šolsko leto...	dnevni program poteka celotno šolsko leto	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra

F28	...vključeni pa so otroci, kjer šola zazna, da se nekaj dogaja.	v dnevni program so vključeni otroci, kjer šola zazna težave	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F29	Program poteka trikrat na teden po dve uri.	dnevne obravnave potekajo trikrat na teden po dve uri	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F30	...ni pa nujno, da se naše sodelovanje po enem šolskem letu zaključi.	dnevne obravave z mladostnikom lahko potekajo več let	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F31	Rešujemo težave z otroki na dolgi rok.	reševanje težav z otroki na dolgi rok	trajno reševanje težav	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
F32	Nahajamo pa se v istih prostorih kot center za socialno delo.	enaki prostori delovanja kot center za socialno delo	lokacija kriznega centra	ustanovitev	delovanje kriznega centra
F33	Zaposlenih nas je 6 strokovnih delavcev...	zaposleni		zaposleni	delovanje kriznega centra
F34	...po profilih pa smo si različni.	zaposleni iz različnih področij	izobrazba	zaposleni	delovanje kriznega centra
F35	Veliko nam pomagajo tudi prostovoljci...	veliko pomoči s strani prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
F36	...in pa tudi naši bivši uporabniki, ki so včasih bivali pri nas.	pomoč bivših uporabnikov		prostovoljci	delovanje kriznega centra
F37	Hodimo pa tudi na kino predstave...	organizirani odhodi v kino	izleti z otroki	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F38	...in na bazene poleti...	poletni obiski bazenov	izleti z otroki	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F39	...pa tudi drugače ustvarjamo animacije za otroke.	povečanje truda za razne aktivnosti v kriznem centru		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F40	Včasih je kar težava najti dejavnosti, če imamo otroke različni starostnih skupin.	težavnost pri izvedbi aktivnosti, če je velika starostna razlika pri otrocih	starostna razlika orok	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
F41	Kapacitete pa imamo za 3 dekleta in pa 3 fante.	kapacitete otrok so 6		kapacitete	delovanje kriznega centra
F42	Vsak izmed delavcev doprinese malo drugačen pogled na podlagi izobrazbe.	različni pogledi dela glede na različne izobrazbe	izobrazba	zaposleni	delovanje kriznega centra
F43	Okvir našega delovanja predstavlja Družinski zakonik...	delovanje kriznega centra po Družinskem zakoniku		zakoniki delovanja	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
F44	...in pa Zakon o socialnem varstvu.	delovanje kriznega centra po Zakonu o socialnem varstvu		zakoniki delovanja	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
F45	...tukaj delamo svetovalno delo...	svetovalno delo		svetovalno delo	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
F46	...in storitve prve pomoči...	nudenje prve socialne pomoči		prva socialna pomoč	teoretski koncepti delovanja kriznega centra

F47	...ter izvajamo osebno pomoč po Zakonu o socialnem varstvu.	koncept dela osebna pomoč		osebna pomoč	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
F48	Mladostniku pomagamo ga olupiti nalepk, ki ga ovirajo pri tem, da prepoznava svoje močne točke.	podpiranje mladostnikov	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
F49	Udeležujemo se izobraževanj vse kar se tiče težav v duševnem zdravju...	izobraževanja o duševnem zdravju pri mladostnikih	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
F50	...zdaj prihaja tovrstna tematika res na plano, saj imamo veliko otrok z izraženimi težavami v duševnem zdravju.	težave otrok v duševnem zdravju	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
F51	Drugače pa se udeležujemo izobraževanj s strani Socialne zbornice, Skupnost centrov za socialno delo in pa če najdemo kaj še sami.	udeležba izobraževanj s strani Skupnosti centrov za socialno delo in Socialne zbornice	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
F52	Zelo dobrodošlo je, če bi bila predavanja preko Zoom-a...	želja po online izobraževanjih	težavnost obiskov zaradi primanjkljaja zaposlenih	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
F53	...saj se lahko tako udeležimo izobraževanj, tudi če smo dežurni v kriznem centru.	udeležba online izobraževanj tudi, če mora biti delavec dežuren	težavnost obiskov zaradi primanjkljaja zaposlenih	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
F54	Največjo spremembo je prinesla uveljava Družinskega zakonika, aprila 2019...	spremembe z uvedbo Družinskega zakonika leta 2019		spremembe v sprejemanju	delovanje kriznega centra
F55	...pred tem so bili otroci zelo redno nameščeni k nam z odločbo...	niso več samo prostovoljne namestitve		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
F56	Otroci ostajajo veliko dlje časa v kriznem centru...	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F57	...za kar mi nismo namenjeni...	neprilagojenost na dolgotrajne namestitve	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F58	...nismo rešitev trajnejšega značaja.	rešitev krajšega značaja	neprilagojenost dela dolgotrajnim namestitvam	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F59	Je pa dejstvo, da se praksa z novim zakonim še vedno vzpostavlja.	še vedno se vzpostavlja praksa z novim zakonikom		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
F60	Soočamo se s sindromom odlaganja otrok...	soočanje s sindromom odlaganja otrok v krizni center		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
F61	...po tem ko je otrok nameščen k nam moramo strokovni delavci vložiti veliko napora, da se stvar dejansko premakne.	več vloženega truda strokovnih delavcev, da se primer otroka premakne naprej		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
F62	Je pa Družinski zakonik zdaj bolj odprt za spremembe.	večja odprtost Družinskega zakonika za spremembe		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
F63	Bivanje otrok se definitivno podaljšuje.	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F64	K spremembam je prispevala nova zakonodaja.	sprememba zakonodaje	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center

F65	Nosilci primerov otrok so krajevni pristojni center za socialno delo...	nosilec primera je center za socialno delo		nosilec primera	namestitve otrok v krizni center
F66	...včasih se srečujemo tudi z nepoznavanjem zakonodaje na nekaterih centrih...	nepoznavanje zakonodaje	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F67	...srečujemo se z bolj intenzivnim delom s starši...	povečanje dela s starši	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
F68	...in intenzivneje delamo z otroki, saj so zdaj dalj časa pri nas.	intenzivnejše delo		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
F69	Hitreje zdaj povabimo družino k sodelovanju z nami.	hitrejše vabilo v vzpostavljanje odnosa	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
F70	Razlogi za podaljšanje so, da sodišče še ni odločilo...	ni še odločitve sodišča	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F71	...ali pa se podaljša bivanje, ker ni prostora v strokovnem centru...	pomanjkanje dolgotrajnih namestitev - rejniške družine, mladinski domovi in strokovni centri	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F72	...velika težava pa je tudi pomanjkanje rejniških družin.	pomanjkanje rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F73	Pa tudi veliko je odpovedi rejniških družin...	vsako leto odpovedi rejniških družin	odpoved rejniške dejavnosti	nameščanje v rejniške družine	namestitve otrok v krizni center
F74	Zdaj odredbe odreja sodišče.	zdaj odredbe odreja sodišče		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
F75	Težava je tudi v tem, da na Koroškem ni strokovnega centra...	zožanje možnosti nameščanja v strokovne centre	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
F76	Mi vedno povabimo starše, da sodelujejo...	sodelovanje z družino v večini primerov		sodelovanje s starši	stiki s starši
F77	...klic starša daje otrokom občutek, da se starši zanimajo zanj.	podajanje nasvetov, da klic otroku, da vedeti da se zanimajo zanj	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
F78	Potem pa tudi že zelo hitro stik tukaj pri nas.	hitra izvedba stika v kriznem centru, že kmalu po namestitvi	stiki v kriznem centru	izvedba stikov s starši	stiki s starši
F79	V primeru ukrepa prepovedi približevanja obiskov ni...	v primeru prepovedi približevanja ni obiskov		prepoved približevanja	stiki s starši
F80	...se pa še vseeno slišijo starši z nami strokovnimi delavci.	starši vedno pokličejo tudi zaposlene, kljub pogovoru z otroki	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
F81	...ko so pri nas že dalj časa pa izvedemo tudi postopek postopnega odhajanja iz kriznega centra...	izvedba postopka postopnega odhajanja	priprava otrok	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
F82	...in sicer, da so otroci pri nas med tednom in poskusimo z vikend obiski.	vikend obiski na domu v primeru dolgotrajnih bivanj	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
F83	Na stike pripravljamo tudi starše...	individualna priprava staršev na stik		sodelovanje s starši	stiki s starši
F84	Pri dolgi bivanjih je vedno več nemira...	nemir v otroku	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
F85	...otroci se naveličajo biti pri nas.	naveličanost	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center

F86	Prihaja tudi do frustracij v otroku...	frustracije otrok	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
F87	...sprašujejo se zakaj se pri njih nič ne spremeni.	nerazumevanje postopkov sodišč s strani otrok	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
F88	Veliko več pobegov je potem od nas...	več pobegov iz kriznega centra		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
F89	...pri dolgih namestitvah je veliko več vsakodnevnega motiviranja.	več motiviranja		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
F90	Ob zaključku sodelovanja vedno otroka povabimo, da lahko še kaj pride k nam na obisk.	povabilo na obisk v krizni center	nadaljevanje sodelovanja	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
F91	S stiki je čisto odvisno od primera do primera.	različnost sodelovanja s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
F92	Včasih se zgodi, da se starši sprva ne držijo dogovorov...	prvotno neupoštevanje dogovorov s strani staršev		sodelovanje s starši	stiki s starši
F93	Dlje časa kot pa je otrok pri nas bolje se poznamo tudi s starši...	pristnejši odnos	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
F94	...veliko sodelujemo s starši tudi že pred stikom.	individualna priprava staršev na stik		sodelovanje s starši	stiki s starši
F95	Po stiki se vedno pogovorimo z otrokom ali mladostnikom...	pogovori o počutju otrok po stiku		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
F96	...poskusimo pa ta pogovor vpeljati v delo, druženje.	spontani, sproščeni pogovori o stikih		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
F97	Se nam zdi, da so tako bolj iskreni...	večja iskrenost otrok, če je pogovor tekom dela in druženja		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
F98	...drugače poskušajo na pogovoru skriti svoja čustva.	skrivanje čustev		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
F99	Velikokrat jim je hudo, da so starši šli...	stiska po obisku staršev	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
F100	...so ponavadi bolj zaprti vase po stikih.	zaprtost otroka po obisku	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
F101	Za akutno zdravstveno stanje poskrbimo mi v kriznem centru...	skrb za akutno zdravstveno stanje s strani kriznega centra		zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
F102	...za vse ostale specialiste pa poskrbijo na CSD-ju, če je on njihov skrbnik...	spremljanje otroka na pregled s strani Centra za socialno delo, v primeru da je CSD skrbnik otroka	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
F103	...ali pa jih peljejo starši na preglede.	spremljanje otrok na pregled s strani staršev	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
F104	Opažamo pa v zadnjih dveh letih res velik porast mladostnikov s težavami v duševnem zdravju...	porast težav v duševnem zdravju	psihiatrična terapija	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
F105	...velikokrat so tudi prehitro odpuščeni iz obravnav iz psihiatričnih bolnišnic.	prehiter zaključek zdravljenja v psihiatričnih ustanovah	sodelovanje z zdravstvenimi ustanovami	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
F106	Potrebno bi bilo boljše sodelovanje med nami in zdravstvenimi ustanovami.	potreba bo boljšem sodelovanju	sodelovanje z zdravstvenimi ustanovami	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
F107	Poraja pa se mi vprašanje kam z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj...	nevednost kam z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj	mladoletni storilci kaznivih dejanj	razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center

F108	...saj če imamo pri nas žrtev nasilja, potem k nam ne morejo biti nameščeni.	izključujoče nameščanje, primer: mladoletni storilec kaznivih dejanj nasilja in žrtev nasilja		smiselnost namestitve	namestitve otrok v krizni center
F109	Prav tako pa mi skrb zbuja veliko število mladoletnih beguncev brez spremstva, saj v azilnem domu ni urejena oddelka za mladoletnike.	skrb kam z velikim številom mladoletnikov brez spremstva	mladoletniki brez spremstva	razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
G1	V našem kriznem centru nas je 6 zaposlenih...	šest zaposlenih	število zaposlenih	zaposleni	delovanje kriznega centra
G2	...ena oseba pa je na pripravništvu...	ena pripravnica	število zaposlenih	zaposleni	delovanje kriznega centra
G3	...šesto zaposleno pa smo dobili zdaj v kratkem...	pridobitev dodatnega zaposlenega		dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
G4	...dela pa pri nas tudi javni delavec.	opravljanje javnih del v kriznem centru	javna dela	zaposleni	delovanje kriznega centra
G5	Naše izmene trajajo 12 ur.	dolžina izmene	delovnik	pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
G6	Naš javni delavec pa je prisoten od ponedeljka do petka.	prisotnost javnega delavca od ponedeljka do petka	javna dela	zaposleni	delovanje kriznega centra
G7	Otroci pridejo k nam po sklepu sodišča v skladu z Družinskim zakonikom...	izdaja odločb s strani sodišča	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G8	...lahko pa pridejo tudi prostovoljno.	prostovoljni prihod mladostnika v krizni center	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G9	Nameščamo otroke v starosti od 6 pa do 18 let...	starost sprejetih otrok je od 6. do 18.leta		starost otrok	delovanje kriznega centra
G10	...lahko pa tudi včasih nameščamo starejše, če so šoloobvezni mladostniki.	sprejemanje starejših otrok, če so šoloobvezni	izjeme v starosti	starost otrok	namestitve otrok v krizni center
G11	v večini pokrivamo Gorenjsko regijo...	pristojnost za namestitve za svojo regijo	krajevna pristojnost	ustanovitev	delovanje kriznega centra
G12	...včasih pa sprejmemo otroke tudi iz drugih regij, če je to dobro za otroka.	izjeme v sprejemanju iz drugih regij, če je to v korist otroka	krajevna pristojnost	ustanovitev	delovanje kriznega centra
G13	Načeloma naj bi bili otroci tukaj 3 tedne...	časovna omejitev naj bi bila 21 dni		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G14	...z možnostjo podaljšanja bivanja.	obstaja možnost podaljšanja bivanja po 3 tednih	podaljšanje predvidenega bivanja	trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G15	Če je namestitev prostovoljna potem csd poda predlog, za podaljšanje bivanja...	predlog za podaljšanje bivanja pri prostovoljnih namestitvah s strani centra za socialno delo	podaljšanje predvidenega bivanja	trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G16	...če pa je otrok po zakonik pri nas potem sodišče spelje postopek za podaljšanje.	predlog za podaljšanje bivanja pri namestitvah s sklepom	podaljšanje predvidenega bivanja	trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G17	Tisti otroci ki so po sklepu sodišča pri nas so načeloma dlje kot 3 tedne.	podaljšanje predvidenega roka bivanja pri sklepu sodišča		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center

G18	Trenutno nimamo nobenih prostovoljcev pri nas...	pomanjkanje prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
G19	...mislim, da se pozna čas korone in, da jih zato ni več.	vpliv korone na odsotnost prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
G20	En razlog pa je tudi to, da v bližini ni nobenih fakultet.	vpliv pomanjkanja fakultet v bližini kriznega centra, na odsotnost prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
G21	Imamo pa trenutno eno študentko na praksi.	praktikanti prihajajo na prakso		praktikanti	delovanje kriznega centra
G22	Pri nas otroci obiskujejo šolo naprej isto kot so jo pred prihodom...	povezovanje s šolo, da lahko otroci nadaljujejo s šolanjem na šoli, ki so jo že obiskovali	nadaljevanje šolanje v matični šoli	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
G23	...če pa ne gre drugače jih prepišemo v eno izmed naših okoliških šol.	če ne gre drugače se otroka prepiše na eno izmed okoliških šol		šolanje otrok	delovanje kriznega centra
G24	Večinoma pa obiskujejo svoje šole ali pa eno drugo, se trudimo, da vsi hodijo v šolo.	stremenje k temu, da vsi otroci nadaljujejo šolanje		šolanje otrok	delovanje kriznega centra
G25	V dopoldanskem času je naše delo vezano predvsem na administracijo...	v dopoldanskem času urejajo administracijo		statusno-administrativno delo za otroke in mladostnike v kriznem centru	delovanje kriznega centra
G26	...izpolnjujemo tabele za ministrstvo, število okužb...	izpolnjevanje tabel o okužbah za ministrstva		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
G27	...in pa komunikacija s centri za socialno delo.	sodelovanje s centri za socialno delo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
G28	Popoldanski čas pa je namenjen opravljanju šolskih obveznosti in učenju.	delanje domače naloge		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
G29	Popoldan pa so tudi obiski...	popoldanski obiski	stiki	izvedba stikov s starši	stiki s starši
G30	...ali pridejo starši k nam..	obiski staršev v kriznem centru	stiki v kriznem centru	izvedba stikov s starši	stiki s starši
G31	...ali pa jih peljemo na stike pod nadzorom.	prevoz na stike pod nadzorom	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
G32	Stiki pod nadzorom potekajo pri nas ali pa na csd-ju...	stiki pod nadzorom potekajo v kriznem centru ali pa na centru za socialno delo	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
G33	...jih pa izvajajo strokovne delavke iz centra.	izvedba stikov pod nadzorom s strani strokovnih delavk iz centra za socialno delo	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
G34	Med 8 in 9 uro zvečer imajo lahko tudi telefone...	uporaba telefonov je določena ob večerih eno uro	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
G35	...srednješolci lahko telefone vzamejo tudi v šolo...	srednješolcem je dovoljeno vzeti telefon v šolo	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
G36	...osnovnošolci pa ne.	osnovnošolci ne smejo vzeti telefona v šolo	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra

G37	Zvečer pokličejo tudi starši za informacije o otroku.	klici staršev za osnovne informacije o otroku	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
G38	Poleg dela v kriznem centru pa izvajamo še nekatere druge dejavnosti...	povečanje truda za razne aktivnosti v kriznem centru		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
G39	...udeležena sem na primer v Medinstitucionalno skupino za preprečevanje nasilja v družini Gorenjska.	udeležba skupine za preprečevanje nasilja s strani zaposlenih		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
G40	Izvajamo predavanja po osnovnih šolah za zaposlene.	izvajanje preventivnih delavnic po osnovnih šolah	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
G41	...sodelujemo pa še v projektu Pravice otrok s CSD-jem Radovljica.	sodelovanje s centri za socialno delo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
G42	...otroci tudi v sklopu projekta pridejo k nam in jim pokažemo naš krizni center.	ogledi kriznega centra za šolarje	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
G43	Udeležujemo pa se tudi naših lokalnih dogodkov.	udeležba lokalnih dogodkov		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
G44	...razmišljamo, da bi za otroke, ki odidejo od nas uvedli nadaljevalno delo v obliki svetovalnih razgovorov.	uvedba nadaljevalnih svetovalnih razgovorov	nadaljevanje sodelovanja	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G45	Želimo si delati v smeri rešitev usmerjeno kratko družinsko terapijo.	delo v smeri kratke družinske terapije		socialno delo z družino	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
G46	Moja želja je, da bi se v kriznem centru začelo delati v smeri socialnega dela z družino.	želja po socialnem delu z družino		socialno delo z družino	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
G47	Bi pa moralo biti v kriznem centru neko delovanje strokovnega tima...	želja po delovanju strokovnega tima v kriznem centru		način dela	delovanje kriznega centra
G48	...da bi lahko otroku omogočili multidisciplinarno obravnavo.	želja po multidisciplinarni obravnavi za otroka		način dela	delovanje kriznega centra
G49	Želimo si delovati tukaj za otroka...	delo v korist otroka	delo v korist otroka	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
G50	...ne pa da se otroke in mladostnike samo odlaga tukaj pri nas.	sindrom odlaganja otrok v krizni center	delo v korist otroka	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
G51	Naš temelj je socialno-delavni koncept.	uporaba socialno-delavskega koncepta dela		socialno-delavski koncept	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
G52	In tudi socialno delo z družino...	socialno delo z družino		socialno delo z družino	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
G53	Udeležujemo se izobraževanj, ki zajemajo našo tematiko dela.	izobraževanja na tematiko kriznega centra	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G54	...konkretno delo z otroki in mladostniki.	izobraževanja o otrocih in mladostnikih	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih

G55	V sklopu csd-ja imamo ponujena izobraževanja in se potem prijavimo...	izobraževanja ponujena s strani CSD-ja	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G56	...imamo pa tudi možnost zunanjih izobraževanj.	možnost zunanjih izobraževanj	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G57	Ravno 300 evrov za delavnico ne dobimo odobreno...	finančna omejitev zunanjih izobraževanj	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G58	...ampak tja do 100 evrov pa se lahko prijavimo.	zunanja izobraževanja lahko stanejo do 100 evrov	financiranje	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G59	Ponudba izobraževanj na centru pa je zelo pestra.	široka ponudba izobraževanj na CSD-ju	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G60	Direktorica nas zelo podpira in spodbuja pri izobraževanjih.	podpora pri izobraževanju s strani direktorice		izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G61	Večinoma izobraževanj je na temo preprečevanja nasilja v družini...	izobraževanja o preprečevanju nasilja v družini	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G62	...in pa tudi se izobražujemo v smislu preprečevanja izgorelosti.	izobraževanja o preprečevanju izgorelosti	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
G63	Spremenil se je ta del, da se obdobje namestitev daljša...	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G64	...in pa tudi to, da otroci prihajajo k nam z vedno bolj kompleksno problematiko.	kompleksnejše težave otrok	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
G65	V smislu kompleksnosti težav v duševnem zdravju ali vedenju.	težave otrok v duševnem zdravju	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
G66	Tudi starši znajo biti bolj agresivni v komunikaciji kot včasih...	večja agresivnost v komunikaciji staršev kot nekoč		sodelovanje s starši	stiki s starši
G67	...mogoče zaradi tega, ker zdaj vodi postopke sodišče in potekajo stvari drugače.	zdaj odredbe odreja sodišče		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
G68	Dolžina bivanja se je kar spremenila ja...	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G69	...podaljšuje se predvsem za tiste otroke nameščene s sklepom sodišča...	podaljšanje predvidenega roka bivanja pri sklepu sodišča		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G70	...za otroke nameščene prostovoljno pa postopek vodi csd...	prostovoljne namestitve vodi center za socialno delo		nosilec primera	namestitve otrok v krizni center
G71	...kjer je komunikacija hitrejša.	hitrejša komunikacija s centrom za socialno delo		nosilec primera	namestitve otrok v krizni center
G72	Bi pa rekla, da je zdaj več otrok sprejetih z odločbo.	izdaja odločb s strani sodišča	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G73	K spremembam je prispevalo to, da zdaj stvari izvaja sodišče.	zdaj odredbe odreja sodišče		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
G74	Mi pa smo začeli uvajati nov način dela...	prihaja do sprememb v delovanju, zaradi daljših namestitev		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
G75	...saj ne želimo, da je otrok samo doložen tukaj...	soočanje z sindrom odlaganja otrok v krizni center		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center

G76	Nov koncept dela je začrtan v smeri, da se otroku določi nosilca primera znotraj tima v kriznem centru...	nov koncept dela, ki temelji na tem, da vsak otrok dobi znotraj kriznega centra nosilca primera		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
G77	...in potem skupaj izdelata individualni načrt...	izvajanje individualnega načrta z otrokom		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
G78	Naše delo vključuje svetovalno delo z otroki in mladostniki.	nudenje psihosocialne pomoči otrokom	psihosocialno svetovanje	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
G79	Razmišljamo pa tudi kako vključiti starše...	vključevanje staršev v reševanje primera otroka		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
G80	...ko je sklep sodišča so stiki točno določeni...	sklep sodišča kako potekajo stiki med otrokom in staršem		določanje stikov s starši	stiki s starši
G81	...in potem mi skoraj nič ne komuniciramo s starši.	pomanjkanje komunikacije s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
G82	Nekateri sicer pokličejo in vprašajo kako je z otrokom...	klici staršev za osnovne informacije o otroku	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
G83	...vendar ne vsi.	pomanjkanje komunikacije s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
G84	Kdaj tudi starši potrebujejo razbremenilni pogovor in jim to tudi omogočimo.	nudenje razbremenilnih pogovorov staršem	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
G85	Želimo si delati v kontekstu družine, kako bodo nadaljevali starši in otroci skupaj.	želja po družinskem svetovanju		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
G86	Nosilec primera pa tudi vodi komunikacijo s centrom in zastopa interes otroka v postopkih.	sodelovanje s centri za socialno delo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
G87	Razlog za podaljšanje je predvsem to, da še ni speljan postopek do konca...	nezaključenost postopkov	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G88	...včasih se še opravlja preiskava o primeru...	zahtevni in dolgotrajni postopki v primeru nasilja in zlorab	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G89	...velikokrat tudi ni primerne rejniške družine...	pomanjkanje rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G90	...ali pa ni prostora še v zavodu, za nameščanje otroka.	pomanjkanje dolgotrajnih namestitev - rejniške družine, mladinski domovi in strokovni centri	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
G91	Pri kratkotrajnih namestitvah opažamo bolj površinske zadeve v zvezi z otrokom...	površinsko spoznavanje		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
G92	...na primer njegove higienske navade...	spoznavanje higienskih navad otroka		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
G93	...pri dolgotrajnih namestitvah pa se vidi drugačna simptomatika.	poglobljeno spoznavanje		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
G94	Po nekem času se bolje spoznamo...	boljše spoznanje med seboj	odnos z zaposlenimi	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
G95	...začnemo opažati tudi kakšne težave v duševnem zdravju.	več opažanj težav v duševnem zdravju		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center

G96	Otroci se bolj sprostijo ko so dalj časa pri nas.	sproščenost	prilagoditev na krizni center	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
G97	Otroci in mladostniki velikokrat zelo pozno začnejo govorit o travmah, ki so jih dali čez.	več razkritja travm		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
G98	Naše izkušnje z obiski so res čisto odvisne od pripravljenosti sodelovanja obeh strani.	različnost sodelovanja s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
G99	...odvisno je tudi od vzroka namestitve...	sodelovanje staršev je odvisno od vzroka namestitve		sodelovanje s starši	stiki s starši
G100	Mi smo tukaj zato, da jih motiviramo za spremembe.	motiviranje staršev za spremembe	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
G101	Staršem svetujemo, da ko kličejo otroke, da se ne pogovarjajo o težkih temah.	svetovanje staršem o čem komunicirati z otrokom	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
G102	Ko gre za daljše namestitve začnejo starši spuščati obrambne mehanizme...	večje zaupanje	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
G103	...in se večkrat obrnejo na nas po nasvet.	starši se obrnejo po nasvet	dolgotrajne namestitve	sodelovanje s starši	stiki s starši
G104	Staršem želimo pomagati v boljšem odnosu z njihovimi otroki.	pomoč družini pri medsebojnih odnosih	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
G105	Trudimo se ustvariti sodelovalen odnos.	vzpostavljanje sodelovalnega odnosa		sodelovanje s starši	stiki s starši
G106	Dalj časa kot so tukaj otroci težje grejo v neko institucionalno obravnavo...	težji odhod	dolgotrajne namestitve	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G107	...če pa se otroci vračajo domov po daljšem bivanju pri nas pa grejo z veseljem.	veselje ob odhodu, če se vračajo domov		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G108	Otroci, ki dolgo bivajo pri nas postanejo nemirni.	nemir v otroku	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
G109	Zaključek sodelovanja je ful odvisen od izida...	raznolikost odhodov		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G110	...pri nekaterih otrocih smo res veseli, ko grejo domov, ker se je veliko naredilo z družino...	veselje ob ureditvi primera	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G111	...potem pri nekaterih pa je prisoten grenek priokus, ker nam ni všeč rešitev za otroka.	težko sprejemanje rešitve primera	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G112	Velikokrat je otrokom zelo težko ko odhajajo od nas...	stiska otrok ob odhodu		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G113	...včasih se nas fizično primejo in ne želijo odditi...	stiska otrok ob odhodu		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G114	...in v takih primerih nam je zopet gledati otroka tako zlomljenega res težko.	čustveno doživljanje odhoda otrok	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G115	Imamo pa vsi v timu v ozadju to, da so tukaj otroci kratek čas, da je to kratkotrajna rešitev...	zavedanje, da je krizni center kratkotrajan rešitev	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G116	...nam je pa težko ko veš kaj bi bilo za otroka v redu, pa veš da sistemsko ne gre drugače.	stiska zaposlenih	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center

G117	Nam pa pri sami predelavi čustev pomaga supervizija...	supervizija za razreševanje notranjih stisk zaposlenih	namen supervizije	supervizija	delovanje kriznega centra
G118	...imamo pa jo enakrat na mesec.	supervizija poteka vsak mesec	količina	supervizija	delovanje kriznega centra
G119	Vedno otrokom po zaključku sodelovanja ponudimo možnost, da nas še pokličejo.	svetovalni pogovori	nadaljevanje sodelovanja	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G120	Enkrat letno pa imamo tudi Ples Kresničk, kamor povabimo otroke, ki so bili nameščeni k nam.	organiziran Ples Kresničk, kamor povabijo otroke, ki so bivali v kriznem centru		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
G121	...povabimo pa tudi otroke, ki so bili nameščeni k nam.	povabilo na obisk v krizni center	nadaljevanje sodelovanja	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
G122	Če je otrok pri nas po sklepu sodišča potem stike predlaga CSD.	predlaganje stikov s strani nosilca primera iz centra za socialno delo		določanje stikov s starši	stiki s starši
G123	Če imajo starši prepoved približevanja, potem se držimo tega, da ni stikov.	v primeru prepovedi približevanja ni obiskov		prepoved približevanja	stiki s starši
G124	Imajo pa starši še vedno pravico poklicati nas in preveriti kako je otrok.	klici staršev za osnovne informacije o otroku	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
G125	Tudi mi kdaj pokličemo starše, če je potrebno otroka na primer peljati k zdravniku.	spremljanje otrok na pregled s strani staršev	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
G126	Otroci pri nas sami navežejo stik s starši, s svojimi telefoni...	samostojno navezovanje stikov otrok s starši preko telefona		izvedba stikov s starši	stiki s starši
G127	Moram pa rečt, da starši kar sledijo kar piše v sklepu glede stikov...	spoštovanje staršev sklepov sodišč glede stikov		sodelovanje s starši	stiki s starši
G128	...je pa seveda čisto od primera do primera odvisno koliko želijo starši sodelovat.	različnost sodelovanja s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
G129	Mi napišemo tudi poročila o otroku za csd...	priprava poročil o otroku za centre za socialno delo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
G130	...notri so vključeni tudi stiki...	poročila za center za socialno delo o stikih	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
G131	...in potem csd poda predlog za več stikov, če bi bilo to koristno za otroka.	predlog za povečanje stikov, če je to v korist otroka		določanje stikov s starši	stiki s starši
G132	Nekateri otroci so vedno ful veseli obiska staršev...	dobra volja otroka po lepem stiku	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
G133	...nekateri so potem jezni, ker si želijo domov s starši.	jeza otrok, saj si želijo s starši domov	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
G134	....takrat ko stik ni okej je otroku zelo hudo in imajo stisko.	stiske otrok ob obiskih	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
G135	V primeru stiske se veliko pogovarjamo z otroci o čustvih.	pogovori o čustvih otrok v primeru stiske po stikih		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
G136	...moramo pa biti zelo pazljivi, da starši ne prenašajo občutka krivde na otroka.	pazljivost zaposlenih, da starši ne prenašajo občutka krivde na otroka	vplivanje staršev na otroka	odnos otrok-starš	stiki s starši
G137	Včasih, če starši preveč pritiskajo na otroka, si potem želi iti domov, da starši ne bodo imeli težav.	prilagajanje otrok staršem	vplivanje staršev na otroka	odnos otrok-starš	stiki s starši

G138	Velikokrat se nam zgodi, da otrok pri nas postane samomorilen, saj šele tukaj pri nas spusti vso težo in breme.	pojav samomorilnosti, ko otrok spusti breme		počutje otroka v kriznem centru	namestitve otrok v krizni center
G139	...če je otrok pri nas nameščen dalj časa, seveda obstaja verjetnost, da bo več zdravstvenih obravnav.	večje število zdravstvenih obravnav pri podaljšanju bivanja	dolgotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
G140	...če je otrok že voden nekje zdravstveno potem poskrbimo, da ga starši še naprej vozijo na obravnave.	spremljanje otrok na pregled s strani staršev	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
G141	Imamo prakso, da če je otrok tukaj pri nas v času počitnic, da zaprosimo CSD, da uredi nek tabor.	omogočanje poletnega letovanja otrokom preko Zveze prijateljev mladine		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
G142	Organiziramo pa tudi sami aktivno preživljanje prostega časa v smislu bazenov, obiska knjižnice in igrišča.	obiski knjižnice in igrišča	izleti z otroki	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
H1	Krizni center je organizacijska enota Centra za socialno delo Celje.	krizni center spada pod center za socialno delo		ustanovitev	delovanje kriznega centra
H2	Naša osnovna naloga je varstvo, vzgoja in oskrba otrok, ki so nameščeni k nam...	varstvo otrok		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
H3	...nudimo pa otrokom tudi vzgojno-svetovalno delo...	izvajanje vzgojno-svetovalnega dela	psihosocialno svetovanje	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H4	...in pripravljamo jih na vrnitev v domače ali pa v drugo okolje.	njihova naloga je priprava otroka na odhod	priprava otrok	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H5	Sprejemamo otroke in mladostnike med šestim in osemnajstim letom...	starost sprejetih otrok je od 6. do 18.leta		starost otrok	delovanje kriznega centra
H6	...izjemoma pa namestimo tudi starejše otroke, če se redno šolajo...	sprejemanje starejših otrok, če so šoloobvezni	izjeme v starosti	starost otrok	delovanje kriznega centra
H7	...in pa mlajše od šestih let, če s tem omogočimo, da se sorojencev ne loči.	v primeru sorojencev sprejmejo tudi mlajše otroke	izjeme v starosti	starost otrok	delovanje kriznega centra
H8	Sprejmemo lahko največ osem otrok in mladostnikov.	kapacitete otrok so 8		kapacitete	delovanje kriznega centra
H9	V začetku delovanja kriznih centrov je bilo nameščenih več srednješolcev...	sprejemanje mlajših otrok		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H10	...zdaj pa imamo nameščenih več osnovnošolcev.	sprejemanje mlajših otrok		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H11	Na začetku delovanja kriznih centrov je koncept temeljil na prostovoljnosti in kratkotrajnosti.	nekoč je krizni center temeljij na konceptu kratkotrajnosti in prostovoljnosti		nekdanji koncept	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
H12	Kasneje pa smo otroke začeli sprejemati tudi skladno z Zakonom o preprečevanju nasilja v družini.	sprejemi na podlagi Zakona o preprečevanju nasilja v družini		način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H13	Od sprejetja Družinskega zakonika pa sprejemajo otroke, za katere se odloči sodišče na	sprejemi na podlagi Družinskega zakonika	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center

	podlagi 162. oziroma 167. člena.				
H14	Naloge kriznega centra so določene v Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo.	določanje nalog kriznega centra po Katalogu javnih pooblastil		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
H15	Če otrok pride k nam prostovoljno naredimo hitro oceno ogroženosti...	izvedba ocene ogroženosti	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H16	...delujemo pod pravili in hišnim redom.	timsko določanje hišnih pravil		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
H17	Če je otrok pri nas prostovoljno potem obvestimo njegove starše, če ob sprejemu niso prisotni...	takojšna obveščenost staršev o prihodu otrok	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H18	...starše obvestimo nemudoma, najkasneje pa v roku 24 ur.	obveščanje staršev o sprejemu otroka	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
H19	Starši podpišejo izjavo, da ne nasprotujejo namestitvi njihovega otroka v krizni center.	izjava o potrditvi namestitve s strani staršev	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H20	Ob sprejemu sprejmemo tudi dogovor o bivanju z otrokom ali mladostnikom.	dogovor o bivanju sklenjen z otrokom	prostovoljno nameščanje	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H21	Če je možno ob sprejemu pripravimo tudi individualni načrt z zastavljenimi cilji...	individualni načrt za otroka	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H22	...najpomembnejši cilj je ta, da otrok ali mladostnik aktivno sodeluje pri razreševanju svoje stiske.	sodelovanje pri razreševanju stiske	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H23	V večini primerov uspemo v obravnavo vključiti tudi starše...	dobre izkušnje sodelovanja s starši		sodelovanje s starši	stiki s starši
H24	...imamo dnevne telefonske pogovore s starši...	telefonsko svetovanje staršem	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
H25	...potem starše tudi obveščamo o vseh pomembnih zadevah o otroku.	obveščenost staršev	podajanje informacij o otroku	sodelovanje s starši	stiki s starši
H26	Imamo pa tudi svetovalne razgovore s starši.	izvajanje svetovalnih pogovorov za starše	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
H27	V dopoldanskem času naši otroci praviloma obiskujejo pouk...	dopoldan odidejo otroci v šole		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
H28	...v popoldanskem času pa obiskujejo obšolske dejavnosti.	obiskovanje obšolskih dejavnosti		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
H29	Z otroki veliko ustvarjamo, kuhamo, plešemo in imamo športne dejavnosti.	ustvarjanje, kuhanje in športne dejavnosti		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
H30	Zgodi se nam tudi, da otroci in mladostniki večkrat pridejo k nam...	večkratna namestitev		ponavljajoče namestitve	namestitve otrok v krizni center
H31	...sploh pa tisti pridejo večkrat, ki so prostovoljno pri nas.	ponovitev prostovoljnih namestitev		ponavljajoče namestitve	namestitve otrok v krizni center
H32	Veliko nam pomeni, da se otrok dobro počuti pri nas.	ustvarjanje varnega prostora		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
H33	...delamo na tem, da so otroci slišani.	slišanost otrok	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra

H34	Zapisovanje je ključnega pomeni za našo dejavnost.	zapisovanje dogajanja v kriznem centru je ključnega pomena za delo		način dela	delovanje kriznega centra
H35	Naši otroci v kriznem centru nimajo prostih izhodov.	prepoved prostih izhodov	prosti izhodi	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
H36	Telefone pa dobijo otroci samo zvečer.	uporaba telefonov je določena ob večerih	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
H37	Pri nas imamo specialistično prvo pomoč...	nudenje prve socialne pomoči		prva socialna pomoč	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
H38	...otroku nudimo strokovno pomoč.	strokovna pomoč		delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H39	V času koronakrize smo imeli velike izzive...	veliko izzivov v času korone		čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center
H40	...okužene otroke nismo mogli izolirati.	nezmožnost izolacije		čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center
H41	Zato je bila v času okužbe cel krizni center rdeča cona.	celoten krizni center v rdeči coni		čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center
H42	Imeli smo izzive kako zdravstvena navodila prenesti k nam v krizni center.	veliko izzivov v času korone		čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center
H43	Delujemo tudi s prostovoljci...	veliko pomoči s strani prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
H44	...in študenti pridejo k nam.	praktikanti prihajajo na prakso		praktikanti	delovanje kriznega centra
H45	Letos smo imeli še laično pomoč, udeleženko javnih del...	opravljanje javnih del v kriznem centru	javna dela	zaposleni	delovanje kriznega centra
H46	...v letu 2023 pa ne bomo več imeli javne delavke.	prekinitev javnih del z letom 2023	javna dela	zaposleni	delovanje kriznega centra
H47	Pri nas dela en delavec na izmeno.	en delavec na izmeno	delovnik	pokritost kriznega centra	delovanje kriznega centra
H48	V timu bi nam zelo prav prišli kakšni specialni pedagogi in andragogi.	strokovne potrebe	primankljaj v kadru	zaposleni	delovanje kriznega centra
H49	Delamo pa zdaj na tem, da bi bila praksa študentov razporejena skozi celo leto...	želja po razporejenosti prakse na celo leto		praktikanti	delovanje kriznega centra
H50	...ker zdaj jo imajo načeloma v mesecu novembru, potem pa ne več...	praksa samo v mesecu novembru		praktikanti	delovanje kriznega centra
H51	...mi pa bi študente potrebovali skozi celo leto.	želja po razporejenosti prakse na celo leto		praktikanti	delovanje kriznega centra
H52	Imamo tudi otroke z drugih regij, če so na zaščiteni lokaciji...	izjeme v sprejemanju iz drugih regij, če je to v korist otroka	krajevna pristojnost	ustanovitev	delovanje kriznega centra
H53	...je pa to kar pogosta praksa zdaj.	veliko število sprejemov pod zaščiteno lokacijo	krajevna pristojnost	ustanovitev	delovanje kriznega centra
H54	Metoda dela v KCM Celje so delo s starši in celo družino...	socialno delo z družino		socialno delo z družino	teoretski koncepti delovanja

					kriznega centra
H55	Včasih mladostniki in otroci prihajajo k nam na dnevne obravnave..	program izvajanja samo dnevnih obravnav, kamor se vključijo mladostniki	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
H56	...ali pa nas z raznimi vprašanji kontaktirajo preko e-pošte in jim svetujemo.	svetovanje mladostnikom preko e-pošte	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
H57	Z mladostniki opravljamo predvsem svetovalne pogovore...	nudenje psihosocialne pomoči otrokom	psihosocialno svetovanje	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H58	...v našem kriznem centru pa je poudarek na stabilni dnevni strukturi.	poudarek kriznega centra na stabilni strukturi skozi pravila in hišni red		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
H59	Model pomoči v KCM Celje temelji na osnovi teoretičnih znanj o kriznih stanjih in krizni intervenciji.	delovanje po krizni intervenciji		krizna intervencija	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
H60	...delo temelji pa tudi na znanju o družini...	delo temelji na znanju o družini		socialno delo z družino	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
H61	...in o razvojni psihologiji mladostnika, moramo tudi veliko vedeti.	znanje o razvojni psihologiji mladostnika	koncepti drugih strok	socialno-delavski koncept	teoretski koncepti delovanja kriznega centra
H62	Udeležujemo se izobraževanj v smeri dela z žrtvami kaznivih dejanj...	izobraževanja o žrtvah kaznivega dejanja	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H63	...delo z otroki z avtistično in ADHD motnjo...	izobraževanja o avtistični motji in ADHD-ju	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H64	...zelo pogosta tema je tudi nasilje.	izobraževanja o preprečevanju nasilja v družini	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H65	Poskušamo pa se izobraževati o trenutni situaciji kar se tiče raznih drog in spletnih zlorab.	izobraževanje o drogah in spletnih zlorabah	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H66	Imamo tudi redna delovna srečanja s šolami, CSD-ji in kriminalisti...	delovna srečanja s šolo, centrom za socialno delo in kriminalisti	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
H67	Poleg otrok in splošne javnosti se nam zdi pomembno, da seznanjamo tudi strokovni kader, kdo smo mi krizni center.	izvajanje preventivnih delavnic po osnovnih šolah	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
H68	Obvezno imamo tudi supervizijo.	obvezna udeležba supervizije		supervizija	delovanje kriznega centra
H69	Smo pa tudi mi kam povabljeni, da izvajamo predavanja...	izvajanje izobraževanj	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
H70	...na primer na Društvo psihologov gremo kdaj kaj predavati.	izvajanje izobraževanj v Društvu psihologov	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
H71	Izobražujemo pa se tudi veliko preko knjig...	izobraževanje preko knjig		izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H72	...mi naročimo knjige za k nam in nam CSD potem to odobri.	izobraževanje preko knjig		izobraževanja	izobraževanja zaposlenih

H73	Trenutno bi nam bilo zelo nujno se izobraziti na temo mladoletnikov brez spremstva.	skrb kam z velikim številom mladoletnikov brez spremstva	mladoletniki brez spremstva	razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
H74	Hodimo na izobraževanja od Centrov za socialno delo in pa Socialne zbornice.	udeležba izobraževanj s strani Skupnosti centrov za socialno delo in Socialne zbornice	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H75	Gremo pa tudi v lastni režiji na izobraževanja...	izobraževanja v lastni režiji	osebna izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H76	...delamo predvsem na osebni rasti...	izobraževanja o osebni rasti	osebna izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H77	....in pa poskusimo se izobraziti na področju zmanjševanja stresa.	izobraževanja o preprečevanju izgorelosti	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H78	Veliko se je spremenilo...	prihaja do sprememb v delovanju, zaradi daljših namestitev		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H79	...je pa ta osnova še vedno ista...	ohranjanje osnove kriznega centra	nespremenjenost delovanja	spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H80	...se pravi ni se spremenilo to komu je krizni center namenjen.	namen kriznega centra ostaja enak	nespremenjenost delovanja	spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H81	Smo pa začeli bolj intenzivno delati z vsemi vpletenimi v primer otroka ali mladostnika.	intenzivnejše delo z vsemi vpletenimi v primer otroka		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H82	Rekla bi da zaznamo zdaj več problematike...	večje zaznavanje problematike		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H83	...občutljivost za nasilje se je izostrilo bi rekla.	povečanje občutljivosti za nasilje		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H84	Zdaj imamo veliko več otrok, ki je odpuščenih iz psihiatričnih bolnišnic in ne želijo domov.	težave otrok v duševnem zdravju	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H85	Zdaj je prišlo tudi do spremembe v sprejemanju otrok...	spremembe z uvedbo Družinskega zakonika leta 2019		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H86	...in sicer zdaj jih sprejemamo na podlagi ukrepa sodišča.	prihod otrok s sklepom sodišča	sklep sodišča	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H87	Včasih je bilo več prostovoljnih namestitev kot pa sedaj.	niso več samo prostovoljne namestitve		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H88	Zdaj se je dogajalo, da so šli pri sumu takoj v odvzem in ukrep sodišča...	takojšni odvzem ob sumu		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H89	Zdaj se tudi dogovorimo za prostovoljno namestitev, dokler se ne ugotovi in potrdi sum na nasilje na primer.	dogovor o prostovoljni namestitvi v krizni center		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H90	Sprememenilo se je tudi to, da otroci zdaj veliko več uporabljajo internet.	veliko večja uporaba interneta pri otrocih		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H91	In pa rekla bi, da so se težave spotencirale v družinah v času koronakrize...	povečanje stisk v družini v času koronavirusa		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H92	...ne da prej teh težav ni bilo, samo zdaj so se izrazile v hujših oblikah.	družinske težave v hujši obliki v času koronavirusa		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H93	V času covida sicer res nismo imeli veliko namestitev...	malo namestitev v času korone	število namestitev	čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center

H94	...ker tudi šole in vrtci, kjer se lahko zazna nasilje, so bili na daljavo...	pomanjkanje zaznave nasilja v času koronakrize		čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center
H95	...so pa tiste namestitve, ki smo jih imeli bile res zelo dolge.	dolgotrajne namestitve v času koronakrize	dolžina namestitev	čas koronakrize	namestitve otrok v krizni center
H96	Spremenilo se je tudi to, da je veliko več evidenc, elektronskega sistema...	spremembe v večjem številu evidenc		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H97	...in pa spremenilo se je število zaposlenih iz 5 na 6 strokovnih delavcev.	sprememba števila zaposlenih		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H98	Dolžina se spreminja tako, da se daljša bivanje otrok pri nas.	daljšanje bivanja skozi leta		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H99	Čas se je podaljšal predvsem pri tistih namestitvah, kjer so otroci nameščeni z ukrepom.	podaljšanje predvidenega roka bivanja pri sklepu sodišča		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H100	Dalj časa trajajo postopki na sodišču.	ni še odločitve sodišča	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H101	...in pa to, da so zdaj vsi postopki na strani sodišč.	sprememba zakonodaje	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H102	Samega dela v kriznem centru ne prilagajamo.	samo delovanje kriznega centra se ni spremenilo	nespremenjenost delovanja	spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
H103	Bolj pa pritiskamo na sodišča, da dolgotrajno bivanje ni otroku v korist...	več vloženega truda strokovnih delavcev, da se primer otroka premakne naprej		spremembe v delovanju	namestitve otrok v krizni center
H104	...dalj časa kot so pri nas, se otroci in mladostniki začnejo navezovati na nas.	navezanost na zaposlene	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
H105	Tukaj imamo pravila z namenom za visoko stopnjo ogroženosti.	pravila kriznega centra za visoko stopnjo ogroženosti otrok		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
H106	Pišemo pa razne dopise na CSD...	ozaveščanje centra za socialno delo o dolgih namestitvah		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
H107	...in sodišča, da odločijo po uradni dolžnosti, kar je 8 dni...	ozaveščanje centra za socialno delo o dolgih namestitvah		naloge kriznega centra	delovanje kriznega centra
H108	...lahko dajo otroka v rejniško družino tudi z začasno odredbo...	opozarjanje centra za socialno delo, da se lahko da otroka v rejniško družino z začasno odredbo		naloge kriznega centra	namestitve otrok v krizni center
H109	Naša dolžnost je, da opozarjamo CSD, če so otroci predolgo tukaj.	ozaveščanje centra za socialno delo o dolgih namestitvah		naloge kriznega centra	namestitve otrok v krizni center
H110	Če pa so dolgo pri nas, se dogovorimo za vikend obiske doma...	vikend obiski na domu v primeru dolgotrajnih bivanj	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
H111	...vedno pa pogledamo, če je taka odločitev v korist otroka.	delo v korist otroka	delo v korist otroka	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H112	Če kdo otroke ogroža preko telefona potem jih ne smejo imeti v šolah sabo...	prepoved telefonov v šoli v primeru ogroženosti otrok	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
H113	...drugače pa če se vozijo daleč v šolo od nas, jih lahko imajo s sabo.	dovoljena uporaba telefonov v primeru daljše vožnje v šolo	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra

H114	Razlogi za podaljšanje so, da se postopek še ni speljal do konca...	nezaključenost postopkov	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H115	...ali pa trenutno ni druge varne namestitve za otroka in ostane še pri nas.	pomanjkanje dolgotrajnih namestitev - rejniške družine, mladinski domovi in strokovni centri	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H116	Če pa so vstopi prostovoljni pa poskusimo delo končati v 21 dneh...	zaključek sodelovanja po 21 dneh pri prostovoljnih namestitvah		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
H117	...delamo na tem, da otrok ugotovi v 3 tednih kaj bi naprej...	delo z otrokom kaj po sledilo po 3 tednih		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
H118	...če pa otrok še ne bi šel, potem skupaj s CSD-jem napišeta prošnjo za podaljšanje bivanja.	predlog za podaljšanje bivanja pri prostovoljnih namestitvah s strani centra za socialno delo	podaljšanje predvidenega bivanja	trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H119	21 dni naj bi bila smernica za nas strokovne delavce...	časovna omejitev naj bi bila 21 dni		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H120	...v tem času moramo narediti tak načrt, da nas otrok potem ne bo več rabil.	zastavljanje načrta za trajno reševanje režav	trajno reševanje težav	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H121	3 tedne naj bi bilo otroku še v korist...	delo v korist otroka	delo v korist otroka	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H122	Vedno ko se za otroka išče družina je prvi odziv ojoj ni rejniških družin...	pomanjkanje rejniških družin	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
H123	...sodišča pa so opozorila, da je v evidenci dovolj rejniških družin.	opozarjanje sodišč na zadostno število rejnikov	število rejnikov	nameščanje v rejniške družine	namestitve otrok v krizni center
H124	Se mi pa zdi težava v tem, da bi morale biti rejniške družine bolj specializirane...	neusposobljenost rejniških družin		nameščanje v rejniške družine	namestitve otrok v krizni center
H125	...če se predolgo išče rejniška družina, potem se otroka namešča v strokovni center.	predolgo iskanje rejniške družine	razlog	nameščanje otrok v strokovne centre	namestitve otrok v krizni center
H126	Zelo pomembno se mi zdi, da rejniške družine vejo kaj se je dogajalo v otrokovem življenju do sedaj.	pomembnost seznanjanja rejniške družine z otrokovo situacijo		nameščanje v rejniške družine	namestitve otrok v krizni center
H127	...vsako leto se zgodi tudi nekaj odpovedi rejniških družin...	vsako leto odpovedi rejniških družin	odpoved rejniške dejavnosti	nameščanje v rejniške družine	namestitve otrok v krizni center
H128	...otroci ki pridejo k nam zaradi odpovedi rejniške družine, so še bolj ranjeni.	večja ranjenost otrok po odpovedi	odpoved rejniške dejavnosti	nameščanje v rejniške družine	namestitve otrok v krizni center
H129	...čedalje več otrok je tukaj pri nas s terapijo...	več otrok z medikamentozno terapijo	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
H130	Mi pa se novim razmeram o drogah in zlorabah raznih, prilagajamo tako, da se izobražujemo.	izobraževanje o drogah in spletnih zlorabah	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
H131	Ne sprejemamo alkoholiziranih otrok in mladostnikov...	pravila kriznega centra o prepovedi sprejema alkoholiziranih otrok in mladostnikov		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra

H132	Velikokrat moramo pogledati, če je namestitev k nam sploh smiselna...	pregled, če je namestitev smiselna		smiselnost namestitve	namestitve otrok v krizni center
H133	...pomisliti moramo tudi na otroke, ki so že pri nas.	v prvem planu so otroci, ki so že nameščeni v krizni center		smiselnost namestitve	namestitve otrok v krizni center
H134	Primer, težko sprejmemo mladoletnega storilca kaznivih dejanj nasilja, če je pri nas nameščena žrtev nasilja.	izključujoče nameščanje, primer: mladoletni storilec kaznivih dejanj nasilja in žrtev nasilja		smiselnost namestitve	namestitve otrok v krizni center
H135	...potem, če otrok ne mora biti pri nas, ga namestimo v krizni center, ki je prazen.	možnost nameščanja v drug krizni center		smiselnost namestitve	namestitve otrok v krizni center
H136	Zelo pomembno se mi zdi, da se ob sprejemu dobro zastavi kako bomo delali.	zastavljanje načrta za delo že ob sprejemu	trajno reševanje težav	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H137	Obravnava sodelovanja z otroki in starši je enaka ne glede na čas bivanja.	nerazlikovanje sodelovanja glede na čas bivanja		sodelovanje s starši	namestitve otrok v krizni center
H138	Sledimo načrtu pomoči, ki ga delamo skupaj s CSD-jem, starši in otrokom...	sodelovanje z vsemi udeleženimi v primeru	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
H139	...sestanemo se vsi skupaj tukaj pri nas v kriznem centru enkrat na teden.	tedensko sodelovanje z vsemi vpletenimi v primer otroka	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
H140	Pomembno nam je, da se lahko otrok izrazi.	podpora otroku v njegovem čustvovanju	razbremenitveni pogovori	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H141	Stiki grejo pri nas postopoma.	postopno uvajanje stikov		izvedba stikov s starši	stiki s starši
H142	Počasi pridejo stiki pod nadzorom preko telefona...	najprej imajo otroci stik preko telefona, ki ga nadzorujejo strokovni delavci	stiki pod nadzorom	izvedba stikov s starši	stiki s starši
H143	...nato potekajo v naših prostorih obiski...	obiski staršev v kriznem centru	stiki v kriznem centru	izvedba stikov s starši	stiki s starši
H144	...potem pa lahko postopoma grejo otroci tudi domov za kakšen vikend.	vikend obiski na domu v primeru dolgotrajnih bivanj	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
H145	Vsi starši so sprva presenečeni, ko pridejo otroci k nam...	začetna stiska staršev		sodelovanje s starši	stiki s starši
H146	Je pa tudi od nas odvisno kako staršem predstavimo zakaj so otroci tukaj pri nas.	način predstavitve zakaj je otrok v kriznem centru	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
H147	Mi poskušamo starše razumeti...	razumevanje staršev	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
H148	...podpiramo jih za spremembe.	motiviranje staršev za spremembe	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
H149	Delamo s starši na izražanju čustev.	delo na izračanju čustev	svetovalni pogovori	sodelovanje s starši	stiki s starši
H150	...delamo pa tudi otroci na izražanju čustev.	podpora otroku v njegovem čustvovanju	razbremenitveni pogovori	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
H151	Tisti, ki so dolgo pri nas se navežejo na naš tim.	navezanost na zaposlene	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
H152	...je pa tudi odvisno od otroka, nekateri pa komaj čakajo, da grejo.	veselje otrok ob odhodu		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H153	V primeru visokokonfliktih ločitev, ko si otrok želi iti k enemu staršu, potem se ne	veselje otrok ob odhodu		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center

	naveže na nas, saj si želi iti.				
H154	Po enem tednu že kar spoznamo otroka...	enotedensko spoznavanje otroka		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
H155	...začnejo otroci po nekem času izražati svoja čustva bolj intenzivno, kot pa ob prihodu.	izražanje čustev	pozitivno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
H156	Stiska otrok pa je absolutno večja, če so predolgo pri nas...	večje stiske	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
H157	...tam , ko so dolgotrajne namestitve je bistveno večja navezanost otrok na nas...	navezanost na zaposlene	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
H158	...moramo otroka potem tudi bolj pripravljati na odhod od nas.	izvedba postopka postopnega odhajanja	priprava otrok	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H159	Ko otrok odide od nas smo veseli, da smo uspeli nekaj urediti zanj...	veselje ob ureditvi primera	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H160	...vedno tudi evalviramo obravnavo.	evalviranje obravnave s strani zaposlenih		zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H161	Veliko težje pa nam je za otroke, ki pobegnejo domov...	težko sprejemanje pobegov otrok	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H162	...saj ne vemo ali smo uspeli kaj narediti zanj.	nevednost koliko so uspeli narediti za otroka	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
H163	Stiki so odvisni od tega kaj je otroku v korist.	stiki na podlagi tega, kaj je v korist otroka		določanje stikov s starši	stiki s starši
H164	Seveda spodbujamo za čim več stikov...	motiviranje otroka za stike s starši	motiviranje za stike	odnos otrok-starš	stiki s starši
H165	...ampak vedno toliko, da je otroku še v korist.	stiki na podlagi tega, kaj je v korist otroka		določanje stikov s starši	stiki s starši
H166	V primeru, da sodišče še ni odločilo stikov, potem se dogovorimo s starši, da počakajo do prvega sestanka...	dogovor s starši, da se počaka na sklep sodišča, ki določi stike		določanje stikov s starši	stiki s starši
H167	Že pa prvem sestanku pa se vsi skupaj z otrokom, starši in nosilcem primera iz CSD-ja pogovarjamo kako bo s stiki in klici.	dogovor s starši, centrom za socialno delo in otrokom kako bodo stiki potekali		določanje stikov s starši	stiki s starši
H168	Ko mine že dalj časa, je praviloma stikov več...	povečanje stikov ob daljših namestitvah		določanje stikov s starši	stiki s starši
H169	...so tudi vedno daljši in pogostejši.	daljši in pogostejši stiki ob daljših namestitvah		določanje stikov s starši	stiki s starši
H170	Stik vedno načrtujemo v naprej...	individualna priprava staršev na stik		sodelovanje s starši	stiki s starši
H171	...govorimo tako s starši kaj pričakujejo...	individualna priprava staršev na stik		sodelovanje s starši	stiki s starši
H172	....in z otrokom kaj si želi od stika.	pogovori z otrokom, kaj si želi od stika	motiviranje za stike	odnos otrok-starš	stiki s starši
H173	Naši otroci imajo tudi za nalogo, da pišejo dnevnike o stikih...	naloga otrok, da pišejo dnevnik o stikih		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši

H174	...potem skupaj evalviramo kako je bilo...	evalvacija stikov skupaj z otrokom		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
H175	Pri nekaterih družinah ugotovimo, da bi bilo dobro imeti več stikov...	povečanje stikov ob daljših namestitvah		določanje stikov s starši	stiki s starši
H176	...pri nekaterih pa manj stikov.	zmanjšanje stikov ob ugotovitvi, da niso v redu za družino	manjšanje	določanje stikov s starši	stiki s starši
H177	Vedno imamo varnostni načrt ko grejo otroci na stik brez nadzora...	izdelava varnostnega načrta ob vikend obiskih	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
H178	....starši podpišejo izjavo, da bodo otroka pripeljali nazaj, če bo prišlo do česarkoli...	izjava s strani staršev, da bodo v primeru da stik ne poteka v redu otroka pripeljali nazaj	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
H179	Ko je potrebno uredimo seveda preglede za otroke...	urejanje zdravstvenih pregledov, če je to potrebno		zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H180	...imamo pa zelo blizu tudi bolnišnico s katero sodelujemo.	sodelovanje z bližnjo urgenco	sodelovanje z zdravstvenimi ustanovami	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H181	Če so pregledi kje drugje potem se dogovorimo z nosilcem primer za prevoz s taksijem...	dogovor z nosilcem primera, da se na pregled pelje s taksijem	prevozi	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H182	...mi pa otroka samo spremljamo na preglede.	spremstvo pri zdravstvenih obravnavah s strani kriznega centra	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H183	Če starši niso ogrožujoči, jih včasih spremljajo tudi oni.	spremljanje otrok na pregled s strani staršev, v primeru, da niso ogrožujoči	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H184	Ne smemo pa otroke mi voziti okoli s svojim avtom.	prepoved vožnje otrok s svojim avtom	prevozi	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H185	Taksi vedno plača matični krajevno pristojen center za socialno delo.	plačilo taksija s strani krajevno pristojnega centra za socialno delo	prevozi	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H186	Imamo pa tudi podpisane izjave od staršev, da otroka lahko peljemo v primeru življenjske nevarnosti.	soglasje staršev ob namestitvi, da v primeru nujne medicinske pomoči poskrbi za otroka krizni center	soglasje staršev za zdravstveno oskrbo otrok	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H187	Če so dalj časa pri nas obstaja večja verjetnost, da so pregledi.	večje število zdravstvenih obravnav pri podaljšanju bivanja	dolgotrajna bivanja	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H188	Največ pa imamo zobozdravstvenih pregledov...	veliko število obiskov zobozdravnikov	zobozdravstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H189	...saj imajo res slabo zobovje naši otroci.	slaba ustna higiena otrok ob sprejemu	zobozdravstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
H190	Vse preglede pa izvedemo po dogovoru s starši in nosilcem primera na CSD-ju.	sodelovanje z vsemi udeleženimi v primeru	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
I1	Kadar je potrebno otroka zaščititi takoj potem sodišče izda odredbo...	izdaja odločb s strani sodišča	nameščanje na podlagi odločbe	način nameščanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I2	...k nam se začasno namesti otroka v krizni center.	začasno nameščanje otroka		namen namestitev	namestitve otrok v krizni center
I3	...krizni center za mlade je redna dejavnost centra za socialno delo...	krizni center spada pod center za socialno delo		ustanovitev	delovanje kriznega centra

I4	Pridejo k nam mladostniki ko imajo kakšno stisko, ki je ne zmorejo sami rešiti.	prihod mladostnika, ki ne zmore sam rešiti stiske		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
I5	Ko pridejo k nam prostovoljno so otroci pri nas 3 tedne...	prostovoljno bivanje je omejeno na 3 tedne		trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
I6	...lahko pa tudi 6 tednov na njegovo željo, če želi podaljšati bivanje...	obstaja možnost podaljšanja bivanja po 3 tednih	podaljšanje predvidenega bivanja	trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
I7	...skupaj s centrom podata predlog za podaljšanje bivanja.	predlog za podaljšanje bivanja pri prostovoljnih namestitvah s strani centra za socialno delo	podaljšanje predvidenega bivanja	trajanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
I8	Kadar je nasilje v družini potem policija pokliče interventno službo in steče postopek namestitve.	nasilje v družini		razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
I9	...letos pa smo imeli tudi dva primera otroka brez spremstva.	dva primera otrok brez zpremstva v zadnjem letu	mladoletniki brez spremstva	razlog namestitve	namestitve otrok v krizni center
I10	Velikokrat smo imeli tudi predstavitve po šolah v Mariboru.	izvajanje preventivnih delavnic po osnovnih šolah	izvajanje delavnic	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
I11	...delamo pri nas tako, da namestitev ni namenjena sama sebi, ampak da delamo z otrokom.	delo z otrokom, da ni namestitev namenjena sama sebi	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I12	...delamo celostno z otrokom potem ko pride k nam.	celostno delo z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I13	...z otrokom iščemo njegove pozitivne točke...	iskanje pozitivnih točk pri otroku	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I14	...nekdo si na primer želi igrati kitaro, pa je prej nikoli ni imel možnosti in mu uredimo vpis v glasbeno šolo.	vključevanje otrok v obšolske dejavnosti, katere si želijo	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I15	...poskušamo pa otroke dvigniti tudi na področju šole...	pomoč otrokom pri izobraževanju	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I16	...se trudimo z delovnimi navadami.	delo z otrokom pri pridobivanju delovnih navad	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I17	Tekom konkretnega načrta, ki ga delamo z otrokom, šele ugotovi kaj je težava.	izdelava osebnega načrta z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I18	Delamo pa tudi s starši.	sodelovanje z družino v večini primerov		sodelovanje s starši	stiki s starši
I19	Zavedamo se, da kamorkoli bo otrok šel od nas, se bo vračal domov v družino na obiske, za praznike...	zavedanje, da se bo otrok vedno vračal nazaj v družino		sodelovanje s starši	stiki s starši
I20	...zato veliko sodelujemo tudi s starši.	sodelovanje z družino v večini primerov		sodelovanje s starši	stiki s starši
I21	Kapacitete imamo za 10 otrok...	kapacitete otrok so 10		kapacitete	delovanje kriznega centra
I22	...lahko pa sprejmemo še 2 otroka v interventni center..	kapacitete interventnega centra sta 2 otroka		kapacitete	delovanje kriznega centra
I23	...interventni center je na primer ko pobegnejo od doma ali pa za tujce.	interventni center je namenjen tujcem ali otrokom, ki pobegnejo od doma	interventni center	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra

I24	To je za zelo kratek čas, za kakšno noč na primer.	interventni center je namenjen za kakšno noč, dve	interventni center	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
I25	Pri nas delujemo po hišnem redu...	timsko določanje hišnih pravil		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
I26	...tako, da nadaljujejo s šolanjem, kjer so hodili v šolo.	povezovanje s šolo, da lahko otroci nadaljujejo s šolanjem na šoli, ki so jo že obiskovali	nadaljevanje šolanje v matični šoli	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
I27	Razen v primeru ko gre za nevarnosti, da bi po šoli otroka kdo odpeljal, potem ostanejo v kriznem centru.	šolanje na daljavo v primeru nevarnosti za otroka, da bi ga kdo odpeljal	šolanje na daljavo	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
I28	Vedno se povežemo tudi s šolo, da vidimo kako lahko otroku tudi tukaj pomagamo.	sodelovanje s šolo, da se vidi kje se lahko otroku pomaga		šolanje otrok	delovanje kriznega centra
I29	...kosilo nam vozijo iz doma upokojencev.	pridobitev kosila iz doma upokojencev		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
I30	Popoldan imamo tudi obvezne učne ure, med 15.00h in 17.00 uro.	delanje domače naloge		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
I31	Pri nas vodi učne ure vzgojitelj...	vodenje učnih ur s strani vzgojitelja		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
I32	...z drugim letom pa ga na žalost ne bomo več imeli.	ukinitev pomoči vzgojitelja z učenjem v prihodnjem letu		spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
I33	Če imajo na primer otroci s francoščino, potem mu poiščemo prostovoljca, ki mu bi znal pomagati.	pomoč prostovoljcev pri učenju		prostovoljci	delovanje kriznega centra
I34	Imamo tudi kar nekaj prostovoljcev.	veliko pomoči s strani prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
I35	Telefone imajo ko grejo v šolo...	dovoljeno je vzeti telefon v šolo	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
I36	...v času učnih ur pa nam morajo telefone oddati.	oddaja telefonov v času učnih ur	telefoni	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
I37	Mladostniki stari nad 15 let imajo pri nas samostojne izhode popoldan za dve uri.	samostojni izhodi mladostnikov v popoldanskih urah za dve uri	prosti izhodi	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
I38	Jih pa učimo odgovornosti s tem, da imajo določeno uro prihoda...	učenje odgovornosti s tem, da imajo določeno uro prihoda	prosti izhodi	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
I39	...če se je ne držijo in zamudijo imajo naslednji dan toliko minut manj izhoda.	ob zamudi imajo naslednjič toliko manj prostega izhoda	prosti izhodi	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
I40	Zvečer skozi druženje tudi evalviramo kako je potekal dan.	evalvacija dneva z otroki		potek dneva v kriznem centru	delovanje kriznega centra
I41	Potem damo otrokom tudi terapijo, ki jo imamo zakljenjeno tukaj pri nas...	psihiatrična terapija otrok je shranjena v pisarni	psihiatrična terapija	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
I42	...zelo moramo biti pazljivi, da ne pride do zlorab tablet.	doziranje tablet s strani zaposlenih	psihiatrična terapija	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
I43	V primerjavi s preteklimi leti, je zdaj res veliko otrok s terapijo.	več otrok z medikamentozno terapijo	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center

I44	Vidimo prostor za izboljšave predvsem v nekih vikend izletih...	povečanje truda za razne aktivnosti v kriznem centru		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
I45	...trenutno tega nimamo zaradi časovne stiske strokovnih delavcev.	manj izletov z otroki zaradi primanjkljaja strokovnih delavcev	primanjkljaj v kadru	zaposleni	delovanje kriznega centra
I46	Grejo pa naši otroci v času počitnic na razne tabore...	omogočanje poletnega letovanja otrokom preko Zveze prijateljev mladine		aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
I47	Zaposlenih nas je 6 strokovnih delavcev...	zaposleni		zaposleni	delovanje kriznega centra
I48	...letos poleti smo dobili še šestega.	pridobitev dodatnega zaposlenega		dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
I49	Je pa bila dodatna zaposlitev nujno potrebna...	obremenjenost kriznih centrov kot razlog dodatne zaposlitve	razlog dodatne zaposlitve	dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
I50	...zaradi bolnišk dopustov in pa da lahko gremo na izobraževanja.	preobremenjenost v času dopustov in bolnišk	razlog dodatne zaposlitve	dodatna zaposlitev	delovanje kriznega centra
I51	Prostovoljcev pa je čedalje manj...	pomanjkanje prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
I52	...trenutno imamo same prostovoljce, ki so bili nekoč pri nas javni delavci.	prostovoljci, ki so bili nekoč javni delavci		prostovoljci	delovanje kriznega centra
I53	Z novim letom ne bomo več imeli javnega delavca.	prekinitev javnih del z letom 2023	javna dela	zaposleni	delovanje kriznega centra
I54	...včasih nam zmanjka sredstev za plačilo študentov...	pomanjkanje sredstev za plačilo študentov		praktikanti	delovanje kriznega centra
I55	...in tudi prostovoljcev ne moremo plačati.	pomanjkanje sredstev za plačilo prostovoljcev		prostovoljci	delovanje kriznega centra
I56	Pridejo pa k nam tudi na prakso...	praktikanti prihajajo na prakso		praktikanti	delovanje kriznega centra
I57	...dobro sodelujemo s Fakulteto za socialno delo v Ljubljani in pa Filozofsko fakulteto.	sodelovanje s Fakulteto za socialno delo in Filozofsko fakulteto	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
I58	S pravne fakultete pa pridejo k nam na predstavitev kriznega centra.	predstavitev kriznega centra pravni fakulteti	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
I59	Prav tako redno sodelujemo z Medicinsko fakulteto...	sodelovanje z Medicinsko fakulteto	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
I60	Sodelujemo pa tudi s pedopsihiatrinjo tukaj v Mariboru.	sodelovanje s pedopsihiatrinjo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
I61	Imamo pa tudi dnevni center za otroke in mladostnike, ki so boli pri nas in so se vrnili domov...	dnevni center	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
I62	...včasih je potrebno še spremljati kako je doma...	nadaljevanje sodelovanja po bivanju v kriznem centru	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
I63	...k nam v dnevni center pa prihajajo na učne ure in prostočasne aktivnosti.	dejavnosti dnevnega centra	dnevno svetovanje	aktivnosti kriznega centra	delovanje kriznega centra
I64	Z otrokom vedno delujemo individualno...	individualno delo z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra

I65	...pri nekateri otrocih delamo lahko bolj poglobljeno...	poglobljeno delo z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I66	...pri nekaterih pa bolj splošno...	splošno delo z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I67	...poskušamo se prilagoditi otroku.	delo z otrokom	individualno delo z otrokom	delo z otrokom	delovanje kriznega centra
I68	Nikoli ne nastopamo, da smo tukaj profesorji, ampak da imamo enake moči.	izhajanje iz pozicije enakovrednosti	enakovrednost	način dela	delovanje kriznega centra
I69	Udeležujemo se izobraževanj predvsem na temo nasilja v družini...	izobraževanja o preprečevanju nasilja v družini	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
I70	...v zadnjem času pa tudi zasvojenosti z družbenimi omrežji.	izobraževanja o zasvojenosti z družbenimi omrežji	tema izobraževanja	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
I71	Udeležujemo pa se izobraževanj, ki jih prireja Socialna zbornica in Skupnost centrov.	udeležba izobraževanj s strani Skupnosti centrov za socialno delo in Socialne zbornice	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
I72	Dogovor je, da se lahko udeležimo 2 izobraževanja na leto.	udeležba dveh izobraževanj	število izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
I73	Enkrat na mesec imamo supervizijo.	supervizija poteka vsak mesec	količina	supervizija	delovanje kriznega centra
I74	Organizacija Šteker velikokrat ponudi tudi kakšna zastonj izobraževanja in se jih z veseljem udeležimo.	zunanja izobraževanja	organizacije udeleženih izobraževanj	izobraževanja	izobraževanja zaposlenih
I75	Bi pa rekla, da smo včasih imeli mladostnike od 15 do 18 let...	sprejemanje mlajših otrok		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I76	...zadnje čase pa od 8 pa 13 leta...	sprejemanje mlajših otrok		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I77	...imamo dosti mlajšo populacijo.	sprejemanje mlajših otrok		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I78	Imajo pa zdaj kompleksnejše težave...	kompleksnejše težave otrok	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I79	...veliko je težav v duševnem zdravju.	težave otrok v duševnem zdravju	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I80	Velikokrat otroci presegajo okvir kriznega centra...	preseganje okvirov kriznega centra s problematiko	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I81	...k nam prihajajo zelo travmatizirani.	preseganje okvirov kriznega centra s problematiko	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I82	Predvsem se je spremenila starostna meja nameščenih.	sprejemanje mlajših otrok		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I83	In pa zdaj imamo kompleksnejše obravnave.	kompleksnejše težave otrok	spremembe problematike	spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I84	Sprememba Družinskega zakonika je vplivala toliko, da se zdaj postopki bolj vlečejo.	daljši postopki z uvedbo Družinskega zakonika		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I85	...otroci postanejo nesigurni, če so dalj časa pri nas.	občutek zanemarjenosti	negativno počutje	počutje otroka v kriznem centru pri	namestitve otrok v krizni center

				dolgotrajnih namestitvah	
I86	Menim, da se lahko velika škoda otroku naredi z dolgotrajnimi postopki.	mnenje o škodi otroku z dolgotrajnimi postopki		odnos zaposlenih do dolgotrajnih namestitev	namestitve otrok v krizni center
I87	Se pa trudimo, da se dolge namestitve na otroku ne bi toliko poznale.	trud pri reševanju škode dolgotrajnih namestitev		odnos zaposlenih do dolgotrajnih namestitev	namestitve otrok v krizni center
I88	Če otrok ne more obiskovati šole, potem jo izvedemo tudi na daljavo.	šolanje na daljavo, če se ne more otroka voziti v matično šolo	šolanje na daljavo	šolanje otrok	delovanje kriznega centra
I89	Na škodo otrok bi rekla, da se bivanje podaljšuje ja.	podaljševanje bivanja otrok na njihovo škodo		podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I90	K spremembam je prineslo to, da so se postopki prestavili iz centrov za socialno delo na sodišča.	zdaj odredbe odreja sodišče		spremembe v sprejemanju	namestitve otrok v krizni center
I91	Pogosto pa so na centru zaposleni tudi mladi strokovnjaki, ki še nimajo toliko izkušenj...	neizkušenost zaposlenih na centru za socialno delo	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I92	...in je razumljivo, da potrebujejo več časa da zadevo speljejo kot je potrebno.	neizkušenost zaposlenih na centru za socialno delo	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I93	In se zadeva hitro zatakne za kakšen teden, dva.	podaljševanje postopkov na centru za socialno delo	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I94	Potem pa so tukaj še roki na sodišču...	podaljševanje postopkov na sodišču	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I95	...in se potem podaljša bivanje otrok za kakšen mesec.	podaljševanje bivanja za kakšen mesec	čas bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I96	Včasih ko so bili otroci kratek čas pri nas, nismo imeli prakse, da bi za vikend odhajali domov...	uvedba vikend obiskov, zaradi dolgih bivanj	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
I97	...zdaj pa spodbujamo obiske doma.	spodbujanje obiskov na domu	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
I98	Smo se morali prilagoditi na dolgotrajna bivanja.	prihaja do sprememb v delovanju, zaradi daljših namestitev		spremembe v delovanju	namestitve otrok v krizni center
I99	Razlogi za podaljšanje so, da zadeve še niso uredili v dobro otrok...	neurejene zadeve v korist otroka	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I100	...včasih pa tudi center še ni dokončal postopokov po 3 tednih.	podaljševanje postopkov na centru za socialno delo	razlog podaljševanja bivanja	podaljševanje bivanja otrok	namestitve otrok v krizni center
I101	Glede rejniških družin imamo težavo, da mogoče niso dovolj usposobljene za tovrstno problematiko.	neusposobljenost rejniških družin		nameščanje v rejniške družine	namestitve otrok v krizni center
I102	Letos imamo že 3 primer, ko otroci bežijo od rejniških družin.	beg otrok iz rejniških družin	beg otrok iz rejniških družin	nameščanje v rejniške družine	namestitve otrok v krizni center
I103	Ko pride do podaljšanja roka bivanja, gre za to, da si z otroki bolj zaupamo...	vzpostavi se zaupanje	odnos z zaposlenimi	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
I104	...lažje nam otrok kaj pove.	vzpostavi se zaupanje	odnos z zaposlenimi	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center

I105	Pri nekaterih pa je drugače in se nas naveličajo...	naveličanost otrok zaposlenih	odnos z zaposlenimi	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
I106	...po določenem času začnejo tudi bolj manipulirati.	več manipuliranja		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
I107	Jaz pa bi rekla, da je zelo redko pozitivno za otroka, da je dolgo pri nas.	negativni učinki dolgotrajnega bivanja		odnos zaposlenih do dolgotrajnih namestitev	namestitve otrok v krizni center
I108	Tudi navežejo se otroci na nas in to ni v redu zanj.	navezanost na zaposlene	navezanost na zaposlene	počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
I109	Bi pa rekla da grejo zdaj večkrat v nameščanja v strokovne centre...	več nameščanj v strokovne centre		nameščanje otrok v strokovne centre	namestitve otrok v krizni center
I110	Pravila so ostala enaka.	ohranjanje osnove kriznega centra	nespremenjenost delovanja	spremembe v delovanju	delovanje kriznega centra
I111	Otrok, ki so pod vplivom drog na primer ne smemo sprejeti...	pravila kriznega centra o prepovedi sprejema alkoholiziranih otrok in mladostnikov		hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
I112	...jim pa uredimo potem zdravljenje na pedopsihiatriji.	sodelovanje s pedopsihiatrinjo	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
I113	Imamo izredno dober kontakt z vsemi udeleženimi...	sodelovanje z vsemi udeleženimi v primeru	medinsitucionalno sodelovanje	način dela	delovanje kriznega centra
I114	...tudi z družino, če je to v korist otroku.	sodelovanje v korist otroka		sodelovanje s starši	stiki s starši
I115	Pomembno je, da ustvarimo klimo, ki bo delovala tudi ko bo otrok odšel domov.	zavedanje, da se bo otrok vedno vračal nazaj v družino		sodelovanje s starši	stiki s starši
I116	Že od začetka se razvije odnos z družino.	začetno navezovanje stikov s starši s strani zaposlenih	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
I117	...je pa potrebno veliko dela, da razvijemo dober odnos tudi s starši.	razvijanje odnosa s starši	vzpostavljanje odnosa s starši	sodelovanje s starši	stiki s starši
I118	Ko so otroci kratek čas pri nas lažje upoštevajo pravila...	lažje upoštevanje pravil		delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
I119	...ko pa so dalj časa pri nas pa je bolj ohlapno...	neupoštevanje pravil kriznega centra		delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
I120	Po nekem času jim je težko upoštevati pravila.	neupoštevanje pravil kriznega centra	vzpostavljanje pravil	delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah	namestitve otrok v krizni center
I121	Mladostniki pod 15 letom pri nas nimajo prostih izhodov...	prepoved prostih izhodov otrokom pod 15. letom starosti	prosti izhodi	hišni red in pravila	delovanje kriznega centra
I122	Ko otroci gredo od nas smo veseli za njih.	veselje ob ureditvi primera	odnos zaposlenih do zaključevanje primera	zaključevanje namestitve	namestitve otrok v krizni center
I123	Stikov je čim več kot je možno, saj so zelo potrebni...	stiki so potrebni		izvedba stikov s starši	stiki s starši
I124	...če stike določi sodišče potem sledimo navodilom...	sklep sodišča kako potekajo stiki med otrokom in staršem		določanje stikov s starši	stiki s starši
I125	...če pa so otroci prostovoljno pri nas pa spodbujamo čim več obiskov.	spodbujanje stikov pr pristovoljnih namestitvah		izvedba stikov s starši	stiki s starši

I126	Se dogovorimo s starši in grejo v kino na primer in jih pripeljejo nazaj.	družina gre v kino	stiki na domu	izvedba stikov s starši	stiki s starši
I127	Seveda pa delamo to, če je v korist otroka.	predlog za povečanje stikov, če je to v korist otroka		določanje stikov s starši	stiki s starši
I128	...otroci so običajno pomirjeni po obiskih.	pomirjenost otrok po obisku	delovanje otroka po stiku	odnos otrok-starš	stiki s starši
I129	Delamo pa tudi evalvacijo po obiskih.	evalvacija stikov skupaj z otrokom		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
I130	Vedno se potem pogovorimo z otrokom, tako spontano med delanjem dejavnosti.	spontani, sproščeni pogovori o stikih		refleksija stikov otroka s starši	stiki s starši
I131	Bi rekla, da delamo tako, da že v samem štartu porihtamo zdravstveno stanje, da je potem mirno tukaj pri nas.	skrb za zdravstveno stanje že ob prihodu v krizni center		zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
I132	Običajno otroke na preglede peljejo starši...	spremljanje otrok na pregled s strani staršev	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
I133	...včasih pa nudimo spremstvo tudi mi.	spremstvo pri zdravstvenih obravnavah s strani kriznega centra	spremstvo	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra
I134	...jih pa peljemo s taksijem.	dogovor z nosilcem primera, da se na pregled pelje s taksijem	prevozi	zdravstvene obravnave otrok	delovanje kriznega centra

9.3 Priloga C: Osno kodiranje

Delovanje kriznega centra

1.Ustanovitev

- Ustanovitev kriznega centra s strani Ministrstva za delo, družino in socilane zadeve (A23)
- Krizni center spada pod center za socialno delo (A26, B2, C1, H1, I3)
- Krizni center je umeščen pod službo za koordinacijo in pomoč žrtvam nasilja na centru za socialno delo (E1)
- Krizni center za otroke je v Sloveniji samo eden (E2)
- Ustanovitev novega kriznega centra za otroke v Mariboru (E30)
- Velika potreba po dodatnem kriznem centru za otroke (E31)

1.1. Krajevna pristojnost
- Krizni center za otroke je krajevno pristojen za celotno Slovenijo (E5)
- Pristojnost za namestitve za svojo regijo (G11)
- Izjeme v sprejemanju iz drugih regij, če je to v korist otroku (G12, H52)
- Veliko število sprejemov pod zaščiteno lokacijo (H53)

1.2. Lokacija kriznega centra
- Enaki prostori delovanja kot center za socialno delo (F32)

2.Starost otrok
- Starost sprejetih otrok je od 6. do 18. leta (A9, C3, F2, G9, H5)
- Starost sprejetih otrok je od 0. do 6. leta (E3)

2.1. Izjeme v starosti
- Sprejemanje otrok tudi izven določene strostne meje (A10, C4)
- Sprejemanje starejših otrok, če so šoloobvezni (G10, H6)
- V primeru sorojencev sprejmejo tudi starejše otroke (E4)
- V primeru sorojencev sprejmejo tudi mlajše otroke (H7)

2.2. Razlike v letih nameščenih otrok

- Težavnost usklajevanja dejavnosti za otroke v različnih letih (C6)

3.Pokritost kriznega centra

- Pokritost kriznega centra vse dni in ure v letu (B1, E23)
- Krizni center je odprt vseh 24 ur na dan (C2, E22, F6)

3.1. Delovnik
- 12 urni delavnik (B15, C9, E24)

- Preživljanje celega dneva z otroki (B16, E36)
- En delavec na izmeno (H47)
- Dva delavca na izmeno (E25)

4.Kapacitete

- Kapacitete otrok so 6 (F41)
- Kapacitete otrok so 6 plus 1 (B5)
- Kapacitete otrok so 8 (C5, D1, H8)
- Kapacitete otrok so 10 (I21)
- Kapacitete otrok so 12 (E20)
- Kapacitete interventnega centra sta 2 otroka (I22)

4.1. Prenasičenost

- Nakopičenost otrok (E21)
- Poln krizni center več kot enkrat v zadnjem letu (E32)
- Nezmožnost sprejemanja novih otrok (E33)

5.Zaposleni

5.1. Primanjkljaj v kadru

- Manj izletov z otroki zaradi primanjkljaja strokovnih delavcev (I45)
- Prekinitev izvajanja delavnic po šolah zaradi premajhnega števila zaposlenih (C29)

5.2. Izobrazba

- Zaposleni iz različnih področij (C30, F33)
- Kader: socialno delo, pedagogika in psihologija (D13)
- Različni pogledi dela glede na različne izobrazbe (F42)

5.3. Število zaposlenih

- Novo število zaposlenih je 9 (E27)
- Šest zaposlenih (G1)
- Ena pripravnica (G2)

5.4. Javna dela

- Opravljanje javnih del v kriznem centru (G4, H45, E28)
- Prisotnost javnega delavca od ponedeljka do petka (G6)
- Prekinitev javnih del z letom 2023 (H46, I53)
- Plačevanje javnih del iz donacij kriznega centra (E29)

6. Dodatna zaposlitev

- Pridobitev dodatnega zaposlenega (A33, C7, D14, G3, I48)

6.1. Razlog dodatne zaposlitve

- Obremenjenost kriznih centrov kot razlog dodatne zaposlitve (A37, I49)
- Preobremenjenost v času dopustov in bolnišk (C13, I50)

6.2. Posledica dodatne zaposlitve

- Ukinitev javnega delavca s pridobitvijo dodatne zaposlitve (C12)

7. Supervizija

- Obvezna udeležba supervizije (H68)

7.1. Namen supervizije

- Supervizija za razreševanje notranjih stisk zaposlenih (B91, G117)

7.2. Količina

- Supervizija poteka vsak drugi mesec (C34)
- Supervizija poteka vsak mesec (G118, I73)

8. Potek dneva v kriznem centru

- Dan prirejen tako kot bi bil v domačem okolju (B18)
- Priprava zajtrka (B19)
- Ustvarjanje, kuhanje in športne dejavnosti (H29)
- Popoldanski obisk bližnjega dnevnega centra (D7)
- Delanje domače naloge (D8, G28, I30)
- Dopoldan odidejo otroci v šole (H27)
- Obiskovanje obšolskih dejavnosti (H28)
- Pridobitev kosila iz doma upokojencev (I29)
- Vodenje učnih ur s strani vzgojitelja (I31)

9.Hišni red in pravila

- Timsko določanje hišnih pravil (B14, C11, D2, H16, I25)
- Med tednom je več hišnega reda (D5, D10)
- Pravila glede odhoda v posteljo (D9)
- Poudarek kriznega centra na stabilni strukturi skozi pravila in hišni red (H58)
- Pravila kriznega centra za visoko stopnjo ogroženosti otrok (H105)

- Pravila kriznega centra o prepovedi sprejema alkoholiziranih otrok in mladostnikov (H131, I111)

9.1. Prosti izhodi
- Prepoved prostih izhodov (H35)
- Samostojni izhodi mladostnikov v popoldanskih urah za dve uri (I37)
- Učenje odgovornosti s tem, da imajo določeno uro prihoda (I38)
- Ob zamudi imajo naslednjič toliko manj izhoda (I39)
- Prepoved prostih izhodov otrokom pod 15.letom starosti (I121)
- Prosti izhodi starejših otrok po dogovoru (A20)

9.2. Telefoni
- Uporaba telefonov je določena ob večerih pol ure (D3)
- Razmišljanje o spremembi uporabe telefonov za mladostnike (D4)
- Uporaba telefonov je določena ob večerih eno uro (G34)
- Srednješolcem je dovoljeno vzeti telefon v šolo (G35)
- Osnovnošolci ne smejo vzeti telefona v šolo (G36)
- Uporaba telefonov je določena ob večerih (H36)
- Prepoved telefonov v šoli v primeru ogroženosti otrok (H112)
- Dovoljena uporaba telefonov v primeru daljše vožnje v polo (H113)
- Dovoljeno je vzeti telefon v šolo (I35)
- Oddaja telefonov v času učnih ur (I36)

10.Šolanje otrok
- Stremenje k temu, da vsi otroci nadaljujejo šolanje (B21, G24)
- Če ne gre drugače se otroka prepiše na eno izmed okoliški šol (G23)
- Sodelovanje s šolo, da se vidi kje se lahko otroku pomaga (I28)

10.1. Šolanje na daljavo
- V primeru medvrstniškega nasilja se izvede šola na daljavo (B22)
- Šolanje na daljavo v primeru nevarnosti za otroka, da bi ga kdo odpeljal (I27)
- Šolanje na daljavo, če se ne more otroka voziti v matično šolo (I89, A16)

10.2. Nadaljevanje šolanja v matični šoli
- Povezovanje s šolo, da lahko otroci nadaljujejo s šolanjem na šoli, ki so jo že obiskovali (A50, B20, D6, G22, I26)

11.Zdravstvena oskrba
- Pri zdravstveni oskrbi ni razlik glede na čas bivanja otrok (B101)
- Zdravstvena oskrba je slepa pega v kriznem centru (D88)
- Skrb za zdravstveno stanje že ob prihodu v krizni center (I131)
- Skrb za akutno zdravstveno stanje s strani kriznega centra (F101)
- Urejanje zdravstvenih pregledov, če je to potrebno (H179)

11.1. Kratkotrajna bivanja
- Pri krajših bivanjih ni veliko zdravstvenega urejanja (A90, D90)
- Pomanjkanje zdravstvenih izkaznic (D89)
- Prestavitev zdravniških pregledov v primeru krajšega bivanja (E83)

11.2. Dolgotrajna bivanja
- Večje spremljanje raznih zdravstvenih pregledov (B102)
- Nezmožnost prestavljanja zdravstvenih obveznosti v nedogled (E84)
- Večje število zdravstvenih obravnav pri podaljšanju bivanja (A89, D70, E85, G139, H187)

11.3. Zobozdravstvo
- Veliko število obiskov zobozdravnikov (H188)
- Slaba ustna higiena otrok ob sprejemu (H189)

11.4. Nega dojenčkov
- Več potrebne oskrbe pri dojenčkih (E87)
- Patronažna sestra, posvetovalnica in slikanje kolkov (E88)
- Skrb za razvoj dojenčkov (E91)

11.5. Psihiatrična terapija
- Psihiatrična terapija otrok je shranjena v pisarni (C122, I41)
- Doziranje tablet s strani zaposlenih (C123, I42)
- Porast težav v duševnem zdravju (F04)
- Izkušnje z mladostniki s samomorilnimi mislimi (C124)
- Izkušnje z mladostniki s samopoškodovalnim vedenjem (C125)

11.6. Število obravnav
- Ni velikega števila zdravstvene obravnave (C121)

11.7. Soglasje staršev za zdravtsveno oskrbo otrok

- Soglasje staršev ob namestitvi, da v primeru nujne medicinske pomoči poskrbi za otroka krizni center (B103, H186)

11.8. Spremstvo

- Spremljanje otroka na pregled s strani staršev (F103, G125, G140, I132)
- Spremljanje otroka na pregled s strani staršev, v primeru, da niso ogrožujoči (H183)
- Spremstvo pri zdravstvenih obravnavah s strani kriznega centra (A51, A93, H183, I132)
- Spremljanje otroka na pregled s strani Centra za socialno delo, v primeru da je CSD skrbnik otroka (D92)

11.9. Prevozi

- Plačilo taksija s strani krajevno pristojnega centra za socialno delo (H185)
- Dogovor z nosilcem primera, da se na pregled pelje s taksijem (H181, I134)
- Prepoved vožnje otrok s svojim avtom (H184)

11.10. Sodelovanje z zdravstvenimi ustanovami

- Sodelovanje z bližnjo urgenco (C120, H180)
- Sodelovanje z upokojeno zdravnico (D91)
- Potreba po boljšem sodelovanju (F106)
- Prehiter zaključek zdravljenja v psihiatričnih ustanovah (F105)
- Sodelovanje s psihiatrično pomočjo za mladostnike v Ljubljani (C126)

12. Način dela

- Razlikovanje v delu od kriznega centra do kriznega centra (A31)
- Zavodska oblika delovanja pri dolgotrajnih namestitvah (C42)
- Delo ni prilagojeno na način zavoda (C43)
- Želja po delovanju strokovnega tima v kriznem centru (G47)
- Želja po multidisciplinarni obravnavi za otroka (G48)
- Zapisovanje dogajanja v kriznem centru je ključnega pomena za delo (H34)

12.1. Medinstitucionalno sodelovanje

- Sodelovanje s centri za socialno delo (C50, D26, G27, G41, G86)
- Povezovanje s šolo, policijo, dnevnimi centri in zdravstvom (D18, F9)
- Sodelovanje z vsemi udeleženimi v primeru (D27, H138, I113)
- Priprava poročil o otroku za centre za socialno delo (E42, G129)
- Poročila za center za socialno delo o stikih (G130)
- Priprava poročil za sodišča (E43)
- Delovna srečanja s šolo, centrom za socialno delo in kriminalisti (H66)
- Tedensko sodelovanje z vsemi vpletenimi v primer otroka (H139)
- Sodelovanje s Fakulteto za socialno delo in Filozofsko fakulteto (I57)
- Predstavitev kriznega centra pravni fakulteti (I58)
- Sodelovanje z Medicinsko fakulteto (I59)
- Sodelovanje s pedopsihiatrinjo (I60, I112)

12.2. Enakovrednost

- Izhajanje iz pozicije enakovrednosti (B77, I68)

12.3. Samostojnost delavcev

- Samostojnost zaposlenega na izmeni (C8)

12.4. Timski sestanki

- Timski sestanki na 14 dni (C10)

13. Naloge kriznega centra

- Akutno reševanje težav (A24, F1)
- Zaščita otrok (A25)
- Ustvarjanje varnega prostora (A94, B31, C74, H32)
- Nameščanje otrok in mladostnikov (B3)
- Premagovanje začetnih stisk (B17, E47)
- Varstvo otrok (E37, H2)
- Nega dojenčkov (E38)
- Igranje z otroki (E30)
- Vodenje gospodinjstva in čiščenje (E40, E41)
- Ustvarjanje zaupanja v odrasle ljudi (E49)
- Varna institucija (F7)
- Javna lokacija (F8)
- Izpolnjevanje tabel o okužbah za ministrstva (G26)

- Določanje nalog kriznega centra po Katalogu javnih pooblastil (H14)
- Ozaveščanje centra za socialno delo o dolgih namestitvah (H106, H107, H109)
- Opozarjanje centra za socialno delo, da se lahko da otroka v rejniško družino z začasno odredbo (H108)

14. Aktivnosti kriznega centra

- Vključevanje otrok v okoliška društva (A52)
- Povečanje truda za razne aktivnosti v kriznem centru (C57, F39, G38, I44)
- Udeležba skupine za preprečevanje nasilja s strani zaposlenih (G39)
- Omogočanje poletnega letovanja otrokom preko Zveze prijateljev mladine (A53, B66, G141, I46)
- Udeležba lokalnih dogodkov (G43)
- Organiziran Ples Kresničk, kamor povabijo otroke, ki so bivali v kriznem centru (G120)

14.1. Pomoč družini na domu
- Zastavljena je pomoč družini na domu (D15)

14.2. Izvajanje delavnic
- Ogledi kriznega centra za šolarje (G42)
- Izvajanje izobraževanj (H69)
- Izvajanje izobraževanj v Društvu psihologov (H70)
- Izvajanje preventivnih delavnic po osnovnih šolah (B4, D19, G40, H67, I10)
- Včasih so izvajali preventivne delavnice po šolah (C28)

14.3. Izleti z otroki
- Organizirani odhodi v kino (A21, B65, F37)
- Poletni obiski bazenov (A22, F38)
- Izlet v živalski vrt (E161)
- Obiski knjižnice in igrišča (G142)
- Težja izvedljivost izletov z velikim številom otrok (E162)

14.4. Dnevno svetovanje
- Dnevni program poteka celotno šolsko celo (F27)
- Svetovanje mladostnikom preko e-pošte (H56)
- Vključevanje otrok samo v dnevno svetovanje (F25)Dnevne obravnave potekajo trikrat na teden po dve uri (F29)
- V dnevni program so vključeni otroki, kjer šola zazna težave (F28)
- Dnevne obravnave z mladostnikom lahko potekajo več let (F30)
- Program izvajanja samo dnevnih obravnav, kamor se vključijo mladostniki (F26, H55)

14.5. Interventni center
- Interventni center je namenjen tujcem ali otrokom, ki pobegnejo od doma (I23)
- Interventni center je namenjen za kakšno noč, dve (I24)

14.6. Starostna razlika otrok
- Težavnost v izvedbi aktivnosti, če je velika starostna razlika pri otrocih (F40)

15. Delo z otrokom

15.1. Individualno delo z otrokom
- Delo z otrokom, da ni namestitev namenjena sama sebi (I11)
- Celostno delo z otrokom (I12)
- Iskanje pozitivih točk pri otroku (I13)
- Vključevanje otrok v obšolske dejavnosti, katere si želijo (I14)
- Pomoč otrokom pri izobraževanju (I15)
- Delo z otrokom pri pridobivanju delovnih navad (I16)
- Izdelava osebnega načrta z otrokom (I17)
- Pogovori z otroki tekom dnevnih dejavnosti (D12)
- Sproščeni pogovori z otrokom (D11)
- Individualno delo z otrokom (A1)
- Prilagajanje pravil kriznega centra starosti in potrebam otroka (A2)

15.2. Psihosocialno svetovanje

- Nudenje psihosocialne pomoči otrokom (A8, D23, H57, G78)
- Izvajanje vzgojno-svetovalnega dela (H3)

15.3. Razbremenitveni pogovori

- Razbremenitveni pogovori z otroki (B10, C54)
- Podpora otroku v njegovem čustvovanju (B11, D28, H140, H150)
- Razbremenitev odgovornosti, ki jo otrok nosi zaradi nastale situacije (B32)
- Sprejemanje in razumevanje dogodkov, ki so se otroku zgodili (B12)

15.4. Delo v otrokovo korist

- Delo v smeri največje koristi za otroka in mladostnika (A32)

15.5. Trajno reševanje težav

- Zastavljanje načrta za trajno reševanje težav (F19, H120)
- Reševanje težav z otroki na dolgi rok (F31)
- Zastavljanje načrta za delo že ob sprejemu (H136)

16. Statusno-administrativno delo za otroke in mladostnike v kriznem centru

- Urejanje osebnih izkaznic za otroke in mladostnike (A91)
- V dopoldanskem času urejajo administacijo (G25)

17. Praktikanti

- Praktikanti prihajajo na prakso (C15, G21, H44, I56)
- Želja po razporejenosti prakse na celo leto (H49, H51)
- Praksa samo v mesecu novembru (H50)
- Pomanjkanje sredstev za plačilo študentov (I55)

18. Prostovoljci

- Veliko pomoči s strani prostovoljcev (C14, F35, H43, I34)
- Pomoč bivših uporabnikov (F36)
- Pomanjkanje prostovoljcev (G18, I51)
- Vpliv korone na odsotnost prostovoljcev (G19)
- Vpliv pomanjkanja fakultet v bližini kriznega centra, na odsotnost prostovoljcev (G20)
- Pomoč prostovoljcev pri učenju (I33)
- Prostovoljci, ki so bili nekoč javni delavci (I52)
- Pomanjkanje sredstev za plačilo prostovoljcev (I55)

19. Spremembe v delovanju

- Nekoč je bilo delo zasnovano v paru (B47)
- Nekoč so delali en moški in ena ženska skupaj (B48)
- Pr delu v paru so otroci pridobivali izkušenje, da moški niso samo nasilni (B49)
- Zdaj ne delajo več v paru (B50)
- Prihaja do sprememb v delovanju, zaradi daljših namestitev (B63, G74, H78, I98)
- Potrebna je večja organizacija dejavnosti, ker so otroci dolgo nameščeni v krizni center (B64)
- Potrebna je večja kreativnost, kaj početi z otroki (B67)
- Sprememba obrazcev ob sprejemu (C58, C77)
- Razlikuje se obrazec za prostovoljni sprejem in za sprejem s postopkom odvzema (C78)
- Sprememba pravil kriznega centra za dolgotrajne namestitve (C59)
- Ukrepi za kršitve pravil ne pridejo več v upoštev, saj po sklepu sodišča otrok mora biti v kriznem centru (C60)
- Potrebno je več motiviranja otrok za bivanje (C61)
- Uvedba tedenskih sestankov s straši za dolgotrajne namestitve (D16)
- Želja po družinskem svetovanju (D17, G85)
- Še vedno se vzpostavlja praksa z novim zakonikom (F53)
- Več vloženega truda strokovnih delavcev, da se primer otroka premakne naprej (F61,H103)
- Večja odprtost Družinskega zakonika za spremembe (F62)
- Nov koncept dela, ki temlji na tem, da vsak otrok dobi znotraj kriznega centra nosilca primera (G76)
- Izvajanje individualnega načrta z otrokom (G77)
- Vključevanje staršev v reševanje prmera otroka (G79)
- Intenzivnejše delo z vsemi vpletenimi v primer otroka (H81)
- Večje zaznavanje problematike (H82)
- Povečanje občutljivosti za nasilje (H83)
- Veliko večja uporaba interneta pri otrocih (H90)
- Povečanje stisk v družini v času koronavirusa (H91)
- Spremembe v večjem številu evidenc (H96)
- Sprememba števila zaposlenih (H97)
- Ukinitev pomoči vgojitelja z učenjem v prihodnjem letu (I32)

19.1. Nespremenjenost delovanja

- Samo delovanje kriznega centra se ni spremenilo (D40, H102)
- Ohranjanje osnove kriznega centra (H79, I110)
- Namen kriznega centra ostaja enak (H80)

Teoretski koncepti delovanja kriznega centra

1. **Zakoniki delovanja**
- Delovanje kriznega centra po Družinskem zakoniku (D29, E7, F43)
- Delovanje kriznega centra po Zakonu o socialnem varstvu (D30, E6, F44)

2. **Nekdanji koncept**
- Koncept kriznega centra je ostal nespremenjen (C38, C69)
- Nekoč je krizni center temeljil na konceptu kratkotrajnosti in prostovoljnosti (H11)

3. Osebna pomoč
- Koncept dela osebne pomoči (B34, D24, F47)

4. Prva socialna pomoč
- Nudenje prve socialne pomoči (E34, F46, H37)

5. Svetovalno delo
- Svetovalno delo (F45)

6. Socialno delo z družino
- Socialno delo z družino (G52, H54)
- Delo temelji na znanju o družini (H60)
- Delo v smeri kratke družinske terapije (G45)
- Želja po socialnem delu z družino (G46)

7. Socialno-delavski koncept
- Uporaba socialno-delavskega koncepta dela (C31, D20, G51)

7.1. Koncepti drugih strok
- Uporaba pedagoških in psiholoških konceptov dela (D21)
- Znanje o razvojni psihologiji mladostnika (H61)

8. Krizna intervencija
- Delovanje po krizni intervenciji (B29, D46, E50, H59)

8.1. Časovna omejitev krizne intervencije
- Krizna intervencije traja 21 dni (B25, F17)

Izobraževanja zaposlenih

1. Izobraževanja
- Izobraževanja preko knjig (H71, H72)

1.1. Organizacije udeležnih izobraževanj
- Udeležba izobraževanj s strani Skupnosti centrov za socialno delo in Socialne zbornice (A27, C33, F51, H74, I71)
- Izobraževanja ponujena s strani CSD-ja (G55)
- Možnost zunanjih izobraževanj (G56)
- Široka ponudba izobraževanj na CSD-ju (G59)

1.2. Število izobraževanj
- Eno izobraževanje na leto (A28, E54)
- Precejšnje število izobraževanj (B35)
- Omejeno število izobraževanj (D37)
- Udeležba dveh izobraževanj (E55, I72)

1.3. Težavnost obiskov zaradi primanjkljaja zaposlenih
- Omejenost izobraževanj zaradi pomanjkanja zaposlenih (C32, D35)
- Želja po online izobraževanjih (F52)
- Udeležba online izobraževanj tudi, če mora biti delavec dežuren (F53)

1.4. Tema izobraževanj
- Izobraževanja na tematiko kriznega centra (B42,G53)
- Izobraževanja o otrocih in mladostnikih (D39, G54)
- Izobraževanja o preprečevanju nasilja v družini (G61, H64, I69)
- Izobraževanja o preprečevanju izgorelosti (C35, G62)
- Izobraževanja o žrtvah kaznivega dejanja (H62)
- Izobraževanja o avtistični motji in ADHD-ju (C36, H63)
- Izobraževanja o drogah in spletnih zlorabah (H65, H130)
- Izobraževanja o osebni pomoči (B43)
- Izobraževanja namenjena delu na CSD-ju (E56)
- Pomanjkanje izobraževanj o otrocih (E57)
- Izobraževanja na temo dela z otroki s posebnimi potrebami (E59)
- Bolj primerna bi bila izobraževanja za delo v vrtcih (E58)
- Izobraževanja o mediaciji (B44)
- Izobraževanja na temo travm (D38)
- Izobraževanja o duševnem zdravju mladostnikov (C37, F49)
- Izobraževanja o zasvojenosti z družbenimi omrežji (I70)
- Izobraževanja o motivacijskem intervjuju (B36)

1.5. Financiranje
- Finančna omejenost izobraževanj (B39, D36)
- Letno je na osebo namenjenih 140 evrov za izobraževanje (E51)
- Draga izobraževanja pri Socialni zbornici (E52)
- Cenejša izobraževanja pri Skupnosti centrov za socialno delo (E53)
- Združitev financ vseh zaposlenih za izobraževanje (E60)
- Palačanje zunanjega izobraževanja iz skupnega fonda (E61)
- Finančna omejitev zunanjih izobraževanj (G57)
- Zunanja izobraževanja lahko stanejo do 100 evrov (G58)

1.6. Osebna izobraževanja

- Izobraževanja v lastni režiji (B37, D34, H75)
- Izobraževanje o osebni rasti (H76)
- Plačevanje osebnih izobraževanj s strani CSD-ja (B40)
- Plačevanje mediacije s strani CSD-ja (B41)

Namestitve otrok v krizni center

1. Namen namestitev
- Krizne namestitve otrok, ki morajo biti takoj umaknjeni iz ogrožujočega okolja (A3, C39, E9, F13)
- Bivanje v času akutne stiske (A4, F16, F23)
- Bivanje za čas iskanja nadaljne namestitve (A5)
- Zaščita otrok (E8)
- Čas 21 dni, zato da se težave umirijo (F18)
- Umik otroka, ko vse ostalo odpove (F24)
- Začasno nameščanje otroka (I2)

2. Razlog namestitve
- Prihod mladostnika, ki ne zmore sam rešiti stiske (I4, B6)
- Nasilje v družini (I8, A11, E16, F5)
- Nerazumevanje otrok s starši (A12, B52, F3)
- Vedno več je namestitev zaradi psihiatričnih težav (A13)
- Nasilje in zlorabe v družini (A42)
- Zanemarjanje otrok (E15)
- Nezmožnost staršev za skrb otrok (E17)
- Težave staršev v duševnem zdrvju (E18)
- Težave staršev z zasvojenostjo (E19)
- Soočanje mladostnikov z medvrstniškimi konflikti (F4)
- Potreba otroka po ktratkotrajnem umiku (F15)

2.1. <u>Mladoletni storilci kaznivih dejanj</u>
- Nevednost kam z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj (F107)

2.2. <u>Mladoletniki brez spremstva</u>
- Dva primera otrok brez spremstva v zadnjem letu (I9)
- Skrb kam z velikim številom mladoletnikov brez spremstva (F109, H73)

3. Smiselnost namestitve
- Pregled, če je namestitev smiselna (H132)
- V prvem planu so otroci, ki so že nameščeni v krizni center (H133)
- Izključujoče nameščanje, primer: mladoletni storilec kaznivih dejanj nasilja in žrtev nasilja (H134, F108)
- Možnost nameščanja v drug krizni center (H135)

4. Trajanje namestitve
- Nevednost koliko časa bo otrok nameščen v kriznem centru (B23, B27, C93, E124, E125)
- Nekoč se je okvirno vedelo čas namestitve (B26)
- Nekoč je bil okviren čas bivanja 21 dni (C73)
- Pomanjkanje informacij o času bivanja (E125)
- Časovna omejitev naj bi bila 21 dni (G13, H119)
- Prostovoljno bivanje je omejeno na 3 tedne (I5)
- Nespremenjenost bivanj v prvih letih kriznega centra (E62)
- Nespremenjenost časovnega bivanja pri otrocih, ki se vračajo v družino (A45)

4.1. <u>Podaljšanje predvidenega bivanja</u>
- Obstaja možnost podaljšanja bivanja po 3 tednih (G14, I6)
- Predlog za podaljšanje bivanja pri prostovoljnih namestitvah s strani centra za socialno delo (G15, H118, I7)
- Predlog za podaljšanje bivanja pri namestitvah s sklepom (G16)

5. Način nameščanja
- Ugotavljanje pristojnih služb za prihod v krizni center (B75, C17)
- Sprejemi na podlagi Zakona o preprečevanju nasilja v družini (H12)

5.1. <u>Nameščanje na pdoalgi odločbe</u>
- Izdaja odločb s strani sodišča (A34, A58, D31, E12, G72, I1)
- Brez vpliva na kar koli (A35)
- Predlog za odvzem izda center za socialno delo (A36)
- Manj namestitev z odločbami (A41)
- Ukrep sodišča – nujni odvzem ali začasna odredba (C18)
- Namestitev obvezna s skelpom sodišča od leta 2019 dalje (C19)
- Nujni odvzem pri mlajših otrocih (C21)
- Nujni odvzem v primeru nestrinjanja umika otroka v krizni center (C25)
- Nameščanje na podlagi nujnega odvzema (E10)
- Sprejemi na podlagi Družinskega zakonika (H13)

5.2. <u>Prostovoljno nameščanje</u>
- Prostovoljni prihod mladostnika v krizni center (B51, C16, C22, G8)
- Samoiniciativni prihodi v krizni center na začetku delovanja (B74)
- Dogovor s starši in mladostnikom za prostovoljno namestitev (C23)

- Nobenih prostovoljnih namestitev v kriznem centru za otroke (E14)
- Izvedba ocene ogroženosti (H15)
- Takojšna obveščenost otrok o prihodu otrok (H17)
- Izjava o potrditvi namestitve s strani staršev (H19)
- Dogovor o bivanju sklenjen z otrokom (H20)

5.3. Nameščanje s strani centra za socialno delo
- Nameščanje s strani matičnega centra za socialno delo (B54, F14)
- Odločanje kam gre otrok iz kriznega centra s strani centra za socialno delo nekoč (C20)
- Center za socialno delo nameščča otroke z nujnim odvzemom (D32, E11)
- Po nujnem odvzemu se v 12 urah poda predlog na sodišče (E13)
- Nujni odvzem s strani interventne službe (F12)

6. Nosilec primera
- Nosilec primera je center za socialno delo (A60, F65)
- Prostovoljne namestitve vodi center za socialno delo (G70)
- Hitrejša komunikacija s centrom za socialno delo (G71)

7. Podaljševanje bivanja otrok
- Podaljševanje bivanja otrok na njihovo škodo (D42, I89)
- Podaljševanje bivanja za kakšen mesec (I95)
- Daljšanje bivanja skozi leta (A38, A44, B57, C44, D43, E67, E69, F56, F63, G63, G68, H98)
- Jemanje kriznega centra kot časovno neomejenega (A39)
- Podaljševanje bivanja v primeru nameščanja centra za socialno delo (B55)
- Nedoločen čas bivanja pri sklepu s sodišča (B56)
- Dolgotrajne namestitve trajajo tudi do leta in pol (D47)
- Drastično podaljševanje bivanj (E63)
- Petkratno povečanje števila bivanj (E65)
- Enako število sprejemov v krizni center (E66)
- Ni povečanega števila odvzemov (E68)
- Podaljšanje predvidenega roka bivanja pri sklepu sodišča (G17, G69, H99)

7.1. Razlog podaljševanja bivanja
- Neizkušenost zaposlenih na centru za socialno delo (I91, I92)
- Podaljševanje postokov na centru za socialno delo (I93, I100)
- Podaljševanje postopkov na sodišču (C45, I94, E73, E76)
- Neurejene zadeve v korist otroka (I99)
- Pomanjkanje dolgotrajnih namestitev – rejniške družine, mladisnki domovi in strokovni centri (A40, A46, F71, G90, H115)
- Odhod v rejniške družine (A47)
- Pomanjkanje kapacitet v stanovanjskih skupinah (A48)
- Pomanjkanje rejniških družin (A49, C65, D52, E81, F72, G89, H122)
- Neprimernost rejniških družin (A54, C64)
- Iskanje primerne rejniške družin (A55, E92)
- Zahtevni in dolgotrajni postopki v primeru nasilja in zlorab (B28, B68, G88)
- Ni primerne namestitve za otroka (B33, C62, D53)
- Objektivni razlogi podaljšanja – mama je hospitalizirana (B69)
- Sodišča imajo svoje roke, katerih se morajo držati (C45, E77)
- Daljšanje postopkov zaradi vodenja primera s strani sodišč (C48)
- Oddajanje predlogov na sodišče s strani centrov za socilano delo (C49, E74)
- Nepripravljenost na odhod domov (C63)
- Reorganizacija strokovnih centrov (C66)
- Zožanje možnosti nameščanja v strokovne centre (C67, F75)
- Oddajanje predlogov na sodišče s strani staršev (E75)
- Odsotnost sodnikov, ki vodijo primer (E78)
- Ni nadomeščanje sodnikov (E79)
- Ni nadomeščanje strokovnih delavcev na centru (E80)
- Pomanjkanje iznajdljivosti pri iskanju rejniških družin (E82)
- Ni še odločitve sodišča (E93, F70, H100)
- Nezaključenost postopkov (E94, G87, H114)
- Sprememba zakonodaje (F64, H101)
- Nepoznavanje zakonodaje (F66)

7.2. Neprilagojenost dela dolgottrajnim namestitvam
- Neprilagojenosti na dolgotrajne namestitve (D45, E71, E72, F57)
- Življenje otrok v kriznem centru (D48)
- Kombinacija dolgih in kratkih namestitev (D49)
- Vzgoja otrok pri dolgotrajnih namestitvah (D50, D51)
- Rešitev krajšega značaja (F58)

8. Izvor prihoda
- Prihod iz biološke družine (B7)
- Prihod iz rejniške družine (B8)

- Usmerjanje v krizni center s strani šole (F10)
- Usmerjanje v krizni center s strani policije (F11)

9. Ponavljajoče namestitve
- Večkratna namestitev (H30)
- Ponovitev prostovoljnih namestitev (H31)

10. Spremembe v sprejemanju
- Sprememba odločanja sodišč ni vplivala na krizni center (A59)
- Spremembe z uvedbo Družinskega zakonika leta 2019 (B30, B58, C47, D41, E64, F54, H85)
- Osebno mnenje, da je bil sprejem zakonika pravilna odločitev (B59)
- Neprimernost koncepta dela v kriznem centru na dolgotrajne namestitve (B60)
- Prehod v institucionalno varstvo (B61)
- Spreminjanje namena kriznega centra (B62)
- Niso več samo prostovoljne namestitve (C40, F55, H87)
- Prihod otrok s sklepom sodišča (C76, D57, H87)
- Dolgotrajna bivanja zaradi Družinskega zakonika (D44)
- Zdaj odredbe odreja sodišče (F74, G67, G73, I90)
- Soočanje z sindromom odlaganja otrok v krizni center (G75, F60)
- Sprejemanje mlajših otrok (H9, H10, I75, I76, I77, I82)
- Takojšnji odvzem ob sumu (H90)
- Dogovor o prostovoljni namestitvi v krizni center (H88)
- Daljši postopki z uvedbo Družinskega zakonika (I84)

10.1. Spremembe problematike
- Več otrok z medikamentozno terapijo (C68, H129, I43)
- Težave otrok v duševnem zdravju (F50, G65, H84, I79)
- Kompleksnejše težave otrok (G64, I78, I83)
- Povečanje stisk v družini v času koronavirusa (H91)
- Družinske težave v hujši obliki v času koronavirusa (H92)
- Preseganje okvirov kriznega centra s problematiko (I80, I81)

11. Čas koronakrize
- Veliko izzivov v času korone (H39, H42)
- Nezmožnost izolacije (H40)
- Celoten krizni center v rdeči coni (H41)
- Pomanjkanje zaznave nasilja v času koronavirusa (H94)

11.1. Število namestitev
- Malo namestitev v času korone (H93, C27)

11.2. Dolžina namestitev
- Dolgotrajne namestitve v času koronakrize (H95)

12. Nameščanje otrok v strokovne centre
- Več nameščanj v strokovne centre (I109)

12.1. Razlog
- Predolgo iskanje rejniške družine (H125)

13. Nameščanje otrok v rejniške družine
- Pomembnost seznanjanja rejniške družine z otrokovo situacijo (H126)
- Neusposobljenost rejniških družin (I101, H124)
- Beg otrok iz rejniških družin (I102)

13.1. Število rejnikov
- Opozarjanje sodišč na zadostno število rejnikov (H123)

13.2. Odpoved rejniške dejavnosti
- Vsako leto odpovedi rejniških družin (H127, F73)
- Večja ranjenost otrok po odpovedi (H128)

14. Počutje otroka v kriznem centru
- Negotovost otrok o odhodu (B24)
- Manj motiviranosti pri namestitvah s sklepom sodišča (C41)
- 14 dnevno aklimatiziranje (E108, E112)
- Velika stiska ob prihodu v krizni center (E109)
- Burne reakcije ob prihodu (E110)
- Apatičnost otrok ob prihodu (E111)
- Prihajanje travm na plano, ko se navadijo (E113)
- Pojav samomomorilnosti, ko otrok spusti breme (G138)

15. Počutje otroka v kriznem centru pri kratkotrajnih namestitvah

15.1. Pozitivno počutje
- Zanimivo bivanje otrokom (E114)

15.2. Zaprtost otrok
- Začetna zaprtost otrok (C96)

15.2. Dojenčki
- Veliko spanja (E153)

16. Počutje otroka v kriznem centru pri dolgotrajnih namestitvah

16.1.Pozitivno počutje
- Udomačenost (A75, B97)
- Manj uporništva pri otrocih (A77)
- Izražanje čustev (H155)

16.2.Negativno počutje
- Mučno bivanje otrokom (A78)
- Naveličanost (B70, E115, F85)
- Zavračanje aktivnosti (C87)
- Žalost ob odhodu drugih otrok (C91, E122)
- Nerazumevanje postopkov sodišč s strani otrok (C92, F87)
- Burni odzivi otrok (E101, E121)
- Večje stiske (E102, E120, H156)
- Občutek zanemarjenosti (E123, I85)
- Nemir v otroku (F84, G108)
- Frustracije otrok (F86)

16.3.Navezanost za zaposlene
- Navezanost na zaposlene (A76, D69, E127, H104, H151, H157, I108)
- Zaupljiv odnos (B88)
- Čustvena navezanost otrok na zaposlene (D72)
- Težji odhodi zaradi prevelike navezanosti (D73)

16.4.Navezanost na krizni center
- Doživljanje kriznega centra kot doma (D66, D67, D68, E128, E129)
- Dojemanje kot nadomestek staršev (D71)

16.5.Prilagoditev na krizni center
- Prilagoditev po določenem času (C90)
- Navajenost (C97, D64)
- Sproščenost (G96)

17. Delo z otrokom pri kratkotrajnih namestitvah
- Zaključek sodelovanja po 21 dneh pri prostovoljnih namestitvah (H116)
- Delo z otrokom kaj bo sledilo po 3 tednih (H117)
- Enotedensko spoznavanje otroka (H154)
- Lažje upoštevanje pravil (I118)
- Ni potrebno motivirati otrok (B73)
- Intenzivno delo (D56, D63)
- Skoncentriranost dela na dnevni bazi (D58)
- Površinsko spoznavanje (G91)
- Spoznavanje higienskih navad otroka (G92)

17.1.Dojenčki
- Nega in hranjenje (E154)

18. Delo z otrokom pri dolgotrajnih namestitvah
- Intenzivnejše delo (F68)
- Več pobegov iz kriznega centra (F88)
- Več motiviranja (B72, F89, C55)
- Poglobljeno spoznavanje (G93)
- Več opažanj težav v duševnem zdravju (G95)
- Več razkritja travm (G97)
- Več manipuliranja (I106)
- Neupoštevanje pravil kriznega centra (I119, I120)
- Obnavljanje pravil (B71, D65)
- Iskanje smiselnosti bivanja (C56, C75)
- Vidnejši učinki strokovnega dela (C70)
- Napredovanje otrok (C71)
- Boljše poznavanje pravil kriznega centra (C89)
- Sodelovanje na tedenski bazi (D59)
- Večanje potreb z daljšim bivanjem (E70, E89, E100)
- Večanje oskrbe (E90)
- Večji izzivi v strokovnem delu (E95)
- Pozitivni učinki podaljšanja roka (F21)
- Negativni učinki dolgotrajnega bivanja (F22)
- Onemogočeni striki s starimi starši (E118)
- Oteženost sprehodov pri velikem številu otrok (E119)
- Izoliranost otrok od zunanjega sveta (E116, E117)

18.1.Odnos z zaposlenimi
- Boljše spoznanje med seboj (G94, A80, C89)
- Vzpostavi se zaupanje (I103, I104)
- Naveličanost otrok zaposlenih (I105)

- Razvijanje odnosa (C72)

18.2.Dojenčki
- Težavnost odraščanja dojenčkov (E155)
- Navezovanje dojenčkov pri 3 mesecih (E156)
- Nezmožnost navezovanja v kriznem centru na eno osebo (E157)
- Menjava pri oskrbi (E158)
- Težave z nadaljnim navezovanjem (E159)
- Iskanje rešitev pred fazo navezovanja (E160)

19. Odnos zaposlenih do dolgotrajnih namestitev
- Navezanost na otroka (A79)
- Lažje sodelovanje (B85)
- Enako strokovno delo ne glede na čas bivanja (D55)
- Dvorezni meč podaljševanj bivanja (F20)
- Mnenje o škodi otroku z dolgotrajnimi postopki (I86)
- Trud pri reševanju škode dolgotrajnih namestitev (I87)
- Negativni učinki dolgotrajnega bivanja (I107)

20. Zaključevanje namestitve
- Pomanjkanje informacij kaj se dogaja s primerom otroka (C51)
- Darilo zaposlnih otroku (C98)
- Raznolikost odhodov (E130, G109)
- Veselje otrok ob odhodu (E131, H152, H153)
- Stiska otrok ob odhodu (E132, G112, G113)
- Veselje ob odhodu, če se vračajo domov (G107)
- Evalviranje bravnave s strani zaposlenih (H160)

20.1.Nadaljevanje sodelovanja
- Svetovalni pogovori (B92, G119)
- Povabilo na obisk v krizni center (F90, G121)
- Uvedba nadaljevalnih razgovorov (G44)

20.2.Priprava otrok
- Včasih so lahko otroke pripravili na odhod (C52)
- Težko je opolnomočiti otroka, če ne veš kako se bo primer odvil (C53)
- Njihova naloga je priprava otroka na odhod (E48, H4)
- Izvedba postopka postopnega odhajanja (F81, H158)

20.3.Kratkotrajne namestitve
- Lažji odhod (E133)

20.4.Dolgotrajne namestitve
- Težji odhod (G106)

20.5.Odnos zaposlenih do zaključevanja primer
- Veselje ob ureditvi primera (B89, E134, G110, H169, I122)
- Težka čustva ob odhodu otroka, saj se nanj navadijo (B90)
- Odvisno od zaključka primera (C94, C99)
- Odvisno od navezanosti stika z otrokom (C95)
- Lažje sprejemanje zaključka, če je v korist otroka (C100)
- Čustveno doživljanje odhoda otrok (D74, G114)
- Zavedanje o nujnosti prekinitve odnosa (D75)
- Veselje ob srčnih rejnikih (E135)
- Težko sprejemanje rešitve primera (G111)
- Zavedanje, da je krizni center ktratkotrajna rešitev (G115)
- Težko sprejemanje pobegov otrok (H161)
- Nevednost koliko so uspeli narediti za otroka (H162)

Stiki s starši

1.Določanje stikov s starši
- Sklep sodišča kako potekajo stiki med otrokom in staršem (E105, E136, G80, I124)
- Stiki so načeloma določeni enkrat na teden, ali enkrat na 14 dni (E139)
- Predlog za povečanje stikov s strani staršev ob daljših namestitvah (E140)
- Določanje stikov s starimi starši ob daljših namestitvah (E141)
- Zakonsko določeno trajanje stikov je 9 mesecev (E142)
- Prekinitev stikov ob nameščanju v rejniško družino (E145)
- Neprekinitev stikov ob prihodu v krizni center (E146)
- Hitra določitev stikov (E147)
- Mnenje kriznega centra, da se morajo stiki na začetku prekiniti, da se lahko otrok navadi na okolje (E148)
- Predlaganje stikov s strani nosilca primera iz centra za socialno delo (G122)
- Predlog za povečanje stikov, če je to v korist otroka (G131, I127)
- Stiki na podlagi tega, kaj je v korist otroka (H163, H165)

- Dogovor s starši, da se počaka na sklep sodišča, ki določi stike (H166)
- Dogovor s starši, centrom za socialno delo in otrokom kako bodo stiki potekali (H167)
- Povečanje stikov ob daljših namestitvah (H168, H175)
- Daljši in pogostejši stiki ob daljših namestitvah (H169)
- Zmanjšanje stikov ob ugotovitvi, da niso v redu za družino (H176)
- Določitev samo telefonskih klicev s strani sodišča (C119)

2.Prepoved približevanja

- Prepoved približevanja za starše (A66)
- Nesodelovanje s starši v primeru izreka prepovedi približevanja (A69)
- V primeru prepovedi približevanja ni obiskov (F79, G123)
- Prepoved stikov v nekaterih primerih (C116)

2.1. Razlog prepovedi

- V primeru ogroženosti otroka ni dovoljenih stikov (B93)
- Prekinitev stikov ko še ni varne navezanosti (B99)

3.Izvedba stikov s starši

- Stiki so potrebni (E1511, I123)
- Ohranjanje vezi otrok-starš (E152)
- Postopno uvajanje stikov (H141)
- Spodbujanje stikov pri prostovoljnih namestitvah (I125)
- Obiski staršev potekajo po dogovoru (D76)
- Dogovori o obiskih na podlagi razlogov bivanja otrok (D77)
- Dogovarjanje za stike s centrom za socialno delo, v primeru odredbe sodišča (D78)
- Delovanje v največjo korist otroka v primeru prostovoljnih bivanj (D79)
- Starejši otroci in mladostniki, se lahko s svojimi telefoni slišijo s starši kolikor želijo (A71)
- Organiziranje stika ko sta otrok in starš pripravljena nanj (C85)
- Samostojno navezovanje stikov otrok s starši preko telefona (G126)

3.1. Stiki pod nadzorom

- Prevoz na stike pod nadzorom (G31)
- Stiki pod nadzorom potekajo v kriznem centru ali pa na centru za socialno delo (G32)
- Izvedba stikov pod nadzorom s strani strokovnih delavk iz centra za socialno delo (G33, C118, D83)
- Najprej imajo otroci stik preko telefona, ki ga nadzorujejo strokovni delavci (H142)
- Omejitev stikov in pod nadzorom (C117)
- Izvajanje stikov pod nadzorom, če je tako določeno v odločbi (E44)
- Nudenje prostorov kriznega centra za stike pod nadzorom (E45)
- Opažanje večjega števila stikov pod nadzorom (E99)

3.2. Stiki v kriznem centru

- Mnenje, da bi bilo bolje imeti stike na drugi lokaciji (E149)
- Težko prenašanje stikov ostalih otroki, ki so v kriznem centru in nimajo stikov (E150
- Hitra izvedba stika v kriznem centru že malu po namestitvi (F78)
- Obiski staršev v kriznem centru (G30, H143, D82)
- Obiski v kriznem centru, ko je otrok že nekaj časa v kriznem centru (C104)

3.3. Stiki na domu

- Vikend obiski na domu v primeru dolgotrajnih bivanj (F82, H110, H144, D60, D84)
- Izdelava varnostnega načrta ob vikend obiskih (H177)
- Izjava s strani staršev, da bodo v primeru da stik ne poteka v redu otroka pripeljali nazaj (H178)
- Uvedba vikend obiskov, zaradi dolgih bivanj (I96)
- Spodbujanje obiskov na domu (I97)
- Družina gre v kino (I126)
- Dogovori o aktivnostih otroka in družine (D81)
- Popoldanski obiski (G29)

3.4. Stiki z rejniki

- Pomoč rejnikom pri spoznavanju otroka (E46)

4.Refleksija stikov otroka s starši

- Pogovori o počutju otrok po stiku (A86, B100, F95)
- Veliko zaupanje s strani otrok (A87)
- Večja potreba otrok po individualnih pogovorih po obiskih (C111)
- Spontani, sproščeni pogovori o stikih (F96, I130)
- Večja iskrenosti otrok, če je pogovor tekom dela in druženja (F97)
- Pogovori o čustvih otrok v primeru stiske po stikih (G135)
- Naloga otrok, da pišejo dnevnih o stikih (H173)

- Evalvacija stikov skupaj z otrokom (H174, I129)

5.Odnos otrok-starš

- Spoštovanje otrokovega zavračanja stikov (A73, B83)
- Lojalnost otrok svoji družini (B9)
- Grajenje družinskih odnosov v času bivanja v kriznem centru (B84)
- Otroci se včasih bojijo staršev (B98)
- Začetno zavračanje stikov (C79)
- Odsotnost želje mladostnika po stikih z družino (D80)

5.1. Vplivanje staršev na otroka

- Vplivanje staršev na nastalo situacijo (A88)
- Pritiski na otroka (C109)
- Pazljivost zaposlenih, da starši ne prenašajo občutka krivde na otroka (G136)

5.2. Delovanje otroka po stiku

- Stiska otroka po odhodu mame (B97)
- Stiska po obisku staršev (F99, G136)
- Odvisnost sodelovanja otrok po stiku glede na potek stika (C105)
- Pozitiven stik se pozna na otroku (C106)
- Razbremenitev otrok, če vidijo da so starši v redu (C107)
- Dobra volja otroka po lepem stiku (C108, D86, G132)
- Stiska v obliki joka po stiku, kjer je veliko pritiskov s strani staršev (C110)
- Brez razlik v vedenju po stiku, v nekaterih primerih (D85)
- Negativno vplivanje obiskov na otroka (D87)
- Razdražljivost po stikih (E143)
- Pogrešenje staršev, ko odidejo (E144)
- Zaprtost otroka po obisku (F100)
- Jeza otrok, saj si želijo s starši domov (G133)
- Pomirjenost otrok po obisku (I128)

5.3. Motiviranje za stike

- Motiviranje otrok za stike s starši (C80, H164)
- Motiviranje otrok za stike s starši, vendar brez pritiskov (C82)
- Pogovori z otrokom, kaj si želi od stika (H172)

6. Sodelovanje s starši

- Različnost sodelovanja s starši (A61, F91, G98, G128)
- Nesodelovanje z nekaterimi starši (A62, A65, C101)
- Sodelovanje s starši na dnevni bazi (A63)
- Večkratni klici na dnevni bazi s strani staršev (A64)
- Nesodelovanje staršev zaradi zapora (A67)
- Sodelovanje z družino v večini primerov (A68, D61, F76, I18, I20)
- Obveščanje staršev o sprejemu otroka (A92, H18)
- Ni javnih pooblastil o nujnosti sodelovanja staršev s kriznim centrom (B79)
- Ločeni pogovori s starši od otrok (B81)
- Prihod staršev v krizni center v dopoldanskem času (B95)
- Dobre izkušnje sodelovanja s starši (C86, C114, E104, H23)
- Individualna priprava staršev na stik (C112, F94, H170, H171)
- Dogovor s starši, da sprejmejo umik otroka, če ga bo želel (C113)
- Želja staršev po mnenju zaposlenih (C115)
- Klic zaposlenih, če morajo starši kam peljati otroka (D62)
- Prvotno neupoštevanje dogovorov s strani staršev (F92)
- Večja agresivnost v komunikaciji staršev kot nekoč (G66)
- Pomanjkanje komunikacije s starši (G81, G83)
- Sodelovanje staršev je odvisno od vzroka namestitve (G99)
- Spoštovanje staršev sklepov sodišč glede stikov (G127)
- Nerazlikovanje sodelovanja glede na čas bivanja (H137)
- Začetna stiska staršev (H145)
- Zavedanje, da se bo otrok vedno vračal nazaj v družino (I19, I115)
- Sodelovanje v korist otroka (I114)

6.1. Sodelovanje pri prostovoljnih namestitvah

- Sodelujočejši starši zaradi večje motiviranosti po spremembi (C24)

6.2. Vzpostavljanje odnosa s starši

- Začetno navezovanje stikov s starši s strani zaposlenih (A70, I116)
- Začetna skrb staršev ob odvzemu in večja potreba po pogovoru (A84, E137)
- Vzpostavljanje zlatega mostu sodelovanja z družino že ob sprejemu (B76)

- Vzpostavljanje varnega prostora o občutkih glede na situacijo (B82)
- Dajanje občutka, da so staršem vedno na voljo (C83)
- Vzpostavljanje odnosa po tem ko mine začetna kriza (C102)
- Hitrejše vabilo v vzpostavljanje odnosa (F69)
- Vzpostavljanje sodelovanega odnosa (G105)
- Način predstavitve zakaj je otrok v kriznem centru (H146)
- Razvijanje odnosa s starši (I117)

6.3. Delo s starši s strani centra za socialno delo

- Vzpostavitev odnosa s strani matičnega centra za socialno delo (B94)
- Delo s starši v primeru, da otrok zavrača stike (C81)

6.4. Podajanje informacij o otroku

- Starši vedno pokličejo tudi zaposlene, kljub pogovoru z otroki (A72, F80)
- Stik zaposlenih s starši v primeru, da otrok zavrača stike (A74)
- Klici staršev za osnovne informacije o otroku (B96, C84, C103, G37, G82, G124)
- Klici staršev enkrat na dan (E106)
- Prepoved podajanja informacij (E107)
- Brez dajanja otrok na telefon (E138)

6.5. Svetovalni pogovori

- Izvajanje svetovalnih pogovorov za starše (B13, H26)
- Nudenje pomoči staršem (B78)
- Svetovalni odnos s starši (B80)
- Telefonsko svetovanje staršem (D25, H24)
- Podajanje nasvetov, da klic otroku, da vedeti da se zanimajo zanj (F77)
- Nudenje razbremenilnih pogovorov staršem (G84)
- Motiviranje staršev za spremembe (G100, H148)
- Svetovanje staršem o čem komunicirati z otrokom (G101)
- Pomoč družini pri medsebojnih odnosih (G104)
- Razumevanje staršev (H147)
- Delo na izražanju čustev (H149)

6.6. Dolgotrajne namestitve

- Zmanjšanje klicev staršev (A85)
- Večje zaupanje (B86, G102)
- Povečanje dela s starši (E93, F67)
- Večja zmedenost staršev (E97)
- Nevednost staršev kako naprej (E98)
- Pristnejši odnos (E103, F93)
- Starši se obrnejo po nasvet (G103)